

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GÜNEYDOĞU TRAKYA BÖLGESİ
HELLENİSTİK, ROMA VE GEÇ ROMA YALIN SERAMİKLERİ IŞIĞINDA
BÖLGENİN EKONOMİK YAPISININ İNCELENMESİ

DOKTORA TEZİ
Sevingül BİLGİN KOPÇUK

Arkeoloji Anabilim Dalı
Klâsik Arkeoloji Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Zeynep KOÇEL ERDEM

HAZİRAN 2022

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GÜNEYDOĞU TRAKYA BÖLGESİ
HELLENİSTİK, ROMA VE GEÇ ROMA YALIN SERAMİKLERİ IŞIĞINDA
BÖLGENİN EKONOMİK YAPISININ İNCELENMESİ

DOKTORA TEZİ
Sevingül BİLGİN KOPÇUK

Arkeoloji Anabilim Dalı
Klâsik Arkeoloji Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Zeynep KOÇEL ERDEM

HAZİRAN 2022

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazımı kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara göre uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında)
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

GÜNEYDOĞU TRAKYA BÖLGESİ HELLENİSTİK, ROMA VE GEÇ ROMA YALIN SERAMİKLERİ IŞIĞINDA BÖLGENİN EKONOMİK YAPISININ İNCELENMESİ

ÖZET

Çalışmanın konusunu Tekirdağ Ganos Dağı Çevresi Arkeolojik Yüzey Araştırmaları kapsamında 2008-2012 yılları arasında çok sayıda köy ve mevkiiden ele geçen günlük kullanım seramikleri oluşturmaktadır. Bölgenin yalın seramiklerinin ilk kez çalışıldığı bu tezde; Hellenistik Devir'den Geç Roma Dönemi'ne dek oldukça geniş bir zaman aralığına ait malzemenin çizim ve kataloglama aşamalarından sonra form, tip ve tarihleme tespitleri Karadeniz, Balkanlar, İtalya, Yunanistan, Ege kıyıları ile Kuzey Afrika'da yapılan çalışmaların yayınları taranarak ve Troas Bölgesi'ndeki kazıların malzemesi yerinde incelenerek yapılabilmektedir. Bölgenin seramik geleneği, yüzyıllar içindeki ticaret ağları ve siyasi değişimlerin bu ticarete etkisi çalışılan seramikler üzerinden izlenebilmektedir.

Çalışmada esas olarak, genelde ikinci planda kalan yalın seramik tiplerini teze konu olan Tekirdağ ve Şarköy çevresi buluntuları özelinde incelemek amaçlanmışken yerleşmelerin özelliği hakkında da birtakım sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Buna göre bilhassa iç kesimlerde araştırılan bazı “yerleşimlerin” buluntu yoğunluğu açısından öne çıktığı belirlenirken, seramik malzemenin Roma İmparatorluğu'nun sınır noktalarındaki askeri nitelikli kentlerde üretilen ve kullanılan kaplar ile büyük ölçüde benzerlikler taşıması bölgenin sosyo-ekonomik yapısına da bir ölçüde ışık tutmaktadır.

Buluntulara göre araştırma bölgesinde MS 4 ile 6. yy.'lar arasında yaşamın ve insan hareketliliğinin yoğunlaştığı öngörülmektedir. Bu öncü verinin ileride yapılabilecek çalışmalar için bir altlık oluşturabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Güneydoğu Trakya, Hellenistik, Roma, Yalın Seramik, Yüzey Araştırması, Ticaret, Yollar.*

ECONOMICAL STRUCTURE OF SOUTHEASTERN THRACE IN THE LIGHT OF HELLENISTIC, ROMAN AND LATE ROMAN COARSE WARE

SUMMARY

The subject of the study is coarse ware ceramics found in the villages and their surrounding landscape that fall within the project area of the Tekirdağ-Ganos Archaeological Survey that took place between 2008 and 2012. In this thesis, coarse ware pottery of the region was studied for the first time. Once the material dating to the Hellenistic-Late Roman Period were drawn and catalogued, the form, type, and chronology were determined by using comparative studies that were conducted in the Black Sea, Balkans, Italy, Greece, Aegean coasts, North Africa, and the Troas Region. By studying these ceramics, the pottery traditions of the region, trade networks over the centuries, and the exchanges can be discussed.

It is difficult to obtain comprehensive information about the settlements that fall within the survey project since only surface material was collected. While this study mainly focused on the coarse ware ceramics, some results regarding the characteristics of the settlements in the project area are also shared. Some of the investigated "settlements," especially in the interior areas, stood out in terms of find density. Since this ceramic material is similar as the pottery produced and used in the military cities along the northern border of the Roman Empire, the socio-economic structure of the region is also discussed here.

According to the surface finds, it is predicted that life and human activity intensified in the research area between the 4th and 6th centuries CE. This data can be used as the basis for future studies.

Keywords: *Southeastern Thrace, Hellenistic, Roman, Coarse wares, Survey, Trade, Roads.*

ÖN SÖZ

İlk kez yüksek lisansta tez jürim olarak tanıştığım daha sonra doktora programına girerek öğrencisi olabildiğim, bana Tekirdağ Ganos Dağı Çevresi Yüzey Araştırması orijinal seramik malzemesini çalışmam için veren, danışmanlığımı üstlenen ve bu zorlu süreçte tüm pozitifliğiyle yanımda olan sevgili hocam Prof. Dr. Zeynep KOÇEL ERDEM’e çok teşekkür ederim.

Lisans dönemimden beri hayatımda olan, en başta seramik çalışmam için beni yüreklendiren; bilgisini, görüşlerini aktaran, seramik malzemeyi yalnızca kataloglama ve tarihlendirmeye indirgemeyip çevresel etkenler ile yaşantı biçimleri üzerinden değerlendirebilmemi sağlayan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Sedef ÇOKAY KEPÇE’ye teşekkür ederim.

Kendisinden ders alabilme imkânı da bulduğum Prof. Dr. Christine ÖZGAN ve sürece daha sonra dahil olduğu halde yapıcı yorumlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Murat ÖZGEN’e de buradan teşekkürlerimi iletmek isterim.

Tekirdağ Merkez ve Şarköy İlçeleri ile Çanakkale Gelibolu Yarımadası (Trakya Khersonesos’u) Arkeolojik Yüzey Araştırması’na dahil olduğumda ve sonrasında beni kabul eden, bölge ve çalışmalar hakkındaki bilgisini benimle her daim paylaşan başta Arş. Gör. Haldun Arda BÜLBÜL (M.A.) olmak üzere tüm ekip üyelerine de teşekkürü bir borç bilirim.

Çalıştığım bölge malzemesi hakkında engin bilgi sahibi olan ve kendisiyle iletişime geçtiğimde benimle görüşmeyi hemen kabul eden, kataloğumu inceleyerek tasnif ve analogi konusunda tek tek notlar çıkaran saygıdeğer hocam Prof. Dr. Billur TEKKÖK KARAÖZ’e; Parion malzemesini incelemem için bana kapılarını açan Prof. Dr. Vedat KELEŞ ile Aleksandria Troas seramiklerine bakabilmem için beni kabul eden Prof. Dr. Erhan ÖZTEPE’ye bu destek ve yardımları için minnettarım.

Uzun yıllar birlikte çalışma fırsatı bulduğum, farklı bir şehirde benim için ikinci bir aile gibi olan Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Arkeoloji Bölümü üyelerine şükranlarımı sunarım.

Suna & İnan Kır   Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Merkezi'nin (AKMED) tarafıma sağladığı "Kütüphane Araştırma Bursu" sayesinde, bu güzide kurumun, zengin bir koleksiyondan oluşan kütüphanesinden yararlanma imkânı buldum. Bu bağlamda, adı geçen Merkeze ve çalışmam süresince yakın alakalarını gördüğüm değerli çalışanlarına müteşekkirim.

Seramik malzemenin çizimlerini üstlenen değerli arkadaşım Serkan DEMİR (M.A.) dikkati ve yeteneğiyle övgüyü hak etmektedir. Ayrıca dijital işlerde başım sıkıştığında hep yardıma koşan sevgili meslektaşım Neslişah ÖZKAN'a minnettarım.

Tezimin bir kısmını sunduğ m yedinci "Late Roman Coarse Ware" toplantısı sırasında tanıştığım ve özellikle amphoralar konusunda çok değerli çalışmaları olan sayın Andrei OPAİT ile malzememi konuşabildiğim için kendimi şanslı sayıyorum. Uzaktan da olsa benimle bilgilerini ve zaman zaman yayınlarını paylaşan Andrei SAZANOV, Elena KLENINA, Petra TUşLOV  ve Alexander HARIZANOV'a da buradan teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Ulaşamadığım yayınları bana ulaştıran sevgili arkadaşlarım Ashley CERCONE, Ozan UYGUR ve Elvis SHALA'ya sonsuz teşekkürler.

Son olarak benimle sürekli ilgilenen, tüm sıkıntılarımda yanımda olan annem İclal BİLGİN, babam Tunca BİLGİN, teyzelerim Hilal İPEKKAN ve Neslihan SINIRBAşOğLU ile benimle aynı yolda yürüyen eşim İnan KOPÇUK'a hayatım boyunca minnettar kalacağım.

İstanbul, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
SUMMARY.....	v
ÖN SÖZ.....	vi-vii
İÇİNDEKİLER.....	viii-xiii
FİĞÜR VE GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR.....	xv-xvi
1. GİRİŞ.....	1-5
1.1. Amaç ve Kapsam.....	1
1.2. Yöntem.....	2-5
2. HELLENİSTİK DEVİR'DEN GEÇ ROMA DÖNEMİ'NE GANOS BÖLGESİ TARİHİ VE ARAŞTIRMA TARİHÇESİ.....	6-15
2.1. Tarihi.....	6-11
2.2. Araştırma Tarihçesi.....	7-15
3. BULUNTU MERKEZLERİ VE KATALOG.....	16-92
3.1. Kıyı Yerleşmeleri.....	16-29
3.1.1. Şarköy.....	16-27
3.1.1.1. Gaziköy (Ganos).....	16-18
3.1.1.2. Eriklice (Herakleia).....	18-19
3.1.1.3. Şarköy (Tyrodiza / Teiristasis).....	19-21
3.1.1.4. Şarköy Höyük.....	22-25
3.1.1.5. Hoşköy (Hora).....	26-27
3.1.2. Tekirdağ.....	27-29
3.1.2.1. Barbaros (Bisanthe/Panion?).....	27-29
3.2. İç Kesimdeki Yerleşmeler.....	29-92
3.2.1. Şarköy.....	29-37
3.2.1.1. Sufunya.....	29-32
3.2.1.2. Kızılcaterzi Buruneren Çiftliği.....	32-34
3.2.1.3. Şenköy Bostandere Mevkii.....	34-37

3.2.1.4. Yeniköy.....	37-40
3.2.1.4.1. Akalan Mevkii.....	37-39
3.2.1.4.2. Çakırçeşme Mevkii.....	39-40
3.2.1.5. Dolucatepe.....	40-52
3.2.1.6. İğdebağları.....	52-53
3.2.1.7. Gölcük Köyü.....	53-59
3.2.1.7.1. Bağlarbaşı Mevkii.....	54
3.2.1.7.2. Viranlık Mevkii.....	55
3.2.1.7.3. İbrahim Bey Çayırı Mevkii.....	55-58
3.2.1.7.4. Yeldeğirmeni Mevkii.....	58-59
3.2.1.8. Yayaköy.....	59-61
3.2.1.8.1. Ellez Mevkii.....	59-60
3.2.1.8.2. Kafalar Mevkii.....	60-61
3.2.1.9. Bulgur Köyü Çakıllık Mevkii.....	61
3.2.1.10. Sofuköy Meşe Mevkii.....	61-62
3.2.1.11. Yaya ağaç Köyü Köyüstü Mevkii.....	62-63
3.2.1.12. Beyoğlu Kalesi.....	63-65
3.2.2. Tekirdağ.....	65-92
3.2.2.1. Avşar Köyü Çakıllar Mevkii.....	65-69
3.2.2.2. Yeniköy Mermerhöyük.....	69-89
3.2.2.3. Oruçbeyli Köyü Yılanlıdere Mevkii.....	89-92
3.2.2.4. Yayabaşı.....	92

4. TEKİRDAĞ GANOS DAĞI ARKEOLOJİK YÜZEY ARAŞTIRMASI YALIN SERAMİKLERİ (HELLENİSTİK DEVİR – GEÇ ROMA DÖNEMİ).....93-160

4.1. Ticari Amphoralar.....	93-113
4.1.1. Güney Ege Kökenli Mantar Ağızlı Amphora.....	93-94
4.1.2. Sinop Amphorası.....	94-95

4.1.3. Knidos Amphorası.....	95-96
4.1.4. Dressel 1.....	96
4.1.5. Cup-Shaped (Kâse biçimli) Ağzılı Amphora.....	97
4.1.6. Dressel 2-4.....	98
4.1.7. Dressel 25 / Aigio Tip II.....	98-99
4.1.8. Herakleia Pontika Amphorası (Zeest 94 / Shelov C S IVC / Dyczek Tip 28 / Paraschiv 3B).....	99-100
4.1.9. Dressel 24 Grubu.....	100-105
4.1.9.1. Dressel 24.....	100-101
4.1.9.2. Dressel 24 <i>similis</i>	101-102
4.1.9.2.1. Varyasyon 1.....	101-102
4.1.9.2.2. Varyasyon 2.....	102
4.1.9.3. Late Roman Amphora 2.....	103-105
4.1.10. Africano Grande/Africana II/Ostia III/ Peacock-Williams Class34.....	105
4.1.11. Zeest 80/Riley MRA 5.....	106-107
4.1.12. Sinop Amphorası/C Snp I.....	107-108
4.1.13. Böttger III-1/Kuzmanov XV.....	108-109
4.1.14. “Spatheion” 1/Keay 26/Peacock - Williams 51/ Riley LR 8.....	109-110
4.1.15. Late Roman Amphora 1.....	110-111
4.1.16. Küresel Gövdeli Amphora.....	111-113
4.2. Günlük Kullanım Seramikleri.....	113-160
4.2.1. Pişirme Kapları.....	113-143
4.2.1.1. Çömlek.....	115-131

4.2.1.1.1. Yukarı Çekik Ağızlı Tipler.....	116-117
Tip 1.....	116
Tip 2.....	116-117
Tip 3.....	117
Tip 4.....	117
4.2.1.1.2. Üçgen Ağızlı Tipler.....	117-119
Tip 1.....	117-118
Tip 2.....	118
Tip 3.....	118-119
4.2.1.1.3. Verve Ağızlı Tipler.....	120-123
Tip 1.....	120
Tip 2.....	120-121
Tip 3.....	121
Tip 4.....	121-122
Tip 5.....	122-123
Tip 6.....	123
4.2.1.1.4. Kare Ağızlı Tipler.....	123-124
Tip 1.....	123-124
Tip 2.....	124
4.2.1.1.5. Dışa Dönük Ağızlı Tipler.....	125-126
Tip 1.....	125
Tip 2.....	125-126
Tip 3.....	126
4.2.1.1.6. Yivli Ağızlı Tipler.....	126-131
Tip 1.....	126-128
Tip 2.....	128
Tip 3.....	128-129
Tip 4.....	129
Tip 5.....	130
Tip 6.....	130-131

Tip 7.....	131
4.2.1.2. Güveç.....	131-138
Tip 1.....	132
Tip 2.....	132-134
Tip 3.....	134
Tip 4.....	134-135
Tip 5.....	136
Tip 6.....	136-137
Tip 7.....	137
Tip 8.....	137-138
4.2.1.3. Fırın Kapları.....	138-141
4.2.1.4. Pişirme Kâse ve Çanakları.....	141-143
Tip 1.....	141-142
Tip 1a.....	142
Tip 1b.....	142-143
4.2.2. Hazırlama ve Servis Kapları.....	143-159
4.2.2.1. Kâse ve Çanaklar.....	143-147
Tip 1.....	144
Tip 2.....	144
Tip 3.....	144-145
Tip 4.....	145-146
Tip 5.....	146
Tip 6.....	146-147
Tip 7.....	147
Tip 8.....	147
4.2.2.2. Testiler.....	147-151
Tip 1.....	148
Tip 2.....	148-149
Tip 3.....	149
Tip 4.....	149-150
Tip 5.....	150
Tip 6.....	150-151
Tip 7.....	151
Tip 8.....	151

4.2.2.3. Yonca Ağızlı Testiler.....	151-153
Tip 1.....	151-152
Tip 2.....	152-153
4.2.2.4. Sofra Amphoraları.....	153-155
Tip 1.....	154
Tip 2.....	154
Tip 3.....	154-155
Tip 4.....	155
4.2.2.5. Kupalar.....	156-158
Tip 1.....	156-157
Tip 2.....	157
Tip 3.....	158
4.2.3. Kapak.....	158-159
4.2.4. Depolama Kabı.....	159
4.2.5. Unguentarium.....	159-160
5. BULGULAR DOĞRULTUSUNDA BÖLGENİN EKONOMİK DİNAMİKLERİ.....	161-166
6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	167-176
KAYNAKÇA.....	177-216
LEVHALAR LİSTESİ.....	217-220
LEVHALAR.....	221-285
EKLER.....	286-318
EK 1. SERAMİK TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ.....	286-287
EK 2. ÇOK DİLLİ BİÇİMLER SÖZLÜĞÜ.....	288-305
EK 3A. ÇÖMLEK TİPLERİ TARİHSEL ÇİZELGE.....	306-310
EK 3B. GÜVEÇ TİPLERİ TARİHSEL ÇİZELGE.....	311
EK 3C. FIRIN KAPLARI TARİHSEL ÇİZELGE.....	312
EK 3Ç. PİŞİRME KÂSE ve ÇANAĞI TİPLERİ TARİHSEL ÇİZELGE.....	313
EK 3D. KÂSE ve ÇANAK TİPLERİ TARİHSEL ÇİZELGE.....	314
EK 3E. TESTİ TİPLERİ TARİHSEL ÇİZELGE.....	315-316
EK 3F.1. SOFRA AMPHORASI TİPLERİ TARİHSEL ÇİZELGE.....	317
EK 3F.2. KUPA TİPLERİ TARİHSEL ÇİZELGE.....	317
EK 4. ÖZGEÇMİŞ.....	318

FİĞÜR VE GRAFİKLER LİSTESİ

	Sayfa
Grafik 1: Amphora Tiplerinin Sayısal Verileri.....	112
Grafik 2: Araştırma Sahasında Bulunan Amphora Tipleri ve İçerikleri.....	113
Grafik 3: Çeşitli Pişirme Kaplarının Antik İsimleri ve Modern Dillere Çeviri Denemeleri.....	115
Grafik 4: Pişirme Kabı Formlarının Genel Dağılımı.....	165
Figür 1: Kapalı ve Açık Kap Formlarının Faunal Buluntular Üzerinden Dağılımı (Arthur 2007: Fig. 9).....	166
Grafik 5: Yüzyıllara Göre Amphoraların Yoğunluk Tablosu.....	168
Grafik 6: Bölgede Tespit Edilen Amphoraların Üretim Yerleri.....	168
Grafik 7: Amphoralar Aracılığıyla Bölgeye Ulaşan Ürünlerin Dağılımı.....	169
Grafik 8: Çömlek Tiplerinin Sayısal Verileri.....	170
Grafik 9: Yüzyıllara Göre Pişirme Kaplarının Yoğunluk Tablosu.....	173
Grafik 10: Ana Formların Kronolojik Dağılımı.....	174
Grafik 11: Dolucatepe Buluntu Dağılımı.....	175
Grafik 12: Mermerhöyük Buluntu Dağılımı.....	176

KISALTMALAR

A.ç.	: ağız çapı
a.e.	: aynı eser
b.a.	: bütüne atıf
Bkz./bkz.	: Bakınız
C.	: cilt
cm.	: santimetre
Çiz.	: çizim
D.ç.	: dip çapı
dn.	: dipnot
DR 2-4	: Dressel 2-4
DR 24	: Dressel 24
DSA	: Doğu Sigillata A
DSB	: Doğu Sigillata B
Ed./eds.	: editör/editörler
et al.	: et alii
Fig./fig.	: Figür
Haz.	: Hazırlayan
Hrt.	: Harita
IG	: Inscriptiones Graecae
Kat. No.	: Katalog numarası
km.	: kilometre
L	: litre
Lev.	: Levha
LRA 1	: Late Roman Amphora 1
LRA 2	: Late Roman Amphora 2

m.	: metre
ml	: mililitre
MÖ	: milattan önce
MRA5	: Middle Roman Amphora 5
MS	: milattan sonra
Nr.	: numara
Res.	: Resim
s.	: sayfa
Suppl.	: Supplement
s.y.	: sayfa yok
vd.	: ve devamı
yük.	: yükseklik
yy.	: yüzyıl

1. GİRİŞ

Güneydoğu Trakya Bölgesi'nde Türkiye Cumhuriyeti'nin erken dönemlerinden itibaren kazı ve yüzey araştırmaları yapılmaktadır.

Bu kapsamda bir yüzey araştırması çalışması da 2008 yılında sınırları doğuda Tekirdağ Merkez ilçe, batıda Şarköy Kızılcaterzi Köyü, kuzeyde İstanbul-Tekirdağ Karayolu ve güneyde Marmara Denizi (Propontis) ile belirlenmiş olan bölgede Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem tarafından başlatılmıştır (**Lev. 63, Hrt. 1**). Araştırmalar süresince ziyaret edilen höyük, kutsal alan ve günümüz yerleşimlerinin çevresinde tespit edilen antik kültür kalıntıları belgelenmiş olup, toplanan seramik malzeme de bu çalışmaların önemli bir grubunu oluşturmaktadır. Tezin konusunu bu seramikler içinden seçilen yalın ve günlük kullanıma yönelik kaplar oluşturmaktadır. Dönem aralığı ise Hellenistik Devir'den başlayarak Geç Roma Dönemi'ni kapsayacak şekilde belirlenmiştir.

1. 1. Amaç ve Kapsam

Günümüz Türkiye'si sınırları dışında kalan Balkanlar'da seramik çalışmaları çok yoğun olmakla birlikte, güneydoğu Trakya için tersi bir durum söz konusudur. Özellikle bölgenin yalın seramiği hakkında bir araştırma olmaması, literatürde boşluğa neden olmaktadır. Bu doktora tezinin ana hedeflerinden biri seramik çalışmalarında görece yakın geçmişten itibaren önem kazanmaya başlamış olan günlük kullanım seramikleri ile ilgili çalışılan bölge özelinde bir tipoloji oluşturmaktır.

Ayrıca, çalışılan malzeme arasında yer alan ticari amphoralar; içlerinde taşıdıkları ürünlere bağlı olarak bulundukları bölgedeki yeme-içme adetleri yanı sıra ekonomik durum ve ithalat hakkında veriler sunmaktadır. Bu bağlamda, saptanan amphoralar aracılığıyla farklı dönemlerde hangi ürünlerin tercih edildiği ve hangi bölgeler ile ticari ilişkiler kurulduğu tarihsel süreç ile birlikte değerlendirilerek ortaya konmaya çalışılacaktır.

Tercih edilen kap formlarına dayanarak buluntu alanları özelinde yerleşimlerin nitelikleri hakkında hipotezler oluşturmak çalışmanın bir diğer amacıdır.

1. 2. Yöntem

Malzemenin incelenmesi esnasında binin üzerinde dip, kulp ve ağız parçası incelenmiştir. Malzemenin yoğun tahribata maruz kalan yüzey buluntuları olması dolayısıyla kapların büyük çoğunluğu küçük parçalar halindedir. Buna ek olarak söz konusu kapların gövde ile diplerinde kesin olarak form, tip ve/veya tarih saptamayı sağlayacak bezeme ya da morfolojik değişimlerden söz etmek genellikle mümkün değildir. Çalışmanın başında en sağlıklı sonuçların ağırlıklı olarak ağız parçaları üzerinden edinilebileceği anlaşıldığından kataloga ancak 141 parça alınabilmektedir. El ve dijital çizimleri yapılan parçalar ayrıca fotoğraflanmış; hamur renkleri, katkı maddesi yoğunluk ve boyutlarını belirlemek için *Munsell Soil Charts 1994 Edition (Baltimore)* kullanılmıştır. Renkler orijinal dil olan İngilizce olarak belirtilmiş, katkı boyutu ve katkı yoğunluğu “Hamur” başlığında parantez içinde verilmiştir.

Çalışmalar ilerledikçe Tekirdağ Arkeoloji ve Etnografya Müzesi ile Parion ve Aleksandria Troas kazıları, burada bulunan malzemelerin karşılaştırması amacıyla ziyaret edilmiştir.

Araştırma sahası ile ilgili antik kaynaklar sınırlı ve genellikle kıyı yerleşmeleri üzerinedir. Bu nedenle çalışmanın ikinci bölümünde bölgedeki değişimleri anlamak ve aktarabilmek amacıyla daha geniş bir çevrede gerçekleşen tarihi olaylar ele alınmış; savaş, akın, siyasi sınır değişimi, depremler gibi konulara kronolojik olarak değinilmiş; bölümün devamında ise araştırma bölgesinde geçmiş dönemlerde yapılan çalışmalar sunulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde seramik parçaların ele geçtiği buluntu alanları incelenmektedir. Bu başlık için belirlenen sisteme göre alanlar önce kıyı ve iç kesim yerleşimleri olarak ayrılmıştır. Her iki alt başlıkta da Tekirdağ Merkez veya Şarköy’e bağlı olan yerleşimler bulunduğundan, bu sınıflanmaya da yer verilmiştir. Buluntu alanlarının koordinatları belirtildikten sonra saptanabilen antik dönem süreçleri aktarılmakta yanı sıra yüzey araştırması çalışmalarındaki tespitlere yer verilmektedir. Bu alanlardan bazıları ilk kez “Tekirdağ Ganos Dağı Çevresi Arkeolojik Yüzey Araştırmaları” kapsamında ziyaret edildiği için aksi belirtilmediği takdirde tüm veriler söz konusu araştırmadan edinilmiştir. Tezde höyük olarak adlandırılan yerleşmeler Anadolu’nun diğer bölgelerinde olduğu gibi büyük çaplı ve yüksek höyükler değil, kısmen tarımsal faaliyetlerden dolayı tahrip olan, yine kültür katmanlarının üst üste

geldiği ancak düzleştirilmiş yerleşimlerdir. Bazı alt başlıklar altında belirtilen mevkii adları, bölge halkının ifade ettiği şekilde eklenmiştir. Malzeme kataloğu da bütünlüğün sağlanması açısından üçüncü bölümde yer almaktadır. Buna göre her parça ele geçtiği yerleşmenin altında; ticari amphoralar, pişirme kapları (çömlek, güveç, fırın kapları, pişirme kâse ve çanakları), hazırlama ve servis kapları (çanaklar, testiler, yonca ağızlı testiler, sofrta amphoraları, kupalar) kapak, depolama kabı ve unguentarium sırasını takip edecek şekilde yer almaktadır. Katalog numarası (Kat. No.), Form, Tip, Ölçüler, Hamur özellikleri, Pişme durumu, Tanım, paralel örneklerin yerleşim ismi ve künyesiyle birlikte verildiği Analoji ve Tarihleme bilgilerinin ardından parçalara ait çizimler eklenmiştir.

Seramik malzemenin incelendiği dördüncü bölüm, tezin ana gövdesidir. Teze konu olan seramiklerin yüzyıllar içinde fazla değişim göstermeden üretilen kullanım seramikleri ve yüzey malzemesi olmaları sebebiyle, geleneksel şekilde tarihlendirme önerileri tamamen analogilere dayanmaktadır. Tüm formlar için tespit edilebilen en alt ve en üst tarih sınırları verilmeye çalışılmıştır. Form sıralaması için, yalın seramik çalışmalarında öncü ve kapsamlı bir eser olan ve Miletos yüzey araştırması günlük kullanım seramiklerinin çalışıldığı “Funde aus dem Survey auf der Halbinsel von Milet, 1992-1999. Kaiserzeitliche und frühbyzantinische Keramik” yayınındaki sistem temel alınmıştır¹. Buna göre ilk olarak ticari amphoralar, Hellenistik Devir’den başlayarak Geç Roma Dönemi’ne dek kronolojik bir sıra takip edecek biçimde ele alınmıştır. Her parçanın genel özellikleri, literatürde kabul edilen form sınıflandırmaları ve isimlendirmeleriyle anlatıldıktan sonra araştırma bölgesindeki buluntu incelenerek en benzer karşılaştırma örneği veya örnekleri üzerinden tarihleme yapılmıştır.

Ticari amphoralardan sonraki gruplar kullanım amaçları ve morfolojilerine göre formlara ayrılmış, formların altında da ağız biçimlerine göre tip ve bu tiplerdeki küçük boyutlu değişikliklere bağlı olarak varyasyon ayrımları yapılmıştır.

Pişirme kapları kategorisinde dört ana form tespit edilmiştir. Tamamı küçük parçalardan oluşan malzemede bu tespit paralel buluntular üzerinden sağlanan bilgiler aracılığıyla yapılabilmektedir. Kapların morfolojik ayrımı için öncül araştırmalar taranmış; Korinth Demeter Tapınağı’ndaki seramik malzeme ile Tell Anafa ve Batı

¹ Berndt 2003: b.a.

Anadolu'daki merkezlerden ele geçen pişirme kaplarının incelendiği çalışmalarda tanımlar kabul edilmiştir. Buna göre; kapalı formlu², derin ve küresel gövdeli, kapak yuvası olan veya olmayan³, kulplu ya da kulpsuz olabilen form tezde “çömlek” olarak isimlendirilmiştir. Açık formlu, görece sığ, dik veya dike yakın inen gövdenin dış açılı bir omurga yaptıktan sonra düz veya küresel dip ile bittiği form⁴ ise tezde “güveç” olarak isimlendirilmiştir. Bu kategorideki üçüncü form “fırın kabı”dır⁵. Yarı küresel gövdeli, tutacaklı ve düz dipli kaplar bu başlıkta değerlendirilmişlerdir. Kapak yuvası bulunmayan, gövde yapısı ise güveç ile kâse arasında kalmış olan form ise “pişirme kâsesi/çanağı olarak ele alınmıştır⁶.

Kâse ve çanak formları tez metninde bir arada ele alınmıştır. Bunun ilk nedeni tüm halde ele geçen bir örnek olmadığı için kapların derinlik hesabının yapılamamasıdır. Bu nedenle ağız çapları baz alınmış ve T. Ökse'nin orarlama sistemi uyarlanarak 12-18 cm. arası olanlar kâse, 18 cm. ve üstündekiler ise çanak olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca metin içinde anlatım bütünlüğü sağlanabilmesi için aynı tipe ait olduğu halde farklı ağız çaplarına sahip kaplarda kâse/çanak ayrımı yapılmamıştır. Katalogda ise kâse/çanak ayrımı, belirlenen ölçüye göre form kısmına girilmiştir.

Su, meyve suyu ve içki içmek için kullanılan form ise tamamı kulplu olduğu için kupa olarak adlandırılmış; diğer formlar literatürdeki standart isimleri ile değerlendirilmiştir.

Beşinci bölümde, buluntular ışığında bölgenin ekonomik durumu, tarihi olaylar ile yorumlanarak aktarılmaya çalışılmış, tezin değerlendirme ve sonucunun anlatıldığı altıncı bölümde ise hangi form ve tiplerin ağırlıklı olarak tercih edildiği, yoğunluğun hangi yüzyıllarda yaşandığı ve özellikle kara yolu ağının bölgeyi nasıl etkilediği yorumlanmıştır.

Tez metninde gruplanan tiplerin çizimleri ile fotoğrafları levhalar kısmında tipler birbirini takip edecek biçimde dizilmiştir.

Ayrıca ek bölümler oluşturulmuş, tüm formların detaylı açıklaması için bir terimler sözlüğü hazırlanmıştır (**EK 1**).

² Berlin 1997: 84-94.

³ Slane 1990: 75.

⁴ Slane 1990: 74; Lüdorf 2006: 43

⁵ Formun isimlendirilmesindeki tartışma ve detaylı bilgi için bkz. tezde 4. Bölüm, s. 138, dipnot 534.

⁶ Formun isimlendirilmesindeki tartışma ve detaylı bilgi için bkz. tezde 4. Bölüm, s. 141, dipnot 557.

Kapların biçimsel özelliklerini tanımlamak amacıyla, yabancı dillerdeki karşılıkları taranmış, bunlarla eşleşecek şekilde Türkçe öneri çizelgesi oluşturulmuştur (**EK 2**).

Metin içinde paralel örneklere dayanarak kronolojik olarak ele alınan çömlek, güveç, fırın kabı, pişirme kâse ve çanağı, servis kâse ve çanağı, testi, sofrâ amphorası ve kupa tipleri için **EK 3A – EK 3F** arasında olacak şekilde yüzyıllara dağılım tabloları yapılmıştır. Yonca ağızlı testiler, kapak, depolama kabı ve unguentarium nicelik olarak az olmaları nedeniyle tablolara dahil edilmemiştir.

Son olarak **EK 4**'te özgeçmişim yer almaktadır.



2. HELLENİSTİK DEVİR'DEN GEÇ ROMA DÖNEMİ'NE GANOS BÖLGESİ TARİHİ VE ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

2. 1. Tarihi

Bölge, MÖ 4. yy. başlarında Odrys Krallığı hakimiyetindeyken Makedon kralı II. Philippos topraklarını genişletmek amacıyla MÖ 346 yılında Propontis kıyılarına dek sefer düzenlemiş ve Odrys kralı Kersobleptes'i Ganos yakınlarındaki Hieron Oros'ta yenerek bu toprakları Makedonya Krallığı'na bağlamıştır⁷.

MÖ 323 yılında İskender'in ölümünden ve krallığının dağılmasından sonra Doğu Trakya'nın yönetimi, generallerinden Lysimakhos'a kalır⁸. Lysimakhos'un MÖ 281'de Kouropedion Savaşı'nda öldürülmesinin ardından bölge bu kez Seleukos egemenliğine girer⁹. Seleukos egemenliği çok kısa ömürlü olmuş ve aynı yıl I. Seleukos Nikator da Ptolemaios Keraunos tarafından öldürülünce bölgede Ptolemaios Hanedanlığı hakimiyeti başlamıştır¹⁰. Sürekli el değiştiren ve yönetim boşluğu oluşan topraklar kuzeyden Kelt saldırılarına açık hale gelmiş ve MÖ 280 yılı civarında Hellespontos'a dek ilerleyen Keltler bir de krallık kurmuşlardır¹¹. Kıyı kesimlerdeki Kelt varlığı, Makedon kralı II. Antigonos Gonatas'ın MÖ 277 yılında Lysimakheia yakınlarında gerçekleşen savaşı kazanmasıyla azalmıştır¹².

MÖ 240 yılı civarında Seleukoslar ile Ptolemaioslar arasında süregelmekte olan savaş, barış anlaşmasıyla sonuçlandığında bölge, III. Ptolemaios Euergetes yönetimi altında bir kez daha Ptolemeios hakimiyetine girmiştir¹³. Bu süreçte Makedon kralı V. Philippos Doğu Trakya kıyılarına ulaşmak amacıyla seferlere başlamıştır¹⁴. IV. Ptolemaios Philopator'un MÖ 204 yılında ölmesiyle oluşan boşlukta V. Philippos,

⁷ Aiskhines, *Peri tes parapresbeias*: II. 81; Archibald 1998: 234-235.

⁸ Diodoros Sikeliotes, *Bibliothēke Historikē*: XVIII.3.2.

⁹ Strabon, *Geographika*: XIII.4.1.

¹⁰ Memnon, *Peri Herakleias*: XIII. 2-3.

¹¹ Polybios, *Historiai*: IV.46.1-2.

¹² Polybios, *Historiai*: IV.46.

¹³ Polybios, *Historiai*: V. 34. 7-8; Tzvetkova 2008: 226.

¹⁴ Delev 2015: 64.

Lysimakheia, Serreion Teikhos, Perinthos gibi yerleşmeleri de kapsayacak biçimde kıyı kesimlerini işgal etmiştir⁹. Bu yayılmacı politika Hellespontos'un karşı kıyısındaki Abydos'un da kuşatılması ile devam edince Pergamon Kralı I. Attalos, Roma'dan yardım istemiş ve Roma ile Makedon krallığı arasında savaş başlamıştır¹⁰. Bu savaş MÖ 197 yılında V. Philippos'un yenilmesi ve birliklerini Doğu Trakya'dan çekmesiyle sonuçlanmıştır¹¹. Bu olaydan bir yıl sonra, Seleukos kralı III. Antiokhos Megas Khersonesos'a gelerek bazı yerleşmelere garnizonlar yerleştirmiş, yıkılan Lysimakheia'yı yeniden ayağa kaldırmıştır. III. Antiokhos Megas'ın atalarının toprakları olarak gördüğü bölge üstündeki hak iddiasından rahatsız olan bazı yerleşimler Roma'dan yardım istemiş¹² ve Roma ordusu MÖ 191 yılında kralı yenerek Lysimakheia'ya gelmiş, oradan da Asia Minor'a geçmişlerdir¹³.

III. Antiokhos Megas, Magnesia yakınlarında Roma'ya bir kez daha yenilmiş ve MÖ 188 yılında yapılan barış antlaşmasıyla Khersonesos ve kıyılardaki kale yerleşimleri Pergamon Krallığı'na verilmiştir¹⁴.

Son Pergamon Kralı III. Attalos'un MÖ 133 yılındaki ölümüyle birlikte, vasiyeti doğrultusunda toprakları Roma'ya kalmış, yukarıda bahsi geçen bölge ise MÖ 129 yılında Makedonia Eyaleti'ne dahil edilmiştir¹⁵.

MÖ 90 yılı civarında Pontos kralı Mithridates, Khersonesos ve Perinthos çevresini işgal ederek Trak kabilelerini de Roma'ya saldırmaya teşvik etmiştir¹⁶. MÖ 85 yılında Roma'nın bu karışıklığa müdahale etmek amacıyla general ve bazı valilerini isyanları bastırmak üzere görevlendirdiği bilinmektedir¹⁷. MÖ 20 yılı civarında bölgede yönetsel bir değişikliğe gidilmiş, Thrak kabile beylerinin yönetici olarak atandığı vasal bir krallık kurulmuştur¹⁸. MS 46 yılında ise Roma İmparatoru Cladius, bu krallığı feshederek Thrakia Eyaletini oluşturur¹⁹. Merkezi Perinthos olan eyalette, MS 2. yy.'ın başına dek, vasal krallık döneminde olduğu gibi yerli aristokratların yönetimde

⁹ Polybios, *Historiai*: XV.20.1-2, XVIII.2.3-4; Livius, *Ab Urbe Condita*: XXXI.16.4.

¹⁰ Tzvetkova 2008: 228-229; Delev 2015: 64-65.

¹¹ Errington 2008: 203, 206-207.

¹² Appianos, *Syriake*: 1. 1 -3.

¹³ Livius, *Ab Urbe Condita*: XXXVII, 3, 33.

¹⁴ Polybios, *Historiai*: XXI.48.

¹⁵ Loukopoulou 1987: 73-75.

¹⁶ Sayar 1998c: 74.

¹⁷ Sayar 1999a: 265; Webber 2001: 15.

¹⁸ Terzopoulou 2016: 110.

¹⁹ Iliev 2005: 139

görevlendirildiği *strategiai* sistemi devam etmiş, ancak MS 107-108 yıllarında İmparator Traianus tarafından bir düzenlemeye gidilerek, imparatorluk eyaletlerine özel bir yönetici (*legatus Augusti pro praetore*) atanmıştır²⁰.

MS 192'de İmparator Commodus'un ölümünden sonra yaşanan taht kavgalarında, Pescennius Niger ve Septimius Severus'un orduları, Propontis kıyılarında karşı karşıya gelmiş hatta Severus'un kuvvetlerinin bir kısmı Perinthos'ta yenilgiye uğramıştır²¹.

MS 3. yy.'ın ortasından itibaren kuzeyden gelen Got ve Vandal saldırıları, askeri hareketlerin başlamasını gerekli kılmış, İmparator Aurelianus (MS 270-275) akınlar devam ederken Perinthos yakınlarında öldürülmüştür²². MS 3. yy. sonu ile 4. yy. başında İmparator Diokletianos tarafından yönetim reformları dahilinde Thrakia Eyaleti kendi içinde dört alana bölünmüş, Moesia Secunda ve Scythia Minor eyaletleri de dahil edilerek *Dioecesis Thraciae* kurulmuştur. Kuzey Propontis kıyıları bu yeni düzenlemede merkezinin Herakleia²³ olduğu Europa Eyaleti içinde kalmıştır²⁴.

MS 4. yy.'ın ilk çeyreğinde Tetrarkhia sistemiyle yönetim bölgelerine ayrılan imparatorluğun batısını, Thrakia'yı da içine alacak biçimde Licinius, doğusunu ise Maximinus Daia yönetiyordu. MS 313 yılında Maximinus Daia, topraklarını genişletmek amacıyla önce Byzantion'u sonrasında ise ordusunu Europa Eyaleti'ne geçirerek Herakleia'yı da kuşatmış ancak kısa bir süre sonra Licinius'a yenilmiştir²⁵.

I. Konstantinos'un ölümünden sonra, vasiyeti doğrultusunda imparatorluk toprakları oğulları ve hanedan mensubu olan Delmatius tarafından paylaşılmış, Thrakia'nın idaresi kısa bir süreliğine Delmatius'ta kalmıştır. Delmatius'un öldürülmesi üzerine ise I. Konstantin'in oğulları arasında yeniden toprak paylaşımı yapılmış ve Thrakia bu kez II. Konstantius'un idaresine geçmiştir²⁶.

MS 358 yılında Nikomedia'da meydana gelen deprem Propontis'in kuzey kıyılarını da etkilemiştir²⁷.

²⁰ Lozanov 2015: 81-82.

²¹ Potter 2004: 104.

²² Watson 1999: 102-103.

²³ Perinthos'un MS 3. yy. sonuna doğru aldığı isim. Bkz.: Stiernon 1990: 1306-1337.

²⁴ Külzer 2008: 76.

²⁵ Lawlor 1912: 219.

²⁶ Demandt 1989: 80.

²⁷ Guidoboni et al. 1994: 255-259.

MS 360 yılında II. Konstantius'un kuzeni Iulianus, Gallia seferi sırasında orduları tarafından *augustus* ilan edilmiş ve doğuya doğru harekete geçmiştir. Bu tehdide karşı Thrakia'da dağınık halde bulunan kuvvetleri toplamaya çalışan II. Konstantius, amacına ulaşmadan vefat etmiş, Iulianus da Herakleia üzerinden Konstantinopolis'e girmiştir. MS 363'e dek süren yönetimi boyunca Thrakia'daki kaleleri onartmıştır²⁸.

MS 365 yılı civarında kuzeyden gelen Got saldırıları ilerleyen on yıl içinde artmış, buna karşılık İmparator Valens ordusuyla Hadrianopolis'e yürümüş ancak karşılaşma Roma ordusunun yenilmesi ve Valens'in ölümüyle sonuçlanmıştır. Gotlar da güneydoğuya yönelerek Herakleia çevresini yağmalamışlardır²⁹.

MS 394/5 yıllarında tüm Trakya Hun akınlarına maruz kalmıştır³⁰. MS 4. yy.'ın sonu ile 5. yy.'ın başında Konstantinopolis ve doğu Trakya peşpeşe depremlerle sarsılmıştır³¹.

II. Theodosius'un imparatorluğu sırasında (MS 408-450) yazılan ve eyaletlerdeki yönetim organizasyonu ile kademelerini konu alan *Notitia Dignitatum*'a göre Avrupa Eyaleti'nde az sayıda yüksek rütbeli askeri personel görev almaktaydı³².

MS 404/405'te kralları Uldin komutasında kısa süreli bir Hun saldırısı gerçekleşmiştir. MS 408'de bir kez daha Trakya içlerine dek saldıran Hunlar, kral Uldin'in ölümüyle sonuçlanan bir yenilgiye maruz kalmışlardır³³.

MS 421/422 yılında, imparatorluğun kuzey eyaletlerindeki orduların Sasaniler üzerine gönderilmesini fırsat bilen Hunlar yine Trakya içlerine dek gelmiş, bunun üzerine birlikler yeniden Trakya'ya dönmüş fakat istila barış yoluyla sonlanmıştır³⁴.

MS 447'de gerçekleşen ve Hellespontos ile Trakya'nın tamamında yıkıcı bir etkisi olan depremi³⁵ fırsat bilen Attila önderliğindeki Hunlar, Khersonesos'a dek inerek burada bazı yerleşimleri ele geçirmişlerdir³⁶.

²⁸ Ammianus Marcellinus, *Res gestae*: XXI, 12.3, XXII, 7.7.

²⁹ Ammianus Marcellinus, *Res gestae*: XXXI, 16. 3-9.

³⁰ Betz 1936: 469.

³¹ Guidoboni et al. 1994: 280-284.

³² *Notitia Dignitatum*: I 72, II 53, XXVI 10.

³³ Maenchen-Helfen 1973: 62-63, 65-67.

³⁴ Marcellinus Comes, *Chronicle*: 422.5.1, 13; Croke 1977: 366-367.

³⁵ Guidoboni et al. 1994: 292-295.

³⁶ Külzer 2008: 84.

MS 480 yılı civarında Khersonesos'taki yerleşimleri yıktığı bilinen bir deprem gerçekleşmiştir³⁷.

I. Iustinianus döneminde (MS 527-565) çok sayıda Slav ve Bulgar saldırılarının Khersonesos'a kadar etki ettiği kaydedilmiştir³⁸.

MS 589'da saldırılar yeniden başlayınca, imparator Maurikios (MS 582-602) kuzeye sefer düzenlemeye karar vermiş, Avar ve Roma orduları Herakleia'da karşı karşıya gelmiş olsa da MS 592/593'te bir barış anlaşması yapılarak kısa süreliğine de olsa bölgede istikrar sağlanmıştır. Bununla birlikte kuzeyden gelen tehditleri tamamen ortadan kaldırmak isteyen imparator Maurikios, *magister militum* Priskos'a Tuna Nehri boyundaki Avarların üzerine yürümesini emrettiğinde, Priskos ordusunu Herakleia yakınlarında toplamıştır³⁹.

MS 602 yılında Sasani Şahı II. Hüsrev'in imparatorluk topraklarına saldırması üzerine, imparator Phocas Balkanlardaki birlikleri doğuya göndermek zorunda kalmış, Tuna hattındaki savunma sistemi zayıflayınca Avarlar yeniden Trakya'da yağmalamalara başlamışlardır⁴⁰.

MS 610 yılı civarında Kartaca *eksarhosunun* oğlu Herakleios, ordusuyla birlikte Abydos ve Herakleia üzerinden Konstantinopolis'e gelerek imparatorluğunu ilan etmiştir. MS 620'lere dek aralıklı olarak süren Avar saldırılarına son vermek için Herakleios ve Avar Hanı'nın Herakleia yakınlarında buluşması planlanmış, ancak bunun bir pusu olduğu öğrenildiği için buluşma gerçekleşmemiştir⁴¹.

MS 680'de Balkanlardan gelen tehditlere karşı savunmayı güçlendirmek için yeni bir organizasyona gidilmiş ve *Trakya Theması* başlangıçta büyük olasılıkla Avrupa Eyaleti'ni kapsayacak biçimde kurulmuştur⁴².

MS 7. yy.'ın ikinci çeyreğinden itibaren başlayan Arap akınları, imparatorluğun doğusunu doğrudan etkilediği gibi, başkent Konstantinopolis'in fethi amacını da taşımaktaydı. Bu amaç doğrultusunda MS 717'de Abydos üzerinden Trakya'ya

³⁷ Guidoboni et al. 1994: 302-305.

³⁸ Prokopios, *Apokryphe Histoia*: XVIII, 20.

³⁹ Theophylaktos Simokattes, **Theophylacti Simocattae historiae**, Ed. C. de Boor – P. Wirth, 1972, VI 7, 10-16.

⁴⁰ Theophanes Homologetes, *Khronographia*: I, 290.

⁴¹ Theophanes Homologetes, *Khronographia*: I, 299, 301-302.

⁴² Lilie 1977: 35-41.

geçerek başkente ilerleyen ve bu esnada bazı köy ve kaleleri de ele geçiren Arapların⁴³ kendi kaynaklarına göre bu dönemde bölge nüfusu azaldığından savunma sistemi de zayıftı⁴⁴.

2.2. Araştırma Tarihçesi

Tez çalışmasına konu edinilen coğrafya ve özet tarihsel izdüşümünden anlaşılacağı üzere, kısa aralıklarla meydana gelen irili ufaklı sayısız savaş ile yok edici etkileri hissedilen depremlerden dolayı anıtsal, görkemli mimariye sahip büyük kentlerle karşılaşmak pek mümkün değildir. Buna karşın, kuzey hattını da içeren arkeolojik bölgeler birçok seyyah tarafından ziyaret edilmiştir. Özellikle Lalapaşa ve çevresindeki Geç Tunç Çağı – Erken Demir Çağı (yaklaşık MÖ 1400-900) arasına tarihlendirilen megalitik dolmenler, Karel ve Hermann Škorpil kardeşler tarafından araştırılmıştır. Ganos kültür sahasına giren ve bilhassa kıyı yerleşmelerindeki zengin epigrafik eserler ile hemen açıkta uzanan mermer kaynağı, *Prokonnesos* Adası'ndan (Marmara Adası) getirilen lahitler ilgi konusu olmuştur. 1886'daki çalışmasıyla A. Papadopoulos Kerameos, 1892 yılında araştırmalarını yayımlayan A. Dumont ve Th. Homolle, 1900'de G. Seure ile E. Kalinka, bölgenin eskiçağ tarihine ek olarak, geniş bir koleksiyona ulaşan yazıt ve bunları da içeren stelleri incelemişlerdir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün direktifleriyle, 1936-38 senelerinde, Türk Tarih Kurumu adına görevlendirilen Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel, Doğu Trakya'da Alpullu'dan Kırklareli'yi de içine alan bir hatta konumlanan tümülüs kazılarını yürütmüştür⁴⁵. Bir diğer yandan yazıt araştırmaları Prof. Dr. Zafer Taşlıkılıoğlu tarafından 1959-1970 yılları arasında sürdürülmüş, Yunanca ve Latince metinlerin yer aldığı çalışma kitaplaştırılmıştır⁴⁶. Lalapaşa civarındaki dolmenler 1960'lı yıllarda, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu tarafından yeniden ele alınmıştır⁴⁷. A. M. Mansel'den sonra tümülüs kazılarını Nezih Fıratlı devralmış⁴⁸, bu kazılarda ortaya çıkan metal eserler Prof. Dr. Somay Onurkan tarafından yayınlanmıştır⁴⁹. İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Mehmet Özdoğan, 1980 yılıyla birlikte güneydoğu Trakya'da başlattığı yüzey araştırmalarını 1996 yılına dek sürdürmüş⁵⁰, bölgenin

⁴³ Theophanes Homologetes, *Khronographia*: I, 395.

⁴⁴ Brooks 1899: 23.

⁴⁵ Mansel 1937: 36-46; Mansel 1938: 89-114; Mansel 1941: 119-188; Mansel 1943: b.a.

⁴⁶ Taşlıkılıoğlu 1961: b.a.; Taşlıkılıoğlu 1971: b.a.

⁴⁷ Kansu 1969: 577-579.

⁴⁸ Fıratlı 1964: 108-112.

⁴⁹ Onurkan 1988: b.a.

⁵⁰ Özdoğan 1983: 21-58; Özdoğan 1985: 221-232; Özdoğan 1986: 409-420; Özdoğan 1988: 157-174; Özdoğan 1990: 443-458.

prehistoryasının çalışıldığı bu süreçte bir yandan da Yarımburgaz Mağarası'nda kazı çalışmaları yürütmüştür⁵¹. Yine bahsi geçen araştırmalarda Kırklareli sınırları içinde saptanan Aşağı Pınar⁵² ve Kanlıgeçit⁵³ yerleşimlerinde de kazılar başlatılmış, özellikle bölgedeki Neolitik ve Kalkolitik Çağ kültürleri hakkında sonuçlara ulaşılmıştır. Sanat tarihçi Prof. Dr. Yıldız Ötüken, daha ziyade Bizans mimarisi ile ilgili araştırmalarını Tekirdağ ve çevresinde özelinde sürdürmüştür⁵⁴.

1980'li yıllarda Naip Tümülsü'nde Tekirdağ Müzesi tarafından yürütülen kazıların sonuçları Prof. Dr. İnci Delemen tarafından yayınlanmıştır⁵⁵.

Tekirdağ Müzesi tarafından 1983'te Dolucatepe'de, 1984'te Kartaltepe/Bakacaktepe'de ve 1992'de Prof. Dr. Nergis Günsenin'in danışmanlığıyla Hoşköy-Gaziköy Amphora Fırınları'nda yürütülen kazılardan yalnızca⁵⁶ Hoşköy'deki fırın kazısı yayınlanmıştır⁵⁷. Gaziköy çevresindeki çeşitli fırınların varlığı jeofizik çalışmaları ile de belgelenmiştir⁵⁸.

Bölgenin limanları ve amphora fırınları, Prof. Dr. Nergis Günsenin tarafından doktora tezi olarak çalışılmış ve 10 ile 13. yy.'lar arasında kullanılan bir amphora formunun Ganos (Gaziköy) ve Hora (Hoşköy)'de üretildiği tespit edilerek literatürde Ganos/Günsenin tipleri olarak bilinen sınıflandırma oluşturulmuştur⁵⁹.

Tekirdağ'ın 12 km. doğusunda ve Marmara Denizi'nin kıyısında yer alan Menekşe Çatağı, 1960'lı yıllarda İstanbul Üniversitesi Prehistorya Anabilim Dalı tarafından yapılan günlük geziler sırasında belgelenmiş, 1990'lara gelindiğinde burada Prof. Dr. Mehmet Özdoğan'ın bilimsel danışmanlığında ve Prof. Dr. Aslı Erim Özdoğan'ın başkanlığında kazılara başlanmıştır. Menekşe Çatağı'nda Kalkolitik ve Tunç Çağı tabakalarının yanı sıra Hellenistik Devir'e tarihlenen buluntular da ele geçmiştir⁶⁰, bu devre ait seramikler yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır⁶¹.

⁵¹ Özdoğan 2001: 8-11.

⁵² Özdoğan – Parzinger 1995: 455-474.

⁵³ Özdoğan 2000: 69-76.

⁵⁴ Ötüken – Ousterhout 1989: 121-149.

⁵⁵ Delemen 2004b: b.a.

⁵⁶ Koçel-Erdem 2016c: 218.

⁵⁷ Günsenin 1992: 85-102; Işın – Günsenin 1994: 497-512.

⁵⁸ Asal 2007: 180-189, 185.

⁵⁹ Günsenin 1990: 89-124.

⁶⁰ Özdoğan – Işın 1999: 295-310; Özdoğan – Işın 2003: 377-389.

⁶¹ Turan 2006: b.a.

İlk kez 1971 yılında Afif Erzen tarafından Ainos'ta (Enez) başlatılan kazılar⁶², kısa bir ara dönemden sonra Prof. Dr. Sait Başaran'ın başkanlığında 2016 yılına dek devam etmiştir⁶³. Günümüzde kazılar Dr. Gülnur Kurap tarafından sürdürülmektedir.

Ainos'ta ele geçen Geç Hellenistik ve Erken Roma Dönemi seramiklerinin⁶⁴ yanı sıra Oryantalizan Dönem seramikleri yüksek lisans⁶⁵, kırmızı figürlü seramikler⁶⁶ ile siyah figürlü kyliksler⁶⁷ birer doktora tezi kapsamında çalışılmıştır.

İstanbul Üniversitesi Prehistorya Bölümü'nden Dr. Savaş Harmankaya'nın 1993 yılında Gaziköy ve yakın çevresinde tek sezonluk yürüttüğü "Işıklar Dağı Yüzey Araştırması" başlıklı çalışmadan şimdiye dek yalnızca toplu bir metal buluntu grubu hakkında makale yayınlanmıştır⁶⁸.

Prof. Dr. Mustafa Hamdi Sayar, öncelikle doktora tez konusu olarak çalıştığı Perinthos ve çevresini anlamaya yönelik epigrafi çalışmalarını⁶⁹ "Doğu Trakya Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları" altında sürdürmüştür⁷⁰. Prof. Dr. Neşe Atik ve Tekirdağ Müzesi 2000 yılından itibaren kazı çalışmalarıyla açığa çıkartılan, İstanbul-Tekirdağ karayolu üzerinde, Tekirdağ merkeze 10 km uzaklıkta bulunan ve yaklaşık MÖ 2000'den bugüne neredeyse kesintisiz iskân katmanlarına sahip Heraion Teikhos, bir Thrak yerleşimi olarak araştırma tarihçesinde öne çıkmaktadır⁷¹. Burada ele geçen kırmızı figürlü seramikler çeşitli makaleler halinde yayınlanmış⁷², Hellenistik Devir seramikleri⁷³ ve mühürlü amphora kulpları⁷⁴ da ayrıca çalışılmıştır. Ayrıca bölgenin Neolitik ve Kalkolitik Dönem kültürleri üzerine hazırlanan doktora tezi çalışması kapsamında yapılan yüzey araştırmalarında, ele geçmesi durumunda Klasik Dönem seramikleri hakkında da bilgi verilmiştir⁷⁵. Tekirdağ Müzesi'nin 2007 yılında

⁶² Erzen 1974: 217-238; Erzen 1994: 455-474.

⁶³ Başaran 2011: b.a.; Başaran – Kurap 2015: 207-230.

⁶⁴ Başaran 2003: 71-77.

⁶⁵ Irmak 2010: b.a.

⁶⁶ Şahin 2013: b.a.

⁶⁷ Kurap 2020: b.a.

⁶⁸ Harmankaya 1995: 217-254.

⁶⁹ Sayar 1998c: b.a.

⁷⁰ Sayar 1990: 211-216; Sayar 1992: 171-182; Sayar 1993: 153-174; Sayar 1994: 129-136; Sayar 1995: 61-66; Sayar 1996: 49-54; Sayar 1997: 107-114; Sayar 1998a: 323-330; Sayar 1999b: 423-432; Sayar 2000: 245-250; Sayar 2001: 289-300; Sayar 2002: 99-110; Sayar 2003: 51-58; Sayar 2004: 169-172; Sayar 2005: 229-234; Sayar 2006: 13-16; Sayar 2007: 197-200; Sayar 2008: 269-276.

⁷¹ Atik – Işın 2006: 47-58; Atik 2007: 13-23; Atik 2011: 1-7.

⁷² Koçel-Erdem 2007a: 155-163; Koçel-Erdem 2007b: 99-104; Koçel-Erdem 2008: 241-252.

⁷³ Atik 2003: 298-306.

⁷⁴ Yağız 2007: 698-704.

⁷⁵ Erdoğan 2001: b.a.

Askertepe Tümölüsü'nde yaptığı kurtarma kazılarının sonuçlarında yer alan siyah astarlı kaplar ve amphoralar hakkındaki bilgiler bölgenin seramik çalışmaları için önem taşımaktadır⁷⁶.

Yazınsal yönde söz edilmesi gereken en kapsamlı, güncel külliyyatlardan biri, Avusturya Bilimler Akademisi tarafından 2008 senesinde basımı gerçekleştirilen, Prof. Dr. Andreas Külzer'in yazarı olduğu *Tabula Imperii Byzantini* serisinin 12. cildi *Ostthrakien (Eurōpē)* eseridir⁷⁷.

James Crow tarafından *Europa* eyaleti kentlerinde yapılan ve tahkimli tepe yerleşmelerinin incelendiği yüzey araştırmalarının da sonuçları yayınlanmıştır⁷⁸.

Güneydoğu Trakya Bölgesi'ndeki bilimsel çalışmaların artan trendi, Klasik Arkeoloji ana disiplini çerçevesinde bir araştırmayı zorunlu kıldığından, bu doktora tezinin materyal bağlamında özünü oluşturan yeni bir proje başlatılmıştır. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem, “*Tekirdağ Ganos Dağı Araştırmaları*” başlıklı yüzey araştırmasını 2008 senesinde başlatmıştır. Arkeolojik çalışmaların yakın zamana kadar kısıtlı bir şekilde gerçekleştiği Tekirdağ Ganos Dağı (Işıklar/Hieron Oros) sahası taranmış ve her geçen sene ziyaret edilen köy, mahalle, mezra ve mevkilerin sayısı artmıştır. Yerleşmeler, açık hava kutsal alanları, höyükler, kale-savunma sistemleri, nekropoller, megalitik alanlar, ışıklar ve diğer tekil buluntu alanları ile bağımsız yapılar tespiti konu olan öğelerdir⁷⁹.

Güneydoğu Trakya Bölgesi'nde 1881 – 1964 yılları arasında kazılan tümölüsler; mimarileri ve buluntularıyla birlikte doktora tezi kapsamında yeniden değerlendirilmiştir⁸⁰. Kent, kırsal yerleşim, tümölüs, nekropol ve mağaraların birlikte incelendiği kapsamlı bir doktora çalışması Dr. Ergün Karaca tarafından hazırlanmıştır⁸¹. Ganos Dağı çevresindeki manastır komplekslerine ait kalıntılar yine bir tez çalışması için yapılan yüzey araştırmalarında kayda geçirilmiştir⁸².

⁷⁶ Yıldırım 2010: 149-178.

⁷⁷ Külzer 2008: b.a.

⁷⁸ Crow 2002: 342-351.

⁷⁹ Koçel-Erdem 2010: 79-107; Koçel-Erdem 2011: 385-408; Koçel-Erdem 2012: 71-93.

⁸⁰ Aksan 2015: b.a.

⁸¹ Karaca 2016: b.a.

⁸² Makris 2016: b.a.

Bisanthe’de (Barbaros), Tekirdağ Arkeoloji Müzesi tarafından 2013-2015 yılları arasında gerçekleştirilen sondaj kazılarında atölye, işlik, depo odası gibi kalıntılar ortaya çıkarılmıştır⁸³.

Bölgedeki en güncel çalışma 2021 yılında Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem başkanlığında başlatılan Perinthos kazılarıdır.

⁸³ Aksan 2018: 1-21.

3. BULUNTU MERKEZLERİ VE KATALOG

Yüzey araştırmasının kapsadığı saha içinde, kataloga alınan seramik malzemenin bulunduğu köy ve mevkiiler (Lev. 64, Hrt. 2), bağlı oldukları Tekirdağ veya Tekirdağ'ın ilçesi Şarköy'ün altında listelenmişlerdir.

3.1. KIYI YERLEŞMELERİ

Sahil hattında yer alan buluntu alanları ve her birinde ele geçen malzeme sırasıyla bulunduğu alan altında aktarılmaktadır.

3.1.1. Şarköy

3.1.1.1. Gaziköy (Ganos)⁸⁴

40°44'46.70"
27°19'53.10"

Şarköy'ün 25 km. kuzeydoğusunda yer alan Gaziköy, hemen Propontis kıyısında konumlanmıştır ve batısında Ganos Dağları (günümüz Işıklar Dağı) bulunur. Antik kaynaklarda *Hieron Oros* yani kutsal dağ olarak da anılan⁸⁵ Ganos Dağı'nın çevresindeki alan ise Ganiás (Γανιάς) olarak bilinmekteydi. Bu ismin 19. yy.'ın ikinci yarısında Gaziköy'de bulunan ancak günümüzde akıbeti bilinmeyen bir adak yazıtında adı geçen yerel tanrıça "Ganea" ile ilişkili olduğu düşünülmektedir⁸⁶.

Efsaneye göre Byzantion'un kurucusu Byzas'ın maiyetindekilerce kurulan⁸⁷ Ganos'u Ksenophon, Odrys kralı II. Seuthes'in kendisine vermeye söz verdiği ancak sonrasında caydığı yerleşmeler arasında sıralamıştır⁸⁸. Pseudo Skylaks da yine MÖ 4. yy.'da Ganos'u Thrak kalelerinden biri olarak saymıştır⁸⁹. MÖ 1. yy.'a gelindiğinde Plinius, Trakya'daki yerleşmeleri sayarken Ganos'tan terkedilmiş bir kale yerleşimi olarak

⁸⁴ U. Kahrstedt ve Barrington Atlas, Ganos'u, antik kaynaklarda Propontis kıyısındaki bir kale yerleşmesi olarak bahsedilen ve Attika-Delos Deniz Birliği vergi listelerinde de ismi olan Serreion Teichos ile özdeşleştirmiştir Kahrstedt 1954: 21. Bu teori B. Isaac ve L. Loukopoulou tarafından kabul görmez: Isaac 1986: 211, dn. 319; Loukopoulou – Łaitar 2014: 922.

⁸⁵ Ksenophon, *Anabasis*: 7.1.14; Demosthenes, *Kata Aristokratous*: 104; Aiskhines, *Peri tes parapresbeias*: II. 90.

⁸⁶ von Bredow 1998: 778; Theodossiev 1995: 371-384, 373.

⁸⁷ Samothrakēs 1963²: 131; Külzer 2008: 370, dn. 3.

⁸⁸ Ksenophon, *Anabasis*: 7.5.8.

⁸⁹ Pseudo Skylaks, *Periplous*: 67; Arslan 2012: 239-257, 248.

bahseder⁹⁰. Tarihi kayıtlardaki uzun süreli bir boşluktan sonra ancak MS 6. yy.'da Doğu Roma İmparatorluğu'nun idari yapısını anlatan *Synekdemos*'ta, Avrupa Eyaleti'nin içindeki bir kent olarak geçer⁹¹.

2003 yılında Tekirdağ Müzesi tarafından yapılan çok kısa süreli kurtarma kazısında, yerleşmenin akropolisinde yürütülen çalışmalarda Hellenistik ve Roma Devri ile Geç Roma Dönemi tabakalarına ulaşılmış olup, MÖ 5 ile 4. yy.'lara ait seramik parçaları, MÖ 3 ile 2. yy.'lara tarihlenen sikkeler ve yapı kalıntıları bulunmuştur⁹².

Alandan ele geçen siyah astarlı amphora ağız parçası ve yine siyah astarlı muhtemel skyphos gövde parçası MÖ 6. yy.'a tarihlendirilmiştir⁹³.

Yüzey araştırmaları sırasında Klasik, Hellenistik, Roma Devirleri ile Geç Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenebilen seramik malzeme kayıt altına alınmıştır⁹⁴. Söz konusu buluntuların Ganos Dağı'nın zirvesinde yer alan kutsal alandaki seramikler ile benzer nitelikte olmasının yanı sıra, yerleşmenin liman olarak kullanılabilecek bir koya ve kutsal alana çıkan kestirme yollara sahip olmasından dolayı Ganos'un çeşitli malların iç kesimlere sevk edildiği bir istasyon konumunda olduğu düşünülmektedir⁹⁵.

Kat. No. 1

Form: Güveç

Tip: Tip 8

A.ç.: 24 cm. Yük.: 2,1 cm.

Hamur rengi: 2, 5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars ve beyaz taşçık katkılı (yüzde 7, very fine to fine)

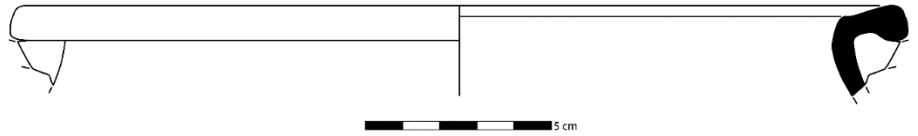
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı korunagelmiş. Ağız dışı çekik ve uçta kalınlaştırılmış.

Kapağın oturması için sığ bir girinti mevcut. Ağızın hemen altında kulp izi.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 42/460 ve Lev. 43/461,463; Pernik: Kuzmanov (1985), Lev. 23/II 1-12; Ratiaria: Kuzmanov (1987), Lev. XXV/8; Sadovec: Kuzmanov (1992), Lev. 62/4-9; Nicopolis ad Nestum: Кузманов (1993), Fig. 7Г; Gradishteto: Кузманов (2009), Lev.



Lev. 42

⁹⁰ Plinius, *Naturalis Historia*: IV.18.

⁹¹ Hierokles, *Synekdemos*: 633, 1.

⁹² Karaca 2016: dn. 239.

⁹³ Karaca 2016: 171.

⁹⁴ Koçel-Erdem 2011: 388.

⁹⁵ Koçel-Erdem 2018: 523.

VI/11 ve Lev. VII/20; Parion: Ergürer (2012), Lev. 206/499; Dichin: Swan (2019), Fig. 20.19/91a.457.

Tarihleme: MS 5. yy.

3.1.1.2. Eriklice (Herakleia)

40°38'14.87"

27°10'55.62"

Şarköy'ün 6,5 km. kuzeydoğusunda ve Propontis kıyısında yer alan Eriklice'nin, ilk kez MÖ 4. yy.'da Pseudo Skylaks tarafından Şarköy ile Ganos arasına yerleştirilen Herakleia⁹⁶ olduğu kabul görmektedir⁹⁷.

Yüzey araştırmalarında, yerleşmenin sahilindeki küçük koyda alt yapı çalışmaları sırasında açılan bir kanaldan Klasik ve Hellenistik Devir ile Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait çok sayıda seramik malzeme, amphora, kemik ve cam parçası geldiği tespit edilmiş ve buranın küçük bir liman olabileceği belirtilmiştir⁹⁸.

Kat. No. 2

Form: Çömlek

Tip: Verev ağızlı Tip 6

A.ç.: 12 cm. Yük.: 3,2 cm.

Hamur rengi: iç: 5 YR 4/1 dark gray; dış: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

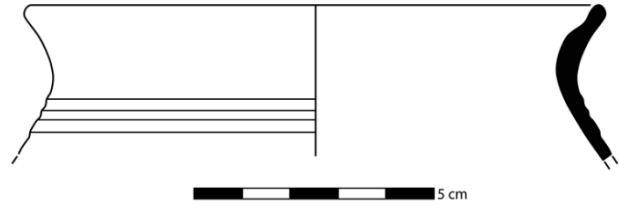
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Dış yüzeyde kullanıma bağlı olarak grileşme var. Ağızın iç kısmında kapak oturması için bir girinti mevcut. Kabin dış yüzeyinde, gövdenin üst kısmında üç sıra yatay yiv bulunmakta.

Analoji: Histria: Suceveanu (1982a), Lev. 17/27; Halmyris: Opaiț (1991a), Lev. 33/193-194.

Tarihleme: MS 6. yy.'ın ikinci yarısı.



Lev. 21

⁹⁶ Pseudo Skylaks, *Periplus*: 67

⁹⁷ Isaac 1986: 202, dn. 252. Burada eski ismi olan Ereğlice'den dolayı Ereğli olarak geçer.

⁹⁸ Koçel-Erdem 2012: 74.

Kat. No. 3

Form: Güveç

Tip: Tip 1

A.ç.: 30 cm. Yük.: 3,3 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika katkılı (yüzde 1, very fine)

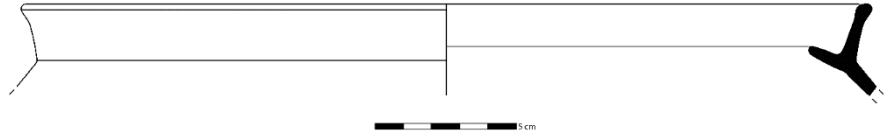
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı korunagelmiş. Ağızın iç kısmında kapağın oturması için derin bir girinti mevcut. Gövde, keskin bir açıyla dışa açılmakta. Yüzeyde kireç kalıntıları ve kullanıma bağlı olarak grileşme var.

Analoji: Atina: Rotroff (2006), Fig. 82/636-638.

Tarihleme: MÖ 5. yy.'ın üçüncü çeyreği – MÖ 275 civarı.



Lev. 37

3.1.1.3. Şarköy (Tyrodiza / Teiristasis)

40° 36' 56.96"

27° 06' 49.49"

Şarköy, Tekirdağ'ın 66 km. güneybatısında ve hemen Propontis kıyısındadır.

Herodotos, Kserkses'in seferi öncesinde ordusunun ihtiyaçları için çeşitli yerlere stok yaptırdığından bahseder. Bu yerleşmeler arasında Tyrodiza da bulunur ve Perinthoslulara ait bir yer olarak belirtilir⁹⁹. MÖ 450 yılı civarında Atinalı yerleşimcilerin (*klerukh*) Tyrodiza'ya geldiği bir yazıtta geçmektedir¹⁰⁰. Attika-Delos Deniz Birliği'ne Hellespontos Bölgesi'nden üye olan Tyrodiza'nın birliğe yaptığı ödemeler tribut listelerine yansımıştır¹⁰¹.

Tyrodiza, Pseudo Skylaks'ın Khersonesos ile Perinthos arasında saydığı¹⁰² Trakya *teichon* larından (kale yerleşimleri) Teiristasis ile özdeşleştirilir¹⁰³. Plinius da Naturalis Historia'da Propontis kıyısında bir zamanlar Teiristasis isimli bir yerleşme

⁹⁹ Herodotos, *Historiai*: 7.25.2.

¹⁰⁰ IG I³: 417.9

¹⁰¹ IG I³: 261.IV.30; IG I³: 266.I.22; IG I³: 267.I.30; Meritt et al. 1939: b.a.

¹⁰² Pseudo Skylaks, *Periplous*: 67

¹⁰³ Isaac 1986: 203-204. Isaac, Teiristasis'in, Tyrodiza'dan farklı bir yer olabileceğini de belirtmiştir. Tzvetkova 2008: 78.

olduğundan bahseder. Zira MÖ 342 yılında Teiristasis, Atinalı komutan Diopeithes tarafından kuşatılmış ve halkı köleleştirilmiştir¹⁰⁴.

MS 6. yy.'da Stephanos Byzantinos yazdığı coğrafya sözlüğünde yeniden Tyrodiza ismini kullanır ve yerleşimden ilk kez *polis* olarak bahseder¹⁰⁵.

Teiristasis, 10. yy. kilise kayıtlarında geçen Peristasis¹⁰⁶ ile Peristasis de Şarköy'ün eski ismi olan Peristeri¹⁰⁷ ile özdeşleştirildiği için lokalizasyon Şarköy'e yapılmıştır¹⁰⁸.

Şarköy merkeze bağlı köyler ve ilçenin çevresindeki mevkiiler yüzey araştırmalarında taranmış, özellikle yerleşmenin batısında, Mavria Mevkii'nde höyüğü andıran bir tepe üzerinde kiremit parçaları ve yalın seramikler bulunmuştur¹⁰⁹. Ayrıca M. Hamdi Sayar Şarköy ilçe merkezinden geldiği söylenen ancak Kızılcaterzi'ye taşınmış olan bir yazıtlı sütun tespit etmiştir. MS 4. yy. başına tarihlenen bu sütun, İmparator Diokletianos tarafından yürürlüğe konulan arazi vergisi ile ilgili bir sınır taşıdır¹¹⁰.

Kat. No. 4

Form: Çömlek

Tip: Kare ağızlı Tip 2

A.ç.: 14 cm, Yük.: 4,4 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/6 light red.

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars katkılı (yüzde 2, very fine)

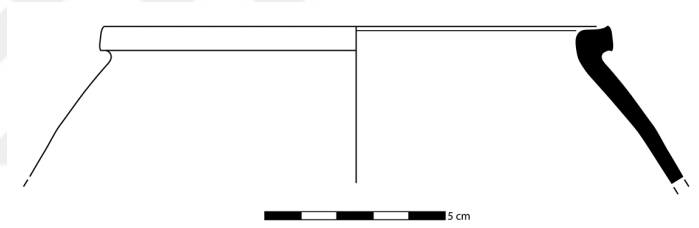
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağız kare biçimli. Üstte kapağın oturması için sığ bir girinti mevcut. Dış yüzeyde kullanıma bağlı kararmalar.

Analoji: Thasos: Abadie Reynal – Sodini (1992), Fig. 15/CC18; Pyrgouthi: Hjohlmán (2005), Fig. 26, Nr. 67.

Tarihleme: MS 4 ve 7. yy.'lar.



Lev. 24

¹⁰⁴ Demosthenes, Orations: XII, 3; Oberhummer 1937: Tiristasis, 1446.

¹⁰⁵ Stephanos Byzantinos, *Ethnika*: 642.18.

¹⁰⁶ Darrouzès 1981 *Notitiae episcopatum ecclesiae Constantinopolitanae*: 311.

¹⁰⁷ Kreiser 1975: 177.

¹⁰⁸ Isaac 1986: 203-204.

¹⁰⁹ Koçel-Erdem 2014:318.

¹¹⁰ Sayar 1994: 130.

Kat. No. 5

Form: Çömlek

Tip: Kare ağızlı Tip 2

A.ç.: 12 cm, Yük.: 1,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 4/8 red; dış yüzey: 2,5 YR 5/1 reddish gray

Astar rengi: -

Hamur: İnce taşçık katkılı. (yüzde 7, very fine)

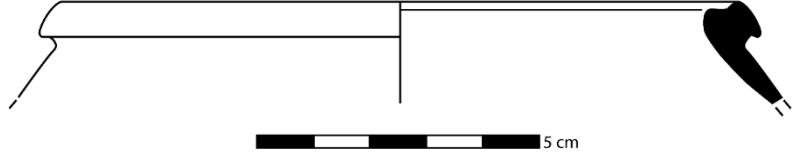
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağız kare biçimli. Üstte kapağın oturması için girinti mevcut.

Analoji: Thasos: Abadie Reynal – Sodini (1992), Fig. 15/CC18; Pyrgouthi: Hjohlman (2005), Fig. 26, Nr. 67.

Tarihleme: MS 4 ve 7. yy.'lar.



Lev. 24

Kat. No. 6

Form: Unguentarium

Tip: -

D.ç.: 3 cm., Yük.: 4 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

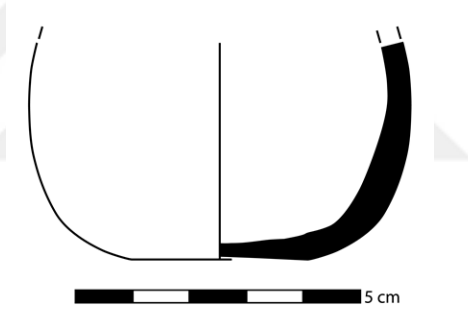
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Yuvarlak gövdeli, düz dipli.

Analoji: Atina: Robinson (1959), Lev. 5/G97-G98; Stobi: Anderson-Stojanović (1992), Lev. 70/584; Patara: Dündar (2008), Lev. 16/U136-U137; Parion: Ergürer (2012): Lev. 44/89.

Tarihleme: MÖ 1 yy. – MS 1. yy.



Lev. 62

3.1.1.4. Şarköy Höyük

40°36' 43.89''

27°04' 42.21''

Şarköy merkezinin 3,5 km. batısında denize hâkim tepenin yamaçlarında ve üstünde Prehistorik Devir taş aletleri ile birlikte Klasik Devir'den başlayarak Bizans Devri'ne dek tarihlenebilen seramikler, alanda uzun süre kesintisiz yerleşim olduğuna işaret etmektedir¹¹¹.

Kat. No. 7

Form/Tip: Cup-shaped (Kâse biçimli) Ağızlı Amphora

A.ç.: 7,6 cm., Yük.: 2,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek kireç katkılı (yüzde 1, very fine)

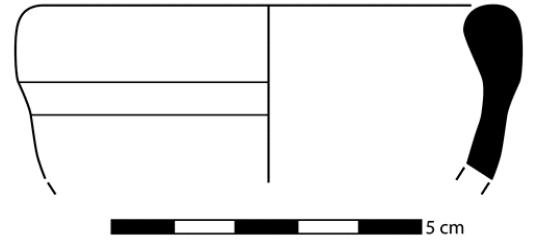
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Kâse biçimli ağız, üstte yuvarlatılarak kalınlaştırılmış.

Analoji: Histria: Opaî (2010a), Lev. 89.4; Erythrai: Kırkanlı (2021), Levha 64 – Kat. No. 64.

Tarihleme: MÖ 1. yy.'ın ilk yarısı – MS 2. yy.



Lev. 3

Kat. No. 8

Form/Tip: Dressel 24 *similis*

A.ç.: 11 cm., Yük.: 5,7 cm.

Hamur rengi: 2, 5 YR 5/4 reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Kireç katkılı. (yüzde 1'den az)

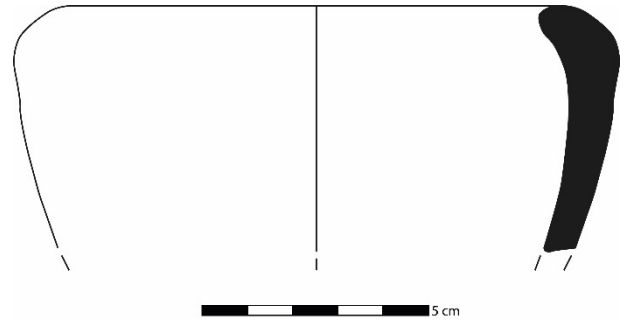
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: İçe dönük ağız.

Analoji: Halmyris: Topoleanu (2000), Lev. XXXIX/323; Kallatis: Opaî – Ionescu (2016), Lev. XIII/79.

Tarihleme: MS 2. yy.



Lev. 5

¹¹¹ Koçel-Erdem 2013: 52.

Kat. No. 9

Form/Tip: Late Roman Amphora 2

A.ç.: 11 cm., Yük.: 4 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek beyaz ve kırmızı taşçık. (yüzde 1, fine)

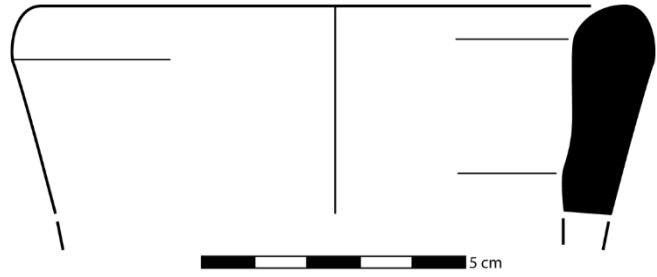
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Huni biçimli ağız

Analoji: Novae: Biernacki – Klenina (2015), Fig. 6/17, No. 1-23.

Tarihleme: MS 5-6. yy.



Lev. 6

Kat. No. 10

Form: Çömlek

Tip: Verev ağızlı Tip 2

A.ç.: 16 cm., Yük.: 4,3 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek beyaz ve siyah taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

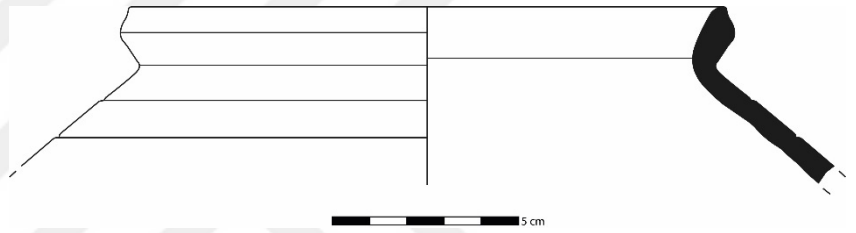
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmış. Ağız dışı ve yukarı çekik. Gövdede yatay yivler.

Analoji: Ivaylovgrad: Кабакчиева (1986), Lev. 42/476-478; Sadovec: Kuzmanov (1992), Lev. 87; Novae: Klenina (2006), Fig. 23, Nr. 48; Ratiaria: Кузманов – Грудев (2013), Lev. XV/172; Karanovo: Борисов (2013), Lev. III/5; Scretisca: Динчев (2020), Fig. 34/5.

Tarihleme: MS 4 ve 5. yy.'lar.



Lev. 18

Kat. No. 11

Form: Çömlek

Tip: Dışa dönük ağızlı Tip 3

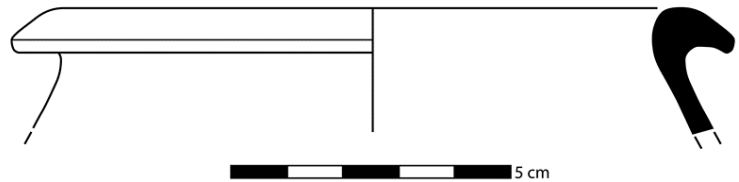
A.ç.: 11 cm., Yük.: 2,3 cm.

Hamur rengi: 2, 5 YR 4/3 reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Mika ve kuvars katkılı (yüzde 2, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.



Lev. 27

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağız dışı çekik ve aşağı kıvrık. Dış yüzeyde kullanıma bağlı kararma mevcut.

Analoji: Korinth: Slane – Sanders (2005), Fig. 6/2-38; Dichin: Swan (2019), Fig. 20.11/48a.234.

Tarihleme: MS 5. yy.'ın ortasından itibaren MS 6. yy. sonuna dek.

Kat. No. 12

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 4

A.ç.: 17,2 cm., Yük.: 1,6 cm.

Hamur rengi: 7,5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: Dış yüzeyde astar: 2,5 YR 5/6

Hamur: Seyrek siyah taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

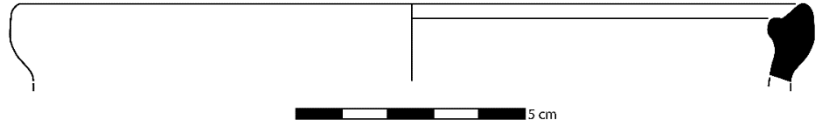
Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız korunagelmiş. Ağızın iç kısmında kapağın oturması için sığ bir girinti mevcut.

Analoji: Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 33/27-34; Halmyris: Topoleanu (2000), Lev. XXXII/287; Tomis: Opaî (2004b), s. 50, Tip XV.

Tarihleme: MS 5. yy.'ın sonu ile 6. yy. başı.



Lev. 35

Kat. No. 13

Form: Güveç

Tip: Tip 8

A.ç.: 23 cm. Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars, küçük ve iri beyaz taşçık katkılı (yüzde 3, fine to coarse)

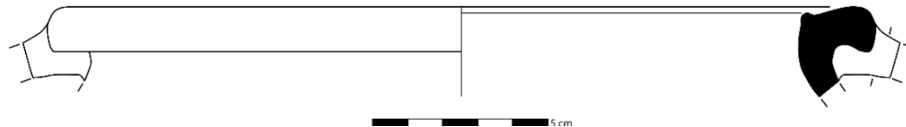
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı korunagelmiş. Ağız dışı çekik ve uçta kalınlaştırılmış. Kapağın oturması için sığ bir girinti mevcut. Ağız hizasında kulp izi.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 42/460 ve Lev. 43/461,463; Pernik: Kuzmanov (1985), Lev. 23/ II 1-12; Ratiaria: Kuzmanov (1987), Lev. XXV/8; Sadovec: Kuzmanov (1992), Lev. 62/4-9; Nicopolis ad Nestum: Кузманов (1993), Fig. 7Г; Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. VI/11 ve Lev. VII/20; Parion: Ergürer (2012), Lev. 206/499; Dichin: Swan (2019), Fig. 20.19/91a.457.

Tarihleme: MS 5. yy.



Lev. 43

Kat. No. 14

Form: Testi

Tip: Tip 7

A.ç.: 12 cm., Yük.: 4,2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown

Hamur: Kireç, beyaz ve siyah taşçık katkılı (yüzde 2, very fine)

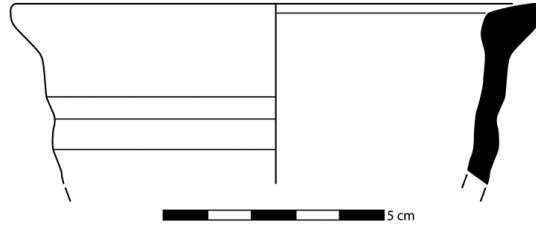
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağız dışı ve yukarı çekik. İçte belli belirsiz bir astar izi.

Analoji: Ivaylovgrad: Кабакчиева (1986), Lev. 19/261, 263; Tomis: Băjenaru (2013), Lev. 6/40-41; Histria: Băjenaru (2014), Fig. 6/80.

Tarihleme: MS 2 ve 3. yy.'lar.



Lev. 55

Kat. No. 15

Form: Yonca ağızlı testi

Tip: Tip 1

A.ç.: 6,6 cm., Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 4/8 red

Astar rengi: 10 R 5/1 reddish gray

Hamur: İnce mika katkılı (yüzde 30, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

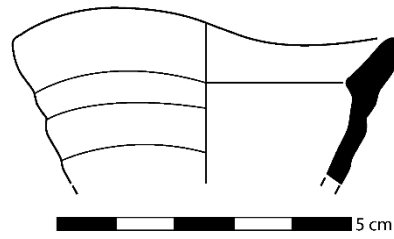
Pişme Durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Boyunda yivler mevcut. Ağızın iç kısmında yükseltilmiş bir bant bulunmakta.

Analoji: Histria: Suceveanu (1982a), Lev. 15/No. 17; Horia: Baumann (1983), Fig. 65/4; Korinth: Slane (1990), Fig. 25/215-216; Ilion: Tekkök-Biçken (1996), Fig. 88/ F32; Abdera: Malamidou (2005), Fig. 105, no. 1617; Tomis: Băjenaru (2013), Lev. 8/48-50;

Kenchreai: <http://www.chronique.efa.gr/index.php/fiches/voir/5573/>

Tarihleme: MS 2. ile 3. yy.'lar.



Lev. 56

3.1.1.5. Hoşköy (Hora)

40°42'50.10"
27°18'48.95"

Gaziköy'ün 4,5 km. kadar güneyinde ve Propontis kıyısında yer alan Hoşköy'deki antik yerleşme, köyün güneyindeki deniz fenerinin bulunduğu tepe üzerinde ve eteklerindedir.

Yerleşmenin antik dönemdeki isminin Hora olduğu kesin değildir. Burada bulunan bir yazıt, yerleşmede Apollon Myrtenos kültü olduğundan bahseder¹¹².

Yapılan yüzey araştırmalarında, akropoliste(?) dikdörtgen planlı bir yapıya ait temel taşları, başka yapılara da ait olabilecek dağılmış halde mermer bloklar ile Klasik, Hellenistik, Roma ve Bizans Devri'ne tarihlenebilen seramik parçaları, çatı kiremitleri, mureks kabukları ve Erken İmparatorluk Dönemi Parion sikkesi bulunmuştur¹¹³.

Ayrıca köyün kuzeyinde kalan 19. yy. manastırının bahçesindeki Prokonnesos tipi lahite ait gövde parçası, köy içindeki yapılarda *spolia* olarak kullanılan sütun başlıkları ile kıyıda amphora üretimine ilişkin kalıntılar da buluntular arasındadır¹¹⁴.

Kat. No. 16

Form/Tip: Zeest 80/MRA 5

A.ç.: 16 cm., Yük.: 6,3 cm.

Hamur rengi: iç: 5 YR 5/1 gray,

dış: 5 YR 5/2 reddish gray

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek beyaz taşçık katkı. (yüzde 1'den az, very fine)

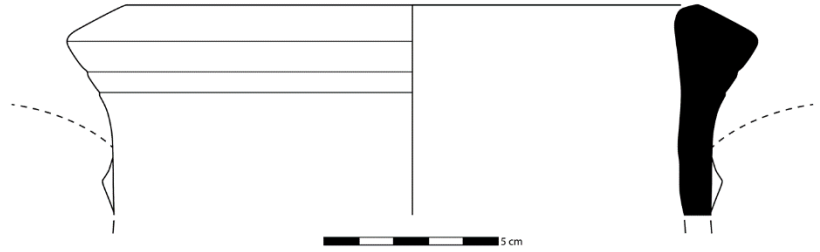
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmış. Ağız üçgen biçimli. Ağızın altında, dış yüzeyde çok sığ iki adet yatay yiv bulunmakta. Ağızın 4 cm. altında kulp izi.

Analoji: Parion: Akkaş (2020a), Katalog No: 224.

Tarihleme: MS 3. yy.'ın ikinci yarısı ile MS 4. yy.'ın ilk yarısı



Lev. 8

¹¹² Büchner 1899: 2404.

¹¹³ Koçel-Erdem 2011: 386-388.

¹¹⁴ Koçel-Erdem 2011: 394-396.

Kat. No. 17

Form/Tip: Sinop Amphorası / C Snp I

A.ç.: 14 cm., Yük.: 3,1 cm.

Hamur rengi: iç: 5 YR 7/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz taşçık ve şamot katkı. (yüzde 15, very fine)

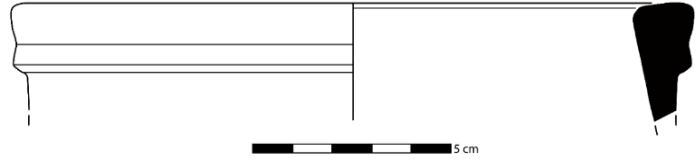
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağız dışta çift kademelidir.

Analoji: Novae: Biernacki – Klenina (2015), Fig. 2

Tarihleme: MS 4. yy.



Lev. 8

3.1.2. Tekirdağ**3.1.2.1 Barbaros (Bisanthe¹¹⁵ / Panion?)**

40°54'08.81
27°27'21.76"

Barbaros, Tekirdağ'ın merkezinden yaklaşık 9 km. güneyde yer alır.

MÖ 7. sonu ile 6. yy. başında Samos kolonisi olarak kurulduğu bilinen yerleşmenin¹¹⁶ başlangıçta Perinthos'un yönetim alanında kaldığına dair de bir görüş bulunur¹¹⁷. MÖ 5. yy.'ın ikinci yarısına gelindiğinde ise Odrys Kralı Sitalkes'in, Perslerle görüşmek üzere yola çıkan Lakonialı elçileri Bisanthe'de tutukladığı aktarılır¹¹⁸. Attika-Delos Deniz Birliği'nin listelerinde de adı yer alan yerleşme¹¹⁹, MÖ 410 yılı civarında Atinalı komutan Alkibiades tarafından kuşatılmıştır¹²⁰. MÖ 4. yy'ın sonuna gelindiğinde ise Odrys kralı II. Seuthes, kendisi adına savaşması için Ksenophon'a Bisanthe'yi vermeyi teklif etmiştir¹²¹.

¹¹⁵ Bazı araştırmacılar Bisanthe'yi Tekirdağ'da lokalize eder. Loukopoulou 1989: 150; Külzer 2008: 288. Bununla birlikte tribut listeleri üzerine yapılan çalışmalar ve M. H. Sayar tarafından yapılan epigrafik araştırmalar Bisanthe'nin Barbaros'ta olduğunu söyler. Meritt et al. 1939: 475; Sayar 1993: 155.

¹¹⁶ Pomponius Mela, *De situ orbis*: II, 24, 75; Stephanos Byzantinos, *Ethnika*: 171, 3-5.

¹¹⁷ Loukopoulou – Laitar 2014: 914.

¹¹⁸ Herodotos, *Historiai*: 7.137.2-3.

¹¹⁹ MÖ 425/4 için bkz. IG³: 71.III.20; MÖ 422/1 için bkz.: IG³: 77.IV.10; MÖ 410/9 için bkz.: IG³: 1000.III.9.

¹²⁰ Plutarkhos, *Alkibiades*: 36. 3-5; Cornelius Nepos, *Alcibiades*: 7.4.

¹²¹ Ksenophon, *Anabasis*: VII. 5.8.

MÖ 3. yy.'dan itibaren sikke de basan¹²² yerleşmeden Plinius *oppidum* olarak bahsederken¹²³Stephanos Byzantinos tarafından *polis* olarak anılır¹²⁴.

Bisanthe'nin Geç Roma Dönemi ve Bizans Devri'ndeki isminin Panion olduğu düşünülür¹²⁵. MS 383-408 yılları arasında yerleşmenin sur duvarlarının onarıldığı¹²⁶ bilinmektedir. Hierokles'in Europa Eyaleti'ndeki kentlerden biri olarak saydığı¹²⁷ Panion, MS 680/81'de Konstantinopolis'te¹²⁸ ve MS 787'de Nikaia'da düzenlenen konsillere katılmıştır¹²⁹.

Yerleşme ve çevresinde yapılan araştırmalar sonucunda sur duvarı kalıntıları¹³⁰, Hellenistik Devir'e tarihlenen mezar steli¹³¹, Geç Roma Dönemi'ne ait yazıt¹³²; Klasik, Hellenistik, Roma ve Bizans Devri'ne tarihlenebilen seramikler, sikkeler buluntular arasında sayılabilir¹³³. Yakın tarihte Tekirdağ'da Arkeoloji Müzesi tarafından modern liman çevresinde yapılan kazı çalışmalarında Geç Roma Dönemi'ne de tarihlenen işlikler, içlerinde pithoslar bulunan depo alanları ortaya çıkmış ve bu alan antik kentin limanının bir bölümü olarak yorumlanmıştır¹³⁴.

Kat. No. 18

Form/Tip: Herakleia Pontika Amphorası

A.ç.: 8,2 cm., Yük.: 4 cm.

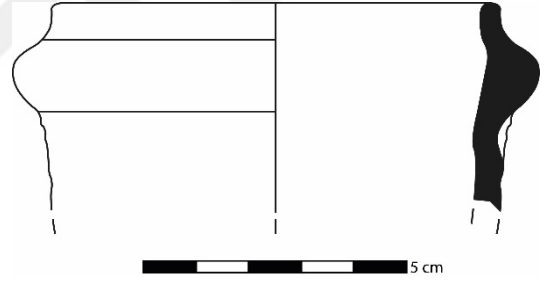
Hamur rengi: 2,5 YR 6/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek kireç katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz

Pişme durumu: İyi pişmiş.



Lev. 4

¹²² Head 1911²: 266.

¹²³ Plinius, *Naturalis Historia*: IV.11.43.

¹²⁴ Stephanos Byzantinos, *Ethnika*: 171.3.

¹²⁵ Schmidt 1949: 601.

¹²⁶ Asdracha 1996: 300.

¹²⁷ Hiorekles, *Synekdemos*: 632.5. MS 6 ve 7. yy.'larda klasik *polis* anlayışından farklı olarak yerleşmenin durumu her ne olursa olsun piskoposluk merkezleri kilise yasasına göre *polis* idi. Brandes 1999: 27.

¹²⁸ Schwartz 1922: *Acta Conciliorum Oecumenicorum*: C. II, 2.2.

¹²⁹ Mansi 1960-1962: *Sacrorum Conciliorum Nova Amplissima Collectio*: 12, 1100.

¹³⁰ Ötügen – Oosterhout 1989: 144-147.

¹³¹ Delemen 2004a: 189-195.

¹³² Sayar 1993: 156.

¹³³ Koçel-Erdem 2010: 82-84.

¹³⁴ Aksan 2018: 1-21.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağzın hemen altında yatay çevreleyen kabartma halka.

Analoji: Făgărașu Nou: Paraschiv (2002), Lev. 2, No. 12; Tauric Chersonesos: Klenina (2015), Fig. 2/2.

Tarihleme: MS 2. yy.

3.2. İÇ KESİMDEKİ YERLEŞMELER

Tam kıyı hattında olmayan ancak kıyıya yakın buluntu alanları ve her birinde ele geçen malzeme sırasıyla bulunduğu alan altında aktarılmaktadır.

3.2.1. Şarköy

3.2.1.1. Sufunya

40°38'56.09"
27°07'33.34"

Şarköy'ün 4 km. kuzeyinde ve İğdebağları Köyü'nün 1,5 km. batısında iki dere arasında yükselen sırt sahile hâkim bir konumdadır. İlk kez yüzey araştırmaları sırasında tespit edilen alan kuzey-güney doğrultulu iki tepeden oluşmakta ve bu tepelerin arasında kalan kısımda moloz taşlardan örülü alçak duvar kalıntıları bulunmaktadır¹³⁵. Bu yapının dörtgen planlı bir çevre duvarına ait olduğu tespit edildiğinden, alanın Ksenophon'un bahsettiği kale yerleşimlerinden daha önce lokalizasyonu bilinmeyen Neon Teikhos olabileceği düşünülmektedir¹³⁶. Tepede, üstünde kenet delikleri bulunan işli mermer blokların yanı sıra gri seramikler, siyah astarlı kap parçaları¹³⁷ ve sigillatolar da ele geçmiştir¹³⁸.

Kat. No. 19

Form/Tip: Spatheion 1

A.ç.: 12 cm., Yük.: 4, 2 cm.

Hamur rengi: dışta 7,5 YR 8/3 pink; içte 10

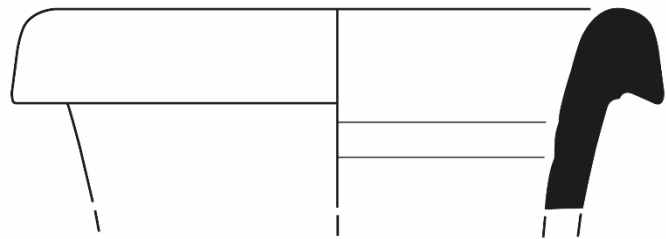
R 6/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: Mika, taşçık ve kireç katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Sert dokulu

Pişme durumu: İyi pişmiş



Lev. 10

¹³⁵ Koçel-Erdem 2013: 57-58.

¹³⁶ Koçel-Erdem 2018: 520, dn. 16.

¹³⁷ Karaca 2016: 167.

¹³⁸ Koçel-Erdem 2013: 58.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. Dışa ve aşağı çekik üçgen ağızlı.

Analoji: Parion: Akkaş (2020b), Fig. 21/67

Tarihleme: MS 5. yy.'ın ilk yarısı

Kat. No. 20

Form: Çömlek

Tip: Vervev ağızlı Tip 4

A.ç.: 18 cm., Yü.: 2,8 cm.

Hamur rengi: 2, 5 YR 4/3 reddish Brown

Astar rengi: -

Hamur: Yoğun halde ince beyaz taşçık katkılı. (yüzde 50, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzlü.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

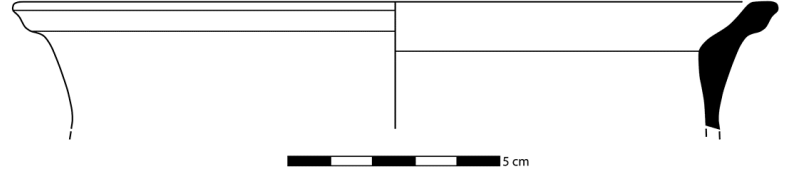
Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. İçte kapağın oturması için girinti mevcut.

Ağzın dış yüzeyinde yatay bir yiv. Boyun düz inmekte.

Analoji: Thasos: Abadie-Reynal – Sodini (1992), Fig. 17/CC53; Tomis: Opaî (2004b), Lev.

38/14; Parion: Ergürer (2018a), Lev. 1/6.

Tarihleme: MS 3 ile 6. yy.'lar



Lev. 19

Kat. No. 21

Form: Fırın Kabı

Tip: -

A.ç.: 21 cm., Yü.: 2 cm.

Hamur rengi: 5 YR 4/4 reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Siyah taşçık, şamot ve kum katkılı. (yüzde 3, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

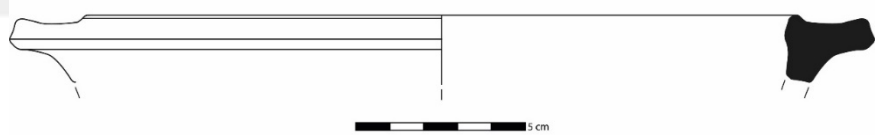
Tanım: Ağız koruna gelmiştir. Ağzın hemen altında yatay tutacak.

Analoji: Miletos: Pülz (1986), Fig. 13/41; Ilion: Kozal (2001), Lev. 21/173; Didyma:

Wintermeyer (2004), Fig. 722; Erythrai: Ackermann – Duret (2014), Fig. 8/31; Butrint:

Reynolds (2019b), s. 245, Fig. A.8s.

Tarihleme: MS 1-3. yy.'lar arası.



Lev. 44

Kat. No. 22

Form: Çanak

Tip: Tip 6

A.ç.: 18 cm., Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/3 light reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek beyaz taşçık katkılı. (yüzde 1'den az, fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

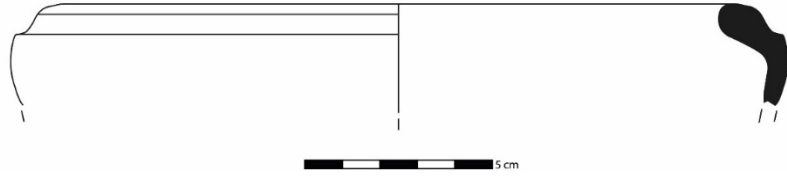
Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağız içe dönük ve yuvarlatılarak kalınlaştırılmış.

Dış yüzeyde, ağzın altında dışa doğru keskin bir çıkıntı bulunmakta.

Analoji: Demetrias: Einwanger (1981), Lev. 13/II.172-173; Thasos: Abadie Reynal – Sodini (1992), Fig. 20/CC127; Korinth: Slane – Sanders (2005), Fig. 6, No. 2-44 ve 2-45.

Tarihleme: MS 4.-6. yy.'lar

**Lev. 50****Kat. No. 23**

Form: Testi

Tip: Tip 4

A.ç.: 8 cm., Yük.: 4,3 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek kireç ve şamot katkı. (yüzde 15, very fine)

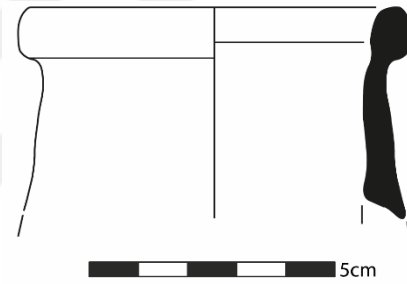
Doku: Yüzey sert dokulu ve hafif pürüzlü

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağız yuvarlatılmış.

Analoji: Ivaylovgrad: Кабакчиева (1986), Lev. 36/420; Amphipolis: Malamidou (2005), Fig. 111/1837.

Tarihleme: MS 2. yy. ortasından MS 4. yy.'a dek.

**Lev. 53****Kat. No. 24**

Form: Kupa

Tip: Tip 2

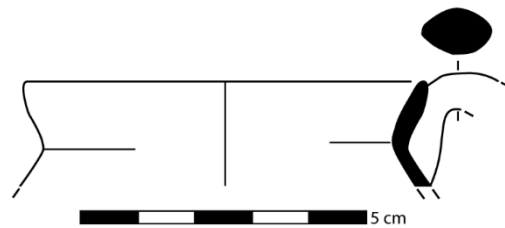
A.ç.: 7 cm. Yük.: 1,9 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek beyaz taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

**Lev. 61**

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Dikey bir kulp mevcut.

Analoji: Romula, Sucidava ve Orlea: Popilian (1976), Lev. LII, Nr. 559-573 – Lev. LIII, Nr. 574-582; Sucidava: Popilian – Bondoc (2012), Lev. CLVIII/5.

Tarihleme: MS 2. yy.

Kat. No. 25

Form: Kupa

Tip: Tip 3

A.ç.: 10 cm., Yük.: 3,6 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 3/1 dark reddish gray

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek mika ve beyaz taşçık katkılı. (yüzde 1, very fine)

Lev. 61

Doku: Yüzey sert dokulu.

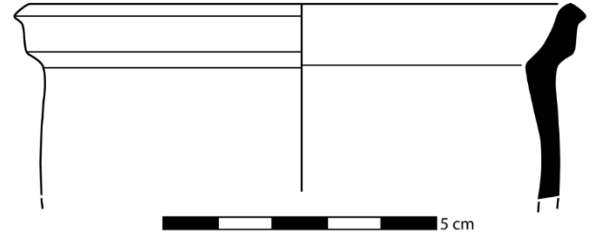
Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağız dışında yatay bir yiv mevcut.

Analoji: Ostia: Giannelli (1968), Lev. XIX/387; Butovo: Sultov (1985), Lev. XXXVIII/3;

Sostra: Hristov (2015), Fig. 2/18; Durostorum: Băltăc (2018), Fig. 8/6.

Tarihleme: MS 2 ila 3. yy.'lar.



3.2.1.2. Kızılcaerzi Buruneren Çiftliği

40°34' 34.04"

26°56' 02.98"

Şarköy'e bağlı Kızılcaerzi Köyü'nün yaklaşık 4,5 km. batısında, düzleştirilmiş bir höyük yerleşimi olan alanda araştırmalarda çok sayıda taş alet ve prehistorik bir balta atölyesi saptanmıştır¹³⁹.

Yüzey araştırmalarında Neolitik Devir çanak çömleği yanı sıra Klasik, Roma ile Bizans Devri'ne tarihlenen seramikler, Bizans Devri sikkesi, mermer bloklar ve alanın yakınındaki taş ocağında granit bir sütun tespit edilmiştir¹⁴⁰.

¹³⁹ Özbek 2000: 1-4.

¹⁴⁰ Koçel-Erdem 2012: 77.

Kat. No. 26

Form: Çanak

Tip: Tip 7

A.ç.: 34 cm., Yük.: 5,3 cm.

Hamur rengi: iç: 2,5 YR 5/2 weak red;

dış: 2,5 YR 5/6 red.

Astar rengi: -

Hamur: Kireç ve şamot katkılı (yüzde 15'ten az, very fine)

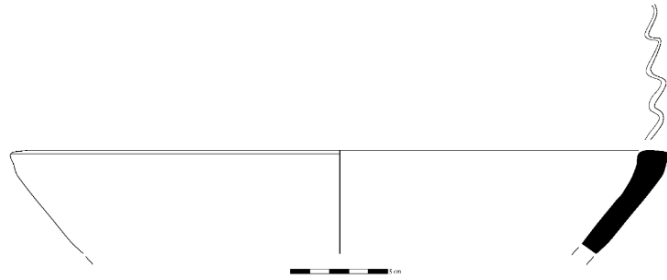
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Yarı küresel gövdenin büyük çoğunluğu koruna gelmiş. Ağız üstünde kazıma halinde dalga bezeme.

Analoji: Dichin: Swan (2019), Fig. 20.20/ 97.485.

Tarihleme: MS 5. yy. sonları.



Lev. 51

Kat. No. 27

Form: Sofra amphorası

Tip: Tip 2

A.ç.: 10 cm., Yük.: 3,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown

Hamur: İyi elenmiş

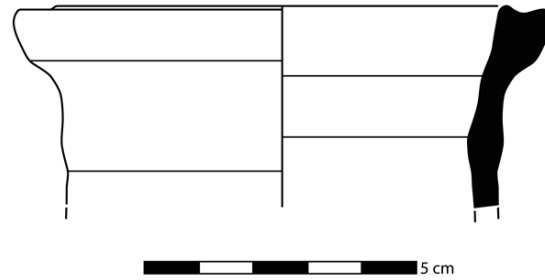
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış ve kapak oturması için üstte yiv oluşturulmuş. İç yüzeyde damlacıklar halinde astar izleri.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 24/ 293-294.

Tarihleme: MS 4.-5. yy.'lar.



Lev. 58

Kat. No. 28

Form: Sofra amphorası

Tip: Tip 4

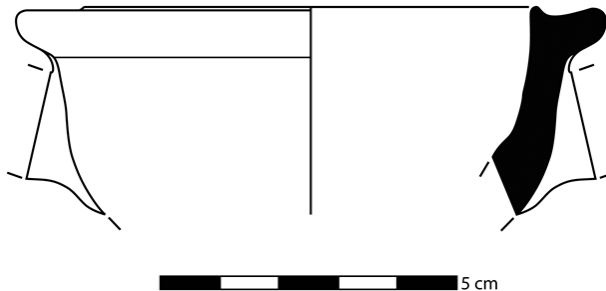
A.ç.: 10 cm. Yük.: 3,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

Doku: Yüzey sert dokulu.



Lev. 59

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağız dışı çekilmiş ve kapak oturması için üstte yiv oluşturulmuş. Ağzın hemen altında kulp izi.

Analoji: Ratiaria: Kuzmanov (1987), Lev. XXV/15; Novae: Biernacki – Klenina (2015), Fig. 4.

Tarihleme: MS 5. – 6. yy.'lar.

3.2.1.3. Şenköy Bostandere Mevkii

40°36' 32.96"

27°01' 28.40"

Şenköy'ün yakınında günümüzde bağ olarak kullanılan bir alandır. Roma Devri'ne tarihlenen az sayıda seramik buluntu kaydedilmiştir¹⁴¹.

Kat. No. 29

Form: Çömlek

Tip: Kare ağızlı Tip 1

A.ç.: 19,4 cm., Yük.: 1,6 cm.

Hamur rengi: iç: 7,5 YR 4/1 dark gray; dış: 7,5 YR 7/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars ve mika katkılı. (yüzde 3, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Ağız koruna gelmiş. Ağız yukarı doğru çekilmiş, kare biçimli ve dış yüzeyinde yatay bir yiv mevcut. Dış yüzeyde kullanıma bağlı olabilecek kararmalar.

Analoji: Nikopolis ad Nestum/Mestum: Кузманов (1993), Fig. 7 B

Tarihleme: MS 4. yy.

Kat. No. 30

Form: Çömlek

Tip: Kare ağızlı Tip 1

A.ç.: 24 cm., Yük.: 2,5 cm.

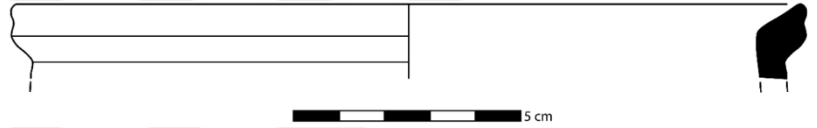
Hamur rengi: 5 YR 3/1 very dark gray; iç yüzey: 10 YR 6/4 light yellowish brown

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 10 YR 7/2 light gray

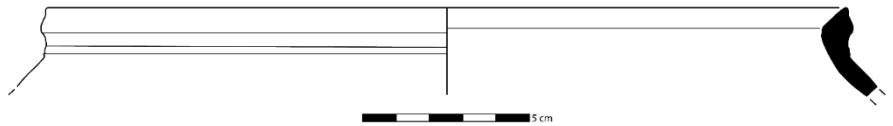
Hamur: Kuvars ve seyrek mika katkılı. (yüzde 7, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: Çok pişmiş.



Lev. 22



Lev. 22

¹⁴¹ Koçel-Erdem 2012: 79.

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı korunagelmiş. Ağız yukarı doğru çekilmiş, kare biçimli ve dış yüzeyinde yatay bir yiv mevcut. Ağzın altında ince bir kabartma.

Analoji: Krlev Dol: Найденова (1985), Lev. 39/146.

Tarihleme: MS 4. yy.

Kat. No. 31

Form: Çömlek

Tip: Kare ağızlı Tip 1

A.ç.: 23 cm., Yük.: 2,7

cm.

Lev. 23

Hamur rengi: 7,5 YR 6/4 light brown

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars katkılı (yüzde 1, very fine)

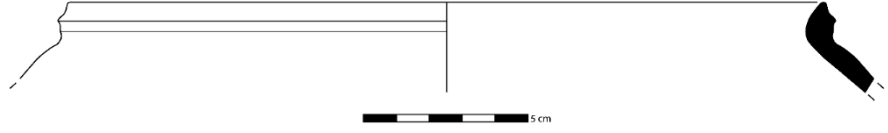
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı korunagelmiş. Ağız yukarı doğru çekilmiş, dış yüzeyinde yatay bir yiv mevcut. Ağzın altında ince bir kabarta mevcut.

Analoji: Krlev Dol: Найденова (1985), Lev. 39/146.

Tarihleme: MS 4. yy.



Kat. No. 32

Form: Çömlek

Tip: Kare ağızlı Tip 1

A.ç.: 26 cm., Yük.: 3 cm.

Lev. 23

Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars ve seyrek mika katkılı. (yüzde 3, very fine)

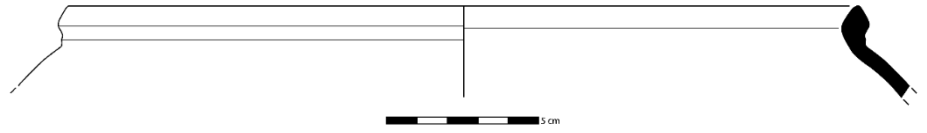
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı korunagelmiş. Ağız yukarı doğru çekilmiş. Ağzın altında ince bir kabarta mevcut.

Analoji: Krlev Dol: Найденова (1985), Lev. 39/146.

Tarihleme: MS 4. yy.



Kat. No. 33

Form: Çömlek

Tip: Kare ağızlı Tip 2

A.ç.: 10 cm., Yük.: 3,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 3/1 dark reddish gray

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek kuvars katkılı. (yüzde 1, very fine)

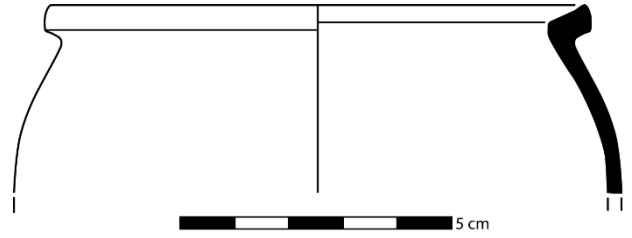
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Küresel gövde yarıya dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, dışa ve yukarı çekik.

Analoji: Thasos: Abadie Reynal – Sodini (1992), Fig. 15/ CC18; Pyrgouthi: Hjohlman (2005), Fig. 26, Nr. 67.

Tarihleme: MS 4 ve 7. yy.'lar.



Lev. 25

Kat. No. 34

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 14 cm., Yük.: 2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 4/8 red

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars ve şamot katkılı. (yüzde 40, very fine)

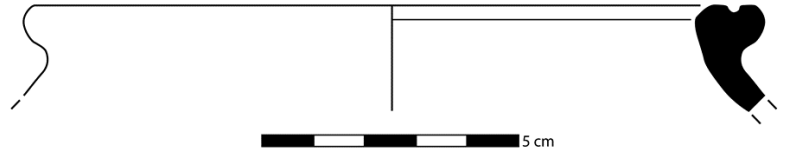
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.



Lev. 27

Kat. No. 35

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 3

A.ç.: 22 cm, Yük.: 3,1 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars ve mineral (siyah renkli) katkı. (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

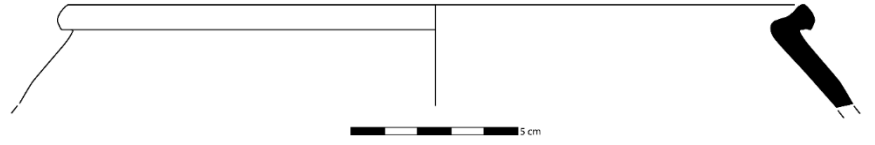
Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Küresel gövde yarıya dek koruna gelmiş. Ağızda kapağın oturması için girinti mevcut.

Dış yüzeyde kullanıma bağlı olarak kararmalar.

Analoji: Demetrias: Eiwanger (1981), Lev. 18/ II. 287; Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 47/3.

Tarihleme: MS 4 ile 5. yy.'lar.



Lev. 35

Kat. No. 36

Form: Sofra amphorası

Tip: Tip 1

A.ç.: 9 cm. Yük.: 3,5 cm.

Hamur rengi: 7,5 YR 6/4 light brown

Astar rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown

Hamur: Kireç katkı (yüzde 1, very fine)

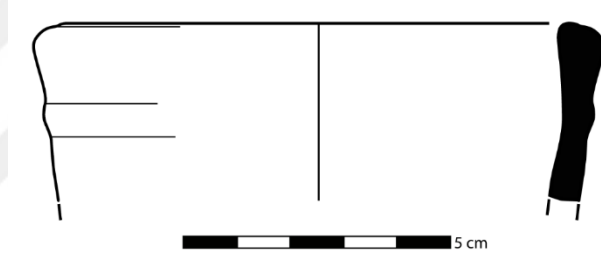
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağızın üstünde sığ bir girinti mevcut. İç yüzeyde astar izi.

Analoji: Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. VIII/5-6.

Tarihleme: MS 3. -. 4. yy.'lar.



Lev. 58

3.2.1.4. Yeniköy

Şarköy'ün 10 km. kuzeybatısında yer alan köyün çevresinde iki mevkii ziyaret edilmiştir.

3.2.1.4.1. Akalan Mervii

40°38'03.14"
27°00'02.45"

Yeniköy'ün 1,5 km. güneyinde Akalan Mevkii olarak bilinen ormanlık arazide kayaya oyulmuş, dromoslu ve içinde üç tane klinesi olan bir mezar tespit edilmiş ve çevresinden az miktarda seramik toplanmıştır¹⁴².

Kat. No. 37

Form: Fırın Kabı

Tip: -

A.ç.: 16 cm., Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: Gley 2 2,5 10B

Astar rengi: -

Hamur: Çok yoğun iri beyaz taşçık ve mika katkılı

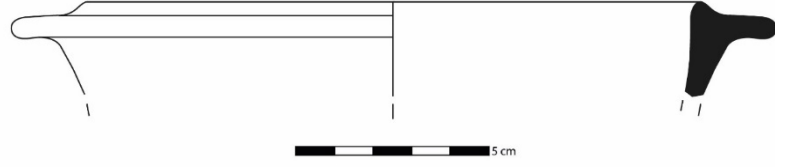
Doku: Gevrek dokulu

Pişme durumu: Kötü pişmiş

Tanım: Yarı küresel gövdenin bir kısmı koruna gelmiştir. Ağızın hemen altında yatay tutacak.

Analoji: Berenike: Riley (1979), Fig. 108/588; Korinth: Slane (1990), Fig. 16/167; Thasos: Abadie-Reynal – Sodini (1992), Fig. 16/CC36; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 30/2.1 ve 4.6; Knossos: Sackett (1992), Lev. 193/67; Ilion: Tekkök-Biçken (1996), Fig. 90/F 41; Didyma: Wintermeyer (2004), Fig. 731-732; Nikopolis: Reynolds – Pavlidis (2017), Fig. 9, No. 7; Parion: Ergüner (2018a), Kat. No. 21-38.

Tarihleme: MS 3. yy. ile 5. yy.'lar.



Lev. 44

Kat. No. 38

Form: Fırın Kabı

Tip: -

A.ç.: 14 cm., Yük.: 1,8 cm.

Hamur rengi: Gley 2 5 10B

Astar rengi: -

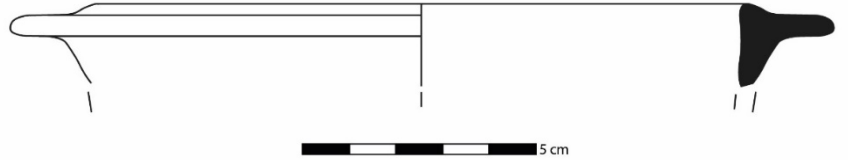
Hamur: Çok yoğun iri beyaz taşçık ve mika katkılı

Doku: Gevrek dokulu

Pişme durumu: Kötü pişmiş

Tanım: Ağız koruna gelmiştir. Ağızın hemen altında yatay tutacak.

Analoji: Berenike: Riley (1979), Fig. 108/588; Korinth: Slane (1990), Fig. 16/167; Thasos: Abadie-Reynal – Sodini (1992), Fig. 16/CC36; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 30/2.1 ve 4.6; Knossos: Sackett (1992), Lev. 193/67; Ilion: Tekkök-Biçken (1996), Fig. 90/F 41; Didyma:



Lev. 45

¹⁴² Koçel-Erdem 2012: 80-81; Koçel-Erdem 2013: 58-59.

Wintermeyer (2004), Fig. 731-732; Nikopolis: Reynolds – Pavlidis (2017), Fig. 9, No. 7;

Parion: Ergürer (2018a), Kat. No. 21-38.

Tarihleme: MS 3. yy. ile 5. yy.'lar.

3.2.1.4.2. Çakırçeşme Mevkii

40°38'53.68"

27° 0'46.32"

Yeniköy'ün yaklaşık 1 km. doğusunda kalan ve tarım faaliyetleri nedeniyle tahrip olan alanda, taş aletlerin yanı sıra seramik, cam kap, tuğla ve döşeme levhalarına ait parçalar bulunmuştur¹⁴³.

Kat. No. 39

Form: Çömlek

Tip: Verev ağızlı Tip 1

A.ç.: 20 cm., Yü.: 2,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

Doku: Yüzey sert dokulu

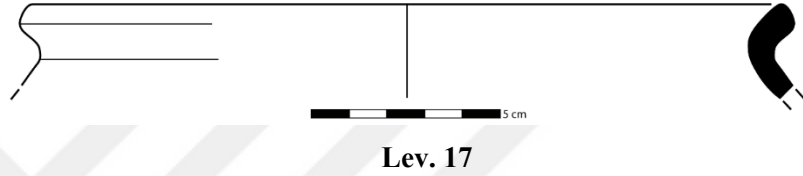
Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve boyun korunagelmiş. Ağız dışarı çekik.

Analoji: Singidunum: Bojović (1977), Nr. 459; Carnuntum: Petznek (1997), Tip. 7.4;

Odiavum: Horváth (2003), Fig. 6/14.

Tarihleme: MS 2. yy.'ın ilk yarısı



Kat. No. 40

Form: Çömlek

Tip: Verev ağızlı Tip 6

A.ç.: 18 cm., Yü.: 2,1 cm.

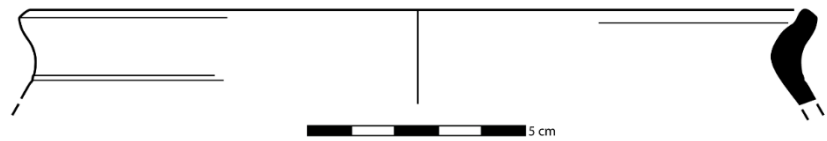
Hamur rengi: 2,5 YR 3/1 dark reddish gray.

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

Doku: Yüzey sert dokulu

Pişme durumu: Çok pişmiş



¹⁴³ Koçel-Erdem 2013: 53-54.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız dışa dönük. İç kısımda kapağın oturması için girinti mevcut.

Analoji: Histria: Suceveanu (1982a), Lev. 17/27; Halmyris: Opaiț (1991a), Lev. 33/193-194.

Tarihleme: MS 6. yy.'ın ikinci yarısı.

Kat. No. 41

Form: Çömlek

Tip: Dışa dönük ağızlı Tip 1

A.ç.: 16 cm., Yük.: 3,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 4/1 dark reddish gray

Astar rengi: -

Hamur: Çok yoğun beyaz taşçık katkılı (yüzde 40, very fine to fine)

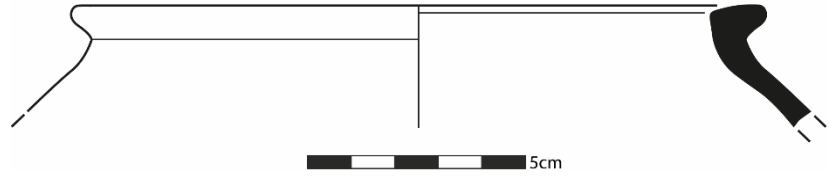
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağız dışa dönük

Analoji: Prisovo: Султов (1964), Fig. 8; Hotnitsa: Султов (1969), Fig. 10a; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 45/207.

Tarihleme: MS 3. yy. ortasından MS 5. yy.'ın ilk çeyreğine dek.



Lev. 26

3.2.1.5. Dolucatepe

40°41'18.69"

27°10'40.32"

Eriklice'nin 5 km. kuzeyinde, Ganos (Işıklar) Dağı'nın zirvelerinden biri olan Dolucatepe yer alır. Eteklerindeki Tepeköy'de Apollon Toronteos'a adanmış Erken İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen bir yazıt bulunmuş olduğundan köyün de antik Toronte olduğu düşünülmektedir¹⁴⁴.

Tepenin üstü ise 1980'den beri anten ve vericiler inşa edilerek tahrip edilmiş ancak daha sonra sit alanı ilan edilmiştir. Bu müdahaleler sırasında açığa çıkan mermerden erkek torsosunun arkaizan tarzda işlendiği ve Apollon'u betimlediği önerilmiştir¹⁴⁵. Benzer özellikler taşıdığı için yine Apollon'u betimlediği düşünülen bir diğer torso parçası ise Tepeköy'de bulunmuştur¹⁴⁶.

¹⁴⁴ Sayar 1990: 215; Sayar 1998b: 585-590; Sayar 1996: 50-51.

¹⁴⁵ Sayar 1996: 50-51.

¹⁴⁶ Sayar 1999b: 423-424.

Yakın tarihli bir çalışma, alandaki faaliyetin MÖ 6. yy.'dan itibaren başladığını ortaya koymuştur. Tepede tespit edilen en erken örnek olan Lesbos amphorasının yanı sıra MÖ 5. yy.'da Khios amphorası ve siyah astarlı içki kapları buluntular arasındadır. Thasos, Herakleia Pontika ve Kuzey Ege amphoraları MÖ 4. yy. ile birlikte ticaretin çeşitlendiğini göstermekteyken; MÖ 3. yy.'a gelindiğinde Kos ile Knidos tiplerinin de alana ulaştığı tespit edilmiştir. Yerel Thrak kültürü ile bağlantılı olduğu kabul edilen ve Dolucatepe özelinde Klasik veya Hellenistik devirlere tarihlenen el yapımı seramik parçaları bir diğer grubu oluşturmaktadır. Güncel bilgilerimize göre alandaki en geç seramikler ise MS 1. yy. sonu ile 2. yy. başına tarihlenen DSC grubu seramiklerdir¹⁴⁷. Söz konusu buluntuların dışında MÖ 4. yy.'ın ikinci yarısına tarihlenebilen ΔAP ethnikonlu Dardanos sikkesi de tekil olarak ele geçmiştir¹⁴⁸. Tüm bu bulgular, Dolucatepe'nin bir kült alanı olduğu fikrini güçlendirmiştir¹⁴⁹.

Kat. No. 42

Form/Tip: Dressel 2-4

A.ç.: 10 cm., Yük.: 4,2 cm.

Hamur rengi: 7,5 YR - 5/6 strong brown

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz taşçık ve yoğun mika katkılı (yüzde 10, very fine)

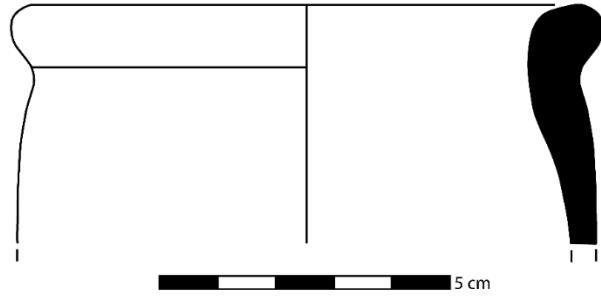
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağız dışı çekilerek yuvarlatılmış.

Analoji: Parion: Akkaş (2020b), Fig. 4/1; Cıngırt Kayası: Tamer (2022), Levha 283, Kat. no 283.

Tarihleme: MÖ 1. yy. ortaları – MS 2. yy. başı.



Lev. 3

Kat. No. 43

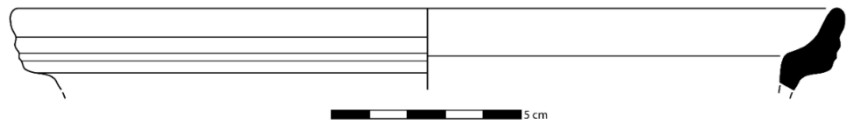
Form: Çömlek

Tip: Yukarı çekik ağızlı Tip 1

A.ç.: 22 cm. Yük.: 2,2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -



Lev. 11

¹⁴⁷ Bülbul (baskıda): b.a.

¹⁴⁸ Koçel-Erdem 2011: 391-392.

¹⁴⁹ Sayar 1999b: 424; Koçel-Erdem 2016b: 3-4.

Hamur: Çok seyrek kireç katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey tozsu yapılı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Yalnızca ağız korunagelmiş. İç kısımda kapağın oturması için derin bir girinti mevcut.

Dış yüzeyde yatay yivler.

Analoji: Stobi: Anderson-Stojanović (1992), Lev. 129/1104; Novae: Klenina (2006), Fig.10/34; Ad Radices: Христов (2012), Fig. 17.

Tarihleme: MÖ 1. yy. sonu ile MS 2. yy. arası.

Kat. No. 44

Form: Çömlek

Tip: Yukarı çekik ağızlı Tip 1

A.ç.: 20 cm. Yük.: 3,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars ve şamot katkılı (yüzde 1, very fine to fine)

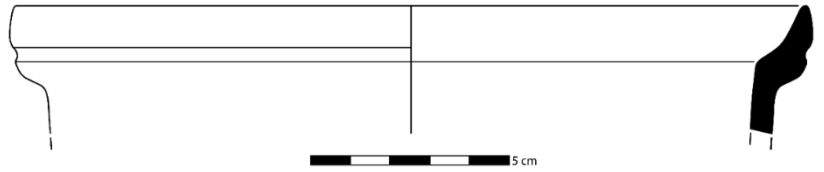
Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağız sivriltilerek yukarı çekilmiş. Kapağın oturması için içte derin bir girinti mevcut. Ağzın dış yüzeyinde yiv bulunmakta.

Analoji: Stobi: Anderson Stojanović (1992), Lev. 129/1104; Novae: Klenina (2006), Fig.10/34; Ad Radices: Христов (2012), Fig. 17.

Tarihleme: MÖ 1. yy. sonu ile MS 2. yy. arası.



Lev. 12

Kat. No. 45

Form: Güveç

Tip: Tip 2

A.ç.: 30 cm. Yük.: 4 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/2 reddish gray

Astar rengi: -

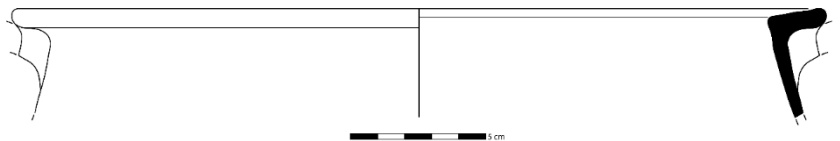
Hamur: Beyaz taşçık ve kuvars katkılı (yüzde 15, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu; hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde yarıya dek koruna gelmiş, dışa doğru açılmakta. Ağız dışa çekik. Ağzın hemen altında kulp izi.

Analoji: Atina: Robinson (1959), Lev. 7/G 194; Ostia: Giannelli (1968), Lev. XIX/ 391; Berenike: Riley (1979), Fig. 103/507; Troesmis: Opaş (1980), Lev. III/2; Demetrias:



Lev. 37

Eiwanger (1981), Lev. 49; Miletos: Pülz (1985), Fig. 16/68; Paphos: Hayes (1991), Lev. XXVIII/2-3; Knossos: Sackett (1992), Lev. 176, Fig. 22; Marsilya: Moliner (1996), Fig. 12/3, 7; Nicopolis ad Istrum: Poulter (1999), Fig. 9.50/1014; Aqlieia: Mandruzzato et al. (2000), Fig. 5/1-2; Iasos: Gasperetti (2003), Lev. XCVI/51; Didyma: Wintermeyer (2004), Fig. 582-594; Ephesos: Ladstätter (2005), Lev. 196/K 772-K 774; Magnesia ad Meandrum: Vapur (2009), Çiz. 60/444-448, Çiz. 61/449-453 ve Çiz. 62/454-457; Niculițel: Honcu (2014), Lev. 27/224; Kallatis: Opaî – Ionescu (2016), Lev. XXVII/158-160.

Tarihleme: MS 1. yy.'ın ilk yarısından itibaren MS 3. yy. sonuna dek.

Kat. No. 46

Form: Güveç

Tip: Tip 4

A.ç.: 24 cm. Yükl.: 2,4 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika ve beyaz taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağız iç kısmında girinti, dışta ise derin yatay yiv mevcut. Ağız hizasından başlayarak yükselen yatay tutamaklı

Analoji: Ilion: Kozal (2001), Lev. 10/75.

Tarihleme: MS 1 ile 2. yy.'lar

Kat. No. 47

Form: Güveç

Tip: Tip 4

A.ç.: 22 cm., Yükl.: 2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 4/3 reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz taşçık ve kuvars katkılı (yüzde 1, very fine)

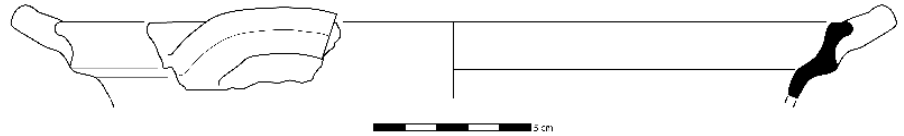
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

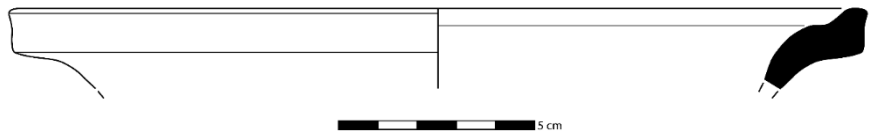
Tanım: Ağız koruna gelmiş. Ağız dış yüzeyinde geniş bir yiv mevcut. İç kısımda sığ bir girinti mevcut. Gövde, ağız altında daralmakta.

Analoji: Cibala: Brukner (1981), Lev. 86/87; Stobi: Anderson-Stojanović (1992), Lev. 133, Nr. 1149; Ilion: Kozal (2001) Lev. 10/76.

Tarihleme: MS 1. yy.



Lev. 39



Lev. 39

Kat. No. 48

Form: Güveç

Tip: Tip 4

A.ç.: 22 cm., Yük.: 1,6 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/4 reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Mika katkılı (yüzde 1, very fine)

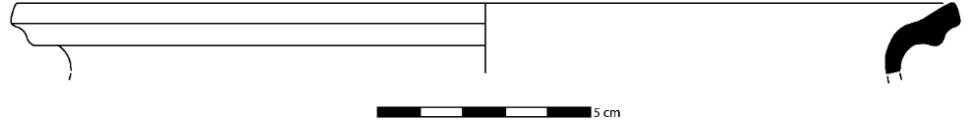
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Ağız koruna gelmiş. Dış yüzeyde yiv, iç kısımda sığ bir girinti mevcut. Gövde, ağzın altında daralmakta.

Analoji: Abdera: Malamidou (2005), Fig. 107/1674.

Tarihleme: MS 2 ile 4. yy.'lar.



Lev. 39

Kat. No. 49

Form: Güveç

Tip: Tip 4

A.ç.: 21 cm., Yük.: 2,2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 3/1 dark reddish gray

Astar rengi: -

Hamur: Mika katkılı (yüzde 1, very fine)

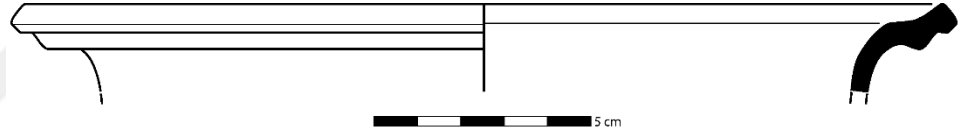
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: Çok pişmiş

Tanım: Ağız koruna gelmiş. Dış yüzeyde yiv, iç kısımda sığ bir girinti mevcut. Gövde, ağzın altında daralmakta.

Analoji: Abdera: Malamidou (2005), Fig. 107/1674.

Tarihleme: MS 2 ile 4. yy.'lar.



Lev. 40

Kat. No. 50

Form: Güveç

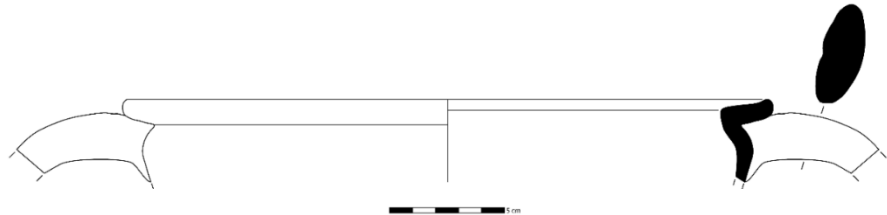
Tip: Tip 5

A.ç.: 30~ cm. Yük.: 3,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika ve taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)



Lev. 41

Doku: Yüzey tozsuz yapı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Gövdenin üst kısmı koruna gelmiş. Yatay ağzın üst kısmında kapak oturması için sığ bir girinti mevcut. Gövde üst kısımda dışa açıldıktan sonra daralmakta. Ağzın hemen altında dikey kulplu

Analoji: Troesmis: Opaiț (1980), Fig. II/ 2 ve 5; Taurunum ve Sirmium: Brukner (1981), Lev. 85/ 74, 75 ve 79; Ilișua: Protase et al. (1997), Lev. XLIII/6; Durostorum: Mușețeanu (2003), Lev. 38/53; Napoca: Rusu – Bolindeț (2007), Lev. XCII, Nr. 551-552; Noviodunum: Honcu (2017), Lev. XXIV/238.

Tarihleme: MS 2 ile 3. yy.'lar arası.

Kat. No. 51

Form: Pişirme çanağı

Tip: Tip 1

A.ç.: 24 cm. Yü.: 3 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish Brown

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek kuvars katkılı (yüzde 1, very fine)

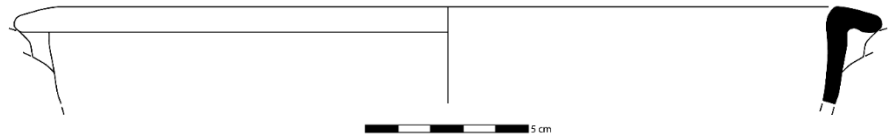
Doku: Yüzey tozsuz yapı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Gövdenin bir kısmı koruna gelmiş. Ağzı dışa ve aşağı çekik. Ağzın hemen altında kulplu izi.

Analoji: Sutri: Duncan (1964), Fig. 10/80, Form 24; Sirmium: Brukner (1981), Lev. 81/48.

Tarihleme: MS 1 ile 2. yy.'lar.



Kat. No. 52

Form: Pişirme kâsesi

Tip: Tip 1

A.ç.: 16 cm. Yü.: 3 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

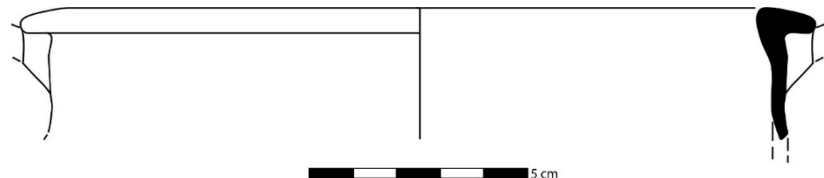
Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek mika katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey tozsuz yapı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağzı dışa ve aşağı çekik. Ağzın hemen altında kulplu izi.



Analoji: Sutri: Duncan (1964), Fig. 10/80, Form 24; Sirmium: Brukner (1981), Lev. 81/48.

Tarihleme: MS 1 ile 2. yy.'lar.

Kat. No. 53

Form: Pişirme çanağı

Tip: Tip 1

A.ç.: 23 cm. Yü.: 1,5 cm.

Hamur rengi: 5 YR 4/4 reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Mika ve kuvars katkılı (yüzde 1, very fine)

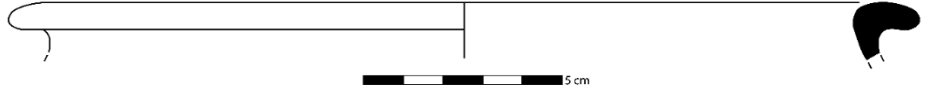
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Yalnızca ağız koruna gelmiş. Dışa ve aşağı çekik.

Analoji: Sutri: Duncan (1964), Fig. 10/80, Form 24; Sirmium: Brukner (1981), Lev. 81/48.

Tarihleme: MS 1 ile 2. yy.'lar.



Lev. 46

Kat. No. 54

Form: Pişirme
çanağı

Tip: Tip 1

A.ç.: 23 cm., Yü.: 2 cm.

Hamur rengi: iç: 7,5 YR 4/1 dark gray; dış: 5 YR- 5/6 yellowish red

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek kuvars katkılı (yüzde 1, very fine to fine)

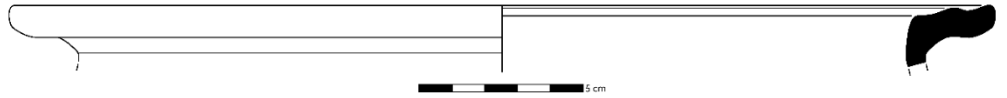
Doku: Yüzey sert dokulu ve hafif pürüzlü.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Yalnızca ağız koruna gelmiş. Yatay halde dışa çekik ve üst kısmında iki adet sığ yiv mevcut.

Analoji: Sutri: Duncan (1964), Fig. 10, Form 23

Tarihleme: MS 1-3. yy.



Lev. 46

Kat. No. 55

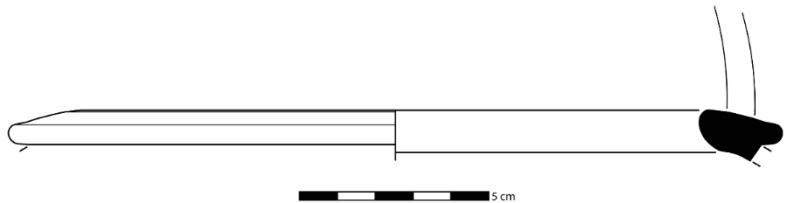
Form: Pişirme kâsesi

Tip: Tip 1a

A.ç.: 16 cm. Yü.: 1,9 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/4 reddish

Brown



Lev. 46

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika katkılı (yüzde 2, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Yalnızca ağız koruna gelmiş. Ağız içe ve dışa çekilerek kalınlaştırılmış. Üstte iki adet sıg yiv. Kullanıma bağlı olarak ağızda kararma mevcut.

Analoji: Ilion: Kozal (2001), Lev. 11, Nr. 160; Odiavum: Horváth (2003), Fig. 8.

Tarihleme: MS 1 ile 2. yy.'lar arası.

Kat. No. 56

Form: Pişirme çanağı

Tip: Tip 1a

A.ç.: 24 cm. Yük.: 1,8 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

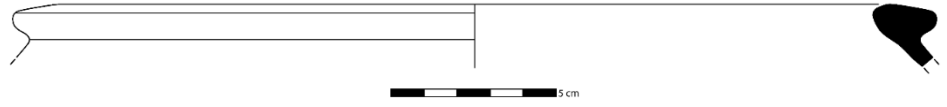
Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı koruna gelmiş. Ağız içe ve dışa çekilerek kalınlaştırılmış.

Gövde genişleyerek dışa doğru açılmakta.

Analoji: Ilion: Kozal (2001), Lev. 11, Nr. 160; Odiavum: Horváth (2003), Fig. 8.

Tarihleme: MS 1 ile 2. yy.'lar arası.



Lev. 47

Kat. No. 57

Form: Pişirme kâsesi

Tip: Tip 1b

A.ç.: 13 cm. Yük.: 2,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek mika ve taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

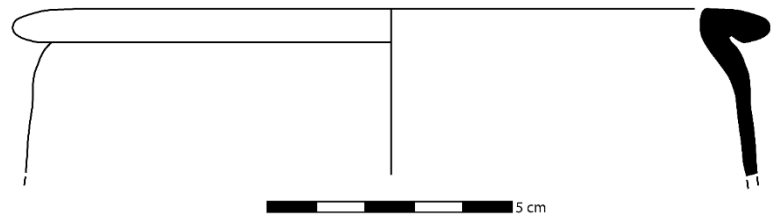
Doku: Yüzey tozsuz yapı

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağız dışa ve aşağı çekik. Gövde, ağzın altındaki bir girintiden sonra daralmakta.

Analoji: Sutri: Duncan (1964), Fig. 10, Form 18, Nr. 65 ve Form 20, Nr. 67; Cosa: Dyson (1976), Fig. 56; Ilion: Kozal (2001), Lev. 11, Nr. 124.

Tarihleme: MS 1. yy.'ın ikinci yarısı-MS 3. yy. arası.



Lev. 47

Kat. No. 58

Form: Pişirme çanağı

Tip: Tip 1b

A.ç.: 18 cm. Yük.: 1,6 cm.

Hamur rengi: iç: 5 YR 5/2 reddish gray; dış: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

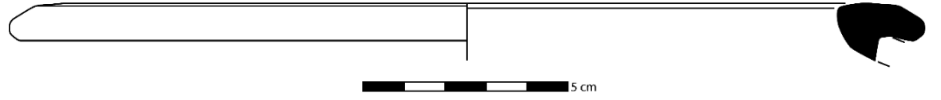
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Ağız korunagelmiş. Ağız dışa ve aşağı çekik.

Analoji: Sutri: Duncan (1964), Fig. 10, Form 18, Nr. 65 ve Form 20, Nr. 67; Cosa: Dyson (1976), Fig. 56; Ilion: Kozal (2001), Lev. 11, Nr. 124.

Tarihleme: MS 1. yy.'ın ikinci yarısı-MS 3. yy. arası.

**Lev. 47****Kat. No. 59**

Form: Pişirme
çanağı

Tip: Tip 1b

A.ç.: 26 cm. Yük.: 1,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

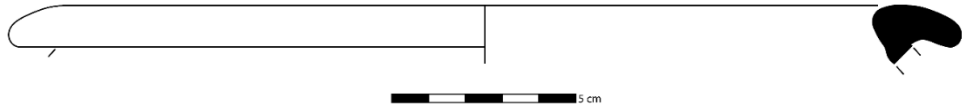
Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız koruna gelmiş. Ağız dışa ve aşağı çekik.

Analoji: Sutri: Duncan (1964), Fig. 10, Form 18, Nr. 65 ve Form 20, Nr. 67; Cosa: Dyson (1976), Fig. 56; Ilion: Kozal (2001), Lev. 11, Nr. 124.

Tarihleme: MS 1. yy.'ın ikinci yarısı-MS 3. yy. arası.

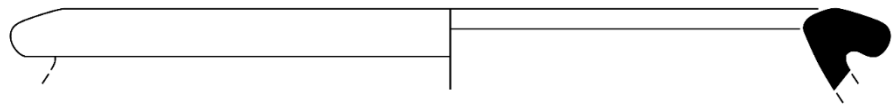
**Lev. 48****Kat. No. 60**

Form: Pişirme çanağı

Tip: Tip 1b

A.ç.: 18 cm. Yük.: 1,9 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 3/1 dark reddish gray

**Lev. 48**

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Gövdenin üst kısmına dek koruna gelmiş. Ağız dışa ve aşağı çekik. Gövde genişleyerek dışa açılmakta.

Analoji: Sutri: Duncan (1964), Fig. 10, Form 18, Nr. 65 ve Form 20, Nr. 67; Cosa: Dyson (1976), Fig. 56; Ilion: Kozal (2001), Lev. 11, Nr. 124.

Tarihleme: MS 1. yy.'ın ikinci yarısı-MS 3. yy. arası.

Kat. No. 61

Form: Çanak

Tip: Tip 3

A.ç.: 24 cm., Yük.: 4 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika ve beyaz taşçık katkılı (yüzde 2, very fine)

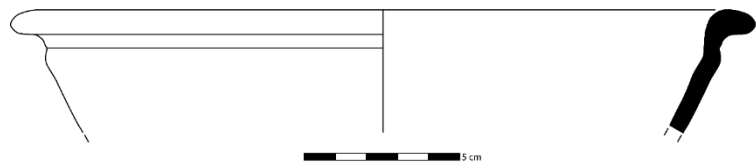
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Ağız dışa dönük ve aşağı çekik. Gövde aşağı doğru daralmakta.

Analoji: Ilion: Tekkök et al. (2001), Lev. 13/147; Novae: Klenina (2006) Fig. 32, Nr. 234.

Tarihleme: MS 2 ile 3. yy.'lar.



Lev. 49

Kat. No. 62

Form: Testi

Tip: Tip 1

A.ç.: 7 cm., Yük.: 3,8 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika katkılı (yüzde 1, very fine)

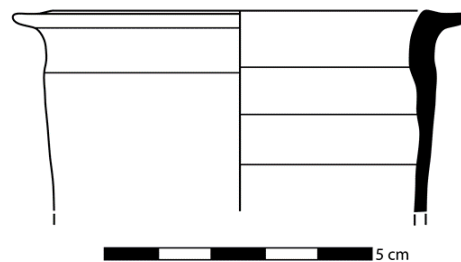
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Silindirik boyun yarısına dek koruna gelmiş. Ağız yatay biçimde dışa çekilmiş.

Analoji: Ilion: Berlin (1999), Lev. 7/131.

Tarihleme: MÖ 3 ile 2. yy.'lar.



Lev. 52

Kat. No. 63

Form: Testi

Tip: Tip 5

A.ç.: 7 cm., Yük.: 3,5 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika ve beyaz taşçık katkılı (yüzde 2, fine)

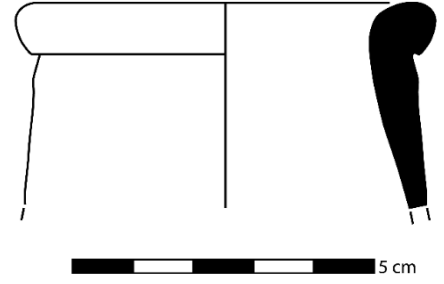
Doku: Yüzey tozsu yapılı.

Pişme durumu: Orta pişmiş

Tanım: Boynun yarısına dek koruna gelmiş. Ağız yuvarlatılarak kalınlaştırılmış. Silindirik boyun aşağı doğru genişlemekte.

Analoji: Ivaylovgrad: Кабакчиева (1986), Lev. 35/411; Hadrianopolis: Atlı-Akbuz (2008), Kat. No. 569-572.

Tarihleme: MS 2 ile 4. yy.'lar.



Lev. 54

Kat. No. 64

Form: Testi

Tip: Tip 6

A.ç.: 12 cm., Yük.: 1,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek beyaz taşçık katkılı (yüzde 2, very fine)

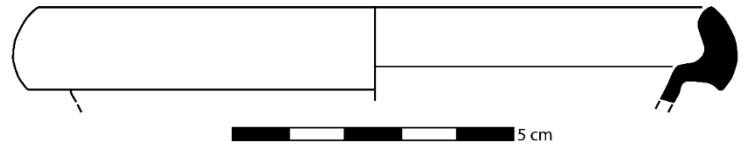
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ile boynun üst kısmı koruna gelmiş. Ağız dışta kavisli ve aşağı sarkık. İç kısımda ise kapak oturmasına yarayacak bir girinti mevcut.

Analoji: Knossos: Hayes (1983), Fig. 11/142; Knossos: Forster (2009), Fig. 4.36 – 235, 236.

Tarihleme: MS 2 ile 3. yy.



Lev. 54

Kat. No. 65

Form: Yonca ağızlı testi

Tip: 1

A.ç.: 8 cm. Yük.: 2,2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -

Hamur: Mika ve taşçık katkılı (yüzde 40, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzlü.

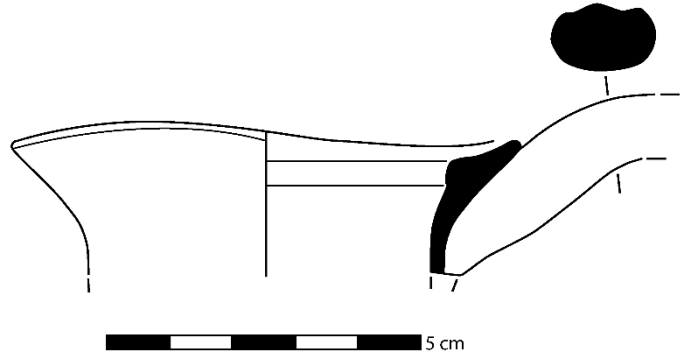
Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boyun korunagelmiş. Dışa dönük ağzın iç kısmında yükseltilmiş bir bant bulunmakta. Boyun hizasından başlayarak ağzın üstünden dönen dikey ve çift yivli bir kulp.

Analoji: Histria: Suceveanu (1982a), Lev. 15, No. 17; Horia: Baumann (1983), Fig. 65/4; Korinth: Slane (1990), Fig. 25/215-216; Ilion: Tekkök-Biçken (1996), Fig. 88/F32; Abdera: Malamidou (2005), Fig. 105, no. 1617; Tomis: Băjenaru (2013), Lev. 8/48-50;

Kenchreai: <http://www.chronique.efa.gr/index.php/fiches/voir/5573/>

Tarihleme: MS 2. ile 3. yy.'lar.



Lev. 56

Kat. No. 66

Form: Yonca ağızlı testi

Tip: 1

A.ç.: - cm., Yük.: 3,2 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 5 YR 5/4 reddish brown

Hamur: Mika katkılı (yüzde 3, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

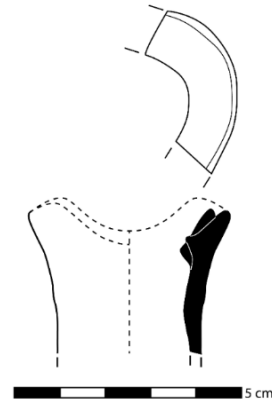
Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. Dışa dönük ağzın iç kısmında yükseltilmiş bir bant bulunmakta.

Analoji: Histria: Suceveanu (1982a), Lev. 15, No. 17; Horia: Baumann (1983), Fig. 65/4; Korinth: Slane (1990), Fig. 25/215-216; Ilion: Tekkök-Biçken (1996), Fig. 88/F32; Abdera: Malamidou (2005), Fig. 105, no. 1617; Tomis: Băjenaru (2013), Lev. 8/48-50;

Kenchreai: <http://www.chronique.efa.gr/index.php/fiches/voir/5573/>

Tarihleme: MS 2. ile 3. yy.'lar.



Lev. 56

Kat. No. 67

Form: Kupa

Tip: Tip 1

A.ç.: 6 cm., Yük.: 1,6 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Astar rengi: 2,5 YR 5/1 reddish gray

Hamur: İyi elenmiş

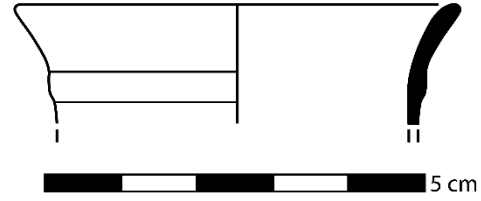
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Boyun kabartma bir halka ile çevrenlenmekte.

Analoji: Atina: Robinson (1959), Lev. 7/G182 ve Lev. 9/J10; Cosa: Marabini-Moevs (1973), Lev. 46, 85, No. 431-433; Paphos: Hayes (1977), Fig. 6.4; Knossos: Hayes (1983), Fig. 6/ 73-74; Miletos: Pülz (1985), Fig. 3, Nr. 29, Fig. 5, Nr. 47; Sirmium: Brukner (1981), Lev. 100/1-2; Korinth: Slane (1990), Fig. 22/196; Stobi: Anderson-Stojanović (1992), Lev. 60/512; Isthmia: Gebhard et al. (1998), Fig. 17/43; Ilion: Tekkök et al. (2001), Lev. 6, No. 144; Ainos: Başaran (2003), Lev. XLVI/1-4; Elaiussa Sebaste: Ferrazzoli (2003) Lev. 16, 54 ve 57; Amphipolis, Abdera ve Avloneites: Malamidou (2005), Fig. 79/1055-1056, 1059; Kenchreai: Rife et al. (2007), Fig. 22b; Isca Sullo Ionio: Iannelli et al. (2014), Fig. 5. 8; Açık Suhat – Caraburun: Muşat-Streinu (2017), Fig. 6/15-16; Erythrai: Ackermann – Duret (2014), Fig. 7/21; Parion: Ergüner (2018b), Fig. 7/133.

Tarihleme: MS 1-2. yy.'lar.

**3.2.1.6. İğdebağları**

40°38' 59.08''

27°08' 45.35''

Eriklice'nin 3,5 km. kuzeybatısında kalan İğdebağları Köyü (eski ismi Araplı) ve çevresinde yapılan yüzey araştırmalarında köy içinde Prokonnesos tipi lahit kapağı, dört yüzü bezemeli mermer postament, Geç Roma Dönemi ve Bizans Devri'nde iskani işaret eden seramikler bulunmuştur¹⁵⁰.

M. H. Hamdi Sayar köyde Tetrarkhia Dönemi'ne (MS 293-305) tarihlendiği, İmparator Diokletianus tarafından çıkarılan vergi sistemi kapsamında tarla sınırı belirleme amaçlı bir sınır taşı saptamıştır¹⁵¹.

¹⁵⁰ Koçel-Erdem 2011: 395; Koçel-Erdem 2012: 85.

¹⁵¹ Sayar 1990: 215.

Kat. No. 68

Form/Tip: Güney Ege Kökenli Mantar Ağızlı Amphora

A.ç.: 11 cm., Yük.: 6 cm.

Hamur rengi: dışta 5 YR 7/6 reddish yellow, içte 2,5 YR 6/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek siyah, beyaz taşçık ve mika katkılı (yüzde 2, very fine)

Lev. 1

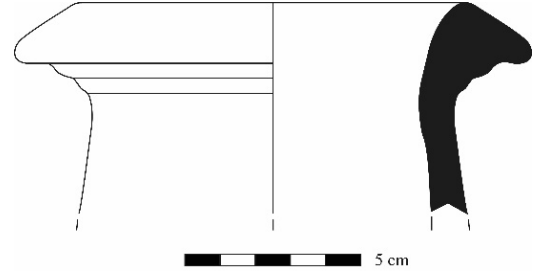
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ucu hafif aşağı sarkık, kalın cidarlı mantar ağız.

Analoji: Nagidos: Şenol – Aşkın (2007), Kat. No.: 55; Datça Burgaz: Sakarya (2016), Lev. XVII/Kat. No: 54.

Tarihleme: MÖ 4. yy. sonu

**Kat. No. 69**

Form: Fırın Kabı

Tip: -

A.ç.: 30 cm., Yük.: 2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red.

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek mika katkılı (yüzde 2, very fine)

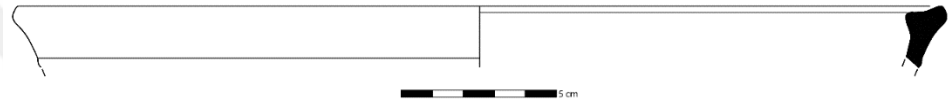
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı koruna gelmiş. Ağız dışarı ve hafifçe yukarı çekik. İçte kapağın oturması için girinti mevcut. Gövde aşağı doğru daralmakta.

Analoji: Ilion: Tekkök-Biçken (1996), Fig. 89/F 36; Ephesos: Meriç (2002), Lev. 56/K 660-664

Tarihleme: MS 1. yy. sonu – 3. yy. başı



Lev. 44

3.2.1.7. Gölcük Köyü

40°41' 02.08"

27°05' 40.08"

Şarköy'ün 10 km. kuzeyinde bulunan Gölcük Köyü'nün yakın çevresinde birden fazla mevkii yüzey araştırması sırasında ziyaret edilmiştir.

3.2.1.7.1. Bağlarbaşı Mevkii

40°40' 57.77"

27°06' 11.43"

Gölcük Köyü'nün yaklaşık 750 m. güneydoğusunda, tarla olarak kullanılan arazide dağınık halde taş bloklar tespit edilmiş, alanın konumunun tepelik olmasından dolayı bu blokların bir Roma villasına ait olabileceği üzerinde durulmuştur¹⁵².

Kat. No. 70

Form: Çömlek

Tip: Yukarı çekik ağızlı Tip 3

A.ç.: 12 cm. Yük.: 2,4 cm.

Hamur rengi: 7,5 YR 4/1 dark

gray

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek beyaz taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız üst kısımda yuvarlatılmış. Ağız hizasından başlayan elips formlu dikey kulplu.

Analoji: Eleutherna: Yangaki (2005), Fig. 42/c-d; Vrises: Fiolitaki (2014), Fig. 5/32-33.

Tarihleme: MS 6. yy.

Kat. No. 71

Form: Çömlek

Tip: Üçgen ağızlı Tip 2

A.ç.: 10 cm. Yük.: 2,9 cm.

Hamur rengi: iç: 5 YR 4/1 dark gray;

dış: 5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Mika (yüzde 30) ve kuvars (yüzde 1) katkılı (very fine)

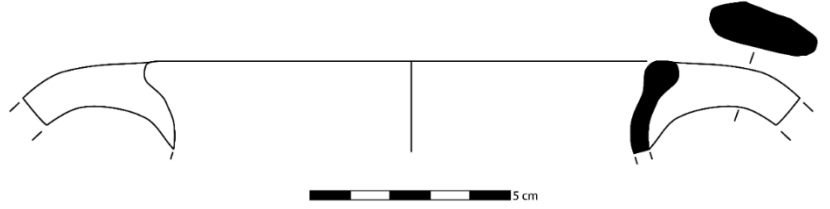
Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

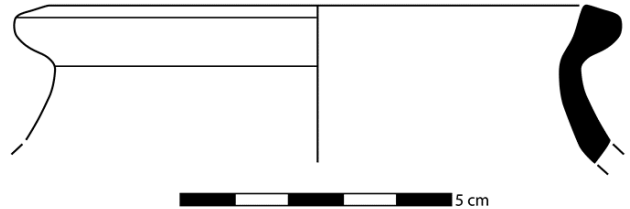
Tanım: Gövde yarıya dek koruna gelmiş. Ağız dışa doğru kalınlaştırılmış ve üçgen biçimini almış. Dış yüzeyde kullanıma bağlı kararma mevcut.

Analoji: Histria: Suceveanu (2000), Lev. 50, Nr. 31.

Tarihleme: MS 2. yy. başı.



Lev. 13



Lev. 15

¹⁵² Koçel-Erdem 2012: 77; Koçel-Erdem 2013: 55.

3.2.1.7.2. Viranlık Mevkii

40°40' 56.41"

27°04' 04.77"

Gölcük Köyü'nün 2,5 km. doğusunda, dere yatağı sırtlarında bulunan alanda taş alet, bezemesiz sütun başlığı, Bizans Devri'ne tarihlenen bir adet bronz sikke ve yalın seramik parçaları ele geçmiştir¹⁵³.

Kat. No. 72

Form: Çömlek

Tip: Verev ağızlı Tip 5

A.ç.: 12 cm. Yük.: 2,9 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

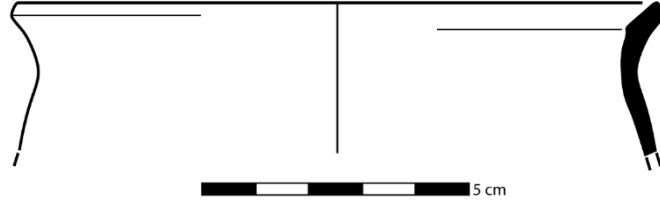
Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Küresel gövde yarıya dek koruna gelmiş. Ağız yukarı ve dışa çekik. Dış yüzeyde kullanıma bağlı kararma mevcut.

Analoji: Tropeaum Traiani: Cătănicu – Barnea (1979), Fig. 168/5.3 ve 5.9; Histria: Suceveanu (1982a), Lev. 18/52; Sadovec ve Tuida: Kuzmanov (1992), Lev. 73-79; Capidava: Opriş (2003), Lev. XXXV, Nr. 228; Novae: Klenina (2006), Fig. 44/355, Fig. 46/371-380; Noviodunum ad Istrum: Topoleanu et al. (2014), Nr. 19.

Tarihleme: MS 5 ile 7. yy.'lar arası.



Lev. 20

3.2.1.7.3. İbrahim Bey Çayırı Mevkii

40°40' 16.78"

27°05' 21.59"

Gölcük Köyü'ne gelmeden, Şarköy – Tekirdağ karayolu üzerinde yer alan mevkiide en erkeni Klasik Devir'e tarihlenen seramikler ele geçmiştir. Yine seramik buluntulardan, yerleşimin Roma ve Bizans Devirleri'nde devam ettiği anlaşılmaktadır¹⁵⁴.

¹⁵³ Koçel-Erdem 2012: 76.

¹⁵⁴ Koçel-Erdem 2013: 56.

Kat. No. 73

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 2

A.ç.: 16 cm. Yük.: 3,2 cm.

Hamur rengi: 5 YR 4/2 dark reddish gray; iç yüzey: 5 YR 5/3 reddish brown

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 5 YR 4/1 dark gray

Hamur: Kuvars (yüzde 2), beyaz taşçık (yüzde 2) ve mika (yüzde 30) katkılı (very fine to fine)

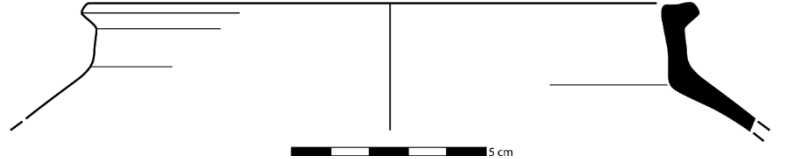
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ile gövdenin üst kısmı koruna gelmiş. Ağız dışı çekik ve üst kısmında sığ bir yiv oluşturulmuş. Kısa boyun, düz inmekte. Gövde küresel biçimde dışa açılmakta.

Analoji: Ilion: <http://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/lr-cook.html> , Fig. 4.

Tarihleme: MS 4. yy.

**Lev. 34****Kat. No. 74**

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 7

A.ç.: 22 cm. Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: iç: 5 YR 4/2 dark reddish gray; dış: 5YR 5/6 yellowish red

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz taşçık katkılı (yüzde 3, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

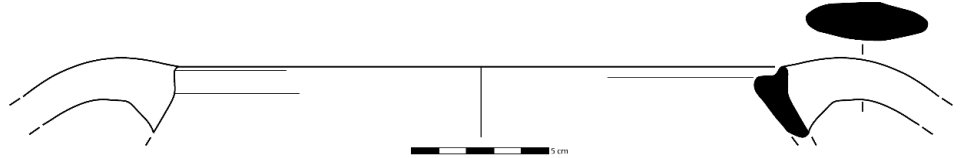
Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. Ağızda kapağın oturması için girinti mevcut.

Ağız hizasından itibaren dikey kulp.

Analoji: Kaliakra: Кузманов (1978), s. 24; Halmyris: Topoleanu (2000), Lev. XXVIII, Nr. 246.

Tarihleme: MS 7. yy. başı.

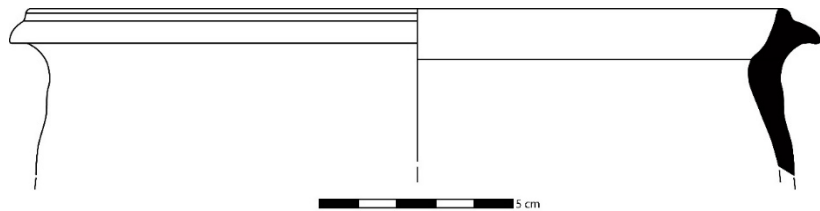
**Lev. 36****Kat. No. 75**

Form: Güveç

Tip: Tip 4

A.ç.: 19 cm. Yük.: 4,3 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

**Lev. 40**

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz taşçık katkılı (yüzde 3, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı koruna gelmiş. Ağız dışa ve aşağı çekik olup dış yüzeyde derin bir yivle şekillendirilmiş. İç kısımda girinti mevcut. Gövde küresele yakın formda.

Analoji: Gomolava: Brukner (1981), Lev. 86/86.

Tarihleme: MS 1 ile 3. yy.'lar arası.

Kat. No. 76

Form: Güveç

Tip: Tip 7

A.ç.: 20 cm. Yük.: 2,3 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: Yoğun iri beyaz taşçık katkılı (yüzde 30, very fine to fine)

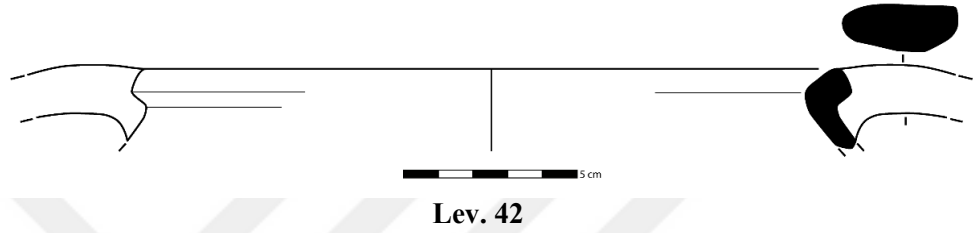
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Dikdörtgen biçimli ağzın hizasından başlayan elips formlu dikey kulplu. Gövde dışa doğru keskin biçimde açılmakta.

Analoji: Korinth: Slane – Sanders (2005), Fig. 3/1-34; Nikopolis: Reynolds – Pavlidis (2017), Fig. 10, No. 2.

Tarihleme: MS 5. yy.



Kat. No. 77

Form: Çanak

Tip: Tip 5

A.ç.: 22 cm., Yük.: 3 cm.

Hamur rengi: 7,5 YR 6/4 light Brown

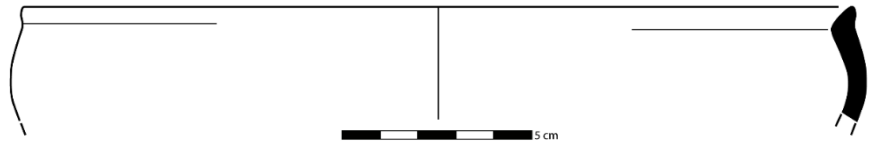
Astar rengi: -

Hamur: Seyrek kireç katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey tozsuz yapı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Gövde yarıya dek koruna gelmiş. Ağız yukarı ve dışa çekik. Dış yüzeyde ağzın altında sık ve ince, yatay bir yiv. Gövde küresel.



Analoji: Romula: Popilian (1976), Lev. LXVI/800-805; Tropeaum Traiani: Cătănicu – Barnea (1979), Fig. 156/2.5; Novae: Klenina (2006), Fig. 26/Nr. 176.

Tarihleme: MS 3 ile 4. yy.'lar.

Kat. No. 78

Form: Çanak

Tip: Tip 8

A.ç.: 20 cm. Yük.: 2 cm.

Hamur rengi: 7,5 YR 6/4 light brown

Astar rengi: -

Hamur: Siyah ve beyaz taşçık katkılı (yüzde 2, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış ve üzerinde iki adet sığ yiv bulunmakta. Gövde dışı doğru genişleyerek açılmakta.

Analoji: Novae: Klenina (2006), Fig. 32/232; Korinth: Slane – Sanders (2005), Fig. 3/1-39;

Sikyon: Tzavella et al. (2014), Fig. 16/ SP 75.12.

Tarihleme: MS 5. yy. ortaları.



Lev. 51

3.2.1.7.4. Yeldeğirmeni Mevkii

40°41'11.06"

27° 5'50.33"

Gölcük'ün 300 m. kuzeydoğusunda bulunan düzleştirilmiş höyük yerleşimidir. Prehistorik Devir'den Bizans Devri'ne dek tarihlenen seramik malzeme bulunmuştur¹⁵⁵.

Kat. No. 79

Form: Güveç

Tip: Tip 2

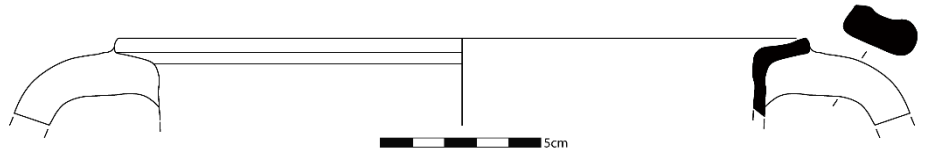
A.ç.: 21,4 cm., Yük.: 2,3 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Astar rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown.

Hamur: Yoğun mika ve kireç katkılı. (yüzde 40, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu



Lev. 37

¹⁵⁵ Koçel-Erdem 2012: 76.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövdenin üst kısmı koruna gelmiş. Ağız dışa ve yana çekik. Kapağın oturması için içte sığ bir girinti mevcut. Ağzın altında üst kısmı yivli dikey kulplu. Kulbun üstünde parmak izi biçiminde astar kalıntısı mevcut.

Analoji: Atina: Robinson (1959), Lev. 7/G 194; Ostia: Giannelli (1968), Lev. XIX/ 391; Berenike: Riley (1979), Fig. 103/507; Troesmis: Opaıt (1980), Lev. III/2; Demetrias: Eiwanger (1981), Lev. 49; Miletos: Pülz (1985), Fig. 16/68; Paphos: Hayes (1991), Lev. XXVIII/2-3; Knossos: Sackett (1992), Lev. 176, Fig. 22; Marsilya: Moliner (1996), Fig. 12/3, 7; Nicopolis ad Istrum: Poulter (1999), Fig. 9.50/1014; Aquileia: Mandruzzato et al. (2000), Fig. 5/1-2; Iasos: Gasperetti (2003), Lev. XCVI/51; Didyma: Wintermeyer (2004), Fig. 582-594; Ephesos: Ladstätter (2005), Lev. 196/K 772-K 774; Magnesia ad Meandrum: Vapur (2009), Çiz. 60/444-448, Çiz. 61/449-453 ve Çiz. 62/454-457; Niculițel: Honcu (2014), Lev. 27/224; Kallatis: Opaıt – Ionescu (2016), Lev. XXVII/158-160.

Tarihleme: MS 1. yy.'ın ilk yarısından itibaren MS 3. yy. sonuna dek.

3.2.1.8. Yayaköy

40°42 52.35''

27°12 00.76''

Şarköy'ün 20 km. kuzeydoğusunda kalan Yayaköy'ün çevresinde iki mevkii incelenmiştir.

3.2.1.8.1. Ellez Mevkii

40°43' 01.55''

27°12' 00.98''

Köyün kuzeyinde, günümüzde bağ olarak kullanılan alandan zamanında köy içine mermer parçalar taşındığı köylüler tarafından belirtilmiştir. Köyde bir evin bahçe zemininde Bizans Devri'ne tarihlenen ve bir kiliseye ait olduğu anlaşılan mimari eleman parçalarının Ellez Mevkii'nde günümüze ulaşmamış bir kilise olduğunu düşündürmektedir¹⁵⁶.

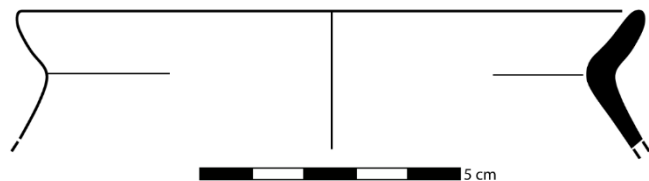
Kat. No. 80

Form: Çömlek

Tip: Verev ağızlı Tip 3

A.ç.: 12 cm., Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/4 reddish Brown



Lev. 18

¹⁵⁶ Koçel-Erdem 2014: 318-319, Res. 8.

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 5 YR 5/2 reddish gray

Hamur: Çok seyrek beyaz taşçık katkılı. (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövdenin üst kısmına dek koruna gelmiş. Ağız yukarı ve dışa çekik. İç kısımda kapak oturmasına el verecek biçimde hafif iç bükey bir alan mevcut.

Analoji: Krakra: Любенова (1981), Fig. 32/4; Ratiaria: Kuzmanov (1987), Lev. XXVII/23; Sadovec: Kuzmanov (1992), Lev. 80/1-16; Novae: Klenina (1999), Fig. 4/5-7; Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XI-XII/68-83.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

3.2.1.8.2. Kafalar Mevkii

40°42'02.32''

27°13'48.71''

Köyün 3 km. güneydoğusunda, az sayıda seramik ve kemik parçalarının bulunduğu alanın nekropol olabileceği düşünülmektedir¹⁵⁷.

Kat. No. 81

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 28 cm. Yük.: 2,7 cm.

Hamur rengi: 2, 5 YR 4/1 dark reddish gray; dış yüzey: 10 YR 7/3 very pale brown

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 10 YR 5/3 brown

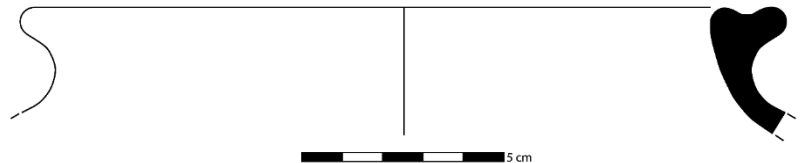
Hamur: Seyrek kuvars katkılı (yüzde 1, fine)

Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövdenin başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış ve üst kısımda kapak oturması için yiv oluşturulmuştur.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-



Lev. 28

¹⁵⁷ Koçel-Erdem 2012: 82.

Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

3.2.1.9. Bulgur Köyü Çakıllık Mevkii

40°44' 41.69"

27°07' 38.30"

Şarköy'ün 20 km. kuzeyindeki Bulgur Köyü merkezinden yaklaşık 1 km. kuzeybatıdaki tarlalık alanda *in situ* halde pithos, *sgraffito* tekniğinde Bizans seramiklerine ve tuğla parçalarına rastlanmıştır¹⁵⁸.

Kat. No. 82

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 6

A.ç.: 19 cm., Yüksek.: 2,4 cm.

Hamur rengi: iç: 10 R 6/8; dış: 7,5 YR 5/2 brown

Astar rengi: 2,5 YR 5/1 reddish gray

Hamur: İri beyaz taşçık katkılı, astarda ise mika katkı var (yüzde 1, very fine)

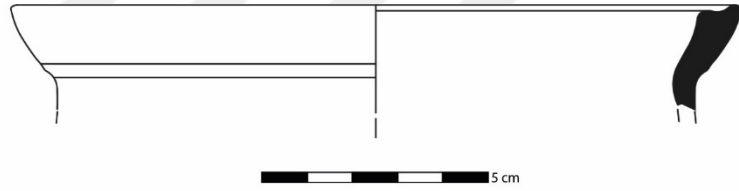
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. Ağızda yiv mevcut. Boyuna geçişte sığ bir çıkıntı. Dışta astar izi.

Analoji: Novae: Klenina (2006), Fig. 40/No. 311; Tropeaum Traiani: Gamureac et al. (2015/2016), Lev. V/Nr. 56; Hrisotira: Христов (2019), s. 72/Nr. 9; Serdica: Иванов (2020), Fig. 3/7.

Tarihleme: MS 5. ve 6. yy.'lar.



Lev. 36

3.2.1.10. Sofuköy Meşe Mevkii

40°39' 24.12"

27°00' 24.03"

Şarköy'ün 15 km. kuzeybatısında yer alan Sofuköy'ün yaklaşık 500 m. güneybatısındaki tarlada, yüzeyde görülen sigillatalara ve diğer çeşitli Geç Roma

¹⁵⁸ Koçel-Erdem 2014: 317, Res. 7.

Dönemi seramiklerine bağlı olarak saptanan alanın bir tepe ve yamaç yerleşimi olduğu düşünülmektedir¹⁵⁹.

Kat. No. 83

Form: Güveç

Tip: Tip 3

A.ç.: 30~ cm. Yük.: 5 cm.

Hamur rengi: 5 YR 4/4 reddish brown

Lev. 38

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 5 YR 5/2 reddish gray

Hamur: Siyah ve beyaz taşçık katkılı (yüzde 15, very fine to medium)

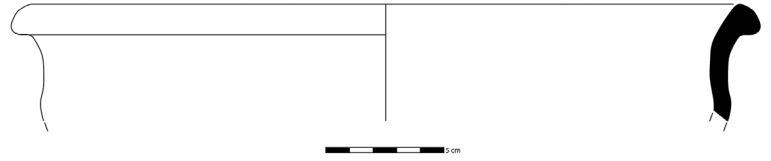
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde yarıya dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılarak aşağı çekilmiş ve üçgen biçimini almış. Ağız altında gövde daraldıktan sonra dibe doğru genişlemekte.

Analoji: Neviodunum: Vikić-Belančić (1962/1963), Fig. 34/7; Gorsium-Herculia: Fitz – Bánki (1980), Fig. 18/771; Sirmium: Brukner (1981), Fig. 82/52; Carnuntum: Petznek (1997), Tip 15.1.

Tarihleme: MS 1. yy.'ın sonu ile MS 2. yy.



3.2.1.11. Yayaagaç Köyü Köyüstü Mevkii

40°42' 10.81''

27°03' 19.06''

Şarköy'ün 20 km. kuzeybatısındaki Yayaagaç Köyü'nden 1 km. güneydoğuda, yüzeyinde taş alet, Hellenistik'ten Bizans Devri'ne dek tarihlenebilen seramik parçaları ve insan kemikleri tespit edilmiştir¹⁶⁰.

Kat. No. 84

Form/Tip: Küresel gövdeli Amphora

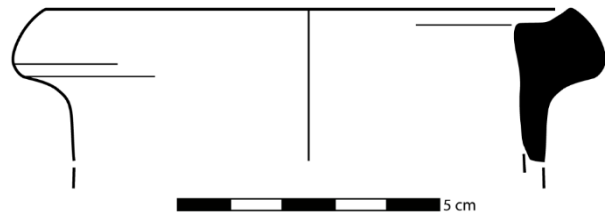
A.ç.: 10 cm. Yük.: 2,9 cm.

Hamur rengi: 5 YR 7/6 reddish yellow

Astar rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown

Hamur: İyi elenmiş ancak kireç patlağı mevcut

Doku: Yüzey sert dokulu.



Lev. 11

¹⁵⁹ Koçel-Erdem 2013: 54.

¹⁶⁰ Koçel-Erdem 2012: 75.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağızın üstünde sığ bir girinti mevcut. Dış yüzeyde astar izi.

Analoji: Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 52, Deposit 32.9

Tarihleme: MS 8. yy.

Kat. No. 85

Form: Testi

Tip: Tip 2

A.ç.: 5 cm., Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

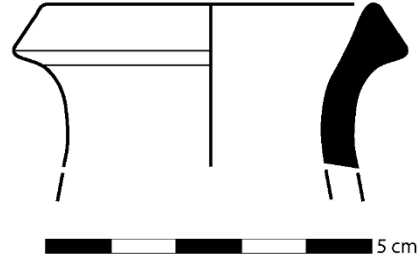
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. Ağız dışı çekilmiş ve üçgen profilli. Ağızın hemen altında sığ ve yatay bir çıkıntı yer almakta.

Analoji: Vidin: Джонова (1962), Fig. 7/10; Sliven: Бацова-Костова (1970), Fig. 5 6; Romula, Drobeta, Cioroiu Nou: Popilian (1976), Lev. XLVI, XLVII, XLVIII/494-516; Pernik: Любенова (1980), No. 321-322; Krlev Dol: Найденова (1985), Lev. 22, Fig. 69; Sucidava: Popilian – Bondoc (2012), Lev. CXLIX-CL; Istralca: Чолаков et al. (2016), Lev. 6, V-2/28; Миков et al. (2018), Fig. 14.

Tarihleme: MS 2 ile 4. yy.'lar arası.



Lev. 52

3.2.1.12. Beyoğlu Kalesi

40°47' 50.16''

27°12' 05.29''

Şarköy'ün 38 km. kuzeydoğusunda Beyoğlu Köyü yer almaktadır. Bu köyün yaklaşık 1 km. güneydoğusunda, oldukça geniş görüş alanına sahip tepede, taşları dağılmış temellerin bir kale formu oluşturduğu anlaşılmıştır. Bu alandaki yüzey buluntusu, bitki örtüsü sebebiyle az olmakla birlikte kaleye çıkarken tahrip edilmiş alanlarda kenet izli taş bloklar, MÖ 4. yy.'a tarihlendirilen siyah astarlı kap parçaları ve bronz fibula gibi buluntular saptanmıştır. Söz konusu buluntulara dayanarak alanın özellikle Klasik Devir'de küçük ölçekli bir yerleşim olduğu düşünülmektedir¹⁶¹.

¹⁶¹ Koçel-Erdem 2011: 390.

Kat. No. 86

Form/Tip: Sinop Amphorası

A.ç.: 9 cm., Yük.: 8 cm.

Hamur rengi: dışta: 7,5 YR 7/4 pink; içte:

5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Taşçık, kireç ve mika katkılı
(yüzde 50, fine).

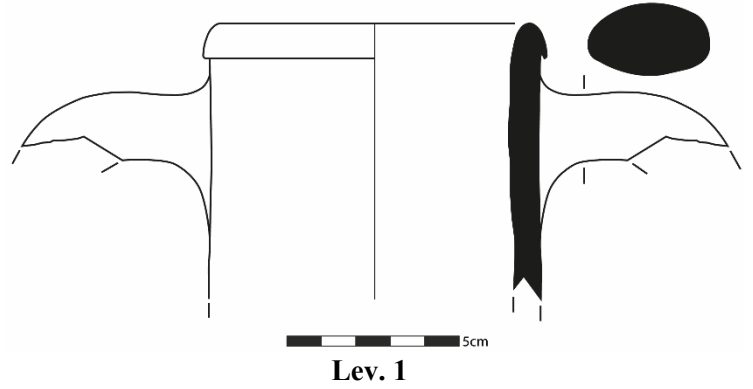
Doku: Sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız parçası ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. Altta kesik bant ağızlı. Silindirik boyun. Dikey kulp, oval formlu

Analoji: Odessa: Monachov (1993), Fig. 6/51.

Tarihleme: MÖ 4. yy. sonu ile MÖ 3. yy.'ın son çeyreği.

**Kat. No. 87**

Form/Tip: Knidos Amphorası

A.ç.: 11 cm., Yük.: 4,2 cm.

Hamur rengi: dışta 5 YR 6/6 reddish yellow; içte 2,5

YR 5/8 red

Astar rengi: -

Hamur: Mika ve kireç katkılı (katkı boyutu: very fine, katkı yoğunluğu: yüzde 50)

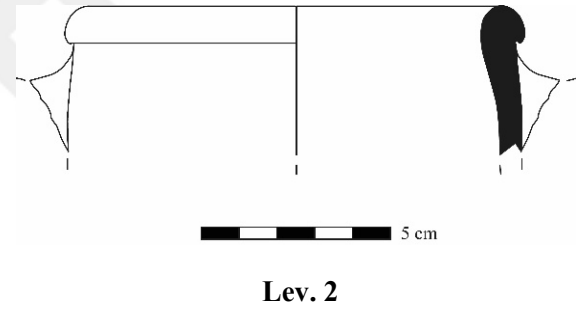
Doku: Sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız parçası ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. Ağız dışta yuvarlatılmış. Ağızın altından kulp başlamakta.

Analoji: Serçe Limanı: Empereur – Tuna (1988), Fig. 4 e-f. Patara: Dünder (2012), Lev. 25/KnA. 3.

Tarihleme: MÖ 3. yy. ortaları



Kat. No. 88

Form/Tip: Dressel 25 / Aigio Tip II

A.ç.: 13 cm., Yük.: 6,7 cm.

Hamur rengi: dışta 2,5 YR 6/8 light red; içte 7,5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek kireç ve mika katkılı (yüzde 1, very fine)

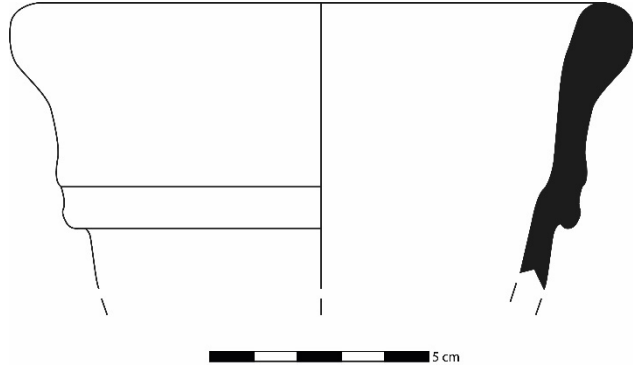
Doku: Yüzey aşınmış, tozsuz yapı

Pişme durumu: Orta pişmiş

Tanım: Ağız parçası. Dışa açılan yuvarlatılmış ağızlı. Dış yüzeyde aşağı yönlü yatay çıkıntılar.

Analoji: Histria: Opaît (2010a), Lev. 91/1, 2; Bezecsky (2013), Lev. 15/No. 172-176, Lev. 16/177-185; Aigio: Filis (2016), Fig. 3.

Tarihleme: MÖ 2. yy.'ın ikinci yarısından itibaren muhtemelen MS 1. yy.'a dek



Lev. 4

3.2.2. Tekirdağ**3.2.2.1. Avşar Köyü Çakıllar Mevkii**

40°53' 52.61"
27°21' 22.76"

Barbaros'un 8 km. kuzeybatısındaki Avşar Köyü'nün 1,5 km. kuzeybatısındaki Çakıllar Mevkii'nde yoğun tarım nedeniyle artık düzleşmiş büyük bir yerleşme tespit edilmiştir.

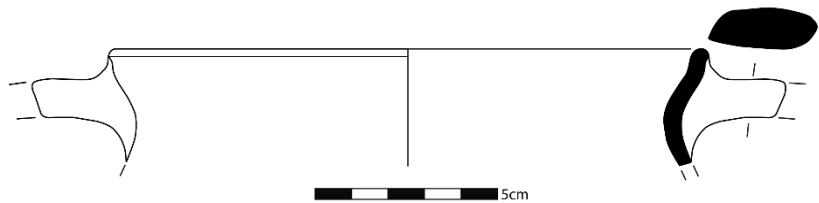
Yüzey araştırması buradaki yerleşimin prehistorik çanak çömlek parçaları ışığında en azından Orta Kalkolitik'e dek indiğini göstermiştir. Klasik, Hellenistik, Roma ve Bizans Devri seramiklerine ek olarak taş döşemeli antik bir yol kalıntısı, sütun parçası ve yapı temelleri kayda geçirilmiştir¹⁶². İç kesimde tespit edilen yerleşmelerin en büyüğü bu alandır¹⁶³.

Kat. No. 89

Form: Çömlek

Tip: Yukarı çekik ağızlı Tip 4

A.ç.: 16 cm. Yük.: 3,2 cm.



Lev. 14

¹⁶² Koçel-Erdem 2009: 415-416; Koçel-Erdem 2010: 84.

¹⁶³ Koçel-Erdem 2014: 313-314.

Hamur rengi: iç: 2,5 YR 5/4 reddish brown; dış: 2,5 YR 5/1 reddish gray

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek beyaz taşçık ve mika katkılı (yüzde 1 very fine ve fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: Kötü pişmiş

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız yukarı çekilmiş ve iç kısımda kapak oturmasına imkân verecek sığ bir girinti oluşturulmuştur. Ağzın hemen altında elips biçimli dikey kulplu.

Analoji: Agioi Asomatoi Vafe ve Kefala Vrises: Fiolitaki (2014), Fig. 4.4

Tarihleme: MS 6 ve 7. yy.'lar.

Kat. No. 90

Form: Çömlek

Tip: Üçgen ağızlı Tip 1

A.ç.: 9,6 cm., Yük.: 3,6 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

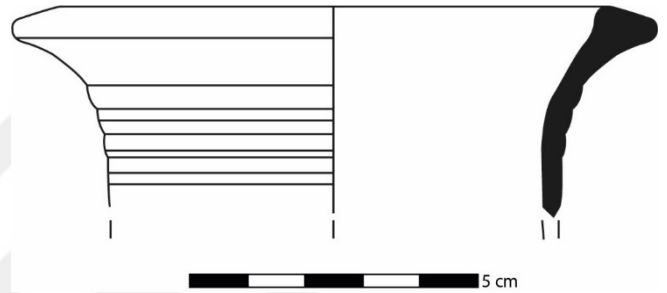
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız dışa ve hafif aşağı dönük olup üçgen biçiminde profillendirilmiştir. İç kısımda kapak oturmasına imkân verecek sığ bir girinti mevcut. Boynun dış yüzeyinde yatay yivler bulunmakta.

Analoji: Aquincum: Kaba (1963), Fig. 9/7; Carnuntum: Grünewald – Pernicka (1979), Lev. 44/6; Keszthely-Dobogó: Sági (1981), Fig. 63; Poetovio: Mikl-Curk (1987), Lev. 53/25-26; Odiavum: Horváth (2003), Fig. 6/28

Tarihleme: MS 2. yy.



Lev. 15

Kat. No. 91

Form: Çömlek

Tip: Üçgen ağızlı Tip 3

A.ç.: 14 cm. Yük.: 2,7 cm.

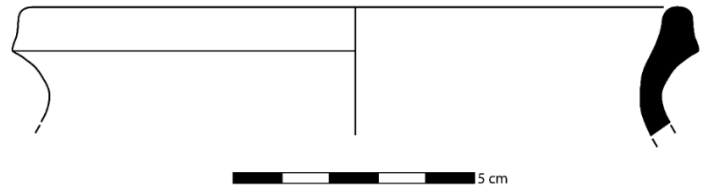
Hamur rengi: 2,5 YR 5/3 reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Mika ve kuvars katkılı (yüzde 7, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş



Lev. 16

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız üstte yuvarlatılmışken, dışa da çekilerek üçgen biçiminde profilendirilmiştir. İçte sığ bir girinti mevcut.

Analoji: Romula: Popilian (1976), Lev. XXXIII/325-329 ve Lev. XXXIV/330-331; Carnuntum: Grünewald – Pernicka (1979), Lev. 44/13; Slăveni: Popilian (1981), Lev. 2/3; Histria: Suceveanu (2000), Lev. 51/10; Singidunum: Nikolić-Đorđević (2000), Nr. 27, Napoca: Rusu-Bolindeț (2007), Lev. XCVII/582-585; Sucidava-Celei: Popilian – Bondoc (2012), Lev. CXXXV/3; Dioști: Popilian (2012), Lev. XXII, M49; Locusteni: Popilian – Bondoc (2014), Fig. 6/8 ve 58/7.

Tarihleme: MS 2. yy. ile 3. yy'lar.

Kat. No. 92

Form: Çömlek

Tip: Verev ağızlı Tip 5

A.ç.: 11 cm. Yük.: 1,5 cm.

Hamur rengi: iç: 5 YR 5/1 gray; dış: 5 YR 6/6 reddish yellow **Lev. 21**

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek kuvars ve mika katkılı (yüzde 3, very fine)

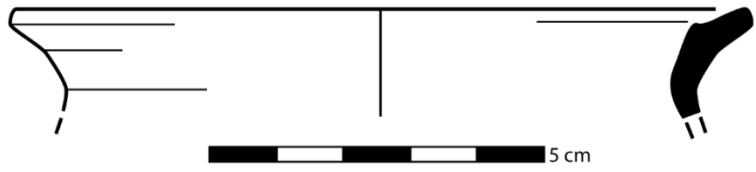
Doku: Yüzey çok sert dokulu ve pürüzlü

Pişme durumu: Kötü pişmiş

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız yukarı ve hafif dışa çekik. İçte kapağın oturması için bir girinti mevcut.

Analoji: Tropeaum Traiani: Cătănicu – Barnea (1979), Fig. 168/5.3 ve 5.9; Histria: Suceveanu (1982a), Lev. 18/52; Sadovec ve Tuida: Kuzmanov (1992), Lev. 73-79; Capidava: Opreș (2003), Lev. XXXV/Nr. 228; Novae: Klenina (2006), Fig. 44/355, Fig. 46/371-380; Noviodunum ad Istrum: Topoleanu et al. (2014), Nr. 19.

Tarihleme: MS 5 ile 7. yy.'lar arası.



Kat. No. 93

Form: Güveç

Tip: Tip 6

A.ç.: 20~ cm., Yük.: 2,4 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown

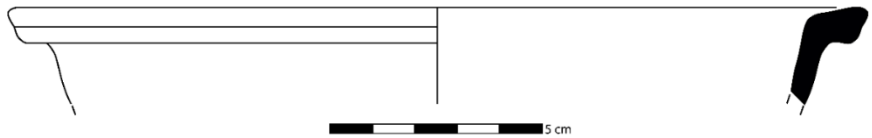
Lev. 41

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars ve mika katkı, (yüzde 1. very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.



Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı koruna gelmiş. Dışa çekik ağız, dikdörtgen biçimli ve dış yüzünde sığ bir yiv mevcut. Dış yüzeyde kullanıma bağlı olarak is izleri.

Analoji: Darda: Forsén et al. (2011), Fig. 6, 25.

Tarihleme: MS 3. – 4. yy.'lar.

Kat. No. 94

Form: Testi

Tip: Tip 3

A.ç.: 10 cm., Yük.: 5,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Astar rengi: -

Hamur: Yoğun kireç (yüzde 15), çok seyrek mika (yüzde 1) ve şamot katkı (yüzde 1) (fine)

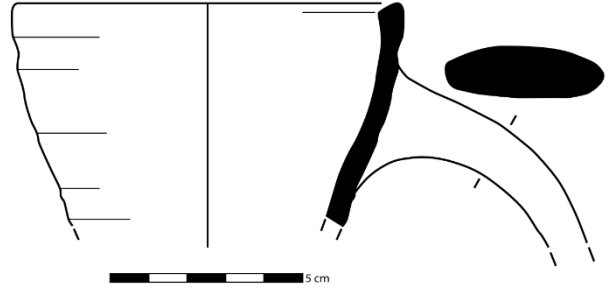
Doku: Yüzey tozsuz yapılı.

Pişme durumu: Orta pişmiş

Tanım: Boynun başladığı yere kadar koruna gelmiş. Ağız hafif içe eğimli. Ağızın 1,5 cm. altında elips biçimli dikey kulp.

Analoji: Kallatis: Iconomu (1969), Fig. 15; Romula: Popilian (1976), Lev. XLIII/455; Valea Morilor: Baumann (1997), Lev. VIII/3-5.

Tarihleme: MS 2. yy. ortası – MS 4. yy. arası.



Lev. 53

Kat. No. 95

Form: Sofra amphorası

Tip: Tip 1

A.ç.: 10 cm. Yük.: 3,4 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek kireç katkı (yüzde 1'den az, very fine)

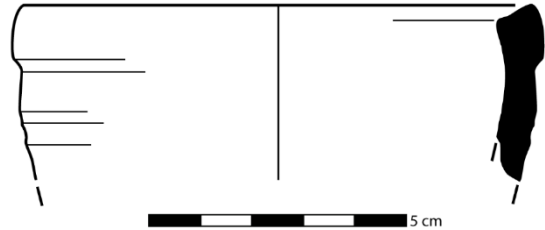
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız koruna gelmiş. Ağız içe eğimli ve kapak oturması için sığ bir girinti mevcut.

Analoji: Telita-Amza: Baumann (1995), Lev. 65/10; Sadovec: Kuzmanov (1992), Lev. 6976; Castra Martis: Кузманов (2005), Lev. XXV, 190.

Tarihleme: MS 5. yy.'ın ilk yarısı.



Lev. 57

Kat. No. 96

Form: Depolama kabı

Tip: -

A.ç.: 28 cm., Yük.: 15,2 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz, siyah, kırmızı taşçık ve kireç katkılı. (yüzde 40, very fine to fine)

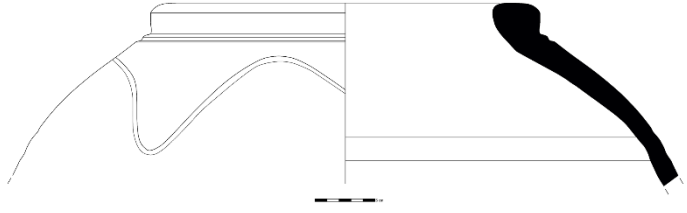
Doku: Yüzey tozsuz yapılı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Gövde yarıya dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış. Dış yüzeyde, ağzın altında yatay iki sıra yiv. Küresel inen gövdenin omuz kısmında kazıma ile yapılmış yatay halde dalga motifi.

Analoji: Dichin: Swan (2019), Fig. 20.10/44.214.

Tarihleme: MS 6. yy.



Lev. 62

3.2.2.2. Yeniköy Mermerhöyük

40°51'18.20''

27°21'50.99''

Barbaros'un yaklaşık 8,5 km. güneybatısında Yeniköy'e bağlı Mermer Mahallesi yakınında bulunan höyük ve bu höyüğü çevreleyen duvar ile antik bir yola ait kalıntılar yüzey araştırmaları sırasında tespit edilmiştir.

Dağılmış halde muhtemelen iki tümülüs mezar(?); Klasik, Hellenistik, Roma ve Bizans Devri'ne tarihlenen yoğun halde seramik¹⁶⁴; Aurelianus (MS 270-275) ve I. Konstantinos (MS 306-337) sikkesi buluntular arasındadır¹⁶⁵. Mermerhöyük'te ele geçen kırmızı astarlı seramikler, alanın en az MÖ 1. yy. sonundan itibaren iskân edildiğini ortaya koymuştur. Yapılan çalışma Doğu Sigillata C ve Phokaia Kırmızı Astarlı seramiklerinin DSA ve DSB gruplarına oranla daha fazla olduğunu saptadığından yerleşim yoğunluğu için MS 3. yy.'dan 5. yy.'a dek olan süreç öne çıkmaktadır¹⁶⁶.

¹⁶⁴ Koçel-Erdem 2011: 397.

¹⁶⁵ Koçel-Erdem 2009: 416-417; Koçel-Erdem 2010: 85-86.

¹⁶⁶ Karakaş 2020: 271-298, 279, Res. 4.

Kat. No. 97

Form/Tip: Dressel 1

A.ç.: 14 cm., Yük.: 3,3 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/8 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

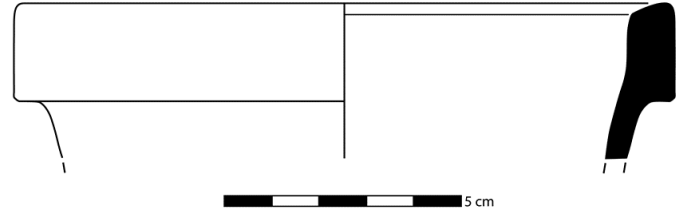
Doku: Yüzey tozsuz yapılı

Pişme durumu: Orta pişmiş

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmıştır.

Analoji: Ephesos: Bezezky (2013), Lev. 21/249

Tarihleme: MÖ 2. yy. sonu ile MÖ 1. yy.'ın ikinci çeyreği arası.



Lev. 2

Kat. No. 98

Form/Tip: Dressel 24

A.ç.: 14 cm., Yük.: 2,9 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: Kireç ve siyah taşçık katkılı (yüzde 40, fine)

Doku: Yüzey tozsuz yapılı.

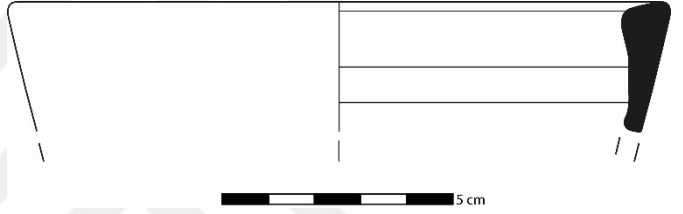
Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Ağız koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış ve hafif içe eğimli.

Analoji: Ivaylovgrad: Кабакчиева (1986), Lev. 29/352; Butrint: Reynolds et al. (2008), Fig.

17/73; Slăveni: Bondoc (2016), Lev. V/3.

Tarihleme: MS. 3. yy.



Lev. 5

Kat. No. 99

Form/Tip: Dressel 24 *similis*

A.ç.: 15 cm., Yük.: 4,4 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown

Astar rengi: -

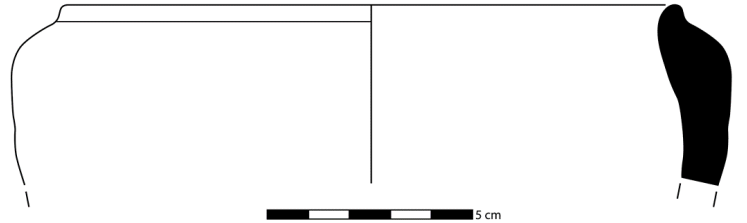
Hamur: Beyaz taşçık katkılı. (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız koruna gelmiş. Huni biçimli ağzın üstünde çıkıntı mevcut.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 17/1; Kallatis: Opaî – Ionescu (2016), Lev. XIII/76.



Lev. 6

Tarihleme: MS 3. yy. sonu – 4. yy. başı

Kat. No. 100

Form/Tip: Late Roman Amphora 2

A.ç.: 14 cm., Yük.: 4,2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek beyaz taşçık katkı
(yüzde 1'den az, very fine)

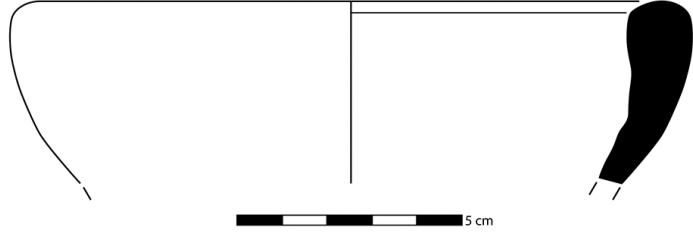
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Yalnızca ağız korunagelmıştır. Dışa çekik ve yuvarlatılmış ağızlı.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 17/100-101.

Tarihleme: MS 4 ile 5. yy.'lar.



Lev. 7

Kat. No. 101

Form/Tip: Africano Grande

A.ç.: 14 cm., Yük.: 3,7 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/1 gray

Astar rengi: -

Hamur: Mika katkılı

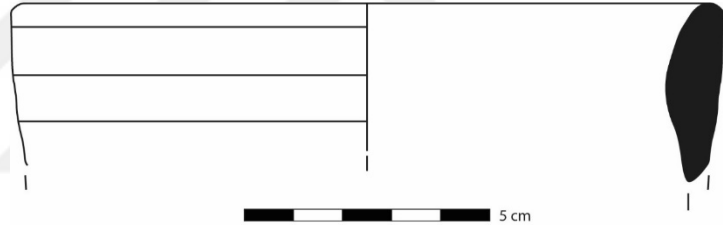
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Yalnızca ağız korunagelmıştır. Dik ve içte kalınlaştırılmış ağız.

Analoji: Berenike: Riley (1979), Fig. 86/278; Butrint: Reynolds (2019a), s. 86, Fig. 4.6.12.

Tarihleme: MS 3 ile 4. yy.'lar.



Lev. 7

Kat. No. 102

Form/Tip: Böttger III-1/Kuzmanov XV

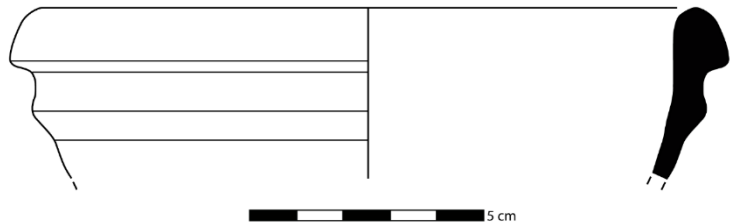
A.ç.: 14 cm., Yük.: 3,7 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/8 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek taşçık ve şamot katkılı (yüzde 2, very fine)

Doku: Yüzey tozsuz yapılı.



Lev. 9

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Ağız korunagelmiş. Ağız ters konik formda olup, dışta derin ve yatay yivler.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 26, 27; Odessos, Balçık: Kuzmanov (1985), Lev. 10, 11.

Tarihleme: MS 4. yy. sonu ile 7. yy. başı arası.

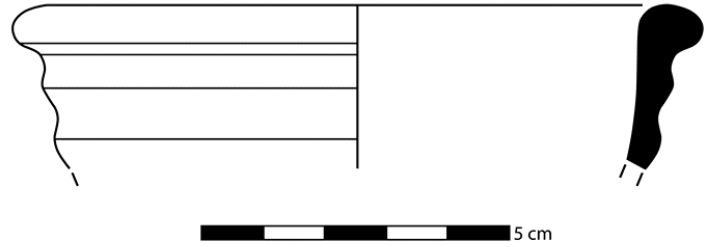
Kat. No. 103

Form/Tip: Böttger III-1/Kuzmanov XV

A.ç.: 10 cm., Yük.: 2,7 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red

Astar rengi: -



Lev. 9

Hamur: Seyrek mika, beyaz ve siyah taşçık, şamot ve seyrek kireç katkı (yüzde 3, very fine)

Doku: Yüzey tozsuz yapılı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Ağız korunagelmiş. Ağız ters konik formda olup, dışta derin ve yatay yivler.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 26, 27; Odessos, Balçık: Kuzmanov (1985), Lev. 10, 11.

Tarihleme: MS 4. yy. sonu ile 7. yy. başı arası.

Kat. No. 104

Form: Çömlek

Tip: Yukarı çekik ağızlı

Tip 3

A.ç.: 16 cm. Yük.: 2,7 cm.

Hamur rengi: 2, 5 YR 5/1 reddish gray; dış yüzey: 5 YR 7/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz taşçık ve kuvars katkı (yüzde 3, very fine to fine)

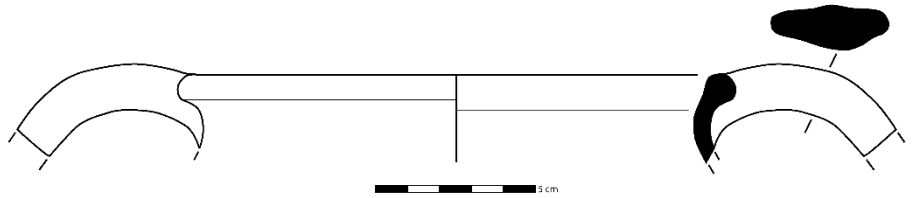
Doku: Yüzey tozsuz yapılı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız üst kısımda yuvarlatılmış. Ağız hizasından başlayan elips formulu dikey kulplu.

Analoji: Eleutherna: Yangaki (2005), Fig. 42/c-d; Vrises: Fiolitaki (2014), Fig. 5/32-33.

Tarihleme: MS 6. yy.



Lev. 13

Kat. No. 105

Form: Çömlek

Tip: Yukarı çekik ağızlı Tip 4

A.ç.: 21 cm. Yük.: 3,7 cm.

Hamur rengi: 7,5 YR 4/1 dark gray

Astar rengi: -

Lev. 14

Hamur: Yoğun mika (yüzde 40) az kuvars (yüzde 1) katkılı (very fine)

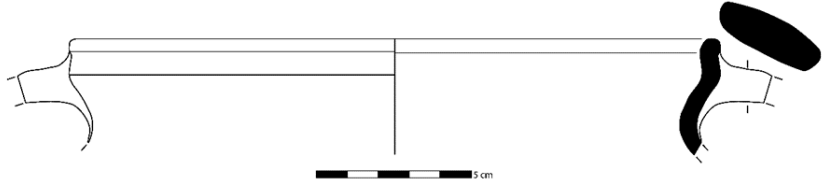
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzlü

Pişme durumu: Kötü pişmiş

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız yukarı çekilmiş. Ağızın hemen altında silindirik biçimli dikey kulplu.

Analoji: Agioi Asomatoi Vafe ve Kefala Vrises: Fiolitaki (2014), Fig. 4.4

Tarihleme: MS 6 ve 7. yy.'lar.

**Kat. No. 106**

Form: Çömlek

Tip: Üçgen ağızlı Tip 3

A.ç.: 16 cm., Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: iç: 5 YR 4/1 dark gray; dış: 5 YR 7/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Lev. 16

Hamur: Kireç, şamot, kuvars ve siyah taşçık katkılı. (yüzde 7, very fine)

Doku: Yüzey tozsuz yapılı.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız üstte yuvarlatılmışken, dışa da çekilerek üçgen biçiminde profilendirilmiştir. İçte sığ bir girinti mevcut.

Analoji: Romula: Popilian (1976), Lev. XXXIII/325-329 ve Lev. XXXIV/330-331;

Carnuntum: Grünewald – Pernicka (1979), Lev. 44/13; Slăveni: Popilian (1981), Lev. 2/3;

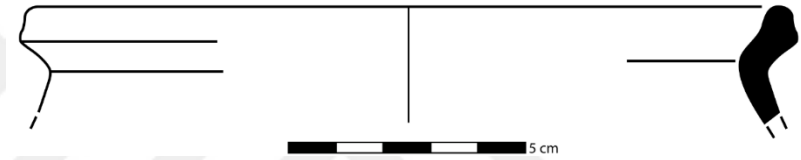
Histria: Suceveanu (2000), Lev. 51/10; Singidunum: Nikolić-Đorđević (2000), Nr. 27,

Napoca: Rusu-Bolindeț (2007), Lev. XCVII/582-585; Sucidava-Celei: Popilian – Bondoc

(2012), Lev. CXXXV/3; Dioști: Popilian (2012), Lev. XXII, M49; Locusteni: Popilian –

Bondoc (2014), Fig. 6/8 ve 58/7.

Tarihleme: MS 2. yy. ile 3. yy.'lar.

**Kat. No. 107**

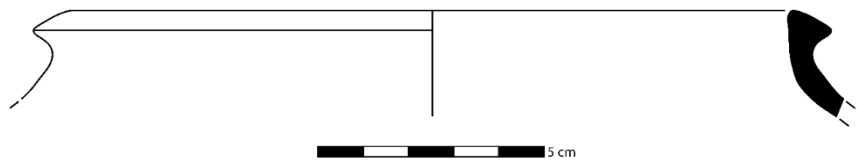
Form: Çömlek

Tip: Üçgen ağızlı Tip 3

A.ç.: 16 cm. Yük.: 2,3 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Lev. 17



Astar rengi: -

Hamur: Seyrek beyaz taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı koruna gelmiş. Ağız üçgen biçiminde kalınlaştırılmış.

Analoji: Histria: Suceveanu (2000), Lev. 51, Nr. 7.

Tarihleme: MS 2. yy.

Kat. No. 108

Form: Çömlek

Tip: Verve ağızlı Tip 4

A.ç.: 18 cm. Yük.: 2,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 2,5/1 reddish black

Astar rengi: -

Hamur: Mika ve beyaz taşçık katkılı (yüzde 50, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

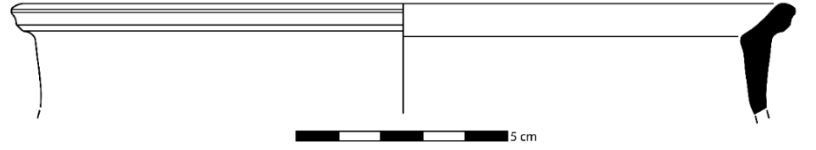
Pişme durumu: Çok pişmiş

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. İçte kapağın oturması için girinti mevcut.

Ağzın dış yüzeyinde yatay bir yiv. Boyun düz inmekte.

Analoji: Thasos: Abadie-Reynal – Sodini (1992), Fig. 17/CC53; Tomis: Opaî (2004b), Lev. 38/14; Parion: Ergürer (2018a), Lev. 1/6.

Tarihleme: MS 3 ile 6. yy.'lar.



Lev. 19

Kat. No. 109

Form: Çömlek

Tip: Verve ağızlı Tip 4

A.ç.: 18 cm., Yük.: 3,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red.

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz ve siyah taşçık katkılı (yüzde 15, very fine)

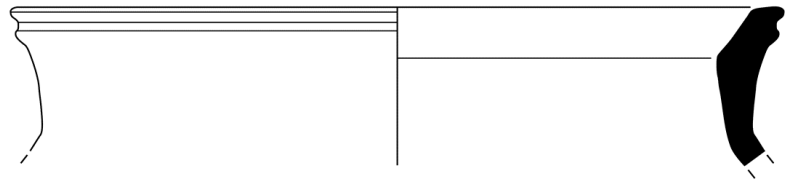
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. İçte kapağın oturması için girinti mevcut. Ağzın dış yüzeyinde yatay bir yiv. Boyun düz inmekte.

Analoji: Thasos: Abadie-Reynal – Sodini (1992), Fig. 17/CC53; Tomis: Opaî (2004b), Lev. 38/14; Parion: Ergürer (2018a), Lev. 1/6.

Tarihleme: MS 3 ile 6. yy.'lar.



Lev. 20

Kat. No. 110

Form: Çömlek

Tip: Dışa dönük ağızlı Tip 2

A.ç.: 12 cm. Yük.: 1,8 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Astar rengi: -

Hamur: Taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

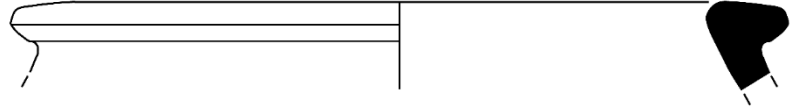
Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Gövdenin üst kısmına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, dışa ve hafif aşağı çekik.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47, Nr. 494-499; Sadovec: Kuzmanov (1992), Lev. 92;

Dichin: Swan (2019), Fig. 20.10/46a.218-46a219.

Tarihleme: MS 5 ve 6. yy.'lar.



Lev. 26

Kat. No. 111

Form: Çömlek

Tip: Dışa dönük ağızlı Tip 2

A.ç.: 18 cm., Yük.: 1,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 2,5 YR 5/1 reddish gray

Hamur: Seyrek beyaz taşçık ve kuvars katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

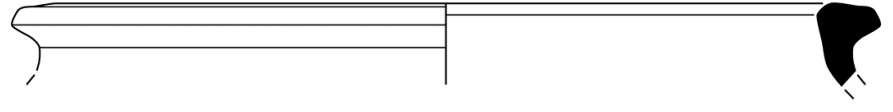
Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövdenin üst kısmına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, dışa ve hafif aşağı çekik. Üstte çok sık bir yiv mevcut.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47, Nr. 494-499; Sadovec: Kuzmanov (1992), Lev. 92;

Dichin: Swan (2019), Fig. 20.10/46a.218-46a219.

Tarihleme: MS 5 ve 6. yy.'lar.



Lev. 26

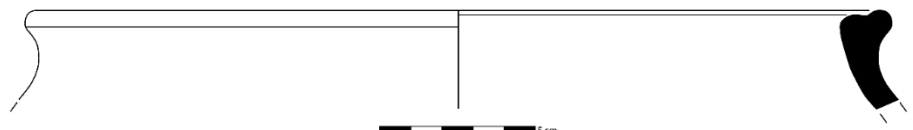
Kat. No. 112

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 28 cm., Yük.: 3,1 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red



Lev. 28

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 7,5 YR 5/1 gray

Hamur: Beyaz ve kırmızı taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

Kat. No. 113

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 16 cm., Yük.: 2,4 cm.

Hamur rengi: 5 YR 4/1 dark gray

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 10 YR 8/4 very pale brown

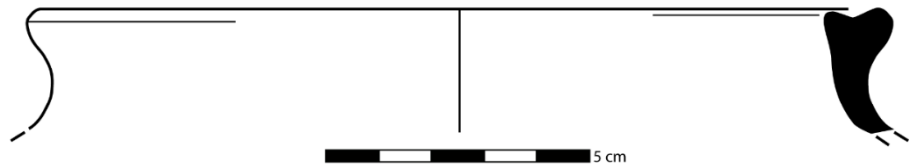
Hamur: Şamot ve kuvars katkılı (yüzde 2, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin



Lev. 29

yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

Kat. No. 114

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 18 cm., Yük.: 1,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: Dış yüzeyde 2,5 YR 4/1 dark reddish gray

Hamur: Kuvars katkılı (yüzde 1, fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.



Lev. 29

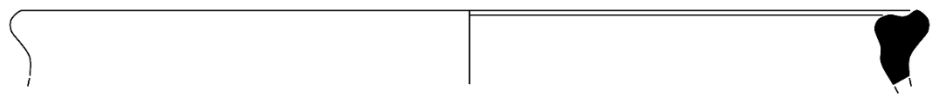
Kat. No. 115

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 24 cm., Yük.: 2 cm.

Hamur rengi: 5 YR- 5/6 yellowish red



Lev. 29

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars, kireç, şamot ve mineral (siyah renkli) katkı (yüzde 15, fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

Kat. No. 116

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 20 cm., Yük.: 3 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/4 reddish brown

Astar rengi: -

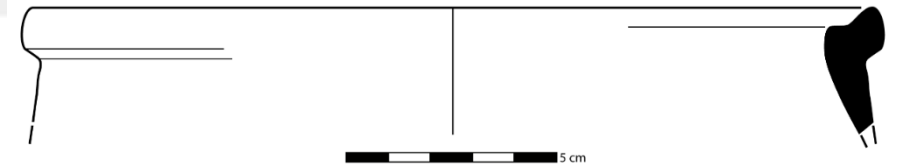
Hamur: Şamot ve ince beyaz taşçık katkı (yüzde 2, very fine)

Doku: Yüzey tozsuz yapılı, pürüzlü.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Gövdenin üst kısmına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-



Lev. 30

Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

Kat. No. 117

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 14 cm., Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 7, 5 YR 7/3 pink

Hamur: Şamot ve kuvars katkılı (yüzde 2, very fine)

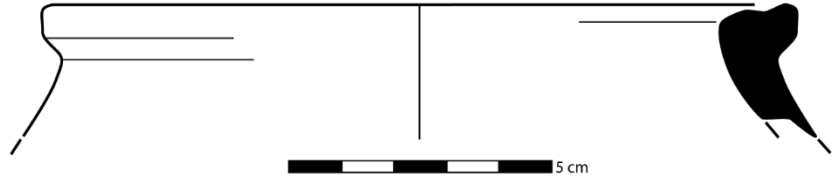
Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.



Lev. 30

Kat. No. 118

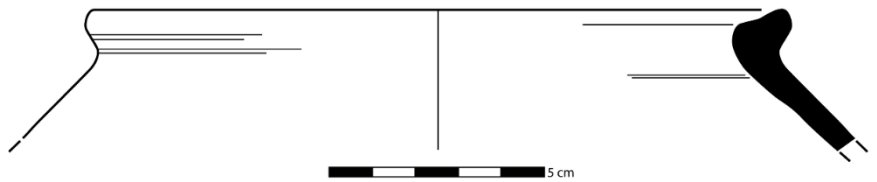
Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 16 cm., Yük.: 3,2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -



Lev. 31

Hamur: Seyrek mika, iri beyaz ve siyah taşçık, kuvars, şamot katkılı (yüzde 30, fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövdenin üst kısmında dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

Kat. No. 119

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 16 cm. Yü.: 2,5 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 3/1 dark reddish gray

Astar rengi: -

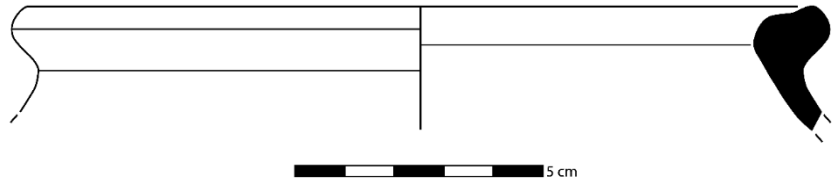
Hamur: Kireç ve kuvars katkılı (yüzde 2, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu ve hafif pürüzlü.

Pişme durumu: Çok pişmiş

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia:



Lev. 31

Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

Kat. No. 120

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 12 cm., Yük.: 1,9 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR - 5/4 reddish Brown

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 2,5 YR - 5/1 reddish gray

Hamur: Çok iri beyaz taşçık, mineral (siyah renkli) ve kuvars katkılı (yüzde 40, very fine to fine)

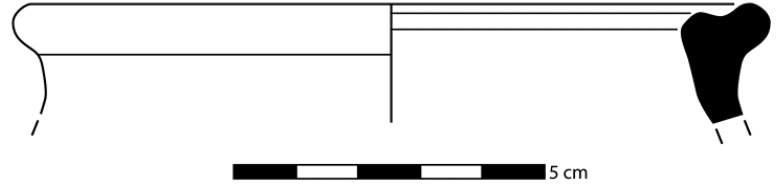
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.



Lev. 32

Kat. No. 121

Form: Çömlek

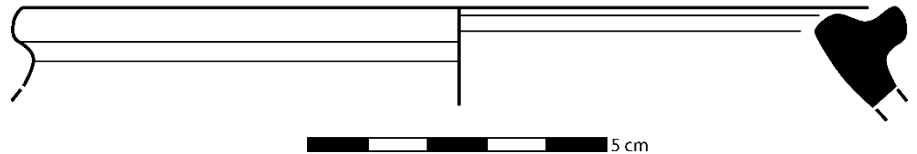
Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 14 cm., Yük.: 1,2 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/4 reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Çok seyrek siyah taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)



Lev. 32

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Ağız koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy. 'lar arası.

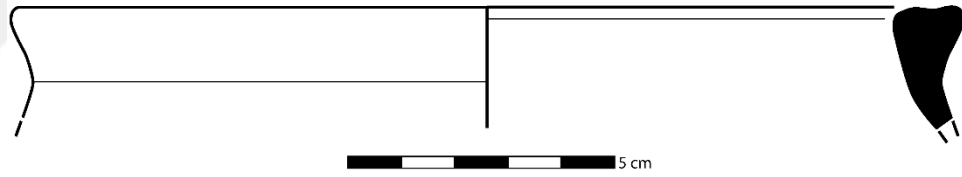
Kat. No. 122

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 18 cm., Yü.: 2,3

cm.



Lev. 32

Hamur rengi: iç: 2,5 YR 5/8 red; dış: 7,5 YR 7/6 reddish yellow

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz taşçık ve şamot katkılı (yüzde 3, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia:

Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

Kat. No. 123

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 15 cm., Yük.: 2,3 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars katkılı. (yüzde 15, very fine)

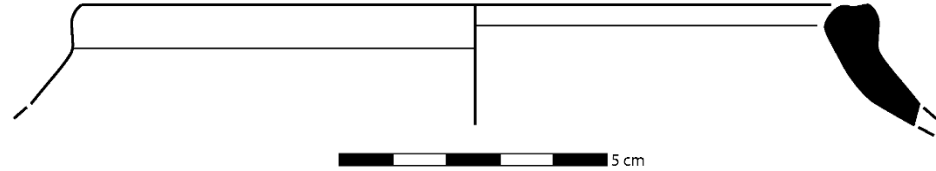
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.



Lev. 33

Kat. No. 124

Form: Çömlek

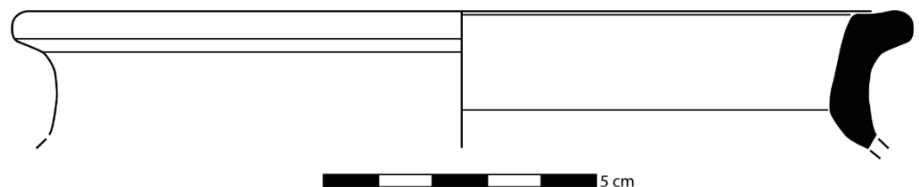
Tip: Yivli ağızlı Tip 2

A.ç.: 16 cm., Yük.: 2,5 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/8 yellowish red.

Astar rengi: -

Hamur: Yoğun mika, beyaz - siyah taşçık ve kuvars katkılı (yüzde 50, fine to medium)



Lev. 34

Doku: Yüzey orta sertlikte.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız dışa çekik ve üst kısmında sığ bir yiv oluşturulmuş.

Kısa boyun, düz inmekte.

Analoji: <http://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/lr-cook.html>, Fig. 4.

Tarihleme: MS 4. yy.

Kat. No. 125

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 5

A.ç.: 12 cm. Yü.: 2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/4 reddish Brown

Astar rengi: -

Hamur: Beyaz taşçık ve kuvars katkılı (yüzde 3, very fine)

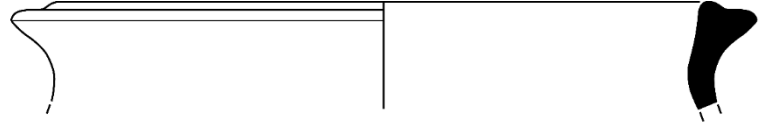
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Gövdenin başladığı yere dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, dışa dönük ve üstte kapak oturması için derin yiv oluşturulmuş.

Analoji: Dyadovo: Borisov (2010), Fig. 148/49-50; Tropaeum Traiani: Gamureac (2015/2016), Nr. 51; Dichin: Swan (2019), Fig. 20.16/ 74a.363.

Tarihleme: MS 5. – 6. yy.'lar



Lev. 35

Kat. No. 126

Form: Güveç

Tip: Tip 2

A.ç.: 16 cm., Yü.: 1,5 cm.

Hamur rengi: 5 YR 4/1 dark gray.

Astar rengi: -

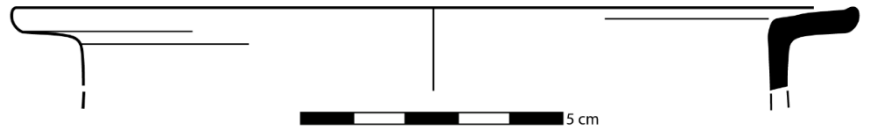
Hamur: Çok seyrek taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Gövdenin üst kısmı koruna gelmiş. Ağız yatay biçimde dışa çekik. Dış yüzeyde ve ağzın üst kısmında kullanıma bağlı olarak kararma mevcut.

Analoji: Atina: Robinson (1959), Lev. 7/G 194; Ostia: Giannelli (1968), Lev. XIX/ 391; Berenike: Riley (1979), Fig. 103/507; Troesmis: Opaiț (1980), Lev. III/2; Demetrias: Eiwanger (1981), Lev. 49; Miletos: Pülz (1985), Fig. 16/68; Paphos: Hayes (1991), Lev. XXVIII/2-3; Knossos: Sackett (1992), Lev. 176, Fig. 22; Marsilya: Moliner (1996), Fig. 12/3,



Lev. 38

7; Nicopolis ad Istrum: Poulter (1999), Fig. 9.50/1014; Aquileia: Mandruzzato et al. (2000), Fig. 5/1-2; Iasos: Gasperetti (2003), Lev. XCVI/51; Didyma: Wintermeyer (2004), Fig. 582-594; Ephesos: Ladstätter (2005), Lev. 196/K 772-K 774; Magnesia ad Meandrum: Vapur (2009), Çiz. 60/444-448, Çiz. 61/449-453 ve Çiz. 62/454-457; Niculițel: Honcu (2014), Lev. 27/224; Kallatis: Opaş – Ionescu (2016), Lev. XXVII/158-160.

Tarihleme: MS 1. yy.'ın ilk yarısından itibaren MS 3. yy. sonuna dek.

Kat. No. 127

Form: Güveç

Tip: Tip 8

A.ç.: 30 cm., Yük.: 1,5 cm.

Lev. 43

Hamur rengi: 5 YR 4/4 reddish brown

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek beyaz taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

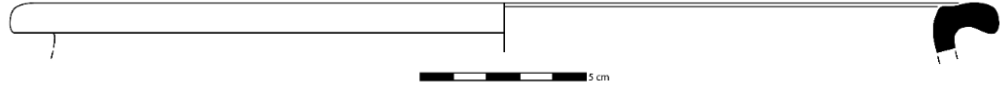
Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız koruna gelmiştir. Ağız dışarı ve hafifçe aşağı çekik. İç kısmında kapağın oturması için sığ bir girinti mevcut. Kullanıma bağlı olarak is izi var.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 42/460 ve Lev. 43/461,463; Pernik: Kuzmanov (1985), Lev. 23, II 1-12; Ratiaria: Kuzmanov (1987), Lev. XXV/8; Sadovec: Kuzmanov (1992), Lev. 62/4-9; Nicopolis ad Nestum: Кузманов (1993), Fig. 7Г; Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. VI/11 ve Lev. VII/20; Parion: Ergürer (2012), Lev. 206/499; Dichin: Swan (2019), Fig. 20.19/91a.457.

Tarihleme: MS 5. yy.



Kat. No. 128

Form: Çanak

Tip: Tip 4

A.ç.: 29 cm., Yük.: 3,3 cm.

Lev. 49

Hamur rengi: 2,5 YR 6/8 light red

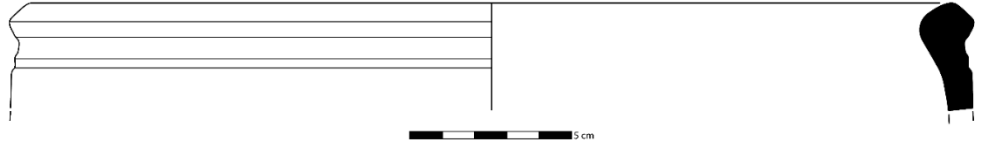
Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika ve kireç katkılı. (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu, hafif pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövdenin üst kısmı koruna gelmiştir. Ağız dışı çekilmiş; içte, üstte ve dışta köşeli olacak şekilde biçimlendirilmiştir. Küresel gövdenin dış yüzeyinde iki sıra yatay yiv.



Analoji: Samos: Isler (1969), Fig. 20; Onhezmit: Lako (1984), Lev. I, No. 2-5; Ephesos: Gassner (1997), Lev. 54/670; Korinth: Sanders (1999), Fig. 11/16; Knossos: Hayes (2001), Fig. 4/A26; Miletos: Berndt (2003), Lev. 78/Schü 126-127; Otranto: Arthur et al. (2007), Lev. 12/7-10; Vafe ve Vrises: Fiolitaki (2014), Fig. 5/34-35; Sikyon: Tzavella et al. (2014), Fig. 16/NP 76.03.

Tarihleme: MS 5 ile 7. yy.'lar arası.

Kat. No. 129

Form: Testi

Tip: Tip 8

A.ç.: 10 cm., Yük.: 3,3 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 7/6 light red

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

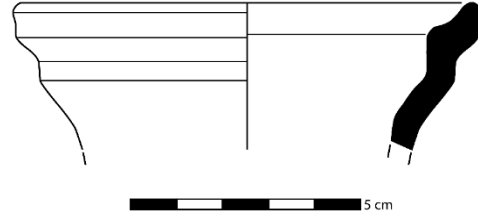
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız koruna gelmiş. Yukarı çekilmiş ağzın iç kısmında girinti mevcut. Ağız kademeli bir şekilde daralmakta.

Analoji: Beroe: Petre (1987), 37-38/B134; 40-41/C54

Tarihleme: MS 4. yy.



Lev. 55

Kat. No. 130

Form: Yonca Ağızlı Testi

Tip: 2

A.ç.: - cm., Yük.: 9,4 cm.

Hamur rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown

Astar rengi: -

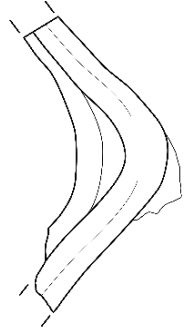
Hamur: Seyrek kireç katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve boyun korunagelmiş. Ağzın altında kabartma halinde yatay bir hat ve sığ yivler mevcut.

Analoji: Iatrus: Böttger (1982), Lev. 31/186,389,390; Pernik: Kuzmanov (1985), Lev. 21/59, 63-69 Topraichoi: Opaıt (1991b), Lev. 37/2,4,6; Sadovec: Kuzmanov (1992), Lev. 72/8-10; Halmyris: Topoleanu (2000), Lev. XXIII/201-202; Novae: Biernacki – Klenina (2014), Fig. 9, 10; Moldova: Magomedov (2015), Fig. 3.



Lev. 57

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

Kat. No. 131

Form: Sofra Amphorası

Tip: Tip 3

A.ç.: 12 cm., Yük.: 5,2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika, taşçık, kireç katkılı

(yüzde 1, very fine)

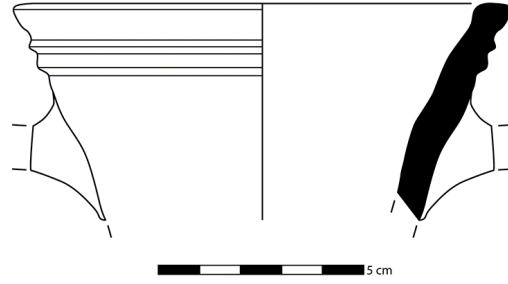
Doku: Yüzey tozsuz yapı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı koruna gelmiş. Düz ağzın altında yatay yivler. Ağzın 2,5 cm. altında dikey kulp

Analoji: Capidava: Opriş (2003), Lev. XLII, Nr. 275; Castra Martis: Кузманов (2005), Lev. XXVI/191-92.

Tarihleme: MS 4. yy.



Lev. 59

Kat. No. 132

Form: Kupa

Tip: Tip 1

A.ç.: 6 cm., Yük.: 1,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: -

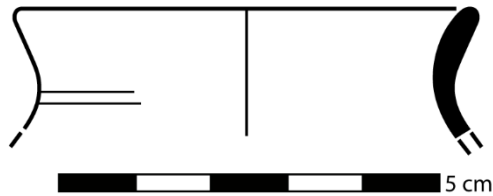
Hamur: Mika katkılı (yüzde 1'den az, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız yukarı ve hafif dışa dönük. Boyunda belli belirsiz kabartma halka mevcut.

Analoji: Atina: Robinson (1959), Lev. 7/G182 ve Lev. 9/J10; Cosa: Marabini-Moevs (1973), Lev. 46, 85, No. 431-433; Paphos: Hayes (1977), Fig. 6.4; Knossos: Hayes (1983), Fig. 6/ 73-74; Miletos: Pülz (1985), Fig. 3, Nr. 29, Fig. 5, Nr. 47; Sirmium: Brukner (1981), Lev. 100/1-2; Korinth: Slane (1990), Fig. 22/196; Stobi: Anderson-Stojanović (1992), Lev. 60/512; Isthmia: Gebhard et al. (1998), Fig. 17/43; Ilion: Tekkök et al. (2001), Lev. 6, No. 144; Ainos: Başaran (2003), Lev. XLVI/1-4; Elaiussa Sebaste: Ferrazzoli (2003) Lev. 16, 54 ve 57; Amphipolis, Abdera ve Avloneites: Malamidou (2005), Fig. 79/1055-1056, 1059; Kenchreai: Rife et al. (2007), Fig. 22b; Isca Sullo Ionio: Iannelli et al. (2014), Fig. 5. 8; Açık Suhat –



Lev. 60

Caraburun: Muşat-Streinu (2017), Fig. 6/15-16; Erythrai: Ackermann – Duret (2014), Fig. 7/21; Parion: Ergürer (2018b), Fig. 7/133.

Tarihleme: MS 1-2. yy.'lar.

Kat. No. 133

Form: Kupa

Tip: Tip 1

A.ç.: 10 cm., Yük.: 2 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: 2,5 YR 5/2 weak red

Hamur: Dış yüzeydeki astarda mika katkı, (yüzde 1, very fine)

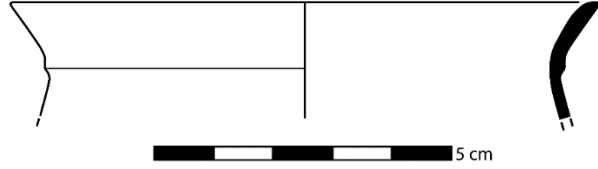
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız yukarı ve hafif dışa dönük. Boyun yatay, kabartma bir halka ile çevrelenmekte.

Analoji: Atina: Robinson (1959), Lev. 7/G182 ve Lev. 9/J10; Cosa: Marabini-Moevs (1973), Lev. 46, 85, No. 431-433; Paphos: Hayes (1977), Fig. 6.4; Knossos: Hayes (1983), Fig. 6/ 73-74; Miletos: Pülz (1985), Fig. 3, Nr. 29, Fig. 5, Nr. 47; Sirmium: Brukner (1981), Lev. 100/1-2; Korinth: Slane (1990), Fig. 22/196; Stobi: Anderson-Stojanović (1992), Lev. 60/512; Isthmia: Gebhard et al. (1998), Fig. 17/43; Ilion: Tekkök et al. (2001), Lev. 6, No. 144; Ainos: Başaran (2003), Lev. XLVI/1-4; Elaiussa Sebaste: Ferrazzoli (2003) Lev. 16, 54 ve 57; Amphipolis, Abdera ve Avloneites: Malamidou (2005), Fig. 79/1055-1056, 1059; Kenchreai: Rife et al. (2007), Fig. 22b; Isca Sullo Ionio: Iannelli et al. (2014), Fig. 5. 8; Açık Suhat – Caraburun: Muşat-Streinu (2017), Fig. 6/15-16; Erythrai: Ackermann – Duret (2014), Fig. 7/21; Parion: Ergürer (2018b), Fig. 7/133.

Tarihleme: MS 1-2. yy.'lar.



Lev. 60

Kat. No. 134

Form: Kupa

Tip: Tip 1

A.ç.: 7 cm., Yük.: 2,3 cm.

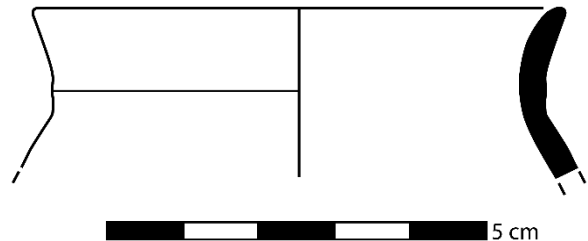
Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: Mika ve beyaz taşçık katkı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş.



Lev. 60

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız yukarı ve hafif dışa dönük. Boyun yatay, kabartma bir halka ile çevrenlenmekte.

Analoji: Atina: Robinson (1959), Lev. 7/G182 ve Lev. 9/J10; Cosa: Marabini-Moevs (1973), Lev. 46, 85, No. 431-433; Paphos: Hayes (1977), Fig. 6.4; Knossos: Hayes (1983), Fig. 6/ 73-74; Miletos: Pülz (1985), Fig. 3, Nr. 29, Fig. 5, Nr. 47; Sirmium: Brukner (1981), Lev. 100/1-2; Korinth: Slane (1990), Fig. 22/196; Stobi: Anderson-Stojanović (1992), Lev. 60/512; Isthmia: Gebhard et al. (1998), Fig. 17/43; Ilion: Tekkök et al. (2001), Lev. 6, No. 144; Ainos: Başaran (2003), Lev. XLVI/1-4; Elaiussa Sebaste: Ferrazzoli (2003) Lev. 16, 54 ve 57; Amphipolis, Abdera ve Avloneites: Malamidou (2005), Fig. 79/1055-1056, 1059; Kenchreai: Rife et al. (2007), Fig. 22b; Isca Sullo Ionio: Iannelli et al. (2014), Fig. 5. 8; Açık Suhat – Caraburun: Muşat-Streinu (2017), Fig. 6/15-16; Erythrai: Ackermann – Duret (2014), Fig. 7/21; Parion: Ergürer (2018b), Fig. 7/133.

Tarihleme: MS 1-2. yy.'lar.

Kat. No. 135

Form: Kapak

Tip: -

A.ç.: 14 cm., Yük.: 2,3 cm.

Hamur rengi: iç: 7,5 YR 6/1 gray; dış: 7,5 YR 6/4 light brown

Astar rengi: -

Hamur: Kireç, kuvars ve taşçık katkılı. (yüzde 40, very fine)

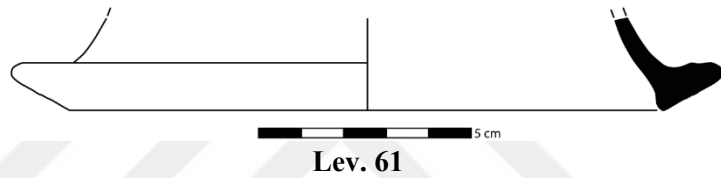
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzlü.

Pişme durumu: Kötü pişmiş.

Tanım: Kenarlar oturma düzleminde dışa ve yukarı çekilmiş, iç yüzeyde de bir girinti oluşturulmuştur.

Analoji: Novae: Klenina (2002), Fig. 4; Viminacium: Raičković (2012), Fig. 5; Conrad (2007), Lev. 9/1187.

Tarihleme: MS 4. yy.



3.2.2.3. Oruçbeyli Köyü Yılanlıdere Mevkii

40° 52' 29.60"

27° 19' 09.44"

Oruçbeyli Köyü Tekirdağ'ın 30 km. güneybatısında yer almaktadır. Köy merkezinin yaklaşık 600 m. kuzeyinde, günümüzde tarla olarak kullanılan Yılanlıdere mevkiinde blok taşlarla örülür dairesel planlı mezar odaları ve kemikler tespit edilmiş ve bu alanda

tümölüs mezarların olduğu ancak tarımcılık faaliyetleri sonucu düzleştirildikleri anlaşılmıştır¹⁶⁷.

Kat. No. 136

Form: Çömlek

Tip: Yukarı çekik ağızlı Tip 2

A.ç.: 11 cm., Yük.: 2,9 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/8 red

Astar rengi: Dış yüzeyde kendinden astar: 2,5 YR 5/2 weak red

Lev. 12

Hamur: Mika katkılı. (yüzde 1, very fine)

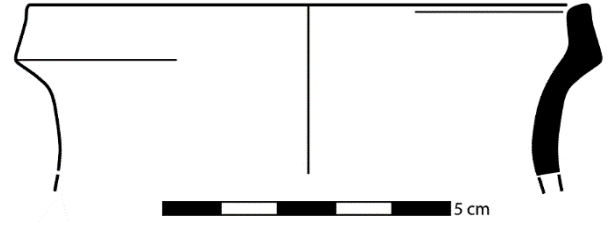
Doku: Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Ağız ve boyun koruna gelmiş. Ağız yukarı çekilmiş, boyna geçişte dışa çıkık bir omurga oluşturulmuş.

Analoji: Cosa: Dyson (1976), Fig. 32, PD49; Stobi: Anderson-Stojanović (1992), Lev. 131/1124.

Tarihleme: MÖ 1. yy.



Kat. No. 137

Form: Çömlek

Tip: Kare ağızlı Tip 2

A.ç.: 12 cm., Yük.: 2,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 3/1 dark reddish gray

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek mika katkılı. (yüzde 2, very fine)

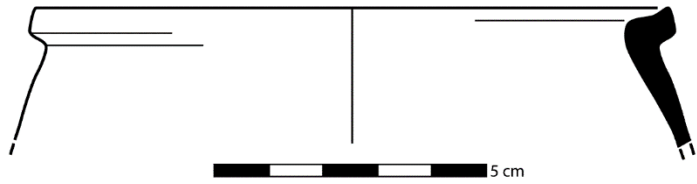
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Küresel gövde yarıya dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, dışa ve yukarı çekik. İçte sığ bir girinti mevcut.

Analoji: Thasos: Abadie Reynal – Sodini (1992), Fig. 15, CC18; Pyrgouthi: Hjohlman (2005), Fig. 26, Nr. 67.

Tarihleme: MS 4 ve 7. yy.'lar.



Lev. 25

¹⁶⁷ Koçel-Erdem 2009: 418; Koçel-Erdem 2010: 79-107, 87-88.

Kat. No. 138

Form: Çömlek

Tip: Yivli ağızlı Tip 1

A.ç.: 18 cm., Yük.: 1,7 cm.

Hamur rengi: 2,5 YR 5/6 red

Astar rengi: -

Hamur: Kuvars ve şamot katkılı. (yüzde 10, very fine to fine)

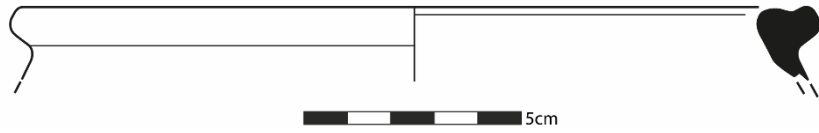
Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzlü.

Pişme durumu: İyi pişmiş.

Tanım: Gövde başlangıcına dek koruna gelmiş. Ağız kalınlaştırılmış, üstünde kapak oturması için yiv mevcut.

Analoji: Dinogetia: Barnea (1966), Fig. 14/1-3; Niculițel: Baumann (1977), Lev. I/2; Tropeum Traiani: Catănicu – Barnea (1979), Fig. 162/5.6; Iatrus: Böttger (1982), Lev. 47/213, 215; Histria: Suceveanu (1982b), Fig. 6/7; Tsarevets, Augusta Traiana ve Karanovo: Kuzmanov (1985), Lev. 30/33-47; Halmyris: Opaî (1991a), Lev. 26/156-159; Aegyssus ve Topraichioi: Opaî (1991b), Lev. 46/1-2; Saraçhane: Hayes (1992), Fig. 31.10, 7; Telița-Valea Morilor: Baumann (1995), Lev. I/4; Üsküp: Ончевска-Тодоровска (2017), Fig. 16; Dichin yakınlarındaki Gradishteto: Кузманов (2009), Lev. XIX, Nr. 181-188; Stobi: Ончевска-Тодоровска (2010), Fig. 1; Bursa Aktopraklık: Steskal et al. (2010), Lev. 4/K27; Phokaia: Fırat (2011), Lev. 43, No. 331; Parion: Ergürer (2012), Lev. 200/489; Polski Gradets yakınlarındaki Gradishteto: Борисов (2013), Fig. 125; Argamum: Honcu (2016), Lev. I/10-11; Butrint: Reynolds (2019a), s. 115, Fig. 5.9.10.

Tarihleme: MS 4 ile 6. yy.'lar arası.

**Lev. 33****Kat. No. 139**

Form: Kâse

Tip: Tip 1

A.ç.: 16 cm., Yük.: 2,2 cm.

Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek kireç katkılı. (yüzde 1'den az, medium)

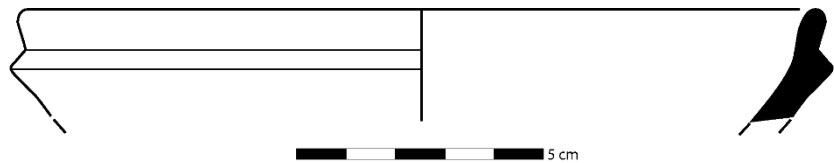
Doku: Yüzey tozsuz yapı.

Pişme durumu: Orta pişmiş.

Tanım: Ağız ve gövdenin bir kısmı korunagelmiş. Gövdede çıkıntı yer almakta.

Analoji: Cosa: Dyson (1976), Fig. 36-106.

Tarihleme: MÖ 1. yy.

**Lev. 48**

Kat. No. 140

Form: Çanak

Tip: Tip 2

A.ç.: 30 ~ cm., Yük.: 5,7 cm.

Lev. 49

Hamur rengi: 5 YR 5/6 yellowish red

Astar rengi: -

Hamur: Seyrek siyah taşçık katkılı (yüzde 1, very fine)

Doku: Yüzey sert dokulu.

Pişme durumu: İyi pişmiş

Tanım: Ağız ve gövdenin üst kısmı korunagelmiş. Ağız yatay biçimde dışa ve hafif aşağı çekik. Gövde aşağı doğru daralmakta.

Analoji: Ephesos: Meriç (2002), Lev. 60/K697.

Tarihleme: MS 1. yy.

**3.2.2.4. Yayabaşı**

40°56'14.40"

27°24'40.58"

Tekirdağ'ın 15 km. güneybatısında yer almaktadır.

Kat. No. 141

Form/Tip: Late Roman Amphora 1

A.ç.: 9 cm., Yük.: 4,7 cm.

Hamur rengi: 5 YR 3/1 very dark gray

Astar rengi: -

Hamur: İyi elenmiş

Doku: Yüzey sert dokulu, pürüzsüz.

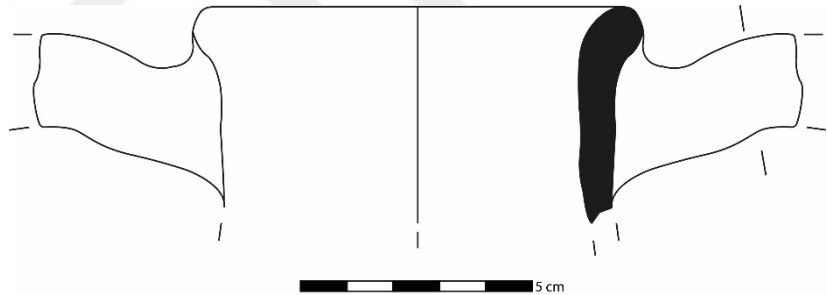
Pişme durumu: Çok pişmiş.

Tanım: Ağız ve boynun bir kısmı korunagelmiş. Ağız altından başlayan dikey bir kulp. Gövdede ve kulpta hatalı pişmekten veya yangına maruz kalmaktan meydana gelen çatlak mevcut.

Analoji: Sacidava: Scorpan (1976), Lev. VIII/3; Halmyris: Opaiç (1991a), Lev. 18/106-108;

Capidava: Opreş (2003), Lev. XVIII-XIX

Tarihleme: MS 6. yy.



Lev. 10

4. TEKİRDAĞ GANOS DAĞI ARKEOLOJİK YÜZEY ARAŞTIRMASI YALIN SERAMİKLERİ (HELLENİSTİK DEVİR – GEÇ ROMA DÖNEMİ)

4.1. Ticari Amphoralar

Farklı buluntu merkezlerinden ele geçen 21 adet ticari amphora kataloğa alınmıştır.

4.1.1. Güney Ege Kökenli Mantar Ağızlı Amphora

Genel hatlarıyla mantar biçimli ağza, kısa silindirik boyna, ovoid gövdeye ve altı oyuk topuz biçimli kaideye sahiptir¹⁶⁸.

En erken örneklerinin MÖ 5. yy.'da Kos'ta üretildiği düşünülmekte olup, Karadeniz'deki merkezlerde sıklıkla ele geçmişlerdir¹⁶⁹. İlk tipoloji çalışması da Ukrayna'daki Solokha buluntuları üzerinden yapıldığı için Solokha I olarak da anılırlar¹⁷⁰.

MÖ 3. yy.'a dek Kos¹⁷¹, Paros¹⁷², Yunanistan'da Peparethos¹⁷³, Knidos¹⁷⁴ ve Klazomenai¹⁷⁵ gibi farklı yerleşimlerde üretildiği kesinleşen bu amphoralar son olarak M. Lawall tarafından Atina kazılarındaki buluntular aracılığıyla 8 farklı alt grupta incelenerek tarihlendirilmiştir¹⁷⁶.

İğdebağları'nda bulunan parçanın (**Kat. No. 68**) ağız ve boynunun üçte biri koruna gelmiştir. Mantar biçimli ağzın ucu hafif aşağıya sarkık olup, alt kısımda profilendirilmiştir. Açık kırmızı / kırmızımsı sarı renkli hamurda siyah, beyaz taşçığa ek olarak, dikkate değer bir miktarda katkı ve mika varlığı gözlemlenebilmiştir.

¹⁶⁸ Lawall 1995: 375.

¹⁶⁹ Şenol 2003: 41, No. 19

¹⁷⁰ Zeest 1960: 150-152, Lev. 14-16.

¹⁷¹ Kantzia 1994: 323-354.

¹⁷² Empereur-Picon 1986: 504-505.

¹⁷³ Doulgéri-Intzessiloglou – Garlan 1990: 369-371, 376, 386-388.

¹⁷⁴ Tuna et al. 1988: 48.

¹⁷⁵ Doğer 1986: 449-471.

¹⁷⁶ Lawall 2004b: 451, Lev. 197, no. 15-16.

Kat. No. 68'in, Lawall'ın tipolojisine göre Tip I ile, Monakhov'un Karadeniz'in kuzeyindeki yerleşimlerin buluntularını değerlendirdiği çalışmasına göre ise Knidos üretimi "Variant I-C" ile örtüştüğü düşünülmektedir¹⁷⁷. Bu bilgilerin yanı sıra; Nagidos¹⁷⁸ ve Burgaz'daki (Eski Knidos)¹⁷⁹ paralel örnekler aracılığıyla İğdebağları buluntusu MÖ 4. yy.'ın sonlarına tarihlendirilmiştir.

4.1.2. Sinop Amphorası

MÖ 4. yy.'ın ortalarından itibaren magistrat ve üretici mühürleri kullanmaya başlayarak¹⁸⁰ özellikle Batı Karadeniz piyasasında kendine yer edinmeye başlayan Sinop amphoralarının yüzyıllar içinde geçirdiği morfolojik değişimler çeşitli kontekst buluntuları üzerinden incelenerek bir şema oluşturulmuş, MÖ 2. yy.'a dek devam eden süreçte 4 ana tip ve bunların varyasyonları belirlenmiştir¹⁸¹. Günümüz Romanya sınırlarındaki kıyı yerleşimlerinden Histria, Tomis, Kallatis¹⁸² ile Bulgaristan'da iç kesimde yer alan Sboryanovo'daki¹⁸³ mühürlü örneklerin sayısal değerlendirmeleri, bu amphoraların ithalatının MÖ 280-268/241 yılları arasında en yoğun noktaya ulaştığını ortaya koymuştur¹⁸⁴.

Beyoğlu'nda bulunan parça (**Kat. No. 86**), boynun ortasına dek koruna gelmiştir. Ağız dışta düz bir bant görünümündeyken, profilden anlaşıldığı üzere altta içe doğru keskin bir girinti yapmaktadır. Silindirik boyunda ağzın 0,5 cm. altından başlayan dikey kulp bulunmaktadır. Pembe/kırmızımsı sarı hamurda mikanın yanı sıra taşçık ve kireç gözlemlenmiştir. **Kat. No. 86**, yukarıda bahsi geçen şemada "pithoid" olarak da isimlendirilen ve sayıca en yoğun rastlanan Tip II (klasik tip) grubu altındaki Variant II

¹⁷⁷ Monakhov 1999: 163.

¹⁷⁸ Şenol – Aşkın 2007: Kat. No.: 55

¹⁷⁹ Sakarya 2016: Lev. XVII/Kat. No: 54.

¹⁸⁰ Garlan 2004: 95-98.

¹⁸¹ Monakhov 2003: 146-160.

¹⁸² Conovici 2005: 101-104, Fig. 11.

¹⁸³ Madzharov et al. 2019: 65-75, 69.

¹⁸⁴ Boer 2006: 38-39.

C¹⁸⁵ ile örtüşmekte olup bu variant için önerilen tarih aralığı MÖ 4. yy. sonu – 3. yy. başından MÖ 3. yy'ın son çeyreğine dekdir¹⁸⁶.

Kat. No. 86 da aynı süreçte yüzey araştırmasının yapıldığı Tekirdağ çevresine ihraç edilmiş olmalıdır.

Bu amphoraların hangi ürün veya ürünleri taşıdığı kesin olarak bilinmemekle birlikte şarap¹⁸⁷ önerilen içeriklerden biridir. Bununla birlikte Strabon'un Sinop çevresindeki zeytinliklerden söz etmesine¹⁸⁸ ek olarak Zeytinlik-Sinop'taki amphora ışıkları Hellenistik Devir'de zeytinyağı üretimi ile ilişkilendirilmektedir¹⁸⁹. Son olarak antik kaynaklarda kentin balıkçılık faaliyetlerinin¹⁹⁰ ve ürünlerinin övülmesi¹⁹¹ nedeniyle balık ihraç ettikleri de öne sürülür¹⁹².

4.1.3. Knidos Amphorası

Knidos mantar ağızlı amphoralarından MÖ 3. yy. ortalarından itibaren geliştiği saptanmış olan ve Knidos'un kendine özgü tipi olarak belirlenen bu amphoralar; yuvarlatılmış ağız kenarı, ağzın altında şişkinleşen silindirik boyun, oval bir gövde ile çevresi dışa çıkık bir hat ile profilendirilmiş kaideye sahiptir.

S. Monakhov tarafından yapılan tipolojide Knidos amphoraları iki ana tipe ve bunlar da kendi içlerinde alt tiplere ayrılmışlardır¹⁹³.

Beyoğlu'ndan ele geçen parça (**Kat. No. 87**) boynun orta hizasına dek koruna gelmiş olup, yuvarlatılmış ağız kenarının altından kulp başlamaktadır. Kırmızımsı sarı/kırmızı renkli hamurda mika ve kireç gözlemlenmiştir.

Kat. No. 87, morfolojik özelliklerine dayanarak Monakhov'un “konik boyunlu ve küp biçimli kaideli” diye belirttiği ikinci ana tipin geç serisine ait olup söz konusu ayrıma göre II B 2 olarak kodlanan gruba dahildir¹⁹⁴.

¹⁸⁵ Monakhov 2003: 148-152.

¹⁸⁶ Monachov 1993: 117.

¹⁸⁷ Fedoseev 2019: 14, Fig. 4.

¹⁸⁸ Strabon, *Geographika*: XII.3.12.

¹⁸⁹ Garland – Tatlıcan 1999: 21-25, 21; de Boer 2006: 40.

¹⁹⁰ Strabon, *Geographika*: XII.3.11.

¹⁹¹ Athenaeus, *Deipnosophistai*, III.118c.

¹⁹² Boer 2013: 112.

¹⁹³ Monakhov 1999: 161-172.

Serçe Limanı'ndaki amphoralar arasında en belirgin örnekleri temsil edilen tip¹⁹⁵, hem burada hem de Knidos'ta bulunan paralel örnekler sayesinde MÖ. 3. yy. ortalarına tarihlenebilmiştir. Knidos amphoraları muhtemelen şarap taşımada kullanılmaktaydı¹⁹⁶.

4.1.4. Dressel 1

Roma Cumhuriyet döneminin sonlarına doğru en yaygın amphora tiplerinden olan Dressel 1 amphoralarının sınıflandırması N. Lamboglia tarafından yapılmış olup günümüzde geçerliliğini korumaktadır. Ağız biçimlerine göre Dressel 1A, 1B ve 1C olarak alt tiplere ayrılabilen amphoralarda, Dressel 1A belirgin üçgen ağızlı, 1B dik yükselen ağızlı iken, 1C ise yine dik yükselen ancak altta kıvrımlı bir ağza sahiptir¹⁹⁷.

Başlıca Tiren Denizi kıyısında, Campania ve Etruria bölgelerinde üretildikleri, ortaya çıkarılan fırınlar sayesinde saptanmıştır¹⁹⁸.

Mermerhöyük'ten ele geçen parça (**Kat. No. 97**), boynun başladığı yere dek koruna gelmiştir. Bu haliyle dik yükselen ağız dışı kıvrımlı olup, ağız boyundan keskin bir çıkıntıyla ayrılmakta ve silindirik form vermektedir. Boynun daralarak aşağı indiği görülür. Kırmızımsı sarı renkli hamur iyi elenmiştir.

Kat. No. 97, 14 cm.'lik ağız çapıyla, ilk iki alt tipe göre daha küçük boyutlarda üretilen Dressel 1C örneklerinden olmalıdır¹⁹⁹.

Üretimin son aşaması olan Dressel 1C alt tipinin genel olarak MÖ 2. yy.'ın sonundan başlayarak MÖ 1. yy.'ın ikinci çeyreğine dek üretildiği kabul görmektedir²⁰⁰.

Öncelikli muhteviyatı şarap olmakla birlikte Dressel 1C'nin *garum* taşımada kullanıldığı da öne sürülmüştür²⁰¹.

¹⁹⁴ Monakhov 1999: 166.

¹⁹⁵ Koehler – Wallace 1987 49-57; Tuna – Empereur 1988: 344-345, Fig. 4 e-f.

¹⁹⁶ Dündar 2012: 71.

¹⁹⁷ Lamboglia 1955: 246-248.

¹⁹⁸ Peacock 1977: 262-269.

¹⁹⁹ Empereur – Hesnard 1987: 31.

²⁰⁰ Peacock – Williams 1986: 92.

²⁰¹ Will 1979: 345-346, dn. 26; Will 1987: 202.

4.1.5. Cup-Shaped (Kâse biçimli) Ağzılı Amphora

1980’li yılların sonunda Erythrai’deki Aksos Nehri’nin ağzında yapılan kazılarda ortaya çıkan işlikler aracılığıyla üretim yeri söz konusu kent olarak tespit edilen amphora grupları²⁰², ilerleyen yıllarda yapılan tipoloji çalışmaları ile alt gruplara ayrılmıştır. Bu gruplandırmaya göre Şarköy Höyük’te bulunan parça Hellenistik Devir Erythrai amphoralarının son gelişim evresi olan 4. tiptedir ve literatürde “cup shaped rim” olarak tanımlanmaktadır.

Formun oluşması Ilion’da MÖ 2. yy.’ın ortasından itibaren izlenebilmiş olup²⁰³, en gelişmiş hali Ephesos’taki MÖ 1. yy.’ın ortasına tarihlenen son Hellenistik tabakada ortaya çıkmıştır²⁰⁴.

Söz konusu formun MS 1. yy.’dan itibaren Dressel 24 olarak bilinen tiplerle bağlantılı olduğu pek çok araştırmacı tarafından belirtilmiştir²⁰⁵. V. Lungu bu olgudan yola çıkarak, bir Dressel 24 tipi amphoranın üzerinde bulunan *oleum* yazılı *titulus pictus*’a²⁰⁶ gönderme yapmış ve Hellenistik “öncül”ünün de zeytinyağı içerdiğini iddia etmiştir²⁰⁷.

Şarköy Höyük’ten yalnızca ağız kısmı ele geçen parça (**Kat. No. 7**) konkav / içbükey biçimlidir. Kırmızı renkli hamurda kireç katkı gözlemlenmiştir.

Başlıca yayılım alanı Karadeniz bölgesi²⁰⁸ olan tipin, **Kat. No.7**’ye en yakın örneği, Histria’daki bir nekropolis alanında ele geçmiş olup MÖ 1. yy.’ın ilk yarısına tarihlenmişken²⁰⁹ bir diğer benzer örnek Erythrai’de MS 2. yy.’a dek tarihlenmiştir²¹⁰.

²⁰² Özyiğit 1990: 125-150, Lev. 4, 5.

²⁰³ Carlson – Lawall 2005/2006: 37.

²⁰⁴ Lawall 2004: 185.

²⁰⁵ Carlson – Lawall 2005/2006: 37; Opaıt 2007: b.a.

²⁰⁶ Belotti 2006: 19.

²⁰⁷ Lungu 2010: 51. V. Lungu bu makalesinde ayrıca, Carlson ve Lawall tarafından yapılan gruplandırmayı bir ileri safhaya taşıyarak Tip 4’ü kendi içinde B1 ve B2 olmak üzere iki alt gruba ayırır ve B2 varyasyonunun “cup shaped amphora”ya tekabül ettiğini ifade eder.

²⁰⁸ Lungu 2010: 51-52.

²⁰⁹ Opaıt – Tsaravopoulos 2011: 311-312.

²¹⁰ Kırkanlı 2021: 54-55.

4.1.6. Dressel 2-4

İlk kez H. Dressel tarafından oluşturulan ve morfolojik benzerlikler taşıyan üç amphora tipinin kombinasyonu olduğu için Dressel 2-4 olarak adlandırılan²¹¹ bu amphoraların en ayırıcı özelliği ikiz (bifid) kulplu olmalarıdır. Hellenistik Devir’de aynı tip kulplara sahip Kos amphoralarının bir taklidi olarak MÖ 1. yy.’ın ilk yarısından başlayarak MS 3. yy. içlerine dek üretilmişlerdir²¹².

Üretimin, araştırmaların geldiği noktada Batı Akdeniz’de yoğunlaştığı İtalya²¹³, İspanya²¹⁴, Fransa’daki²¹⁵ çeşitli kent kazılarındaki bulgularla anlaşılmıştır. Doğu Akdeniz’de Myndos, Halikarnassos, Knidos ve Rodos’ta²¹⁶; Karadeniz’de ise Herakleia Pontika ile Sinop’ta²¹⁷ da Dressel 2-4 üretildiği saptanmıştır.

Dolucatepe’de bulunan parça (**Kat. No. 42**) boynun yarı hizasına dek koruna gelmiştir. Dışa çekik ağız hafifçe yuvarlatılmış olup boyna geçişte bir hat oluşmuştur. Boynun ise daralarak indiği anlaşılmaktadır. Kahverengi hamurda yoğun mika ve taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Parçanın morfolojik açıdan en yakın benzerleri Parion yamaç hamamında²¹⁸ ve Cıngırt Kayası yerleşiminde²¹⁹ ele geçmiş ve sırasıyla MÖ 1. yy. ortası - MS 2. yy. başı ile MÖ 1. yy. – MS. 1. yy.’a tarihlenmişlerdir.

Ana muhteviyatı şarap olan amphoralar farklı bölgelerde üretildikleri için çeşitli kalitelerde pek çok farklı şarabı taşıdıkları tespit edilmiştir²²⁰.

4.1.7. Dressel 25 / Aigio Tip II

Genel hatlarıyla kıvrımlı ağız, kısa boyun ve küresele yakın gövdeli amphoraların MÖ 2. yy.’ın ikinci yarısından itibaren muhtemelen MS 1. yy.’a dek Korinth²²¹, Sikyon²²² ve

²¹¹ Dressel 1899: Lev. II, Fig. 1.

²¹² Empereur – Picon 1989: 225-226; Panella 2001: 199.

²¹³ Boüard et al. 1989: 257-268.

²¹⁴ Rizzo 2014: 223-228, 237-238.

²¹⁵ Laubenheimer – Schmitt 2009: No. 51.

²¹⁶ Kızıllarslanoglu 2019: 43-44.

²¹⁷ Vnukov 2004: 407-409.

²¹⁸ Akkaş 2020b: 181-184, Fig. 4/1.

²¹⁹ Tamer 2022: Levha 283, Kat. no 283.

²²⁰ Zevi 1966: 215-216.

²²¹ Opaş 2010a: 155.

Aigio gibi Peloponnesos'un kuzeyindeki merkezlerde üretildiği saptanmıştır. Yayılım alanları arasında Atina²²³, Aleksandria Troas²²⁴ ve Karadeniz'de Olbia²²⁵ sayılabilir. Beyoğlu'nda ele geçen parçanın **(Kat. No. 88)** ağzı dışa doğru kalınlaşarak açılırken, boyna doğru daralmakta ve aradaki alanda yatay birer hat halinde alt alta iki adet çıkıntı bulunmaktadır. Açık kırmızı/kırmızımsı sarı hamurda mika ve kireç gözlemlenmiştir. Bu tip amphoraların taşıdığı ürün veya ürünler henüz kesinlik kazanmamış olmakla birlikte, zeytinyağı olabileceği belirtilmiştir²²⁶.

4.1.8. Herakleia Pontika Amphorası (Zeest 94 / Shelov C S IVC / Dyczek Tip 28 / Paraschiv 3B)

1960'larda I. B. Zeest'ten²²⁷ başlayarak pek çok araştırmacı tarafından çalışılan amphorayı, ilk olarak D. B. Shelov altı tipe ayırmıştır²²⁸.

Herakleia Pontika (modern Karadeniz Ereğli) çevresinde yapılan kazılarda bulunan işliklerde söz konusu amphoralar tüm tipleriyle ortaya çıkarılmış²²⁹, yakın tarihte yapılan petrografik analizlerle de Herakleia Pontika'nın bu amphoralar için orijinal üretim merkezi olduğu anlaşılmıştır²³⁰.

Ağırlıklı yayılım alanı Karadeniz çevresindeki yerleşimler olan formun stratigrafik kontekstler ve tarihi olaylar karşılaştırılarak yapılan son değerlendirmesi sayesinde yeni bir gelişim şeması oluşturulmuş ve alt tipler için daha net bir tarihleme önerisi getirilmiştir²³¹.

Bisanthe'den ele geçen parça **(Kat. No. 18)**, boyun hizasına dek korunagelmıştır. Dik ve ince ağzın hemen altında yatay bir halka parçanın çevresini dönmektedir. Açık kırmızı renkli hamurda kireç gözlemlenmiştir.

²²² Lolos 2009: 115-132.

²²³ Grace 1979: Fig. 38.

²²⁴ Panas – Pontes 1998: 234

²²⁵ Lawall et al. 2010: 396–397, Lev. 301, L-365.

²²⁶ Filis 2016: 151-167.

²²⁷ Zeest 1960: 118, Lev. 38/94.

²²⁸ Shelov 1978: 16-21; Šelov 1986: 395-400.

²²⁹ Arsen'eva et al. 1997: 187-198.

²³⁰ Vnukov 2006: 48-57.

²³¹ Vnukov 2016: 41-42.

Yukarıda bahsi geçen tipolojiye göre Bisanthe'den ele geçen buluntu kendi içinde de ikiye ayrılan S IVC grubunda yer almalıdır. Yalnızca ağız ve boyun kısmı korunagelen amphora bu haliyle en çok Romanya'daki Făgăraşu Nou yerleşmesinde ele geçen amphoraya benzemektedir²³². Făgăraşu Nou buluntusu MS 140 öncesine tarihlenen S IVC1 alt tipi içinde değerlendirildiği için bu tarihlemeyi Bisanthe örneği için de kullanmak yanlış olmayacaktır. Bu grup tüm olarak ele geçen örneklerden bilindiği üzere uzun ve tam dik inen boyunlu, hafif eğimli omuzlu ve torpido gövdelidir. Bir diğer benzer örnek ise günümüzde Kırım'ın güneyinde yer alan Tauric Chersonesos'ta bulunmuştur²³³.

Bisanthe'den ele geçen amphora kısıtlı boyutlarına göre değerlendirildiğinde dahi S IVC grubuna ait olduğundan MS 140'ın hemen öncesi ile MS 180'in hemen sonrası gibi bir aralıkta kullanım görmüş olmalıdır²³⁴.

Herakleia Pontika amphoraları şarap ticaretinde kullanılmaktaydı²³⁵. Karadeniz'deki büyük merkezi yerleşimler ile kırsal Yunan ve barbar yerleşimlerindeki “açık renk hamurlu” amphora buluntuları karşılaştırıldığında, bu amphoraların kırsalda daha çok kullanıldığı tespit edilmiş, bu durum da Herakleia'dan gelen şarabın ucuz oluşuna bağlanmıştır²³⁶. Çalışma alanımızdaki buluntu şimdilik tekil olduğundan bu veri hakkında bölgesel bir yorum yapılamamaktadır.

4.1.9. Dressel 24 Grubu

4.1.9.1. Dressel 24

Şarköy Höyük'ten bir, Mermerhöyük'ten ise iki adet olmak üzere toplam üç adet genel hatlarıyla huni biçimli ağız parçası ele geçmiş olup, parçaların Geç Roma Devri'nin en

²³² Paraschiv 2002: Lev. 2, No. 12, Tip III Variant B

²³³ Klenina 2015: 81-82.

²³⁴ Bu tarihleme kullanımdan ziyade üretim tarihine denk düşmekte olup, amphoraların kullanım ömürlerinin yirmi yılın üzerinde olabileceğini akılda tutmak gerekir.

²³⁵ Arsen'eva et al. 1997: 187.

²³⁶ Vnukov 2017: 115-117.

yaygın tiplerinden LRA 2'nin de öncüsü olan²³⁷ Mid Roman 18²³⁸ veya daha yaygın adıyla Dressel 24 ile alt tiplerine ait olduğu saptanmıştır.

Mermerhöyük'ten ele geçen (**Kat. No. 98**) ilk ağız parçası hafif içe eğik, üçgenimsi biçimde kalınlaştırılmıştır. Boyna doğru konik sayılabilecek ölçüde daralmaktadır. Açık kırmızı renkli hamurda kireç patlakları gözlemlenmiştir. "Cup-shaped" olarak da tanımlanan bu ağız yapısı Dressel 24'e aittir.

H. Dressel tarafından Roma'da, Castro Pretorio'daki amphoralar arasından sınıflandırılan bu versiyon, MS 1. yy.'ın ilk yarısı için karakteristik tip olarak değerlendirilmiştir²³⁹.

MS 1. yy.'dan itibaren MS 3. yy.'a dek, aralarında Miletos²⁴⁰, Didyma²⁴¹, Butrint²⁴², Apollonia²⁴³ ile Romanya'nın Oltenia Bölgesi'nde yer alan *castra* Slăveni²⁴⁴ gibi yerleşimlerin de bulunduğu geniş bir coğrafyaya yayılmış olan tipin ana muhteviyatının zeytinyağı olduğu düşünülmektedir²⁴⁵.

Pergamon çevresinde bir üretim merkezi bulunmuş olmakla birlikte, genel olarak Ege'nin farklı yerlerinde üretilmiş olduğu düşünülmektedir²⁴⁶. A. Opaıt, yakın bir tarihte bu amphoranın gelişim sürecini ortaya koymak amacıyla, tipi alt tiplere ayırmış ve bu alt tipler, Dressel 24 similis A-B-C-D olarak adlandırılmıştır²⁴⁷.

4.1.9.2 Dressel 24 *similis*

4.1.9.2.1. Varyasyon 1

Şarköy Höyük'ten ele geçen ağız parçası (**Kat. No. 8**), içe dönük kalınlaştırılmış ağızlı olup, boyna doğru daralarak inmektedir. Kırmızımsı kahverengi hamurda kireç gözlemlenmiştir.

²³⁷ Scorpan 1977: 274-276.

²³⁸ Riley 1979: 205-206.

²³⁹ Opaıt 2007: 628.

²⁴⁰ Pülz 1985: 89, Form 19.

²⁴¹ Wintermeyer 2004: 114, Fig. 1028.

²⁴² Reynolds et al. 2008: 79, Fig. 17-73.

²⁴³ Lahi et al. 2011: 129-130, Fig. 96,19.

²⁴⁴ Bondoc 2016: Lev. V/3.

²⁴⁵ Opaıt 2010a: 157.

²⁴⁶ https://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/details.cfm?id=88 (Çevrim içi: 30/08/2019).

²⁴⁷ Opaıt 2007: 627.

Söz konusu tip özellikle MS 1. ile 3. yy.'lar arasında Karadeniz'in batısı ve kuzeyindeki kıyı yerleşimlerinde sıklıkla ele geçmiş olsa da yayılım alanı Ege'yi de kapsamaktadır. Karadeniz çevresindeki bazı yerleşimlerde bulunan örneklerle kıyaslama yapıldığında Şarköy Höyük buluntusunun özellikle Romanya'da Halmyris'te MS 2. yy.'a tarihlenen amphora²⁴⁸ ve Noviodunum'da²⁴⁹ MS 2. yy.'ın son çeyreğine tarihlenen amphora ile benzerlik taşıdığı görülebilmektedir. Bir diğer benzer örnek Rusya'da, Tanais'te bulunmuş olup yine MS 2. yy.'a tarihlenmiştir²⁵⁰. Şarköy Höyük buluntusunun daha detaylı bir incelemeye olanak sağlayabilecek boyun ve gövdeden yoksun olması Dressel 24 similis C/D olarak sınıflandırılmasının daha doğru olacağını düşündürmüştür.

4.1.9.2.2. Varyasyon 2

Mermerhöyük'ten (Kat. No. 99) ele geçen parça LRA2'lerin kısa ve huni biçimli ağız yapısına daha yakın olmakla birlikte, kalınlaştırılmış ağızın üstü bir çıkıntı ile profillendirilmiştir. Açık kırmızımsı kahverengi hamurda beyaz taşçık gözlemlenmiştir. Bu tipe günümüzde Bulgaristan'da bulunan Sexaginta Prista askeri kampında MS 3. yy.'ın sonu ile 4. yy.'ın başında²⁵¹ ve Iatrus'ta MS 4. yy.'ın başında rastlanmış ve B. Böttger tarafından "Amphora Tip I 1" olarak sınıflandırılmıştır. Iatrus buluntularına göre ağız, kısa ve altta konik açılan bir boyun takip eder²⁵².

Romanya'daki Kallatis (günümüz Mankalya) yerleşmesinde de karakteristik ağız yapısı sayesinde tam benzeri bulunan tip, burada A. Opaî tarafından yalnızca Dressel 24 *similis* olarak sınıflandırılmıştır²⁵³.

Romanya'da Romula yerleşmesi²⁵⁴ ile Roma'da²⁵⁵ bulunan parçalar üzerinde bulunan tituli picti lerde *oleum* yani zeytinyağından bahsedilmesi dolayısıyla bu tipin zeytinyağı taşıdığı belirtilmektedir²⁵⁶.

²⁴⁸ Topoleanu 2000: 131-132, No. 323.

²⁴⁹ Simion 1984: 84.

²⁵⁰ Arsen'eva – Naumenko 1992: 153.

²⁵¹ Dobrev 2010: (Yayımlanmamış Poster Sunumu).

²⁵² Böttger 1982: 38.

²⁵³ Opaî – Ionescu 2016: 68, KT 6-bis-.

²⁵⁴ Popilian 1976: 40.

²⁵⁵ Carreras-Monfort 1999: 97-98.

²⁵⁶ Opaî 2007: 633.

4.1.9.3. Late Roman Amphora 2

Literatürde sık kullanılan adıyla Late Roman 2 (LRA 2) amphoraları²⁵⁷, G. Kuzmanov²⁵⁸, C. Scorpan²⁵⁹ ve B. Böttger²⁶⁰ gibi araştırmacılar tarafından da çalıştıkları bölgelerdeki buluntular üzerinden tipolojik sınıflandırılmaya alınmıştır. Genel hatlarıyla konik ağızlı, kısa ve konik boyunlu, geniş karınlı tiplerdir. Dip küresel biçimde olsa da tam merkezde yer alan bir çıkıntı ile belirgindir²⁶¹.

En erken örnekleri MS 4. yy.'ın başından itibaren özellikle Balkanlardaki yerleşmelerde²⁶² görülmeye başlayan tip, piyasadaki varlığını MS 7. yy.'a dek sürdürmüştür²⁶³. Bu süreçte tipte değişiklikler de meydana gelmiştir. D. Pieri morfolojik değişimleri inceleyerek tipi, LRA 2 A/B/C olmak üzere alt tiplere ayırmıştır. Buna göre LRA 2A'da ağız, yayvan huni formunda iken kısa ve konik boyundan sonra küresel gövde gelmektedir. LRA 2B'de ağız hala huni biçiminde olmakla birlikte daha kısadır. Konik boyun uzar, gövde oval forma yakındır. LRA 2C'de ise ağzın huni formunu kaybettiği ve dışa çekik biçim aldığı, boynun iyice uzadığı ve gövdenin dibe doğru genişlediği görülür²⁶⁴. Ayrıca MS 4. yy.'ın başında omuzlarda ve dibe yakın alanda sık ve yatay yivler bulunurken gövdenin orta kısmında geniş aralıklarla oluşturulmuş yine yatay yivler vardır. Aynı yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde yivler yalnızca omuza kayar, MS 6. yy.'da ise yatay yivler yerini dalgalı çizgilere bırakır. Yanı sıra LRA 2A ve 2B'de görülen dipteki çıkıntı son tipte kaybolur²⁶⁵.

Khios²⁶⁶, Knidos²⁶⁷ ve Kounopi'de²⁶⁸ bu amphoraların üretimini yapan atölyelerin bulunması, başlıca Ege Bölgesi'nde üretildiklerini göstermiştir.

²⁵⁷ Riley 1979: 217-219.

²⁵⁸ Kuzmanov 1973: Type XIX.

²⁵⁹ Scorpan 1977: 274-277, Tip VII.

²⁶⁰ Böttger 1982: Tip I.1

²⁶¹ Karagiorgou 2001: 130.

²⁶² Böttger 1982: 33, 103; Opaît 1984: Lev. II. I.

²⁶³ Scorpan 1977: 276; Peacock – Williams 1986: 184.

²⁶⁴ Pieri, 2005: 85-93, Fig. 45.

²⁶⁵ Opaît 2004b: 11.

²⁶⁶ Tsaravopoulos 1986: Fig. 36-37.

²⁶⁷ Tuna et al. 1988: 49.

²⁶⁸ Zimmerman-Munn 1985: 342-343.

Kapasitesi 40-45 L arasında değişen amphoranın²⁶⁹ ana muhteviyatı olarak hem şarap hem de zeytinyağı önerilmiş ve Samos'taki Eupalinos (Eupalinos) tüneline ele geçen LRA2'lerin iç yüzeyindeki yağlı kalıntı, zeytinyağı kalıntısı olarak yorumlanmıştır²⁷⁰. Bu veri Balkanların kuzeyindeki yerleşimlerde *elaiou* (zeytinyağı) veya *glykelaïou* (tatlı zeytinyağı) yazılı *dipinti* ler sayesinde de desteklenmiştir²⁷¹. Amphoranın ağız biçimi de bu konuya ışık tutmak için yorumlanmış ve geniş, huniye benzer bir ağzın şarap gibi akışkan bir maddeden ziyade zeytinyağı gibi kıvamlı bir madde için uygun olduğu belirtilmiştir²⁷². Bununla birlikte LRA2'lerin MS 7. yy.'a doğru ağız formunun değiştiğini (boyun silindirik biçim alırken ağız daralır) ve şarap taşımada da kullanılmış olabileceğini belirtmek doğru olacaktır²⁷³.

Yayılım alanının oldukça geniş olduğu; günümüzde Romanya²⁷⁴, Bulgaristan²⁷⁵ ve Arnavutluk²⁷⁶ sınırlarında kalan yerleşimlerin yanı sıra Kuzey Afrika²⁷⁷ ve Britanya'daki²⁷⁸ merkezlerde ele geçen buluntular sayesinde anlaşılmıştır.

O. Karagiorgou, Balkanlar ve Ege bölgesindeki yerleşmeleri incelediği çalışmasında LRA2 tiplerinin yüksek miktarlarda ele geçtiğini söyler ve buluntu yerlerinin geç antik dönemde askeri nitelik taşıyan yerler olduğunu vurgular²⁷⁹.

Şarköy Höyük (**Kat. No. 9**) ve Mermerhöyük'te (**Kat. No. 100**) bu tipe ait birer adet ağız parçası ele geçmiştir. Buluntuların çok küçük koruna gelmiş olması nedeniyle alt tiplere ayırmak çok sağlıklı olmamakla birlikte iki parça arasındaki fark gözlemlenebilmektedir. Buna göre **Kat. No. 9** daha dar ağızlı iken **Kat. No. 100**'ün ağızı oldukça yayvandır. Pieri tarafından yapılan sınıflandırmaya göre **Kat. No. 100**'ün, MS 4 ile 5. yy.'a tarihlenebilen LRA 2/A grubuna; **Kat. No. 9**'un ise daha dar ve düzleşen ağız nedeniyle MS 5. yy.'ın ikinci yarısından MS 6. yy.'a dek tarihlenebilen LRA/2B

²⁶⁹ Opaît 1984: 316.

²⁷⁰ Hautumm 1981: 47

²⁷¹ Derda 1992: 139, 146-151, No. 1-2, 2-7.

²⁷² Karagiorgou 2001: 146.

²⁷³ Detaylı bilgi için bkz.: Van Doornick 1989: 252, Fig. 2.

²⁷⁴ Opaît: 2004a: 296, Fig. 7.

²⁷⁵ Conrad 1999: Fig. 1/1.

²⁷⁶ *Onhezmit Kalesi*: Lako 1984: 177, Fig. 29, 177-178, Lev. II/1-6; *Dıraç*: Shkodra 2005: 212, Lev. IV/4-8; *Butrint*: Reynolds 2010: 97-98, 108, Fig. 5/f; *Shkodra*: Hoxha 2003: 139, Lev. II/1-7.

²⁷⁷ Riley 1979: Fig. 91/348.

²⁷⁸ Thomas 1981: b.a.

²⁷⁹ Karagiorgou 2001: 149.

grubuna dahil olduğu önerilebilir. Her iki parça da açık kırmızı renkte hamurlu olup, katkılarında beyaz ve kırmızı taşçık görülebilmektedir.

4.1.10. Africano Grande/ Africana II/ Ostia III/ Peacock-Williams Class 34

Silindirik gövdeli ve yüksek kapasiteli olan Africano Grande amphoraları, yıllar içinde farklı araştırmacılar tarafından değerlendirilmiş ve ağız biçimine bağlı olarak bazılarınca alt tiplere de ayrılmıştır²⁸⁰. En yakın tarihli sınıflandırma çalışması M. Bonifay tarafından yapılmıştır²⁸¹.

Mermerhöyük'te bulunan parça (**Kat. No. 101**), dik ve iç kısımda kalınlaştırılmıştır bir ağız parçasıdır²⁸². Gri renkli hamurda mika gözlemlenmiştir. Bu formuyla genel anlamda Africano Grande amphoralarına²⁸³ benzemekte olup, Bonifay'ın çalışmasına göre Africana II D, hatta Africana III'e geçiş formu olduğu düşünülmektedir.

Tipin tarihlenmesinde, Atina Agorası'nda MS 3. yy.'ın ortasına tarihlenen tabakalardaki örnek²⁸⁴ ve Ostia'da MS 3. yy.'ın ikinci yarısından itibaren görülen parçalar²⁸⁵ öncelikle temel alınmıştır. Bununla birlikte Cosa²⁸⁶, Berenike²⁸⁷, Ephesos²⁸⁸ da buluntu yerleri arasında sayılabilir ki bu da tipin oldukça geniş bir alana yayıldığını göstermektedir.

Kat. No. 101'in ağız formunun özellikle Berenike, Butrint²⁸⁹ ve İtalya'da Follonica'da²⁹⁰ ele geçen örneklerle benzediği gözlemlenmiştir.

Tunus'ta, Leptiminus atölyelerinde üretildiği belirtilen amphoraların muhteviyatı kesin olmamakla birlikte, *garum* olabileceği üzerinde durulmuştur²⁹¹.

²⁸⁰ Panella 1973: 581-590.

²⁸¹ Bonifay 2004: 115-117, Fig. 62b.

²⁸² Panella 1973: 630, No. 30.

²⁸³ Zevi – Chernia 1969: 173-214.

²⁸⁴ Robinson 1959: 69, K 116.

²⁸⁵ Manacorda 1977: 168.

²⁸⁶ Will – Slane 2019: 77.

²⁸⁷ Riley 1979: 203 Mid Roman 16c/D 278.

²⁸⁸ Gassner 1997: 183, Nr. 763.

²⁸⁹ Reynolds 2019a: 86, Fig. 4.6.12.

²⁹⁰ Paribeni 1982: "Follonica", 49, Fig. 20.

²⁹¹ Bonifay 2004: 117.

4.1.11. Zeest 80/ Riley MRA 5

MS 1. yy.'dan 6. yy. civarına dek piyasada olan tipin yüzyıllar içinde geçirdiği değişiklikler ilk kez 1987 yılında A. Opaıt tarafından ele alınmıştır²⁹². Tüm halde ele geçen buluntulardan bilindiği üzere genel olarak geniş ağızlı, yüksek boyunlu ve ovale yakın gövdeli olan bu tipin, omuzdan gövdeye ve gövdeden konik dibe geçişinde yatay yivler bulunur. Pontos bölgesinde olduğu kadar Atina²⁹³, Korinth²⁹⁴, Demetrias²⁹⁵, Knossos²⁹⁶, Ostia²⁹⁷, Berenike ve Apollonia'da²⁹⁸ bulunan örnekler, tipin yalnızca erken dönem versiyonları olup, MS 2, 3 ve 4. yy.'ları kapsayan bu süreçte ağız (wedge-shaped) dışa çekiktir ve bu çekikliğin hemen altında derin, yatay bir yiv bulunur. Bunu hemen altında başka bir yiv izler. Bu versiyon Berenike'de Riley tarafından sınıflandırılmış ve Middle Roman Amphora 5 olarak adlandırılmıştır²⁹⁹. MS 4. yy.'ın ikinci yarısından 6. yy.'a dek kullanımda olan versiyonda ise ağzın altındaki yivlerin kaybolduğu görülür. Amphoranın boyutları da küçülmüş, MS 3.' yy.'da 17 cm. olan ağız çapı MS 4. yy.'da 14 cm.'e inmiştir³⁰⁰. Yayılım alanı da bu süreçte küçülerek İstanbul, Karadeniz bölgesi ve aşağı Don bölgeleri ile sınırlanır³⁰¹.

Amphoranın üretim yeri ile ilgili görüşler çeşitlidir. Buna göre Riley, Kuzey Ege veya Karadeniz bölgesi üzerinde dururken³⁰², A. Opaıt geç tiplerin yalnızca Karadeniz bölgesinde görülmesinden ötürü bu bölgede yoğunlaşır³⁰³. Henüz kesinleşen bir üretim yeri olmamakla birlikte Karadeniz'in doğu ve güneydoğusunda çok az buluntu olmasından ötürü V. Swan, bu bölgeyi de eler ve N. Günsenin'in Ganos üretimi amphoralar hakkındaki çalışmasına değinir³⁰⁴. Her iki tipin hem katkı maddeleri hem de morfoloji bakımından birbiri ile benzeşmesinden ötürü, henüz bir kesinlik olmaksızın

²⁹² Opaıt 1987: 245-258.

²⁹³ Robinson 1959: 69, K 15.

²⁹⁴ Williams II – Zervos 1983: 1-47, 15, Pl. 7/27.

²⁹⁵ Eiwanger 1981: b.a.

²⁹⁶ Hayes 1983: 155, fig. 25/90.

²⁹⁷ Palma – Panella 1968: 112.

²⁹⁸ Riley 1979: 188, fig. 83/240; 84/241.

²⁹⁹ Riley 1979: 188.

³⁰⁰ Opaıt 2004b: 26.

³⁰¹ Swan 2010: 112.

³⁰² Riley 1979: 188.

³⁰³ Opaıt 2004b: 26.

³⁰⁴ Günsenin 1999: 126.

Üretim bölgesini Dardanalles'e atfetmektedir. Buna ek olarak Opaı, Chersonesos'da bulunan bir örneğin içindeki kalıntının balık sosu olabileceğini belirtmiřtir³⁰⁵. Swan bu veriden de yola çıkarak, Akdeniz ve Karadeniz arasındaki boğazın, yoğun balık gnden faydalanmış olabileceğinden bahseder.

Hoşköy'de bulunan rneğin (**Kat. No. 16**), dıştaki yivlerini korumasına rağmen, bu yivlerin erken tiplerdeki derinliğini yitirmesi ve buna ek olarak ağız çapının da daralmış olması, alt bir ara forma ait olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Hamur rengi, tipin bilinen örneklerine uygun olarak kahverengi olup, i kısmı gri kalmıştır. Katkı maddesi olarak beyaz taşçık gözlemlenmiştir. Morfolojik zellikleri ve Parion'da stratigrafik bir tabakada ele geçen paralel rneęe³⁰⁶ göre **Kat. No. 16**'nın tarihlemesi MS 4. yy.'ın ortalarına yerleştirilebilir.

4.1.12. Sinop Amphorası/C Snp I

İlk kez I. B. Zeest tarafından çalışılan ve genel anlamda Zeest 100³⁰⁷ veya ilk kez bulunduğu yere ithafen Delakeu tipi³⁰⁸ olarak da bilinen amphoralar yakın tarihte kendi içinde alt gruplara ayrılmıştır.

Hoşköy'de bulunan parça (**Kat. No. 17**), dışta yuvarlatılmış, çift kademeli ağız kenarlıdır. Parçanın boynunun, dışa doğru açılarak omuza doğru şişkin bir form aldığı anlaşılmaktadır. Kırmızımsı sarı hamurda taşçık ve şamot gözlemlenebilmiştir. Bu özelliklere dayanılarak parçanın Sinop'ta, Demirci'deki seramik atölyelerinde üretilen Geç Roma Devri amphoralarından olduğu anlaşılmıştır.

Hoşköy'de ele geçen parça olduğa küçük olmasına rağmen yukarıda saydığımız özelliklerine ek olarak geniş ağız çapı (14 cm.) ve ağzın ie doğru uzanması nedeniyle D. Kassab Tezgör tarafından incelenip sınıflandırılan C Snp I-1 veya C Snp I-2 grubuna ait olmalıdır. İki tip/varyasyon arasındaki farkı gövde ölçüleri ve dip belirlediği için kesin bir yorum yapılamamakla birlikte iki tip de aynı dönemde üretilmekteydi. Demirci atölyelerindeki kazılarda kontekstle birlikte ele geçen ve sikkeler aracılığıyla kesin tarihlenebilen C Snp I grubu en erken üretimdir ve MS 4. yy.'ın ilk yarısından itibaren

³⁰⁵ Swan 2010: 112, dipnot. 31.

³⁰⁶ Akkaş 2020a: 322-333, Katalog No: 224.

³⁰⁷ Zeest 1960: 175, Lev. 39, tip 100, 120.

³⁰⁸ Rickman 1967: 193, fig. 18,1, 194; 88, fig. 1, 6 ve 90.

tarihlenmişlerdir³⁰⁹. Karadeniz kıyılarındaki yerleşmelerde MS 5. yy.'da görülmeye devam ederler.

Kapasiteleri 23 ila 36 L arasında değişen bu amphoraların³¹⁰ muhteviyatı hakkında henüz içinde kalıntı olan bir parçaya rastlanmadığı için kesin bir yorum yapılamasa da boynun geniş ve görece kısa olması (C Snp II ve III'e kıyasla) sıvı bulundurmadıklarına işaret ediyor olabilir³¹¹.

Bu amphoraların yalnızca Demirci'de üretilmediği ve pek çok farklı merkezde imitasyonlarının da yapıldığı kazılarla ortaya çıkmıştır³¹².

4.1.13. Böttger III-1/Kuzmanov XV

Mermerhöyük'ten ele geçen birer ağız parçası (**Kat. No. 102-103**), ters konik biçimlidir. Ağızın üst kısmı yuvarlatılmış ve kalınlaştırılmıştır. Kırmızımsı sarı renkli hamurlarında mika, şamot, taşçık ve kireç gözlemlenmiştir.

Dış yüzeyde geniş, sıg ve yatay yivler bulunur. Bu özellikler Iatrus *castrum*unda bulunan ve "Amphora Typ III, Form I" olarak adlandırılan amphoralar ile örtüşmektedir.

Bu amphoralar Iatrus'ta MS 4. yy.'ın ikinci yarısından itibaren MS 6. yy.'ın başına dek tarihlenen tabakalarda bulunmuştur. Tüm haldeki örneklerden standart sayılan versiyonun silindirik ve kısa boyunlu, yumuşak geçişli bir omuz kısmından sonra yine silindirik gövdeli, boynun üst kısmından başlayarak omuzda birleşen kulplu ve sivri dipli olduğu belirtilmiştir. Dış yüzeyde dibe kadar devam eden yivler karakteristiktir³¹³. Üretim merkezleri henüz kesin olmamakla birlikte, buluntu alanlarının Bulgaristan ve Romanya'daki yerleşmelerde yoğunlaşmış olması, Moesia Secunda Eyaleti içindeki yerleşme veya yerleşmelerde üretildiklerini düşündürmüştür³¹⁴. Balkanlar dışında

³⁰⁹ Rusya'da, Gorgippia yerleşmesinde (modern Anapa) MS 3. yy.'ın ikinci yarısına tarihlenen bir buluntu olsa da tekil bir örnek olarak değerlendirilmiştir. Alekseeva 1997: 271, Lev. 156/1; Opaî 2010b: 373-375.

³¹⁰ Opaî 2010b: 375.

³¹¹ Kassab-Tezgör 2010: 128-129, 132-133. Sinope'nin bir şarap ticaret merkezi olarak öne çıkması, bazı yayınlarda "C Snp I" grubunun da doğrudan şarap ithalatında kullanıldığı yorumunu beraberinde getirmiştir. Dobrev 2018: 311.

³¹² Hamur analizleri olmadan imitasyon olasılığı Hoşköy örneği için de geçerlidir.

³¹³ Böttger 1982: 50-51.

³¹⁴ Opaî 2004b: 28; Paraschiv 2006: 35

analoji kurulabilen örnekler Tauric Chersonesos'ta bulunmuştur³¹⁵. Burada Tip VII olarak adlandırılan amphoralar MS 5 ile 7. yy.'lar arasına tarihlenmiştir³¹⁶.

Yapılan ölçümlere göre bu amphoraların kapasitesi 1,5 L ila 10,5 veya 11 L arasında değişmekteydi³¹⁷ ve şarap barındırıyorlardı³¹⁸.

4.1.14. “Spatheion” 1/Keay 26/Peacock - Williams 51/ Riley LR 8

Spatheion amphoraları genel hatlarıyla dışa çıkık ağızlı, uzun boyunlu, dar silindirik gövdeli ve sivri uzun diplidir³¹⁹. Bu amphoralar ilk kez C. Scorpan tarafından değerlendirilmiştir³²⁰. Daha sonraki yıllarda S. Keay, detaylı bir sınıflandırmaya gitmiş, Tip 26 ana başlığı altında incelediği bu tipi kendi içinde A-M arasında olacak şekilde alt tiplere ayırmıştır³²¹. Bu amphoralar hakkındaki en güncel çalışma ise M. Bonifay tarafından yapılmıştır. Boyutlarına göre üç ana tipe ayrılan (“Spatheion” 1-3) bu amphoralardan Spatheion 1 diğerlerinden daha büyüktür. Bonifay bu tipi de A-D arası varyasyonlara ayırmıştır³²².

Sufunya'dan ele geçen amphora parçası (**Kat. No. 19**) boynun başlangıcına dek koruna gelmiştir. Ağız dışta aşağı çekilmiş, kısa ve kalın bir üçgen biçimi verilmiştir. Açık kırmızı renkli hamurda mika, taşçık ve kireç gözlemlenmiştir. Parçanın dış yüzeyinde beyazımsı bir tabaka görülmektedir. Bu rengin, amphoraların yapımı aşamasında, yüzeylerini düzlemede tuzlu su kullanılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir³²³.

Kat. No. 19, morfolojik özellikleri üzerinden değerlendirildiğinde Spatheion 1 “Variante C” ye benzemektedir.

Akdeniz'in doğusunda ve batısında yaygın olan tipin üretildiği merkezlerden birinin Tunus/Nabil'deki Sidi Zahrani atölyesi olduğu düşünülmektedir³²⁴.

³¹⁵ Сазанов 1999: 227.

³¹⁶ Романчук 1981: Fig. 1, 3; АНМОНОВА et al. 1971: Fig. 8, Tip VII.

³¹⁷ Paraschiv 2006: 235.

³¹⁸ Opaş 2017: 601.

³¹⁹ Peacock – Williams 1986: 202.

³²⁰ Scorpan 1977: 282-283.

³²¹ Keay 1984: 212-219.

³²² Bonifay 2004: 125.

³²³ Peacock et al. 1989: 182.

³²⁴ Ghalia et al. 2005: 495-507.

MS 5. yy.'ın ilk yarısında kullanımda olduğu belirtilen tipin muhteviyatı kesin olmamakla birlikte zeytin, *salsamenta* ve şarap önerilmiştir³²⁵.

4.1.15. Late Roman Amphora 1

Berenike buluntularını çalışan J. Riley tarafından Late Roman Amphora 1 olarak adlandırılan³²⁶ amphoralar günümüzde sıklıkla bu isim altında değerlendirilmektedir. Bununla birlikte erken dönemlerden itibaren farklı çalışmacılar tarafından da sınıflandırılmışlardır. Karadeniz'in batı kıyılarında bulunan bu tipteki amphoralar G. Kuzmanov tarafından "Tip XIIIb"³²⁷ ve C. Scorpan tarafından "Tip VIII" olarak değerlendirilirken³²⁸; Mısır buluntularını M. Egloff "Tip 164-169" olarak³²⁹; İspanya buluntularını ise S. Keay "Tip LIII" olarak sınıflamıştır³³⁰.

Üretim merkezini bulmaya yönelik çalışmalar ilk kez 1989 yılında yapılmış ve Kuzey Suriye, Kilikia, Kıbrıs ve Rodos'u kapsayan geniş bir alandaki fırınlar taranarak LRA1 üreten 15 adet fırın saptanmıştır³³¹. Son yıllarda Khios'ta³³² ve Kos'ta³³³ yapılan çalışmalar buralarda da üretim olduğunu ortaya çıkarmıştır.

MS 3. yy.'ın ortalarından itibaren öncülleri olduğu tartışılan form³³⁴ aslen MS 4. ile 7. yy.'lar arasında üretilmiş ve bu süreçte birtakım değişikliklere uğramıştır³³⁵. Alt tiplerin belirlenmesinde ağız biçimi, ağız çapı, boynun boyutları, amphoranın kapasitesi gibi etmenler yer almaktadır. Böylece bizim malzememizi de tam olarak sınıflandırmaya yarayan varyasyonlar D. Pieri (LRA 1 A, LRA 1 B 1-2, LRA 1 C)³³⁶ ve A. Opaît

³²⁵ Bonifay 2007: Fig. 8.

³²⁶ Riley 1979: 212-216.

³²⁷ Kuzmanov 1973: 14-21.

³²⁸ Scorpan 1977: 277.

³²⁹ Egloff 1977: b.a.

³³⁰ Keay 1984: b.a.

³³¹ Empereur – Picon 1989: 236-243.

³³² Opaît – Tsaravopoulos 2011: 292.

³³³ Poulou-Papadimitriou – Didjoumi 2011: 741-749.

³³⁴ Arthur – Oren 1998: 203, Fig. 6. 1. 2; Opaît 2010c: 1015; Reynolds 2005: 565; Reynolds 2008: 70-72.

³³⁵ Pieri 2005: 565.

³³⁶ Pieri 2005: 69-85.

tarafından (LRA 1/A1-4, LRA 1B1-2, LRA 1/1C, LRA 1D, LRA 1E ve LRA 1F)³³⁷ oluşturulmuştur.

Yayabaşı'ndan ele geçen parçanın ağzı (**Kat. No. 141**) ve boynu korunagelmıştır. Ağzın hemen altından dikey yönelen bir kulp başlamaktadır. Parçanın yüzeyinde hatalı pişmeden veya yangına maruz kalmaktan meydana gelmiş olabilecek çatlaklar mevcuttur.

Kat. No. 141 kalınlaştırılmış, dışa çekik ağız kenarı ile Opaıt'ın LRA 1B2 alt tipi ile örtüşmektedir. Bu tip MS 6. yy. boyunca üretilmeye devam etmiştir. Tüm halde ele geçen örneklerden yivlerle bezeli hafif ovoid, silindirik gövdeli; oval kulplu oldukları bilinmektedir³³⁸.

LRA 1'in ana muhteviyatının, bazı amphoralar içindeki zift ve reçine kalıntıları aracılığıyla şarap olduğu tespit edilmiştir³³⁹.

4.1.16. Küresel Gövdeli Amphora

Yayaağaç Köyü'nde ele geçen parçanın (**Kat. No. 84**), yalnızca ağız ve boynunun bir kısmı korunagelmıştır. Girintili ağız yapısını, dik veya dike yakın boyun takip eder. Kırmızımsı sarı renkli hamurda kireç patlağı gözlemlenmiştir. Dış yüzeyde sarımsı astar izi mevcuttur.

Saraçhane'de MS 8. yy.'a tarihlenen bir tabakada ele geçen Tip 36 amphorası ile paralellik kurulmuş, bu sayede boynun bittiği noktadan itibaren gövdenin keskin bir biçimde genişleyerek küresel gövdeye sahip olduğu anlaşılmıştır.

Omuz kısmında birkaç şerit halinde düz tarama bulunur³⁴⁰. J. Vroom, küresel gövdeli amphoralar grubunda incelediği tipin üretim yerlerinin Ege'de (Girit, Kos, Lipsi, Paros); Girit'te (Paphos, Amathous, Zygi) hatta İtalya'nın merkezi ve güneyinde olabileceğini söyler³⁴¹. Şarap ve/veya zeytinyağı taşımacılığında kullanıldığı düşünülmektedir³⁴².

³³⁷ Opaıt 2004b: 8-10.

³³⁸ Kızıllarslanoglu – Aytek 2018: 29.

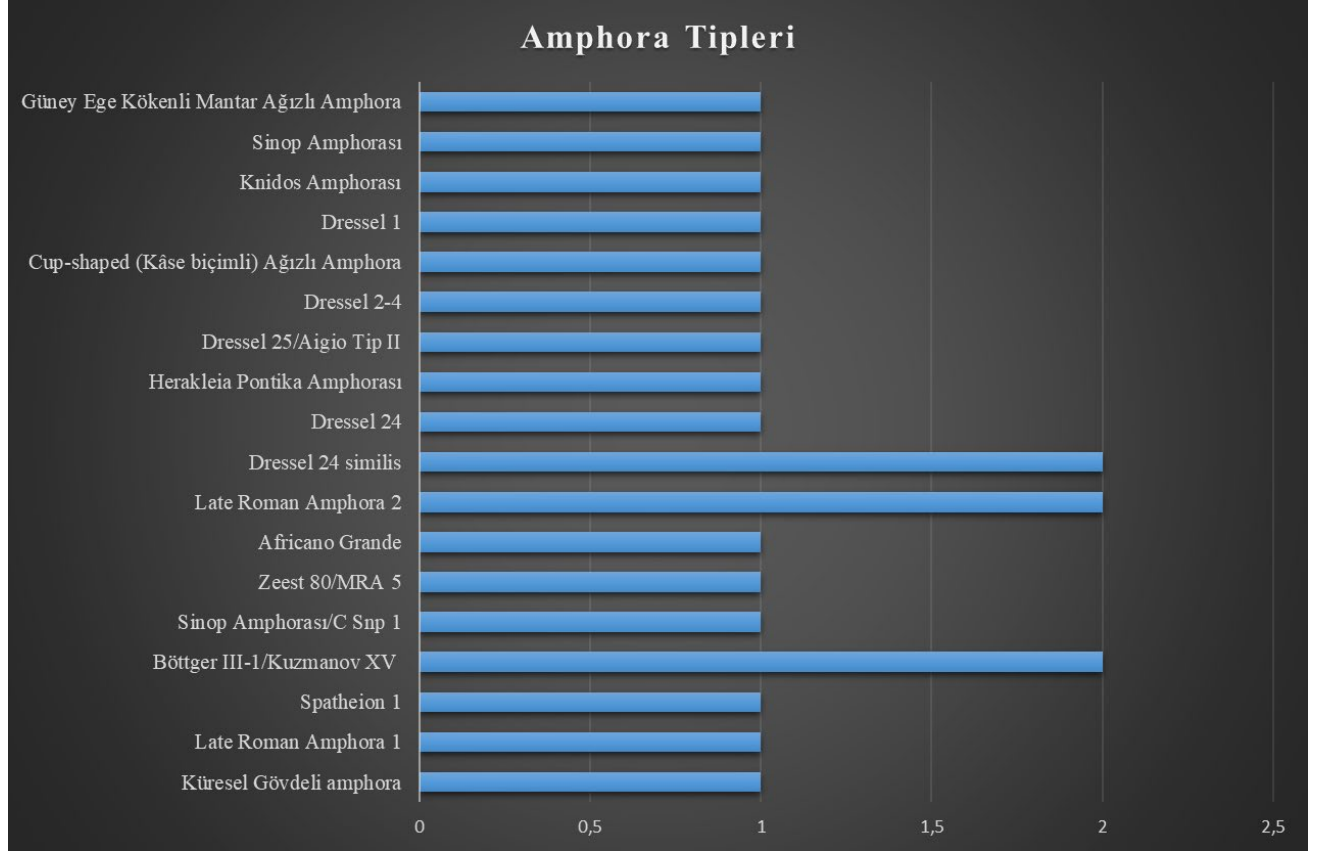
³³⁹ Pieri 2005: 81-85; Fournet – Pieri 2008: 184.

³⁴⁰ Hayes 1992: 71, Tip 36.

³⁴¹ Vroom 2014²: 61.

³⁴² Arthur 2020: 21.

Amphoraların içerikleri hakkında yapılan öncü çalışmalar incelendiğinde bölgede tespit edilen tiplerin (**Grafik 1**) taşıdıkları ürünler hakkında bir fikir edinmek mümkün olmuştur (**Grafik 2**).



Grafik 1: Amphora Tiplerinin Sayısal Verileri

Form / Tip	Tarihleme	Köken	İçerik
Güney Ege Kökenli Mantar Ağızlı Amphora	MÖ 4. yy. sonu	Ege / Batı Anadolu	Şarap?
Sinop Amphorası	MÖ 4. yy. sonu-MÖ 3. yy. son çeyreği	Karadeniz	Şarap/Z.yağı/Balık
Knidos Amphorası	MÖ 3. yy. ortaları	Batı Anadolu	Şarap?
Dressel 1	MÖ 2. yy. sonu – MÖ 1 yy.	Batı Akdeniz	Şarap / Zeytin/Garum
Cup-Shaped (Kâse biçimli) Ağızlı Amphora	MÖ 1. yy. –MS 2. yy.	Ege / Batı Anadolu	Z. yağı
Dressel 2-4	MÖ 1. yy. ortaları – MS 2. yy. başı.	Batı Akdeniz	Şarap
Dressel 25 / Aigio Tip II	MÖ 2 yy. ortası - MS 1. yy.	Ege	?
Herakleia Pontika Amphorası	MS 2. yy.	Karadeniz	Şarap
Dressel 24	MS 3. yy.	Ege / Batı Anadolu	Şarap
Dressel 24 <i>similis</i>	MS 3. yy. sonu – 4. yy. başı	Ege /Batı Anadolu	Z.yağı / Tuzlu istiridye
Late Roman Amphora 2	MS 4 ile 5. yy.'lar	Ege	Şarap / Z.yağı
Africano Grande	MS 3 ile 4. yy.'lar	Kuzey Afrika	Garum ?
Zeest 80 / MRA 5	MS 3. yy. 2. yarı – MS 4. yy. ilk yarı	Marmara	Garum ?
Sinop Amphorası/C Snp I	MS 4. yy.	Karadeniz	Şarap
Böttger III-1 / Kuzmanov XV	MS 4. yy. sonu – 7. yy. başı	Balkanlar?	Şarap
Spatheion 1	MS 5. yy.	Kuzey Afrika	Zeytin/Salsamenta/Şarap
Late Roman Amphora 1	MS 6. yy.	Kilikia / Kıbrıs	Şarap / Z.yağı
Küresel Gövdeli Amphora	MS 8. yy.	Ege / Girit ?	Şarap / Z.yağı

Grafik 2: Araştırma Sahasında Bulunan Amphora Tipleri ve İçerikleri

4.2. GÜNLÜK KULLANIM SERAMİKLERİ

4.2.1. Pişirme Kapları

Pişirme kapları (*vasa coquinatoria*), doğrudan ateşin üstünde veya fırınlarda kullanılmak üzere tasarlanmışlardır³⁴³.

Bazı kapların altının düz olmaması, açık bir ateş üzerine asılarak veya bir destek üzerinde (lasana gibi) durduklarını düşündürür³⁴⁴.

M. Bats'ın antik kaynaklarda geçen yemek, kap isimleri ve bunların betimi üzerinden yaptığı tespitlere göre; Yunan dünyasında pişirme işleminde kullanılan kaplar *khytra* (χύτρα), *kakkabé* (κάκκαβος), *loras* (λοπάς) ve *tagenon* (τάγηνον) olarak

³⁴³ Leitch 2010: 11; Slane 1990: 72.

³⁴⁴ Morris 1985: Lev. 105.

adlandırılmışlardı (**Grafik 3**). Buna göre; küresel gövdeli, boyunlu veya boyunsuz olabilen *chytra* et ve sebze haşlamak, çorba veya lapa yapmak için kullanılan derin kap iken, görece sığ, basık ve gövdesi hafif çift konik biçimli olan *kakkabé*, et ve sebzelerin sotelendikten sonra kendi soslarında pişirildiği yahni türü yemekler için kullanılmaktaydı. Balık pişirmede iyice sığ, gövdedeki omurganın belirginleştiği *lopas*³⁴⁵ kullanılırken, *tagenon* form olarak günümüz kızartma tavasına karşılık gelmektedir³⁴⁶. Latince metinlerde *olla* ve veya *aula* olarak yer alan formun *khytra*'ya karşılık geldiği kabul edilmektedir³⁴⁷. W. Hilgers'in yine yazılı metinlerde geçen kap formlarını incelediği çalışmasında yer alan *caccabus*, sığ bir kap olarak nitelenmekte³⁴⁸ ve *kakkabé* ile özdeşleştirilmekte; *lopas* için *patella*, *tagenon* için ise *sartago* kullanılmaktadır³⁴⁹.

Zaman zaman derin örneklerinin de ortaya çıktığı *lopas/patella* ile *kakkabé/caccabus*'u birbirinden ayırabilmek için – yalnızca tüm kaplarda işe yarayabilecek – matematiksel bir formül geliştirilmiştir. *Lopas/patella*, derinliğinin 2 ile 4 katı ağız çapına sahip olmalıyken, *kakkabé/caccabus* derinliğinin 3/4 ile 2 katı ağız çapına sahip olmalıdır. *Khytra/olla* için ise bu oran 3/4x2'nin altında kalmalıydı³⁵⁰.

Yerleşmelerde sıklıkla rastlanan ve büyük çoğunluğu yerel üretim olan bu kaplarda aranan özellikler ısı direncine sahip olması yani çatlamalara karşı dayanıklılığı ve ısıyı bünyesinde koruyabilmesidir³⁵¹.

Hamur bileşeninde katkı maddesi olarak özellikle kuvarsın kullanılması ve fırınlama tekniği, pişirme kabının kalitesini arttıran bir nitelik olup, piyasada tercih edilmelerini

³⁴⁵ Batılı kaynaklarda, *lopas* için “casserole”, die Kasserolle, “casseroles” terimi kullanılabilmektedir. Bkz. Amyx 1958: 210, dipnot 76; Mitsopoulos-Leon 2017: 128. Dolayısıyla güncel Türkçe kaynaklar bu formu tanımlarken bahsi geçen sözcüğün sözlük karşılığı olan “güveç” i temel alır. A. B. Sparkes ve L. Talcott, modern kullanımda da yer alan ve karışıklığa yol açan *casserole* teriminden kaçınılması gerektiğini belirtmiştir. Sparkes – Talcott 1970: 227, dn. 1. Bununla birlikte *casserole*'nin yayınlarda *caccabus*'a karşılık kullanıldığı örnekler de mevcuttur. Bkz.: Hayes 2009: 12; Dananai – Deru 2018: b.a.

³⁴⁶ Bats 1988: 45-51; Bats 1994: 407-408.

³⁴⁷ Bats 1988: 65-67.

³⁴⁸ Hilgers 1969: 40-41.

³⁴⁹ Million 1926: 446; Bats 1996: 481-484.

³⁵⁰ Bats 1996: 483.

³⁵¹ Leitch 2010: 13.

sağlıyordu. Bazı araştırmacılar, devamlı olarak ısınma ve soğuma döngüsüne maruz kalan pişirme kaplarının ömrünün bir yıldan daha az olduğunu savunmaktadırlar³⁵².

Gövdelerin küresel olması yüksek ısıya maruz kalmaktan oluşabilecek hasarı minimuma indirmeye de yaradığı gibi pişirme kaplarının bir kısmı ısı geçirgenliğini yükseltmek için ince cidarlı da olabilmektedirler³⁵³.

Yunanca	Latince	Fransızca	İngilizce	Almanca	Türkçe	Tezde
<i>khytra</i>	<i>olla/aula</i>	pot	stew pot	Kochtopf	çömlek/ tencere	Çömlek
<i>kakkabé</i>	<i>caccabus</i>	marmite	casserole	Kasserolle	güveç	Güveç
<i>lopas</i>	<i>patella</i>	faitout				
<i>tagenon</i>	<i>sartago</i>	poêle	frying pan/baking dish	Bratpfanne	tava	-
<i>tagenon</i>	<i>sartago</i>	plats de cuisson	cooking dish/ baking pan/ cooking pan/baking dish	Garpfanne	fırın tepsisi /yayvan kap/yayvan kâse	Fırın Kabı
-	-	-	cooking bowl	-	-	Pişirme kâsesi ve çanağı

Grafik 3: Çeşitli Pişirme Kaplarının Antik İsimleri ve Modern Dillere Çeviri Denemeleri

4.2.1.1. Çömlek

Analojiler aracılığıyla derin ve küresel gövdeli oldukları tespit edilen ve pişirme kapları kategorisinde, çalışma sahasında en yoğun karşılaşılan formun farklı tiplerine ait toplam

³⁵² Peña 2007: 57.

³⁵³ Gamureac 2014: 238.

56 örnek kataloglanmıştır. Malzeme içerisinde “yukarı çekik ağızlı”, “üçgen ağızlı”, “verev ağızlı”, “kare ağızlı”, “dışa çekik ağızlı” ve yivli ağızlı örnekler yer almakta olup bunlar da kendi içinde kronolojik olarak incelenmeye çalışılmışlardır.

4.2.1.1.1. Yukarı Çekik Ağızlı Tipler

Tip 1

Dolucatepe’den ele geçen tip iki örnekle temsil edilmekte olup (**Kat. No. 43-44**) kapların yalnızca ağız ile boyna dönüş yaptığı kısmı koruna gelmiştir. Bu haliyle en ayırt edici özelliği yukarı çekik ağızın dış yüzeyindeki yatay yivlerdir. İç kısımda kapağın oturmasına yarayan derin bir girinti oluşturulmuştur. Her iki parçanın hamuru kırmızı tonlarında olmakla birlikte **Kat. No. 43**’ün kilinde kireç, **Kat. No. 44**’te ise kuvars ve şamot görülebilmektedir.

Benzer örneklerden ilki ve en erkeni Stobi’deki tiyatro binasında MÖ 1. yy. sonuna tarihlenen tabakalarda³⁵⁴ bulunmuş iken diğer paraleller Bulgaristan’daki Beklemeto Geçidi’nde yer alan *mutatio* Ad Radices³⁵⁵ ile Novae’de³⁵⁶ MS 2 ile 3. yy.’lara tarihlenmişlerdir. Söz konusu yerleşmelerde tüme yakın halde ele geçen örnekler aracılığıyla bu kapların ağız hizasından başlayan dikey ve çift kulplu, sarkık karınlı oldukları anlaşılmıştır.

Tip 2

Oruçbeyli Yılanlıdere mevkiinden ele geçen parça (**Kat. No. 136**), boynun bitip gövdenin başladığı yere kadar korunagelmıştır. Ağızdan boyna dışbükey bir omurga geçilmiş olup boyun daralarak inmektedir. Böylece iç kısımda bir kapağın oturabilmesine yarayacak bir girinti oluşturulmuştur. Hamur rengi kırmızı iken kabın dış yüzeyinde soluk kırmızı renkte kendinden astar kullanılmıştır. Kilde yalnızca mika gözlemlenebilmektedir.

Tipin tam benzerine Stobi’deki mezarlık alanında mezar buluntusu olarak rastlanmıştır. Stobi’de MÖ 1. yy.’a tarihlenen bu kapların İtalya’daki formlarla ortak olduğu,

³⁵⁴ Anderson-Stojanović 1992: Lev. 129/1104.

³⁵⁵ Христов 2012: 27.

³⁵⁶ Klenina 2006: 99, Tip 3.

dolayısıyla İtalya'dan ithal oldukları üzerinde durulmuştur³⁵⁷. Zira Cosa'da yine MÖ 1. yy.'a tarihlenen tabakalarda benzer tiplere rastlanmıştır³⁵⁸.

Söz konusu yerleşmelerde tüm halde ele geçen örneklerin küresel gövdeli, düz dipli ve çift dikey kulplu olduğu anlaşılmıştır.

Tip 3

Gölcük Köyü Bağlarbaşı Mevkii (**Kat. No. 70**) ve Mermerhöyük'ten (**Kat. No. 104**) ele geçen parçalar gövdenin başladığı kısma kadar koruna gelmişlerdir. Ağız profili yuvarlak iken, boyun hafif daraltılmıştır. Ağız hizasından karşılıklı iki adet dikey kulp gövdeyle birleşecek şekilde iner. Kapların hamur renginin gri ve killerde beyaz taşçık olduğu gözlemlenmiştir. **Kat. No. 104**'te ayrıca kuvars da görülebilmektedir.

Tipin en yakın paralelleri Girit'te, Vrises yerleşmesindeki bir çiftlik yapısında, MS 6. yy.'a tarihlenen buluntu grubu arasında³⁵⁹ ve Eleutherna'da³⁶⁰ ortaya çıkmıştır.

Tip 4

Avşar Köyü Çakıllar Mevkii (**Kat. No. 89**) ve Mermerhöyük'ten (**Kat. No. 105**) ele geçen parçalar, boynun gövdeye geçiş yaptığı yere kadar koruna gelmiştir. Ağzın altında dışa doğru bombe yaptıktan sonra daralan boyna gelinir. Dikey kulplar bu bombenin hizasından başlar.

Tipin yakın benzeri Girit'te, Agioi Asomatoi ve Kefalas yerleşmelerinde, MS 6 ve 7. yy.'a tarihlenen tabakalarda ortaya çıkmıştır³⁶¹.

4.2.1.1.2. Üçgen Ağızlı Tipler

Tip 1

Avşar Köyü Çakıllar Mevkii'nde bulunan parçanın (**Kat. No. 90**) ağzı, ters geniş açılı üçgen biçiminde olup dışta aşağı dönüktür. İçte kapağın oturmasına yarayacak sığ bir girinti bulunur. Dar boynun dış yüzeyinde çok sığ yatay yivler bulunur. Kırmızımsı sarı hamurlu kabın kilinde herhangi bir katkı maddesi görülememiştir.

³⁵⁷ Anderson-Stojanović 1992: 128, 132, Lev. 131/1124.

³⁵⁸ Dyson 1976: 67, Fig. 21, V-D43, 87, Fig. 32, PD49.

³⁵⁹ Fiolitaki 2014: 470, Fig. 5/32-33.

³⁶⁰ Yangaki 2005: 175, Fig. 42/c-d.

³⁶¹ Fiolitaki 2014: 469, Grup 1.

Tipin karşılaştırma örnekleri günümüzde Avusturya sınırları içinde kalan Carnuntum'daki lejyon kampı³⁶² ile hamam yapısında³⁶³, Slovenya'da Poetovio'da³⁶⁴, Macaristan'da Aquincum³⁶⁵ ile Odiavum'da³⁶⁶ ve son olarak Keszthely-Dobogó'da³⁶⁷ mezar içi buluntusu olarak ortaya çıkmıştır. Antik dönemde Pannonia Eyaleti'nde yer alan bu yerleşimlerde MS 2. yy.'ın ilk yarısıyla birlikte görülmeye başlanan tipin Markoman Savaşları'ndan (MS 166-180) sonra kullanımdan kalktığı belirtilmiştir³⁶⁸.

Tüm halde ele geçen buluntulara göre gövde ters konik biçimli olup, kaplar düz dip ile sonlanmaktaydı.

Tip 2

Gölcük Köyü Bağlarbaşı Mevkii'ndeki yapı kalıntılarının çevresinden ele geçen parçanın (**Kat. No. 71**) ağız kısmı ile gövdesinin ancak üçte biri koruna gelmiştir. Dışa çekilmiş ağız neredeyse üçgen biçimli olup, iç kısımda kapağın oturabileceği bir alan bulunur. Çömleğin gövdesi ağzın hemen altında dışarı doğru açılır. Kabın yüzeyinde kullanımdan kaynaklandığı düşünülen kararma mevcuttur. Hamuru koyu gri renkli kabın kilinde mika ve kuvars gözlemlenmiştir.

Tipin tam paraleli günümüzde Romanya'da yer alan Histria'daki hamam kazılarında ele geçmiştir. Burada Tip XXXV başlığı altında incelenen örneğin³⁶⁹ benzerlerinin Atina Agorası'nda da bulunduğu bahsedilmiş olsa da agora parçası çömlek değil, testi olarak sınıflandırıldığı³⁷⁰ için bizce analogi olarak kabul edilmemiştir. Histria yerel üretimi olduğu da belirtilen çömlek, söz konusu buluntu aracılığıyla MS 2. yy. başına tarihlendirilmiştir.

Tip 3

Avşar Köyü Çakıllar Mevkii (**Kat. No. 91**) ve Mermerhöyük'ten (**Kat. No. 106-107**) olmak üzere iki farklı alandan ele geçen parçalar ancak gövdenin başladığı yere kadar koruna gelmiştir. Genel olarak üçgen profilli bir ağız yapısına sahip olan tipte bazı

³⁶² Grünwald – Pernicka 1979: Lev. 44/6.

³⁶³ Trinks 1958: 74.

³⁶⁴ Mikl-Curk 1987: Lev. 53/ 25-26.

³⁶⁵ Kaba 1963: 269; Zsidi 1984: 370.

³⁶⁶ Horváth 2003: 231, III/5b

³⁶⁷ Sági 1981: 81, Fig. 63, Grab 116.

³⁶⁸ Petznek 1997: 203-204, Tip 6.2.

³⁶⁹ Suceveanu 2000: 116, Tip XXXV, no. 31.

³⁷⁰ Robinson 1959: 55, J36.

küçük farklılıklar görülmektedir. Buna göre; **Kat. No. 107**'nin ağzı tam üçgen yapıdayken, **Kat. No. 91** ve **Kat. No. 106**'nın ağzı ise biraz dışa çekilerek üstte yuvarlatılmış, iç kısımda ise kapak oturması için bir alan oluşturulmuştur. Ağız çapları 14 ila 16 cm. arasında değişen kapların hamuru koyu gri, kahverengi ve kırmızı iken katkı maddesi olarak **Kat. No. 91**'de mika ile kuvars, **Kat. No. 107**'de beyaz taşçık ve **Kat. No. 106**'da ise kireç, şamot, kuvars, siyah taşçık gözlemlenebilmiştir.

Söz konusu tipe Histria'daki hamam yapısında en erken MS 2. yy.'a tarihlenen malzeme arasında rastlanmıştır³⁷¹. Kentte MS 3. yy.'da da varlığı devam eden tip, farklı boyutlarda üretildiğinden Histria'daki yerel üretimin bir parçası olduğu öne sürülmüştür³⁷². Slăveni³⁷³ ile yine birer *castrum* olan Sucidava-Celei³⁷⁴, Dioști³⁷⁵ ve Romula'daki nekropolislerde mezar içinde kullanılmış ve bu sayede kesin olarak MS 3. yy.'ın başına tarihlendirilebilmiştir³⁷⁶. Napoca'nın³⁷⁷ yanı sıra Locusteni'de de ev içi buluntular arasında rastlanan³⁷⁸ bu çömleklerin Dacia'daki La Tène kültüründe prototiplerinin olduğuna dair görüşler mevcuttur³⁷⁹.

Bununla birlikte benzer tipleri Pannonia eyaletinde yer alan Carnuntum³⁸⁰ ve Singidunum³⁸¹ gibi yerleşmelerde görmek de mümkündür. Bu kentlerde de kaplar MS 2 ve 3. yy.'lara tarihlenmiştir.

Tüm halde ele geçen örneklerle göre boynun altında iki veya daha fazla sıg, yatay yiv bulunmaktadır. Kapların gövdesi aşağı doğru ters konik biçimde daralmakta olup, düz veya hafif konkav dipleri vardır.

³⁷¹ Suceveanu 1982a: 103.

³⁷² Suceveanu 2000: 117, Tip XXXVI.

³⁷³ Popilian 1981: 32, Lev. 2/3; Tudor et al. 2011: 173, Lev. XXI/81-82.

³⁷⁴ Popilian – Bondoc 2012: 218, Lev. CXXXV/3.

³⁷⁵ Popilian 2012: 128, Tip 1.

³⁷⁶ Popilian 1976: 87, Tip. 2.

³⁷⁷ Rusu-Bolindeț 2007: 412-413, Tip 10 H1, Lev.XCVII/582-585.

³⁷⁸ Popilian – Bondoc 2014: 145, Tip 1, Fig. 6/8 ve 58/7.

³⁷⁹ Popilian 1976: 86.

³⁸⁰ Grünewald 1979: 55.

³⁸¹ Nikolić-Đorđević 2000: 77, Tip II.

4.2.1.1.3. Verev Ağızlı Tipler

Tip 1

Yeniköy Çakırçeşme Mevkii'nde bulunan parça (**Kat. No. 39**), gövdenin başladığı yere kadar korunagelmıştır. Ağız dışı döndürülmüş, uç kısımda hafifçe köşelendirilmiştir. Kırmızı hamurlu kapta katkı maddesi gözlemlenememiştir.

Tipin paralellerine Pannonia Eyaleti sınırları içinde kalan Carnuntum³⁸², Singidunum³⁸³ ve Odiavum'da³⁸⁴ rastlanmıştır. Bahsi geçen yerleşmelerde MS 2. yy.'ın ilk yarısına tarihlenen tipin tüm halde geçen örneklerine göre gövde küresel biçimde açılmakta, daha sonra dibe doğru daralarak inmekte ve düz dipile sonlanmaktadır.

Tip 2

Şarköy Höyük'te bulunan parça (**Kat. No. 10**) gövdenin üçte birine dek koruna gelmiştir. Dışa ve yukarı çekilen kalınlaştırılmış ağız, en üstte profillendirilmiştir. Gövde küresel biçimde açılmakta olup dış yüzeyde yatay yivler bulunmaktadır. Kırmızı hamurlu kapta beyaz ve siyah taşçık katkı görülebilmektedir.

MS 3. yy.'dan itibaren günümüzde Bulgaristan'da yer alan Madara³⁸⁵ ile Korinth'te³⁸⁶ üretildiği öne sürülen³⁸⁷ söz konusu tip; Romanya'da Halmyris³⁸⁸, Topraichioi³⁸⁹, Ibida'nın³⁹⁰ yanı sıra yine Bulgaristan sınırları içinde kalan Ratiaria³⁹¹ ve Sadovec³⁹² yerleşmelerinde, Via Militaris üzerinde *mutatio* olarak kullanılan Scretisca'da MS 4. yy.'da³⁹³, Karanovo köyü yakınlarındaki seramik fırınları içinde³⁹⁴, Ivaylovgrad'da villa buluntuları arasında³⁹⁵ ve Novae'de³⁹⁶, MS 4. yy. ile MS 5. yy.'ın ilk yarısına tarihlenen

³⁸² Petznek 1997: 211, Tip. 7.4.

³⁸³ Bojović 1977: Nr. 459.

³⁸⁴ Horváth 2003: 224, Fig. 6/14.

³⁸⁵ Дремсизова-Нелчинова 1971: 25.

³⁸⁶ Slane 1994: 140.

³⁸⁷ Klenina 2006: 111, Tip 8.

³⁸⁸ Opaş 1991a: 153, Tip IV.

³⁸⁹ Opaş 1991b: 232, Tip II.

³⁹⁰ Opaş 1991c: 28.

³⁹¹ Кузманов – Грудев 2013: 337-388, 356, Tip VI, Varyasyon 1.

³⁹² Kuzmanov 1992: 213-214, Tip 2, Variant 4.

³⁹³ Динчев 2020: 47, Fig. 34/5.

³⁹⁴ Борисов 2013: 284, Tip 2, Variant A.

³⁹⁵ Кабакчиева 1986: 28-29, Tip 1.

³⁹⁶ Klenina 2002: 698, Fig. 5.

tabakalarda ele geçmiştir. Ağzın görece yatay olduğu versiyonlar MS 6. yy.'ın başlarına dek Demetrias³⁹⁷ ve Thasos'ta³⁹⁸ bulunmuştur.

Tüm halde ele geçen örneklerden küresel gövdeli, kulpsuz ve düz dipli olduğu anlaşılan tipin **Kat. No. 10**'a en yakın örneği, Novae'de bulunmuş olup burada MS 4. yy.'a tarihlenmiştir³⁹⁹.

Tip 3

Yayaköy Ellez Mevkii'nde bulunan parça (**Kat. No. 80**), gövdenin başlangıcına kadar koruna gelmiştir. Buna göre ağız, yukarı ve hafifçe dışa çekilmiş, ayrıca iç bükey bir form verilmiştir. Ağzın altında gövdenin küresel biçimde açıldığı görülmektedir. Kırmızımsı kahverengi hamurlu kabın dış yüzeyinde kırmızımsı gri renk almış kendinden astar görülebilmektedir. Seyrek beyaz taşçık katkılıdır.

Tipin tam benzerleri günümüzde tamamı Bulgaristan'da yer alan yerleşmelerde bulunmuştur. En erken örnekleri Pernik yakınlarındaki Krakra'da, sikkeler aracılığıyla MS 4. yy.'a tarihlenebilen tip⁴⁰⁰, Dichin'in güneybatısındaki Gradishteto'da MS 5. yy. kontekstinde⁴⁰¹ tespit edilmiştir. Her ikisi de Tuna Nehri'nin güney kıyısında bulunan Ratiaria⁴⁰² ile Novae'de⁴⁰³ ise genel olarak MS 4 ile 6. yy.'lar arasına tarihlenmiştir.

Sadovec'teki kale yerleşmelerinde yapılan kazılar sonucunda, burada en popüler tiplerden biri olarak bahsedilen kaplar, Sadovec de dahil olmak üzere yukarıda anılan bölgelerde MS 6. yy. için karakteristiktir⁴⁰⁴.

Tüm halde ele geçen örneklerden küresel gövdenin daralarak düz dip ile sonlandığı anlaşılmaktadır.

Tip 4

Sufunya (**Kat. No. 20**) ve Mermerhöyük (**Kat. No. 108-109**) olmak üzere iki farklı alandan ele geçen üç parça, boyundan itibaren kırık ve eksik olmakla birlikte form bakımından birbirleri ile benzeşmektedirler. Buna göre ağız dışa ve yana çekilmiş, iç

³⁹⁷ Eiwanger 1981: 46, Ware IIE, Form XII.

³⁹⁸ Abadie-Reynal – Sodini 1992: 38, Fig. 15, CC15.

³⁹⁹ E. Klenina ile kişisel görüşme.

⁴⁰⁰ Любенова 1981: 125.

⁴⁰¹ Кузманов 2009: 162, Tip 1, Variant 1.

⁴⁰² Kuzmanov 1987: 114, Lev. XXVII/23.

⁴⁰³ Klenina 1999: 90.

⁴⁰⁴ Kuzmanov 1992: 213-214, Tip II, Variant 1.

kısımda kapağın oturmasına yarayacak bir girinti oluşturulmuştur. Ağız dış kısmında sıg bir yiv ile profilendirilmiştir. Ağız çapları 18 cm.'dir.

Kat. No. 20 ile **Kat. No. 108**'in hamurları sırasıyla kırmızımsı kahve ve kırmızımsı siyah hamur iken hamur katkılarında yer alan yoğun beyaz taşçık katkı ve ağız çaplarının da aynı olması aynı atölyede üretilmiş iki farklı kaba ait olabileceklerini düşündürmüştür. Tüm parçaların yüzeyleri, dışarıdan belirgin bir biçimde görülebilen iri taşlar nedeniyle fazlasıyla pürüzlüdür.

Bildiğimiz en erken tarihli benzer örnek Parion tiyatrosunda MS 3. yy. ile 4. yy.'ın ilk çeyreğine tarihlenen tabakalarda ortaya çıkmıştır⁴⁰⁵. MS 4. yy.'da Romanya'daki Tomis yerleşmesinde bulunan ve ağız çapı tezde değerlendirilen parçalarla aynı olan tüm kabın yaklaşık 4 L'ye dek dolabildiği hesaplanmıştır.

A. Opaî bu kabın kentteki tek örnek olmasının yanı sıra Tomis'in Scythia'da en çok ithal seramiğe sahip kent olmasından dolayı söz konusu tipin de ithal olabileceğini öne sürmüştür⁴⁰⁶.

Thasos'ta yapılan bazilika kazılarında da paraleline rastlanan tip burada MS 5. yy.'ın ikinci yarısı ile 6. yy.'ın başına tarihlenmiştir⁴⁰⁷.

Tüm halde ele geçen buluntulara göre kabın boynunu küresel bir gövde izlemektedir.

Tip 5

Gölcük Köyü Viranlık Mevkii (**Kat. No. 72**) ile Avşar Köyü Çakıllar Mevkii'nden (**Kat. No. 92**) birer adet olmak üzere ele geçmiştir. Ağız çapları 11-12 cm. arasında olan bu küçük boyutlu tipte ağız dışı çekilmiş ve kapağın oturması için bir girinti oluşturulmuştur. **Kat. No. 72**'de kısa silindirik bir boynun ardından başlayan küresel gövdenin bir kısmı koruna gelmiştir. Hamur renkleri kırmızı ve kırmızımsı sarı iken, yalnızca **Kat. No. 92**'de kuvars ve mika katkı gözlemlenebilmiştir.

Bu tipteki çömlekler, Novae'de seramik fırınları içinde ele geçmiş ve en erken MS 5. yy.'dan başlayarak MS 6. yy.'da da üretildikleri tespit edilmiştir⁴⁰⁸. Novae'nin

⁴⁰⁵ Ergürer 2018a: 133-136, Lev. 1/6.

⁴⁰⁶ Opaî 2004b: 47, Tip VII.

⁴⁰⁷ Abadie-Reynal – Sodini 1992: 41, CC53.

⁴⁰⁸ Kotecki 1977: 193-197; Klenina 2006: 113, Tip 22.

güneyinde yer alan ve her ikisi de kale yerleşimi olan Sadovec ile Tuida'nın yanı sıra⁴⁰⁹; kuzeydoğuda Tropeaum Traiani⁴¹⁰ ve Tuna Nehri kıyısındaki liman/kale yerleşimleri Noviodunum ad Istrum⁴¹¹ ve Capidava⁴¹² ile Histria'daki hamam yapısında⁴¹³ bulunan örnekler genel hatlarıyla MS 6. yy. tamamı ile MS 7. yy.'ın başına tarihlenmişlerdir.

Tüm halde ele geçen buluntulara göre küresel gövdeli olan bu kaplar, merkezinde içbükey girinti olan bir dibe sahipti. Ayrıca bazı örneklerde ağız hizasından başlayarak gövdeye bitişen üstü yivli karşılıklı çift kulp bulunmaktadır.

Tip 6

Eriklice (**Kat. No. 2**) ve Yeniköy Çakırçeşme Mevkii'nden (**Kat. No. 40**) birer parça halinde ele geçen tip, her iki örnekte de gövde hakkında yorum yapabilecek kadar koruna gelmiştir. Ağız dışı doğru açık, en üstte inceltilmiş ve böylece iç kısımda kapağın oturabilmesi için dar bir girinti oluşturulmuştur. Gövdenin dış yüzeyinde sıg, yatay yivler bulunur. **Kat. No. 2**'nin dış yüzeyinde kullanıma dayalı kararmalar mevcuttur.

Aynı ağız yapısına sahip ve gövdenin üst yarısına işlenen yivlerin olduğu çömleklere, Romanya'da Halmyris⁴¹⁴ ve Histria⁴¹⁵ gibi yerleşmelerde MS 6. yy.'ın ikinci yarısına tarihlenen tabakalarda rastlanmıştır. Tipin, buradaki buluntular aracılığıyla sarkık karınlı bir gövdeye sahip olduğu bilinmektedir⁴¹⁶.

4.2.1.1.4. Kare Ağızlı Tipler

Tip 1

Şenköy Bostandere'den (**Kat. No. 29**) ele geçen parçanın yalnızca ağız kısmı koruna gelmiştir. Ağız dışı çekilmiş ve kare biçimini almıştır. En ayırt edici özellik ise ağzın dış yüzeyinde yer alan derin yivdir.

⁴⁰⁹ Kuzmanov 1992: 213, Tip I, dipnot 99.

⁴¹⁰ Cătănicu – Barnea 1979: 190.

⁴¹¹ Topoleanu et al. 2014: 118 ve 125, Nr. 19.

⁴¹² Opreş 2003: 235, Tip II.

⁴¹³ Suceveanu 1982a: 119, Lev. 18/52.

⁴¹⁴ Opaş 1991a: 156, Tip XV.

⁴¹⁵ Suceveanu 1982a: 17/27.

⁴¹⁶ Opaş 2004b: 51, Tip XX.

Bulgaristan'da Nikopolis ad Nestum/Mestum'da ev içi buluntular arasında yer alan tip küresel gövdeli iken kulpsuz oldukları belirtilmiştir⁴¹⁷. Kırmızımsı sarı renkli hamurda kuvars ve mika gözlemlenebilmiştir.

Şenköy Bostandere'den bulunan üç farklı parça (**Kat. No. 30, 31, 32**), gövdenin başladığı yere kadar koruna gelmiştir. Ağız keskin biçimde dışa ve yukarı çekilmiş, **Kat. No. 30** ve **Kat. No. 31** dış yüzde yivlendirilmişken **Kat. No. 32**'de düz bırakılmıştır. Ağızın hemen altında, gövdeye geçiş noktasında belli belirsiz bir çıkıntı bulunur. Gövdenin geniş küresel formda olduğu anlaşılmaktadır. Ağız çapları 23 ila 26 cm. arasında değişmektedir. Kapların hamurları kahverengi – kırmızı renklerde olup, kuvars katkı tüm parçalarda gözlemlenmiştir. **Kat. No. 30** ile **Kat. No. 32**'de ayrıca mika da mevcuttur. **Kat. No. 30-32**'nin tam benzerlerine yalnızca, günümüzde Bulgaristan'da yer alan Krlev Dol'daki Roma villasında yapılan kazılarda rastlanmıştır⁴¹⁸. Bu tip bahsi geçen yerleşmelerde MS 4. yy.'a tarihlenmiştir.

Tip 2

Şarköy Mavria Mevkii (**Kat. No. 4-5**), Şenköy Bostandere Mevkii (**Kat. No. 33**) ve Oruçbeyli Yılanlıdere Mevkii'lerinden (**Kat. No. 137**) toplam 4 farklı parça ele geçmiştir. Tüm örneklerin ağız kare olarak biçimlendirilmiş ve üstte kapağın oturması için sıg bir girinti oluşturulmuştur. Ağız çapları 10 ila 14 cm. arasında değişen kapların hamur rengi kırmızı ve koyu gri olarak değişmektedir. **Kat. No. 4** ile **Kat. No. 33**'ün hamurunda kuvars katkı ortakken, **Kat. No. 5**'te taşçık, **Kat. No. 137**'de ise mika gözlemlenebilmiştir. **Kat. No. 4**'ün ağızının dış yüzeyinde kullanıma bağlı olması muhtemel kararmalar görülür.

Söz konusu tip için hem stratigrafik buluntu olup hem de form açısından en yakın paraleller Thasos'ta (MS 4. ve 6. yy.)⁴¹⁹ ve yakın tarihte Yunanistan'da yer alan Pyrgouthi'deki geç antik dönem tabakasında (MS 6. yy.'ın sonu- 7. yy.'ın başı) ele geçmiştir⁴²⁰.

⁴¹⁷ Кузманов 1993: 40, Tip III.

⁴¹⁸ Найденова 1985: 37-38.

⁴¹⁹ Abadie Reynal – Sodini 1992: 38, Fig. 15, CC18.

⁴²⁰ Hjothman 2005: 166, Fig. 26, Nr. 67.

4.2.1.1.5. Dışa Dönük Ağzılı Tipler

Tip 1

Yeniköy, Çakırçeşme Mevkii'nden ele geçen parçanın (**Kat. No. 41**) ağzı ve gövdesinin üçte biri korunagelmıştır. Ağız dışa çekilmiş, içe doğru hafif eğimlidir ve üst kısmı düzdür. Boyun yoktur ve gövde ağzın altından küresel bir biçimde devam eder. Gri hamurda yoğun beyaz taşçık mevcuttur. Gövdenin dış yüzeyinde kullanıma bağlı olarak renk değişimi görülmektedir.

Tespit edilebilen en erken paralel Bulgaristan'da, Veliko Tırново bölgesindeki Prisovo'da bir Roma villasında MS 3. yy.'ın ortasına tarihlenen tabakada ortaya çıkmıştır⁴²¹. MS 4. yy.'ın ilk yarısında Hotnitsa yakınlarındaki seramik üretim merkezinde bulunan⁴²² tip Iatrus'ta Tip II grubunda ele alınmış ve burada MS 360 ile 408 yıllarına tarihlenen tabakalardan ele geçmiştir⁴²³. Tüm halde ele geçen buluntularda bikonik-oval bir gövdenin ardından düz veya içe dönük olabilen dip görülmektedir.

Tip 2

Mermerhöyük'ten ele geçen iki adet parça (**Kat. No. 110-111**) gövdenin başladığı yere kadar koruna gelmiştir. Ağız dışa ve hafif aşağı çekilmiş, üstte ise belli belirsiz bir yiv oluşturulmuştur. Ağzın altında gövdenin keskin bir açıyla dışa döndüğü anlaşılabilmektedir. Kırmızı hamurlu kaplarda katkı maddesi olarak beyaz renkli taşçık ortakken **Kat. No. 111**'de ayrıca kuvars da gözlemlenmiştir.

Aynı tip, ilk olarak Iatrus *castrum*undaki domestik kontekstlerden gelen malzeme arasında tanımlanmış ve MS 5. yy.'ın ilk yarısından başlayarak MS 6. yy.'ın içlerine dek tarihlenmiştir⁴²⁴. Yine günümüzde Bulgaristan sınırlarında yer alan geç Roma – erken Bizans kale yerleşimlerinden Sadovec ve Dichin'de ortaya çıkan tip, ilk yerleşimde çömlek olarak değerlendirilirken⁴²⁵, Dichin'de daha geniş ağız çaplı versiyonları depolarda bulunduğu için, evlerde bulunan küçük versiyonlar da depolama kabı olarak

⁴²¹ Султов 1964: 53, Fig. 8.

⁴²² Султов 1969: 17, Fig. 10a.

⁴²³ Böttger 1982: 66, Tip II

⁴²⁴ Böttger 1982: 67, Tip V.

⁴²⁵ Kuzmanov 1992: 214-215, Tip 4, Varyasyon I.

değerlendirilmiştir⁴²⁶. Zira Iatrus buluntuları için de söz konusu tipin hem pişirme hem depolama amaçlı kullanılmış olabileceğinden bahsedilir⁴²⁷. Tüm halde ele geçen buluntulara göre kapların gövdesi küresel veya bikonik, kulpsuz, dip ise düzdür.

Malzeme, analogiler sayesinde MS 5. yy.'ın başından MS 6. yy.'a dek tarihlenmiştir.

Tip 3

Şarköy Höyük'te ele geçen parça (**Kat. No. 11**) tek örnekle temsil edilmekte olup kabın üçte biri koruna gelmiştir. Buna göre ağız dışa ve aşağı çekilmiş, boyunsuz bir biçimde gövde önce daralarak ve hemen sonra dışa doğru genişleyerek devam etmektedir. Kahverengi hamur, mika ve kuvars katkılıdır. Dış yüzeyde muhtemelen kullanıma bağlı olarak renk değişimi olmuştur.

Parçanın tip benzerine Korinth'te, tiyatronun güneyindeki bir açmada ortaya çıkan buluntular arasında⁴²⁸ ve Bulgaristan, Dichin'de rastlanmıştır⁴²⁹.

Bahsi geçen analogi örnekleri üzerinden MS 5. yy.'ın ortasından itibaren MS 6. yy. sonuna tarihlenmiştir.

4.2.1.1.6. Yivli Ağızlı Tipler

Tip 1

Şenköy Bostandere Mevkii (**Kat. No. 34**), Yayaköy Kafalar Mevkii (**Kat. No. 81**), Mermerhöyük (**Kat. No. 112- 123**) ve Oruçbeyli Yılanlıdere'de (**Kat. No. 138**) bulunan parçaların ağız ile gövdeye dönüş yaptığı kısımları ele geçmiştir. Ağız kalınlaştırılmış, üstüne kapağın oturması için yiv açılmıştır. Ağız çapları 12 ila 28 cm. arasında değişmektedir. Parçaların hamuru ağırlıklı olarak kırmızı renkli olmakla birlikte kahverengi örnekler de mevcuttur. Kuvarsın, kapların çoğunda ortak katkı maddesi olduğu, bazılarında ayrıca şamot, kireç, mika ve taşçık kullanıldığı tespit edilmiştir. **Kat.**

⁴²⁶ Swan 2019: 495, Tip 4a.

⁴²⁷ Бьоттер 1978: 28, Tip V.

⁴²⁸ Slane – Sanders 2005: 257, 264, 2.38.

⁴²⁹ Form, Korinth'te pişirme kabı, Dichin'de ise depolama kabı olarak değerlendirilmiştir. Ancak hamurda ısı dağılımında işlev gören kuvarsın bulunması ve kap yüzeyinde kullanıma bağlı olduğunu düşündüğümüz karamalar, ilk olasılığı güçlendirmektedir. Bununla birlikte aynı kap, birden fazla işlevde de kullanılmış olabilirdi. Swan 2019: 493-494, Fig. 20.11, 48a.234.

No. 81, 112, 113, 117 ve 120'nin dış yüzeyinde kendinden astar bulunmaktadır. Günümüzde Romanya sınırları içinde kalan; Telița-Valea Morilor'da MS 4. yy.'a tarihlenen ve çömlek üretimi yapan bir çiftlik evinde⁴³⁰, MS 4 ve 5. yy.'larda yoğun olmak üzere 6. yy.'a dek Halmyris'daki *castrum*da⁴³¹, MS 4 ve 5. yy.'larda Topraichioi ile Aegyssus'taki⁴³² *castrum*larda, Niculițel⁴³³, Histria⁴³⁴, Tropeum Traiani⁴³⁵, Dinogetia⁴³⁶ ve Argamum'da⁴³⁷; Bulgaristan'da *castrum* Iatrus'ta⁴³⁸ MS 4. yy.'ın ikinci yarısından itibaren yine kale yerleşimleri olan Tsarevets ile Augusta Traiana'nın yanı sıra Karanovo yakınlarındaki geç antik dönem kalesinde MS 5 ile 6. yy.'larda⁴³⁹, yine birer kale yerleşimi olan ve MS 5. yy.'da kullanıldıkları anlaşılan Dichin'in güneybatısındaki Gradishteto⁴⁴⁰ ile Polski Gradets'in hemen güneyindeki Gradishteto'da⁴⁴¹, Stobi'de MS 4. yy. sonu ile MS 5. yy. başına tarihlenen ev içi materyali arasında⁴⁴², Üsküp'te geç antik yerleşmesinde⁴⁴³, İstanbul'da Saraçhane kazılarında⁴⁴⁴, Bursa'da Aktopraklık Höyük'ün geç dönem tabakalarında⁴⁴⁵, Parion'da hamam veya konut olması muhtemel bir yapıda MS 4 ile 6. yy.'lar arasına tarihlenen tabakalarda⁴⁴⁶ ve tespit edebildiğimiz en güneydeki örnek Phokaia'da ele geçmiştir⁴⁴⁷. Yakın tarihte Butrint'te de ortaya çıkan tip, kent için ithal malzeme olarak değerlendirildiği gibi yapılan hamur analizi sonuçlarının Konstantinopolis çevresi üretimine işaret ettiği belirtilmiştir⁴⁴⁸.

⁴³⁰ Baumann 1995: 405, Tip II, Lev. I, 4.

⁴³¹ Opaî 1991a: 153, Tip III, Lev. 26/156-159.

⁴³² Opaî 1991b: 231, Tip I.

⁴³³ Baumann 1977: Lev. I.2.

⁴³⁴ Suceveanu 1982b: Fig. 6.7.

⁴³⁵ Catănicu – Barnea 1979: Fig. 162. 5. 6.

⁴³⁶ Barnea 1966: 253.

⁴³⁷ Honcu 2016: 296, Tip VI.

⁴³⁸ Böttger 1982: 67-68, Tip VI.

⁴³⁹ Kuzmanov 1985: 50, Tip II.

⁴⁴⁰ Кузманов 2009: 170-171, Tip VI, Lev. XIX, Nr. 181-188.

⁴⁴¹ Борисов 2013: 227-229, Tip Г-I, Variant E-F.

⁴⁴² Ончевска-Тодоровска 2010: 153, Tip 1, Variant 1, T. 43, Fig. 1.

⁴⁴³ Ончевска-Тодоровска 2017: 275-277, T. II, Fig. 16.

⁴⁴⁴ Hayes 1992: Ware 2, deposit 9, Fig. 31. 9.8; deposit 10, Fig. 31.10, 7.

⁴⁴⁵ Steskal et al. 2010: 383-408, 391.

⁴⁴⁶ Ergürer 2012: 225, Lev. 200/489.

⁴⁴⁷ Fırat 2011: Kat. No. 331.

⁴⁴⁸ Reynolds 2019a: 116.

Bahsi geçen yerleşmelerde tüm halde ele geçen örnekler sayesinde, üst kısmı yivli küresel bir gövdesi ve erken örneklerde düz, MS 5. yy.'dan itibaren ise içbükey olan bir dibi olduğu bilinmektedir⁴⁴⁹.

Bu tip için iç hacim hesabı yapılmış ve ağız çapı 13,5 ila 14,5 cm., yüksekliği de 18-19 cm. arasında olan çömleklerin, 4.1-4.2 L'ye dek dolabildiği anlaşılmıştır⁴⁵⁰. Bu ölçüm ağız çapları 14 cm. olan **Kat. No. 34, 117 ve 121** için de geçerli olabilir. Bununla birlikte **Kat. No. 81 ve 112**, 28 cm.'lik ağız çaplarıyla bu hesaplamayı ikiye katlayacak kadar büyüktür.

Tip 2

Gölcük Köyü İbrahim Bey Çayırı Mevkii (**Kat. No. 73**) ve Mermerhöyük'ten (**Kat. No. 124**) ele geçen parçalarda gövde, üçte birine dek korunagelmıştır. İki yana doğru kalınlaştırılmış ağzın üstünde çok sık bir yiv yer alır. Neredeyse dik ve kısa bir boyundan sonra keskin küresel dönen gövde başlar. Kırmızı- kahverengi hamurlu kaplarda kuvars, taşçık ve mika katkı maddesi olarak gözlemlenmiştir.

Tipin birebir benzeri Ilion'da, İmparator Theodosius (MS 379-395) sikkesi ile birlikte bulunmuştur⁴⁵¹. Parion'da da MS 4. yy.'a tarihlenen bir tabakada benzerlerine rastlanmıştır⁴⁵².

Tip 3

Şenköy'de ele geçen buluntunun ağzı ile gövdesinin üçte biri korunagelmıştır (**Kat. No. 35**). Ağzın üst ve alt köşeleri sivriltilmiş, dışa bakan yüzeyi ise yuvarlatılmıştır. İç kısımda kapağın oturması için içbükey bir girinti mevcuttur. Ağzın altından gövde, dışa doğru genişleyerek küresel biçimde devam eder. Kırmızı renkli hamurda kuvars gözlemlenebilmiştir. Gövdenin dış yüzeyinde kullanıma bağlı olarak kararma bulunur.

Romanya'daki Topraichioi yerleşmesinde MS 5. yy.'ın ikinci çeyreğine tarihlenen bir tabakada tipin paraleli ele geçmiş ve A. Opaît tarafından Tip VIII-1 olarak değerlendirilmiştir⁴⁵³.

⁴⁴⁹ Opaît 2004b: 45-46, Tip III.

⁴⁵⁰ Opaît 2004b: 45-46.

⁴⁵¹ <http://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/lr-cook.html> (Çevrim içi: 12/08/2019), Fig. 4.

⁴⁵² Kazı alanı ziyareti (2019).

Yunanistan'da, Demetrias'taki bazilikada, MS 4. yy.'a tarihlenen tabakada bulunan ve gri kullanım seramiği olarak sınıflandırılan çömlekler arasında da aynı tip görülür⁴⁵⁴.

Kat. No. 35 bu verilere dayanarak MS 4 ile 5. yy.'lar arasına tarihlenebilmiştir.

Tip 4

Şarköy Höyük'ten ele geçen parçanın (**Kat. No. 12**), ağız kısmı korunagelmıştır. Ağız altında oluşan daralmadan boyna geçiş yaptığı anlaşılmaktadır. Ağız yukarı çekilmiş, kapağın oturması için küt ve sığ bir girinti oluşturulmuştur. Kırmızımsı sarı hamurda siyah taşçık katkı gözlemlenebilmiştir.

Tipin tam paralelleri Saraçhane'de MS 5. yy.'ın sonu ile 6. yy.'ın hemen başına tarihlenen kilise temellerinde ele geçmiştir. Hayes, Tip A olarak nitelendirdiği bu versiyonun⁴⁵⁵, yine Saraçhane'de MS 6 ve 7. yy. tabakalarında çok yoğun olarak rastlanan⁴⁵⁶ ve buradan geniş bir coğrafyaya yayıldığı Korinth⁴⁵⁷, Halmyris⁴⁵⁸, Bulgaristan'da Kaliakra⁴⁵⁹, Kıbrıs⁴⁶⁰, Berenike⁴⁶¹, ve Roma'daki⁴⁶² buluntulardan anlaşılan yükseltilmiş ağızlı klasik "çömlek" tipinin öncülü olduğunu belirtmiştir. Ardılının aksine, **Kat. No. 12**'nin Saraçhane dışındaki benzerleri Tomis⁴⁶³ ve Halmyris'te⁴⁶⁴ bulunabildiğinden bu erken versiyonun güncel veriler ışığında daha dar bir coğrafyaya yayıldığı söylenebilir.

Tüme yakın halde ele geçen örneklerden sarkık karınlı bir gövdeye, küresel bir dibe ve ağız hizasından başlayan dikey, kalın kulplara sahip oldukları anlaşılmıştır. Ağız çapı 14 cm. olan Tomis'teki tüm kabın yaklaşık 4 L'ye dek dolabildiği hesaplanmıştır.

Kat. No. 12'nin ağız çapının 17,2 cm. olduğu düşünüldüğünde, iç hacminin de daha yüksek olduğu düşünülebilir.

⁴⁵³ Opaiț 2004b: 47.

⁴⁵⁴ Eiwanger 1981: 43-48, Form IV.

⁴⁵⁵ Hayes 1992: 54, Ware 3, Type A ve 94-95, Deposit 14.

⁴⁵⁶ Harrison et al. 1968: 214, Fig. H.

⁴⁵⁷ Johnston et al. 2014: 33, Fig. 21/d-f.

⁴⁵⁸ Bădescu – Clante 2015: 219, Fig. 4/1-2.

⁴⁵⁹ Kuzmanov 1985: 53, Tip VII, Lev. 32/ 63-64.

⁴⁶⁰ Hayes 1980: 378.

⁴⁶¹ Riley 1979: Fig. 108/579-580.

⁴⁶² Vermaseren – van Essen 1965: Lev. 125/6.

⁴⁶³ Opaiț 2004b: 50, Tip XV.

⁴⁶⁴ Topoleanu 2000: 114-115, Tip XI, Lev. XXXII/ 287.

Tip 5

Mermerhöyük'te bulunan parça (**Kat. No. 125**), ağız ve gövdeye dönüş yapan kısım olarak ele geçmiştir. Ağız ters üçgen biçimli ve hafif dışa dönüktür. Üst kısımda kapağın oturabileceği kadar yiv açılmıştır. Kırmızımsı kahverengi hamurda katkı maddesi olarak beyaz taşçık ve kuvars gözlemlenebilmiştir.

Tipin tam benzeri Romanya'da, Tropaeum Traiani Anıtı'nın çevresinde yer alan yerleşmede MS 5 ve 6. yy.'lara tarihlenen bir konutta⁴⁶⁵ Bulgaristan'da Dichin⁴⁶⁶ ile Dyadovo köyü yakınında yer alan bir höyüğün üzerindeki geç antik kale yerleşmesinde de MS 5.yy. ile 6.yy.'a tarihlenen tabakalarda ortaya çıkmıştır⁴⁶⁷.

Tip 6

Bulgur Köyü Çakıllık Mevkii'nden ele geçen parçanın (**Kat. No. 82**) yalnızca ağzı ve gövdeye dönüş yaptığı kısmı korunagelmıştır. Kahverengi hamurda katkı maddesi olarak beyaz taşçık gözlemlenebilmiştir.

Ağız ince bir biçimde ve hafif kıvrımla yukarı çekilmiş, kapağın oturması için tam üste yiv açılmıştır.

Romanya'da Tropeaum Traiani kazılarında benzerleri bulunan tip küresel gövdeli olup burada Bogdan-Cătănicu, Barnea 1979, fig. 168/5.8 tipi olarak sınıflandırılmıştır⁴⁶⁸. Bulgaristan'ın kıyısında, Hrisotira yarımadasındaki Geç Roma kale yerleşmesinde aynı tipe rastlanmıştır⁴⁶⁹. Serdica'nın sur duvarı kazılarında da ortaya çıkan tip MS 5. yy. başına tarihlenmiştir⁴⁷⁰.

Novae'de bulunan örneklerle göre tip düz dipli olup burada yerel üretim olarak değerlendirilmiş, üretimin ise ilk kez MS 5. yy.'ın ilk çeyreğinde başladığı tespit

⁴⁶⁵ Gamureac et al. 2015/2016: 225, Nr. 51.

⁴⁶⁶ Swan 2019: 505, Tip 12a.

⁴⁶⁷ Borisov 2010: 142-143, Fig. 148/49-50.

⁴⁶⁸ Gamureac et al. 2015/2016: 225, Lev. V, Nr. 56.

⁴⁶⁹ Христов 2019: 66 ve 72, Nr. 9.

⁴⁷⁰ Иванов 2020: 360, Fig. 3/7

edilmiştir⁴⁷¹. Parça söz konusu yerleşmeler aracılığıyla MS 5. yy.'dan itibaren MS 6. yy.'ın sonuna tarihlendirilmiştir.

Tip 7

Gölcük Köyü İbrahim Bey Çayırı Mevkii'nden ele geçen parçanın (**Kat. No. 74**) ağzı içe eğimli olup, üst kısımda kapağın oturması için bir girinti oluşturulmuştur. Ağzın altında, parçanın dışa doğru genişlediği görülmektedir. Dikey kulp hemen ağız hizasından başlamaktadır. Sarımsı kırmızı renkli hamurda yalnızca beyaz taşçık katkı gözlemlenebilmiştir.

Aynı ağız yapısına sahip çömlekler, Scythia Minor sınırları içinde birer kale yerleşimi ve donanma limanı olan Halmyris⁴⁷² ile Kaliakra'da⁴⁷³ ele geçmişlerdir. Her iki yerleşmede de MS 7. yy.'ın başına tarihlenen tip, tüm halde ortaya çıkan buluntulara göre kısa ve geniş boynun ardından sarkık karınlı bir gövdeye ve düz bir dibe sahiptir.

4.2.1.2. Güveç⁴⁷⁴

Güveçler ağırlıklı olarak sığ ve geniş, dolayısıyla açık bir kap formu olarak tanımlanırlar.

Çeşitli yayınlardan da bilinen derin versiyonların varlığı ise, formun tamamen sığ örneklerden oluşmadığını ve bu kriterin çok kesin olmadığını gösterir niteliktedir⁴⁷⁵. Gövdenin içe doğru, düz veya dışa açılarak indiği örnekler mevcutken, dipten önceki omurga, güveçlerin en belirleyici özelliğidir. Dip ise yuvarlak veya yuvarlağa yakın biçimdedir⁴⁷⁶. Yatay, dikey kulplu veya tamamen kulpsuz örnekler bulunur.

Bilinen en erken güveç örneği; iç kısımda kapağın oturması için açılmış girintili ve dikeye yakın ağzı, düz gövdesi ve dışa dönük yuvarlak dibiyle Atina Agorası'nda bulunmuş olup MÖ 5. yy.'ın üçüncü çeyreğine tarihlenmiştir.

⁴⁷¹ Klenina 2006: 113, Tip 18.

⁴⁷² Topoleanu 2000: 107-108, Nr. 246.

⁴⁷³ Кузманов 1978: 24.

⁴⁷⁴ Pişirme kapları başlığı altında form, işlev ve ölçülerine göre isimlendirilen kaplardan *lopas/patella* ile *caccabé/ caccabus*'un tüm halde ele geçemedikleri taktirde birbirleri ile karıştırılabildikleri belirtilmiştir. Ağız ve gövde biçimlerinden kaynaklanan bu benzerlik ve tez malzemesinin tüm halde ele geçen örneklerden oluşmadığı düşünüldüğünde, analogiler sayesinde omurgalı gövdeye sahip olduğu tespit edilen tüm parçalar tek bir formmuş gibi bu başlık altında anlatılacaktır.

⁴⁷⁵ Berlin 1997: 94.

⁴⁷⁶ Lüdorf 2006: 43.

Bu formun Yunan ana karasından çıkarak Küçük Asya, Mezopotamya ve Levant'a taşınması ise Hellenistik Devrin ortalarını bulmuştur ki o zaman dahi ancak Yunan ve/veya Makedon yerleşmecilerin bulunduğu alanlarda ya da Yunan etkisine açık sahil kesimlerinde kullanıldıkları tespit edilmiştir⁴⁷⁷. Formun Ege kıyılarındaki tiplerinin MS 3. yy.'a doğru giderek daha derin bir biçim aldığı ve çömleğe yaklaştığı gözlemlenmiştir⁴⁷⁸. Çalışmamızda güveç olarak belirlenen 16 parça, 8 tipe ayrılabilmiştir.

Tip 1

Eriklice'den ele geçen parçanın (**Kat. No. 3**) yalnızca ağzı ve gövdeye dönüş yaptığı küçük bir kısmı korunagelmıştır. Rengi kiremit kırmızısı olan hamurun içinde katkı maddesi olarak mika ayırt edilebilmektedir. Mika katkının Atina üretimi olan pişirme kaplarında görülebildiği belirtilmekle birlikte kesin bir üretim merkezinden henüz söz edilmez⁴⁷⁹.

Kapağın oturması için ağzın derin bir biçimde girinti yaptığı bu tip, en erken MÖ 5. yy.'ın üçüncü çeyreğinde Atina Agorası'nda bulunmuştur ve aynı yüzyılın başında benzer formu alan çömleklerin taklidi niteliğindedir⁴⁸⁰. Bu tipin uzun süre değişim geçirmeden MÖ 3. yy.'da da kullanılmaya devam ettiği yine Atina⁴⁸¹ ve Korinth⁴⁸² gibi merkezler aracılığıyla bilinmektedir.

Tip 2

Dolucatepe (**Kat. No. 45**), Gölcük Köyü Yeldeğirmeni Mevkii (**Kat. No. 79**) ve Mermerhöyük (**Kat. No. 126**)'ten birer parça ele geçmiştir. Ağız çapları 16 ila 30 cm. arasında değişmektedir. **Kat. No. 45**'te gövde yarıya dek koruna gelmiştir. Ağız neredeyse yatay biçimde dışa çekik olup gövde aşağı doğru dışa açılarak genişlemektedir. Ağzın hemen altından başlayan kulp kırık ve eksiktir. **Kat. No. 79**'un gövdesi yaklaşık üçte bir oranında koruna gelmiştir. Ağız yine yatay biçimde dışa çekik ve üst kısımda hafif girintilidir. Ağzın altında dikey kulp bulunur. Kulbun üstünde tek

⁴⁷⁷ Berlin 1997: 94-95.

⁴⁷⁸ Lüdorf 2006: 44.

⁴⁷⁹ Amicone et al. 2014: 7.

⁴⁸⁰ Sparkes – Talcott 1970: 227.

⁴⁸¹ Rotroff 2006: 179, Lopas Form 1.

⁴⁸² Pemberton – Slane 1989: 74-75, Casserole Tip II, Fig. 24, 11.

yiv bulunur. **Kat. No. 126** ise ağzın hemen altından kırık ve eksiktir. **Kat. No. 45** ile **Kat. No. 126**'nın gri renkli hamurlarında taşçık mevcutken **Kat. No. 45**'te ayrıca kuvars katkı gözlemlenmiştir. **Kat. No. 79**'un hamur rengi ise kırmızı olup mika ve kireç katkılı olduğu anlaşılmıştır. Dış yüzeyinde astar mevcuttur.

Tipin en erken örnekleri Atina Agorası'nda MS 1. yy. sonu ile MS 2. yy. başına tarihlenen kontekstlerde tespit edilmiştir⁴⁸³. Knossos'ta ilk olarak Hadrianus dönemine tarihlenen tabakalarda ortaya çıkan tipin MS 3. yy.'a dek kullanılmaya devam ettiği anlaşılmıştır⁴⁸⁴. Didyma⁴⁸⁵ ve Demetrias⁴⁸⁶'taki buluntular incelendiğinde de tipin MS 1. yy.'ın ilk yarısından itibaren görüldüğü ve MS 2. - 3. yy.'ların içine dek standart güveç tipi olduğu anlaşılmaktadır.

Ephesos⁴⁸⁷, Miletos⁴⁸⁸, Iasos⁴⁸⁹, Magnesia ad Maeandrum⁴⁹⁰ gibi Batı Anadolu kentlerinde MS 2 ve 3. yy. tabakalarında yoğun olarak bulunan bu güveçlerin yine aynı tarihlerde Akdeniz'de Marsilya⁴⁹¹, Aquileia⁴⁹², Ostia⁴⁹³, Paphos⁴⁹⁴ ile Berenike'de⁴⁹⁵, Adriyatik'te batık buluntuları arasında⁴⁹⁶ ve kuzeyde Troesmis⁴⁹⁷, Nicopolis ad Istrum⁴⁹⁸, Niculițel⁴⁹⁹ ile Kallatis'te⁵⁰⁰ de görülmesi, dönemin oldukça popüler bir tipi olduğunu kanıtlar niteliktedir. Yakın tarihli bir çalışma Phokaia'daki örneklerin MS 4. yy.'a dek devam ettiğini ortaya koymuştur⁵⁰¹.

⁴⁸³ Robinson 1959: 42, Lev. 7/G 194.

⁴⁸⁴ Sackett 1992: 121-122, Lev. 176, Fig. 22.

⁴⁸⁵ Wintermeyer 2004: 85-86, T8.

⁴⁸⁶ Eiwanger 1981: 60, Form II ve Form I/II, Lev. 49.

⁴⁸⁷ Ladstätter 2005: 331, Lev. 188/K 661, 342, Lev. 196/K 772-K 774.

⁴⁸⁸ Pülz 1985: Form 27, 91, Fig. 16/68; Pülz 1987: 38, Fig. 27/95.

⁴⁸⁹ Gasperetti 2003: 152-153, Lev. XCVI/51.

⁴⁹⁰ Vapur 2009: 119-120, Form 2.

⁴⁹¹ Moliner 1996: 246, Fig. 12/3, 7.

⁴⁹² Mandruzzato et al. 2000: 359-364, 361, Fig. 5/1-2.

⁴⁹³ Giannelli 1968: 94, Lev. XIX, 391.

⁴⁹⁴ Hayes 1991: 80, Lev. XXVIII/2-3.

⁴⁹⁵ Riley 1979: 261-262, No. 507.

⁴⁹⁶ Jurišić 2000: 35-36, 74, Fig. 31/1; Istenić – Schneider 2000: 341-348, Fig. 2/1-6, Fig. 4/1, 3.

⁴⁹⁷ Opaş 1980: 330, Lev. III/2.

⁴⁹⁸ Poulter 1999: Fig. 9.50/1014.

⁴⁹⁹ Honcu 2014: 93-94.

⁵⁰⁰ Opaş – Ionescu 2016: 77, Tip IV.

⁵⁰¹ Fırat 2012: 157-158.

Knossos'taki Villa Dionysos kazılarında MS 2 ile 3. yy.'lara tarihlenen bu tipi J. W. Hayes, "standart Ege Tipi II" olarak sınıflandırırken⁵⁰² Batı Anadolu kentlerindeki buluntuları karşılaştıran G. Lüdorf, "Typus K I" olarak değerlendirmiştir⁵⁰³.

Tip 3

Sofuköy'den ele geçen parçanın (**Kat. No. 83**) üçte ikisi korunagelmıştır. Ağız dışa ve aşağı çekilerek üçgene benzer bir biçimde şekillendirilmiştir. Gövde s profillidir. Kırmızımsı kahverengi hamurda taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Tipin en yakın paralelleri antik dönemde Panonnia Eyaleti sınırları içinde kalan, günümüzde ise Slovenya'da bulunan Neviodunum⁵⁰⁴, Hırvatistan'da Mursa, Sırbistan'da Sirmium⁵⁰⁵, Avusturya'da Carnuntum⁵⁰⁶ ve Macaristan'da Gorsium-Herculia⁵⁰⁷ gibi tamamı erken Roma imparatorluk döneminde askeri nitelik taşıyan yerleşmelerde ortaya çıkmış, genel olarak MS 1. yy.'ın sonu ile MS 2. yy.'a tarihlenmişlerdir.

Tüm halde ele geçen örneklerle göre bu kaplar dibe doğru daralmakta ve düz bir dipile sonlanmaktaydı. Ayrıca kapların bir kısmında, boyunda ve/veya gövdede tarak ile yapılmış yatay yivler bulunmaktadır.

Tip 4

Toplamda 5 adet olarak tasnif edilen grubun dördü Dolucatepe'den (**Kat. No. 46-49**) biri ise Gölcük Köyü İbrahim Bey Çayırı Mevkii'nde (**Kat. No. 75**) ele geçmiştir. Tipin karakteristik özelliği, dışa çekilmiş ve dış yüzeyde yivle şekillendirilmiş ağızlarıdır. Tüm parçalar ağızın altından itibaren kırık ve eksiktir. Kapların ağız çapları 19 ila 24 cm. arasında değişmektedir. **Kat. No. 46**'da ağız hafifçe dışa çekilmiş ve dış yüzüne genişçe bir yiv işlenmişken iç kısımda bir kapağın oturmasına yarayabilecek biçimde girinti oluşturulmuştur. Ağız hizasından başlayıp hizayı geçen sepet kulp, yarım daire biçimini aldığı noktada da tamamen ağza yapışık olduğu için kulptan ziyade tutamak formundadır.

⁵⁰² Hayes 1983: 106, Fig. 7/81-89.

⁵⁰³ Lüdorf 2006: 45.

⁵⁰⁴ Vikić-Belančić 1962/1963: 105, Fig. 34/7.

⁵⁰⁵ Brukner 1981: 93-94, Kâse Tip 58.

⁵⁰⁶ Petznek 1997: 235, Tip 15. 1.

⁵⁰⁷ Fitz – Bánki 1980: 204, Fig. 18/771.

Kat. No. 47'de ağız yatay biçimde dışa çekik olup, dış yüzeyde belli belirsiz bir yiv bulunmaktadır. İçte girintili bir alan oluşturulmuştur.

Kat. No. 48 ve **49**'da ağız neredeyse yatay bir biçimde dışa çekilmiş, dış yüzeyinde yivle basitçe şekillendirilmiştir. İç kısımda ise bir kapağın oturması için sığ bir girinti mevcuttur.

Kat. No. 75'in ağzı ile gövdesinin dörtte biri koruna gelmiştir. Ağız dışa ve hafif yana çekilmiş, üst kısmında keskin bir girinti oluşturulmuştur. İç kısımda kapağın oturması için bir alan mevcut olup, ağzın altından küresel gövde başlar.

Kırmızımsı sarı – kahverengi hamur renkli parçalarda **Kat. No. 46, 47** ve **75**'te katkı maddesi olarak beyaz taşçık gözlemlenmiştir. **Kat. No. 47**'de ayrıca kuvars da mevcuttur. **Kat. No. 46** ile **Kat. No. 48** ve **Kat. No. 49**'da mika bulunur.

En erken örnekler Roma İmparatorluğu'nun Pannonia Inferior eyaletinde, Tuna Nehri'nin çevresinde sıralanan Sirmium, Cibalae ve Gomolava yerleşmelerinde bulunmuş ve MS 1. yy.'ın sonundan itibaren 3. yy.'a dek tarihlenmişlerdir⁵⁰⁸. Stobi'nin Batı Nekropolisi'ndeki bir mezarın çevresinde ele geçen buluntular arasında rastlanan tip, burada MS 1. yy. kontekstinin bir parçasıdır⁵⁰⁹. Aynı ağız yapısına sahip bir diğer örneğe ise Ilion'da rastlanmıştır⁵¹⁰. Aşağı şehirdeki evlerin kazısından gelen tipin İmparator Augustus dönemine tarihlenen tabakalardan başlayarak MS 2. yy.'da da kullanıldığı söylenebilir.

Tipin tekil paralellere ayrıca Abdera'da, bir Roma evi⁵¹¹ ile Aleksandria Troas'ta rastlanmış⁵¹², her iki yerleşmede de MS 2. yy. ile MS 4. yy.'ın başını kapsayan geniş bir aralığa tarihlenmişlerdir.

Dolucatepe'de ele geçen parçalar kırık olsa da ağzın altında içe doğru daralma görülebilmektedir. Zira tüm halde ele geçen örneklerin bir kısmında da bu özellik görülmekte olup bunu görece şişkin bir karın ve alçak kaideli dip takip etmektedir.

⁵⁰⁸ Brukner 1981: Lev. 86.

⁵⁰⁹ Anderson-Stojanović 1992: 134, Lev. 133, Nr. 1149.

⁵¹⁰ Kozal 2001: 332, Lev. 10, Nr. 75-76.

⁵¹¹ Malamidou 2005: 81.

⁵¹² Kazı alanı ziyareti (Ağustos 2019)

Tip 5

Dolucatepe'den ele geçen parçanın (**Kat. No. 50**) ağzı ve gövdesinin üçte biri koruna gelmiştir. Ağız dışa ve yana çekilmiş, üst kısımda kapak için sığ ve yayvan bir alan oluşturulmuştur. Gövde, ağzın altında dışa keskin bir dönüş yaptıktan sonra dibe doğru daralır haldedir. Yine ağzın altından dikey kulplar başlamaktadır. Kırmızı renkli hamurda mika ve taşçık katkı gözlemlenmiştir. Tipin en belirgin karşılaştırma örnekleri Romanya'da Troesmis⁵¹³'te bulunmuş ve burada MS 2. yy.'a tarihlenmişlerdir.

Kulpsuz örneklerinin de üretildiği belirtilen bu kaplar bahsi geçen yerleşmenin hemen kuzeydoğusundaki Noviodunum⁵¹⁴ ile Tuna Nehri'nin güney kıyısında yer alan Durostorum'da da MS 2. yy. tabakalarında ortaya çıkmıştır⁵¹⁵. Benzer örnekler Romanya'nın orta kesimlerinde bulunan Napoca'da İmparator Traianus dönemine⁵¹⁶ İlişua'da ise genel olarak MS 2 ile 3. yy.'a tarihlenmiştir⁵¹⁷.

Tüm halde ele geçen buluntulara göre ters konik biçimde daralan gövde düz bir dipale sonlanmaktadır.

Tip 6

Avşar Köyü Çakıllar Mevkii'nde bulunan parçanın (**Kat. No. 93**) ağzı hafif içe eğimli olacak şekilde dışa çekik olup dikdörtgenimsi formdadır. Bu alanın dış yüzeyinde sığ bir yiv bulunur. Gövde aşağı doğru daralarak inmektedir. Kırmızı kahverengi renkli hamurda bulunan kuvars ve mika katkı nedeniyle kabın yüzü pürüzlüdür.

Bu tip kaplar ilk olarak Arnavutluk'ta, Butrint'teki buluntulardan yola çıkılarak yerel veya bölgesel üretim olarak değerlendirilmiş⁵¹⁸, İtalya'daki yerleşmelerde de yoğun olarak bulunan tipler, burada ithal ürün olarak değerlendirildiği için de literatürde "Illyrian cooking ware" (Illyria orijinli pişirme kapları) olarak anılmıştır⁵¹⁹. Yüzyıllar içinde bir takım biçimsel değişimlere uğrayan özel bir çömlek formunun da⁵²⁰ içinde yer aldığı bu pişirme kapları grubu özellikle geç dönemde Kıta Yunanistanı'na dek

⁵¹³ Opaît 1980: 330, Fig. II, 2 ve 5.

⁵¹⁴ Honcu 2017: 116, Tip IX.

⁵¹⁵ Muşeteanu 2003: 112, cratițe tipul 2, Lev. 38/53.

⁵¹⁶ Rusu-Bolindeț 2007: 405, Tip 8 C, Lev. XCII, Nr. 551-552.

⁵¹⁷ Protase et al. 1997: 27-110, 76, Lev. XLIII/6.

⁵¹⁸ Reynolds 2004: 227, Fig. 13. 73-75.

⁵¹⁹ De Mitri 2010: 681-686.

⁵²⁰ Shehi 2005: b.a.

yayılmışlardır⁵²¹. Yayılım alanının bu kadar geniş olması nedeniyle yakın tarihte “Illyria orijinli pişirme kapları” terimi yerine “Epirote cooking ware” (Epirus Bölgesi pişirme kapları) kullanımı önerilmiştir⁵²².

Avşar Köyü Çakıllar Mevkii’nden ele geçen parçanın tam tip paralelini Yunanistan’ın doğusundaki Darda’da bulmak mümkün olmuş⁵²³ ve söz konusu kap burada MS 3 ve 4. yy.’lara tarihlenmiştir.

Tip 7

Gölcük Köyü İbrahim Bey Çayırı Mevkii’nde bulunan parça (**Kat. No. 76**) gövdesinin başladığı kısma dek koruna gelmiştir. İçe eğimli ağız, küt ve dikdörtgen biçimlidir. Ağız hizasından başlayan dikey kulp, elips formudur. Gövde hemen ağzın altından keskin biçimde dışa doğru açılmaktadır. Açık kırmızı renkli hamur yoğun halde iri beyaz taşçık katkılıdır.

Aynı ağız yapısına sahip bir örnek Yunanistan’daki Nikopolis yerleşmesinde, MS 5. yy.’a tarihlenen bir tabakada bulunmuştur⁵²⁴.

Korinth’te de MS 5. yy.’ın ilk yarısında görülen tip, burada iri beyaz taşçık katkılı hamuruyla, ithal mal olarak değerlendirilmiştir⁵²⁵. Bahsi geçen paralel örnekler tüme yakın olarak ele geçtiği için gövdenin alt yarısının omurga yaptıktan sonra içe döndüğü anlaşılmıştır.

Tip 8

Ganos Akropolis (**Kat. No. 1**), Şarköy Höyük (**Kat. No. 13**) ve Mermerhöyük’ten (**Kat. No. 127**) birer adet olmak üzere toplam üç adet olarak ele geçen parçalar ancak gövdenin başladığı yere dek koruna gelmişlerdir. Üç parçada da ağız yatay bir biçimde dışa çekilmiş, dış uçta yuvarlatılmış ve hafif aşağıya sarkıtılmıştır. İç kısımda ise kapağın oturmasına yarayabilecek, çentiğe benzer bir yiv açılmıştır. **Kat. No. 1** ve **Kat.**

⁵²¹ Slane – Sanders 2005: 249, 256, Fig. 3, 1-35.

⁵²² Reynolds 2019a: b.a.

⁵²³ Forsén et al. 2011: 322, Fig. 6/25.

⁵²⁴ Reynolds – Pavlidis 2017: 660-662, Fig. 10, No. 2.

⁵²⁵ Slane – Sanders 2005: 249, 256, Fig. 3, 1-34.

No. 13'te gövdenin keskin biçimde dışa doğru açıldığı ayrıca ağzın hemen altından başlayan dikey kulplarının olduğu anlaşılmaktadır.

Kapların ağız çapları 23 ila 30 cm. arasında değişmektedir. Kırmızı – kahverengi hamurlu parçaların hepsinde katkı maddesi olarak beyaz taşçık mevcutken, **Kat. No. 1** ile **13**'te ayrıca kuvars gözlemlenmiştir.

Tipin paralelleri Bulgaristan'da Nicopolis ad Nestum/Mestum'da⁵²⁶ bir yapı kompleksinde, *castrum* Iatrus'ta⁵²⁷, Sadovec⁵²⁸, Pernik⁵²⁹, Ratiaria⁵³⁰, Dichin yakınlarındaki Gradishteto⁵³¹ ve Dichin'de bir depolama yapısında⁵³² ortaya çıkmıştır. Parion'da⁵³³ da benzer tipler ele geçmiştir. Bahsi geçen yerleşmelerin tamamında MS 5. yy.'a tarihlenen tipin tüm halde ele geçen örneklerinde, dışa açılan gövde omurga yaptıktan sonra daralarak düz bir dip ile sonlanmaktadır.

4.2.1.3. Fırın Kapları⁵³⁴

Atina Agorası'nda, MÖ 5. yy.'ın ortasından itibaren görülen oldukça geniş, düz dipli, alçak ve dik gövdeli formların, *tagenon* (tava) olarak isimlendirileceği belirtilmiştir⁵³⁵.

⁵²⁶ Кузманов 1993: 40, Tip IV.

⁵²⁷ Böttger 1982: 65, Tip IV.

⁵²⁸ Kuzmanov 1992: 210, Tip 3, Variant 1.

⁵²⁹ Kuzmanov 1985: 39, Tip I.

⁵³⁰ Kuzmanov 1987: 113, Lev. XXV/8.

⁵³¹ Кузманов 2009: 156-157, Tip I/II.

⁵³² Swan 2019: 513-514, Tip 2a.

⁵³³ Ergüner 2012: 228-231, Lev. 206/499.

⁵³⁴ İngilizce ve Almanca terminolojide zaman zaman formun ismi, gövde ve ağız yapılarındaki farklılıklara dayalı olarak çeşitlendirilmiştir. Çalışmamızdaki buluntular arasında temsili olmayan, gövdenin profile 45 derece açıyla dışa açıldığı, uzun saplı tipin yalnızca yağda kızartılan yemekleri hazırlamada kullanıldığı düşünülmektedir. Bu nedenle İngilizcede “frying pan”, Almancada ise “die Bratpfanne” terimleri kullanılmıştır ki her ikisi de kızartma tavaşı anlamına gelmektedir. Çalışmamızda da yer alan diğer versiyon ise, yarı küresel gövdelidir ve ağzın altında tüm gövdeyi çevreleyen yatay tutacak bulunur. Dolayısıyla modern fırın kapları ile kıyaslanmış ve İngilizcede “cooking dish veya cooking pan”, Almancada ise “Garpfanne” olarak tanımlanmıştır.

Kızartma tavaşı örnekleri için: Lüdorf 2006: Lev. I-II. “Frying pan” kullanımı için bkz.: Hayes 1995: 191, 38; “Bratpfanne” kullanımı için bkz.: Lüdorf 2006: 41. “Cooking dish” kullanımı için bkz.: Sackett 1992: 173; Hayes 1995: 191, 37. “Garpfanne” kullanımı için bkz.: Lüdorf 2006: 41. Frying pan ve cooking pan kullanımı ile örnekler için bkz.: Slane 1990: 73-74, Fig. 16, 161-163, 167. A. Berlin bu ayrımların modern formlar üzerinden yapıldığı üzerinde durarak, antik formlara çok kesin görevler yüklenemeyeceğini ifade eder ve daha tarafsız bir terim olan “pan” i kullanır. Dilimizde doğrudan tavaya karşılık gelen terimin, sözlükte tepsisi veya yassı kap gibi yan anlamları da vardır. Zira Berlin, gövdesi nispeten yüksek ve düz dipli bu formun, içindeki yemeğin oturmasına imkân verecek şekilde tasarlandığını ve bunun da fırın kullanımına işaret ettiğini belirtir. Berlin 1997: 104, dn. 225. Tüm bu bilgilerden yola çıkılarak incelenen form “fırın kabı” olarak isimlendirilmiştir.

⁵³⁵ Sparkes – Talcott 1970: 228 ve dipnot 2, Lev. 96, 1983. Burada incelenen tip için modern fırın tepsileriyle analogi kurulmuştur.

Bu forma, MÖ 2. yy.'ın başlarına dek bir daha rastlanmazken, söz konusu yüzyılda yeniden ortaya çıktığında bazı morfolojik değişimler geçirdiği görülür. Gövdenin profilde 45 derece açıyla dışa açıldığı sapsız veya saplı olabilen tipin çalışmamızdaki buluntular arasında temsili yoktur⁵³⁶.

İkinci ana tip ise yine düz dipli ancak yarı küresel gövdelidir. Malzememiz arasında bu tipin gelişim aşamasını da izleyebilecek biçimde farklı alanlardan ele geçen toplam 4 örnek değerlendirilmiştir.

İğdebağları Manastır Mevkii'nde bulunan parça (**Kat. No. 69**), ancak gövdenin başladığı yere kadar korunagelmıştır. Ağız içe ve dışa çekilmiş, üst kısımda kapak yuvası oluşturulmuştur. Bu haliyle, Batı Anadolu yerleşimlerindeki kaba kullanım seramiklerini çalışan G. Lüdorf'un "Y-formlu" olarak tanımladığı ağız yapısına sahip kapların erken örneklerine benzediği görülmektedir⁵³⁷. Gövdenin daralarak indiği anlaşılmaktadır. Kırmızı hamurda mika katkı gözlemlenmiştir.

Kat. No. 69'un benzerleri Ephesos'da MS 1. yy.'ın ikinci yarısından 2. yy.'ın başlarına dek tarihlenen malzeme arasında tespit edilmiş⁵³⁸ olup form bakımından neredeyse tam paraleline ise Ilion'da, MS 2. yy. sonu ile 3. yy. başına tarihlenen ev içi buluntular arasında rastlanmıştır⁵³⁹.

Sufunya'dan ele geçen parça (**Kat. No. 21**), ancak küresel gövdenin başlangıcına dek koruna gelmiştir.

Bu kapta ağzın altında dışa çekilen yatay bir alanın belirginleştiği görülür. Bu alanın kapağın oturmasını sağlamasının yanı sıra kabı tutmaya da yarayabileceği tarafımızdan düşünülmektedir. Kırmızımsı kahverengi rengindeki hamurda siyah taşçık, şamot ve kum katkı gözlemlenmiştir.

Didyma'da kutsal yol kazılarında MS 1. yy. sonrasına⁵⁴⁰, Ilion'da bir evin atık malzemesi arasında⁵⁴¹ ve Miletos'ta Heroon I'deki⁵⁴² buluntular da MS 2. yy.'a

⁵³⁶ Söz konusu tip için bkz.: Rotroff 2006: 186-195.

⁵³⁷ Lüdorf 2006: 43, Typus P II/1, Lev. 3, P 27-39.

⁵³⁸ Meriç 2002: 101, K660-664.

⁵³⁹ Tekkök-Biçken 1996: 123, Fig. 89, F 36.

⁵⁴⁰ Wintermeyer 2004: 95, P 3.

⁵⁴¹ Kozal 2001: 324, Lev. 21/173.

⁵⁴² Pülz 1986: 16-17, Fig. 13/41.

tarikhlenmiştir. Yunanistan'da yer alan Erythrai'daki hamam yapısında⁵⁴³ da ortaya çıkan tipin, söz konusu bölgeyle sınırlı kalmayıp batıda Arnavutluk'a kadar yayıldığı Butrint'te bulunan örnekle anlaşılmış ve burada MS 3. yy.'ın ortalarına tarikhlenmiştir⁵⁴⁴. Zira ana üretim merkezinin Phokaia olduğu düşünülen tipin⁵⁴⁵, kentte yakın tarihte yapılan bir çalışmada MS 3. yy.'a dek üretilmeye devam ettiği ortaya koyulmuştur⁵⁴⁶.

Yeniköy Akalan'daki kaya mezarı içinden ele geçen iki parça (**Kat. No. 37-38**) dörtte üç oranında korunagelmıştır. Ağız belli belirsiz içe dönük ve üst kısımda yuvarlatılmıştır. Ağız altındaki yatay çıkıntı tıpkı **Kat. No. 21**'de olduğu gibi hem tutacak işlevi görüp hem de kapağı tutuyor olmalıydı. İki parçanın hamuru da pişmelerine bağlı olarak gevrek yapılı ve gri renkli olup, katkı maddesi olarak beyaz taşçık ve mika gözlemlenmiştir.

Fırın kapları grubundaki son evreyi temsil eden bu tipin yayılım alanının oldukça geniş olduğu anlaşılmıştır. Araştırma alanının yakın çevresindeki Ilion⁵⁴⁷, Parion⁵⁴⁸ ve Thasos'ta⁵⁴⁹ MS 3. yy.'dan itibaren kullanıldıkları tespit edilmiştir. Didyma'da MS 3. ve 4. yy.'da⁵⁵⁰, Korinth'te Demeter ve Kore Kutsal Alanı'nda ithal malzeme olarak MS 4. yy.'da⁵⁵¹, Knossos'ta⁵⁵² ve İstanbul'daki Saraçhane kazılarında⁵⁵³ MS 4. yy. ile 5. yy.'ın ilk yarısına tarikhlenen tabakalarda görülmeye devam eder. Nikopolis'te, cadde giderinde kapalı kontektte bulunarak MS 5. yy.'a tarikhlenen örneğin yanı sıra⁵⁵⁴, Berenike'de de Geç Roma Devri pişirme kapları arasında ithal malzeme olarak değerlendirilen bir örnek ele geçmiştir⁵⁵⁵.

E. Ergürer, Parion'da bu tipin MS 7. yy.'a dek görüldüğünü belirtir ve kesin olmamakla birlikte, dış yüzeyleri düz olan örneklerin daha erken, yivli olanların ise daha geç

⁵⁴³ Ackermann – Duret 2014: 4-5, Fig. 8/31.

⁵⁴⁴ Reynolds 2019b: 245, Fig. A.8s.

⁵⁴⁵ Aydemir 1995: b.a.

⁵⁴⁶ Fırat 2011: 89, Yayvan Kap, Foça Tip B.

⁵⁴⁷ Tekkök-Bıçken 1996: 124, Fig. 90, F 41.

⁵⁴⁸ Ergürer 2018a: 136-137, Kat. No. 21-38.

⁵⁴⁹ Abadie-Reynal – Sodini 1992: 40, CC36.

⁵⁵⁰ Wintermeyer 2004: 96, Fig. 731-732.

⁵⁵¹ Slane 1990: 74, Fig. 16, 167.

⁵⁵² Sackett 1992: 252, U67.

⁵⁵³ Hayes 1992: 91, Deposit 2, Fig. 30, 2.1; 92, Deposit 4, Fig. 30, 6.

⁵⁵⁴ Reynolds – Pavlidis 2017: 660, Fig. 9, No. 7.

⁵⁵⁵ Riley 1979: 276, D588, Fig. 108.

olduğunu ekler⁵⁵⁶. Bu görüşün doğru olması halinde, hem **Kat. Nr. 37-38'de** yiv olmaması hem de diğer merkezlerdeki buluntuların MS 3 ile 4. yy.'da yoğunlaşması nedeniyle, Yeniköy buluntuları da MS 3 ve 4. yy.'lara tarihlenebilir.

4.2.1.4. Pişirme Kâse ve Çanakları⁵⁵⁷

Tip 1

Dolucatepe'den ele geçen 10 parça ile temsil edilmektedir. Ağız çapları 13 ila 26 cm. arasında değişen örneklerin yalnızca ikisinde gövde yarıya dek korunagelmıştır. Kapların ortak özelliği ağzın yatay biçimde dışa çekilmiş olmasıdır. Bazı örneklerde bu yatay alan içe doğru da çekilmiş, profil T biçimli olmuştur. Son varyasyonda ise ağzın hem daha kalın hem de kanca gibi aşağı doğru sarkıtıldığı görülmektedir. **Kat. No. 51** ile **Kat. No. 52'de** ayrıca ağzın hemen altından başlayan kulp yerleri mevcuttur.

Tipin tüm halde ele geçen paralellerinde, gövdenin bazı versiyonlarda aşağı doğru nispeten yumuşak bir geçişle, birçoğunda ise omurga yaptıktan sonra daraldığı görülmüştür.

İtalya orijinli oldukları literatürde kabul gören tip Pannonia'da yoğun olmak üzere Noricum Eyaleti'ndeki bazı yerleşmelerde de ortaya çıkmış ve böylece geniş bir alana yayıldıkları anlaşılmıştır⁵⁵⁸.

Zira ağzın yana çekildiği ve nispeten küresel gövdeli oldukları görülen **Kat. No. 51** ve **Kat. No. 52'nin** tam paralellerine İtalya'da, Sutri⁵⁵⁹ ve Sırbistan'da Sirmium'da⁵⁶⁰ rastlanmış ve genel hatlarıyla MS 1 ile 2. yy.'lara tarihlenmişlerdir. **Kat. No. 53** de bu gruba ait olmalıdır.

MS 1. yy.'da önemli bir lejyon üssü olan Carnuntum ve yakın çevresindeki kentlerin buluntuları üzerinden yapılan tipolojik çalışmada söz konusu tip ağız biçimlerindeki

⁵⁵⁶ Ergürer 2018a: 137.

⁵⁵⁷ Gövde yapısından dolayı güveç formu başlığı altında incelediğimiz tiplerle örtüşen ve pişirmede de kullanıldığı anlaşılan bu tipi güveçlerden ayıran temel fark A. Berlin'in sınıflandırmasına göre, güveçlerde olan kapak yuvasının olmamasıdır. Berlin 1997: 112-115.

⁵⁵⁸ Horváth 2003: 228.

⁵⁵⁹ Duncan 1964: 59, Fig. 10, Form 24.

⁵⁶⁰ Brukner 1981: 93, Lev. 81, Tip. 57.

farklılıklar sayesinde alt tiplere ayrılabilmiştir. Dolucatepe’de ele geçen parçaların bir kısmı bu tipolojiye göre değerlendirilebilmektedir.

Buna göre İmparator Tiberius dönemine gelindiğinde ağız üstü yivlendirilmiş tipler ortaya çıkmıştır⁵⁶¹. **Kat. No. 54** bu versiyona bir örnek olmalıdır.

Tip 1a:

Kat. No. 55-56, Ağız kısmı içe doğru çekilerek T biçimi verilmiş olan kaplar alt bir varyasyon olarak tarafımızdan değerlendirilmiştir. **Kat. No. 55**’in ağzının üst yüzeyinde belli belirsiz yivler bulunmaktadır. Bu versiyonun Pannonia’da MS 2. yy.’ın başında görüldüğü belirtilmiştir⁵⁶². Ilion’da Tip 1a’nın paraleline bir evin atık malzemesi arasında rastlanmış ve atık genel olarak MS 1 ile 2. yy.’lar arasına tarihlenmiştir⁵⁶³.

Tip 1b:

Kat. No. 57-58-59-60’da ağız kalınlaştırılmış ve kanca biçiminde aşağı çekilmiştir. Yalnızca **Kat. No. 57**’de gövdenin üçte ikisi korunagelmıştır. Bu parçada ağızdan gövdeye geçişte içe doğru bir girinti oluşturulmuştur. Gövde dışa doğru açılarak başlamakta, daha sonra düze yakın bir biçimde inmektedir.

Hamur renkleri kırmızımsı sarı – kahverengi arasında değişkenlik gösteren parçalarda **Kat. No. 52, 53, 55** ve **57**’de mika; **Kat. No. 51, 53, 54**’te kuvars; **Kat. No. 57** ve **58**’de taşçık gözlemlenmiştir.

Tipin tam paralellere İtalya’da bir liman şehri olan Cosa’da rastlanmıştır⁵⁶⁴. Söz konusu liman şehrinde, MS 1.’yy.’ın sonundan 3. yy.’ın başına dek varlığını sürdürmüş zengin bir Roma villasının⁵⁶⁵ mutfakla bağlantılı odalarında ortaya çıkan bu derin kâse tipinin⁵⁶⁶, bol soslu yemeklerin masrafını karşılayabilecek zengin kimseler tarafından

⁵⁶¹ Duncan 1964: 59, Fig. 10, Form 23; Petznek 1997: 239.

⁵⁶² Petznek 1997: 239. Ayrıca 246, Tip 17.5.2 ve 247, Tip. 17.6.

⁵⁶³ Kozal 2001: 324, Lev. 11, Nr. 160.

⁵⁶⁴ Dyson 1976: 14, 139, Fig. 56.

⁵⁶⁵ McCann 1987: 33.

⁵⁶⁶ Bu grup, Cosa malzemesini çalışan S. Dyson tarafından “saucepan” yani saplı ve görece derin tencere olarak sınıflandırılmıştır. Dyson bunu işlevsel nedenlere dayandırmış ve MS 1. yy.’dan önce görülmemiş bu tipin, içinde yoğun olarak sos kullanılan yemekleri karıştırırken sosun etrafa sıçramasını önlemek amacıyla geniş ağızlı ve derin olarak üretildiklerini ifade etmiştir.

tercih edildiği ve bir çeşit statü simgesi olduğu belirtilmiştir⁵⁶⁷. Cosa'nın güneydoğusundaki Sutri'de de benzer örnekler seramik fırınları içinde bulunarak doğrudan kâse / omurgalı kâse olarak değerlendirilmişlerdir⁵⁶⁸.

Ilion'da bir evin MS 1. yy.'ın ikinci yarısına tarihlenen inşa evresinde de Tip 1b'nin paraleli bulunmuştur⁵⁶⁹.

O. Brukner; Sirmium, Cibalae gibi kentlerde ortaya çıkan tipi kâse / *caccabus*⁵⁷⁰ olarak tanımlamış, bu tipin Flaviuslar dönemiyle birlikte yoğunlaşan Romanizasyon etkisiyle, Pannonia Inferior işliklerinde de üretilmeye başladığını belirtmiştir⁵⁷¹. Zira söz konusu tip, askeri bir yerleşim olan Aquincum'da da en geç MS 2. yy.'a dek yalnızca Roma lejyonlarının konakladığı sürelerde üretim yapan işlik malzemesi arasında da yer almaktadır⁵⁷². Petznek'in çalışması da söz konusu tip ve varyasyonlarının Pannonia dahilinde, iç kısımlardan ziyade sınır (*limes*) bölgelerinde bulunduklarını ortaya koyduğu için⁵⁷³, yayılımında askeriye'nin başrolü oynadığı çıkarımında bulunulmuştur⁵⁷⁴.

Bahsi geçen kentlerde bulunan örneklerden bazılarında, Dolucatepe'de ele geçen parçaların bir kısmında olduğu gibi kullanıma bağlı olabilecek is izlerinin bulunması pişirme işleminde kullanıldıklarını düşündürmektedir.

4.2.2. Hazırlama ve Servis Kapları

4.2.2.1. Kâse ve Çanaklar

Çalışma sırasında formu kâse ve çanak olarak tespit edilebilen 8 parça değerlendirilmiş olup tamamı farklı tiplerdedir.

⁵⁶⁷ Donnelly 2016: 188-189. Donnelly, Dyson'ın "saucepan" olarak sınıflandırdığı grupları *casserole* olarak tanımlamış, söz konusu formun *caccabus* veya pişirme kâsesi olarak da bilindiğini belirtmiştir. Donnelly 2016: 16.

⁵⁶⁸ Duncan 1964: 58-59, Fig. 10, Form 18, Nr. 65, Form 20, Nr. 67.

⁵⁶⁹ Kozal 2001: 324, Lev. 11, Nr. 124.

⁵⁷⁰ *Caccabus*'un formu ve modern anlayıştaki karşılığı için farklı yorumlar vardır. Farklı formların gerektiğinde aynı veya benzer işlevler için kullanılabildiği bilindiği için genel anlamda bir pişirme kabı olduğu söylenebilir.

⁵⁷¹ Brukner 1981: 182.

⁵⁷² Vámos 2016: 45, Fig. 4, Nr. 6-9.

⁵⁷³ Petznek 1997: 240-241.

⁵⁷⁴ Horváth 2003: 230.

Tip 1

Oruçbeyli, Yılanlıdere Mevkii'nden ele geçen kâsenin (**Kat. No. 139**) ağzı neredeyse dik olup, parçanın dış yüzeyinde gövde üzerinde keskin bir çıkıntı yer almaktadır. Sarımsı kırmızı renkli hamurda kireç katkı gözlemlenmiştir.

Tipin tespit edilebilen tek karşılaştırma örneği, Cosa'da MÖ 1. yy.'a tarihlenen bir çöplükte ele geçmiştir⁵⁷⁵.

Tip 2

Oruçbeyli'den ele geçen parçanın (**Kat. No. 140**) ağzı ve gövdesinin üçte biri koruna gelmiştir. Dışa çekilmiş ve hafif aşağı sarkık ağzın uç kısmı kırılmıştır. Gövde ise görece kalın cidarlı olup, içe daralarak inmektedir. Sarımsı kırmızı renkli hamurda siyah taşçık katkı gözlemlenebilmiştir.

Stratigrafik kontekst buluntusu olarak en erken Didyma'da, MÖ 2. yy.'da görülen tipin asıl yaygın olduğu dönemin ise MS 1. yy. olduğundan bahsedilir⁵⁷⁶. Miletos'taki Heroon I ve III buluntuları arasında da bulunan çanaklar ise MS 2. ve 3. yy.'lara tarihlenmiştir⁵⁷⁷.

Didyma tipolojisine göre Oruçbeyli örneği, düze yakın gövdesi ile görece geç örneklerden olmalıdır. Zira tipin tam paraleli Ephesos'ta bir sarnıç içinde MS 1. yy.'a tarihlenen tabakada bulunmuştur⁵⁷⁸. Tüm halde bulunan örnekler aracılığıyla düz dipli oldukları bilinmektedir.

Tip 3

Dolucatepe'den ele geçen örneğin (**Kat. No. 61**) ağzı ve gövdesinin üçte ikisi korunagelmiştir. Ağız yukarı doğru bombeli bir biçim alacak şekilde hafif dışa ve aşağı çekik, gövde ise konik bir biçimde dibe doğru daralarak inmektedir. Gövdede bulunan çıkıntı, ağız ile birleştiğinde çanağa bir "S" profili verir. Açık kırmızımsı renkli hamurda mika ve beyaz taşçık katkı gözlemlenmiştir.

⁵⁷⁵ Dyson 1976: 102, Fig. 36-106.

⁵⁷⁶ Wintermeyer 2004: 102, Tip 6.

⁵⁷⁷ Pülz 1985: Form 24; Pülz 1986: 16, Fig. 9-10, Nr. 27-29.

⁵⁷⁸ Meriç 2002: 112, K697.

Novae'de MS 2. yy.'dan itibaren tarihlenen bir komplekste ortaya çıkan tip⁵⁷⁹ ayrıca Ilion'da, aşağı şehrin güney eteklerinde yer alan bir sarnıçtan ele geçen buluntular arasında da tespit edilmiştir. Kapalı kontekst buluntusu olması sayesinde MS 3. yy.'ın ortasına tarihlenebilen çanağın⁵⁸⁰ hamuru pembemsi turuncu, mika ve beyaz taşçık katkılı olarak tanımlanmıştır. Buna bağlı olarak yüzey de pürüzlüdür⁵⁸¹. Dolucatepe buluntusunun aynı özellikleri taşıdığı gözlemlenmiştir. Ilion örneğinin yerel üretim olduğu üzerinde durulmuştur.

Tip 4

Mermerhöyük'te bulunan tip (**Kat. No. 128**), tek örnekle temsil edilmektedir. Ağzı ve gövdesinin üçte biri korunagelen parçanın ağzı dışa çekilmiş; iç kısım, tepe noktası ve dış kısımları köşeli olacak şekilde biçimlendirilmiştir. Küresel biçimde dibe doğru daralan gövdenin dış yüzünde derin yivler bulunur. Açık kırmızı renkli hamurda kireç ve mika katkı gözlemlenmiştir.

MS 3. yy.'dan itibaren görülmeye başladığı kabul edilen tipin⁵⁸² erken örnekleri görece daha yuvarlak ve dışa sarkık ağızlıdır. Bu versiyon Berenike'de⁵⁸³ gözlemlenmiştir. Ephesos⁵⁸⁴ ve Miletos'ta⁵⁸⁵ üç köşeli ağız yapısına sahip örnekler çoğunlukta olup, MS 3. yy.'dan MS 6. yy.'a dek tarihlenmişlerdir. Zira Samos'ta Erken Bizans Devri'nden kalma bir sarnıç⁵⁸⁶ ve Knossos'ta MS 6. yy.'ın ilk yarısına tarihlenen kilise yapısındaki buluntular⁵⁸⁷ arasında da aynı tipe rastlanmıştır.

Girit'te Knossos'un yanı sıra Vafe'deki Agioi Asomatoi kilisesi çevresindeki ev ve mezarlar ile Vrises'te⁵⁸⁸ erken Bizans Devri çiftlik yapısında yapılan kazılarda aynı çanaklar ele geçmiştir.

İtalya'da, Otranto'da görülen örnekler MS 5.-6. yy.'lara tarihlenirken, Ege orijinli oldukları da belirtilmiştir⁵⁸⁹. Söz konusu çanakların aynı dönemlerde Arnavutluk'a dek

⁵⁷⁹ Klenina 2006: 118, Tip 1.

⁵⁸⁰ Tekkök-Biçken 1996: 110.

⁵⁸¹ Tekkök et al. 2001: 366, 147.

⁵⁸² Gassner 1997: 164-165, Lev. 54/670.

⁵⁸³ Riley 1979: 345-347, D926.

⁵⁸⁴ Gassner 1997: 164.

⁵⁸⁵ Berndt 2003: 92, Form IX, Variant A.

⁵⁸⁶ Isler 1969: 210, Fig. 20.

⁵⁸⁷ Hayes 2001: 438, A 26.

⁵⁸⁸ Fiolitaki 2014: 470-471, Fig. 4/34-35.

ulaştıkları Onhezmit Kalesi'ndeki⁵⁹⁰ buluntular sayesinde anlaşılmıştır. Korinth'te bir Geç Roma Devri hamamında bulunan çanak, tipin MS 7. yy'ın başında hala kullanımda olduğunu ortaya koymuştur⁵⁹¹.

Kat. No. 128 bahsi geçen yerleşmelerde MS 5 ile 7. yy.'lar arasına tarihlenen örneklerle benzetilmektedir.

Tip 5

Gölcük Köyü İbrahim Bey Çayırı Mevkii'nde bulunan parça (**Kat. No. 77**), gövdenin yarısına dek korunagelmıştır. Ağız yukarı ve dışa çekik olup üçgen biçiminde profilendirilmiştir. Açık kahverengi hamurda kireç katkı gözlemlenmiştir.

Romanya'nın güneybatısındaki Oltenia bölgesinde yapılan kazılarda ele geçen tip burada MS 3. yy.'a tarihlenirken⁵⁹², tipin tam benzerleri birer kale yerleşimi olan Tropeaum Traiani⁵⁹³ ile Novae'de MS 4. yy.'a tarihlenen tabakalarda ortaya çıkmış ve Novae özelinde yerel üretim olabileceği üzerinde durulmuştur⁵⁹⁴.

Tüm halde ele geçen buluntulara göre bu çanak tipi alçak kaidelidir.

Tip 6

Sufunya'dan ele geçen parça (**Kat. No. 22**) gövdenin yarısına dek korunagelmıştır. Ağız içe dönük olup kalınlaştırılmıştır. Küresel gövdeye geçiş dışa doğru bir çıkıntıyla vurgulanmıştır. Kırmızımsı kahverengi hamurda beyaz taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Demetrias'taki bazilika kazısında ortaya çıkan tip için, daha önceki çalışmalarda da benzer bir forma rastlanmadığından yerel üretim yorumu yapılmış ve formun bulunduğu tabaka, sikke buluntularına dayandırılarak MS 5 ile 6. yy.'lara tarihlenmiştir⁵⁹⁵.

İlerleyen yıllarda Korinth'te yapılan kazılar formun benzerlerinin MS 4. yy.'dan 6. yy.'a dek sıklıkla kullanıldığını ortaya koymuştur⁵⁹⁶. Thasos'ta⁵⁹⁷ da bir parçayla temsil edilen

⁵⁸⁹ Arthur et al. 2007: 340-341.

⁵⁹⁰ Lako 1984: Lev. I, No. 2-5.

⁵⁹¹ Sanders 1999: 461-462, Fig. 11/16.

⁵⁹² Popilian 1976: 122, Tip 7.

⁵⁹³ Cătănescu – Barnea 1979: 177-226, 185-186, Fig. 156, 2.5.

⁵⁹⁴ Klenina 2006: 94, Tip II.

⁵⁹⁵ Einwanger 1981: 42-43, Form I Variant I.

⁵⁹⁶ Williams II – Zervos 1982: 138, Fig. 2 No. 67, 66 (66 no.'lu çizim katalogda 68.'in altında anlatılmıştır); Slane – Sanders 2005: 265, fig. 6, 2-44, 2-45.

formun, bahsi geçen tüm örneklerde benzer hamur özelliklerini paylaştığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Sufunya'dan ele geçen parça, 25 ile 35 cm. arasında ağız çapı olan diğer buluntulara göre 18 cm. ağız çapıyla küçük boyutlu bir örnektir.

Tip 7

Kızılcaterzi'de bulunan çanağın (**Kat. No. 26**) dörtte üçü korunagelmıştır. Görece kalınlaştırılmış ağzın üst yüzeyi düz olup, kazıma dalga motifi işlenmiştir. Kırmızı renkli hamurda kireç ve şamot katkı gözlemlenmiştir.

Tipin tam paraleli günümüzde Bulgaristan'ın orta kesimlerinde yer alan ve Roma döneminde bir kale yerleşimi olan Dichin'de, MS 5. yy.'ın sonlarına tarihlenen tabakalarda bulunmuştur⁵⁹⁸. Bahsi geçen yerleşimde bu tip kâselerin düz dipile sonlandığı görülmektedir.

Tip 8

Gölcük Köyü İbrahim Bey Çayırı Mevkii'nde ele geçen parça (**Kat. No. 78**) gövdenin başladığı noktaya dek koruna gelmiştir. Buna göre ağız iç tarafta kalınlaştırılmış, üstte düz bir alan oluşturulmuştur. Bu alana iki adet sığ yivle basitçe hareket katılmıştır. Gövde ise keskin bir şekilde dışa açılmış olup oldukça ince cidarlıdır. Açık kahverengi renkli hamurda siyah ve beyaz taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Novae'de, MS 5. yy.'ın ilk yarısında yerel olarak üretildiği öne sürülen paralel örnekler rastlanmıştır⁵⁹⁹. Benzer örnekler Korinth'te⁶⁰⁰yine MS 5. yy.'ın ortasına tarihlenen sokak atıkları arasında ve Sikyon⁶⁰¹yüzey araştırmalarında ele geçmiştir. Tüm halde bulunan örnekler göre ağzın altında görülen ve gövdenin dışa açılan kısmı keskin bir açıyla daralarak düz bir dipile sonlanmaktaydı.

4.2.2.2. Testiler

Kataloga alınan 8 adet testi parçası sekiz ayrı tipe ayrılabilmiştir.

⁵⁹⁷ Abadie-Reynal – Sodini 1992: 47, Fig. 20, CC127.

⁵⁹⁸ Swan 2019: 514, Tip 8.

⁵⁹⁹ Klenina 2006: 103, Tip 3.

⁶⁰⁰ Slane – Sanders 2005: 289/ 1-39, 1-40.

⁶⁰¹ Tzavella 2014: 91-102, 94-95 / SP 75.12.

Tip 1

Dolucatepe'den ele geçen buluntunun ağzı ile boynun bir kısmı korunagelmıştır (**Kat. No. 62**). Tipin benzerine Ilion'un aşağı şehrinde yer alan sivil yapılarda rastlanmıştır⁶⁰². Tabakasıyla birlikte kabaca MÖ 225-130 yılları arasına tarihlenen testinin hamur yapısı Ilion'da kaba kullanım seramiklerinde kullanıldığı belirtilen mika katkılı, kırılğan yapıya sahiptir ve ton, kırmızımsı kahverengi olarak tanımlanmıştır⁶⁰³. Dolucatepe örneğinin hamur yapısı da söz konusu tanımla benzeşmektedir. Bu hamurun merkez veya kuzey Troas bölgesinde veya yakın adaları da kapsayan bir alanda üretilmiş olabileceğinden de bahsedilmiştir⁶⁰⁴.

Tip 2

Yayaagaç Köyü'nde bulunan parça (**Kat. No. 85**), boynun başladığı noktaya dek korunagelmıştır. Bu haliyle ağız dışarı ve aşağı çekilerek profilde üçgen biçimi verilmiştir. Kısa ve daralarak inen boyunda kulbun başladığı yer seçilebilmektedir. Açık kırmızı renkli hamurda katkı maddesi gözlemlenmemiştir.

Bu ağız yapısına sahip testiler en erken MS 2. yy.'ın ikinci yarısından itibaren günümüz Bulgaristan'ının orta kesimlerindeki Sliven'de bir Roma nekropolünde⁶⁰⁵, Istralca⁶⁰⁶ ve Kabile⁶⁰⁷ yakınlarında genel hatlarıyla MS 2 ile 3. yy.'ın ortasına tarihlenen tümülüsler ile Tuna Nehri'nin güney kıyısındaki Vidin yakınlarında yine MS 2. yy.'a tarihlenen bir tümülüste⁶⁰⁸ mezar içi hediyesi olarak bulunmuştur.

Aynı tip kullanım Tuna'nın hemen kuzeyinde, Oltenia Bölgesi'ndeki nekropollerde de tespit edilmiş⁶⁰⁹ ve burada MS 2. yy. sonlarından MS 3. yy. başına dek tarihlendirilmişlerdir⁶¹⁰. Farklı kullanımlara örnek olarak ise yine Bulgaristan'da, Pernik yakınlarındaki Asklepios kutsal alanı malzemesi⁶¹¹ ile Pernik'in hemen

⁶⁰² Berlin 1999: 122, No. 131.

⁶⁰³ Tekkök-Biçken 1996: 8; Berlin 1999: dipnot 27.

⁶⁰⁴ Berlin 1999: 86.

⁶⁰⁵ Бацова-Костова 1970: 24, Fig. 5-6.

⁶⁰⁶ Чолаков et al. 2016: 20, 240, Lev. 6, V-2/28.

⁶⁰⁷ Миков et al. 2018: 295-331.

⁶⁰⁸ Джонова 1962: 34-36, Fig. 7, 10.

⁶⁰⁹ Popilian 1976: 98-99, Tip 7.

⁶¹⁰ Popilian – Bondoc 2012: 221, 1.3.4.

⁶¹¹ Любенова 1980: 15-172, No. 321-322.

güneydoğusundaki Kralev Dol'da bir Geç Roma villası buluntuları⁶¹² arasında ortaya çıkan testiler gösterilebilir. Söz konusu tip bu iki alanda MS 4. yy.'a tarihlendirilmiştir.

Tipin tüm halde ele geçen örnekler aracılığıyla küresel gövdeli olduğu, tek ve dikey kulbun ise boynun ortasından veya bitiminden başlayarak gövdenin en geniş kısmı ile birleştiği anlaşılmaktadır. Dairesel veya dikdörtgen kesitli olabilen bu kulpların üst kısmında bir ya da iki adet sığ yiv yer almaktaydı. Kapların dibi ise alçak kaidelidir.

Tip 3

Avşar Köyü Çakıllar Mevkii'nde bulunan parça (**Kat. No. 94**), boynun gövdeyle birleştiği noktaya dek koruna gelmiştir. İçe eğimli ağzın üst kısmı, sığ biçimde yivlendirilmiştir. Boyun, ağzın altından başlayarak şişkinleşir ve gövdeye doğru daralır. Boynun dış yüzeyinde yatay halde sığ ve geniş yivler bulunur. Dikey ve elips formlu kulp ağzın 1,5 cm altından başlamaktadır. Açık kırmızı renkli hamurda kireç, mika ve şamot gözlemlenmiştir.

Tipin en erken birebir paralelleri Romula'daki nekropoliste sikkeler aracılığıyla MS 2. yy. ortası ve ikinci yarısına tarihlenmiştir⁶¹³. Bununla birlikte Telița yakınlarındaki Valea Morilor'da ortaya çıkarılan ve özellikle günlük kullanım seramiği üretimi üzerine yoğunlaşmış seramik işliğı, tipin MS 4. yy.'da halen üretilmekte olduğunu ortaya koymuştur⁶¹⁴. Bir diğer örnek de Kallatis'te bir Geç Roma Devri mezarlığında, mezar buluntusu olarak ele geçmiştir⁶¹⁵.

Tüm halde bulunan karşılaştırma örneklerine göre, gövde orta kısımda oldukça genişledikten sonra daralarak inmekte ve alçak kaide ile sonlanmaktaydı.

Tip 4

Şarköy, Sufunya Mevkii'nde ele geçen parçanın (**Kat. No. 23**) ağzı ve boynunun bir kısmı korunagelmiştir. Ağız yuvarlatılmıştır. Kırmızımsı sarı renkli hamurda kireç ve şamot katkı gözlemlenmiştir.

⁶¹² Найденова 1985: 32-33, Lev. 22, Fig. 69.

⁶¹³ Popilian 1976: 96-97, Tip 2, Variant a.

⁶¹⁴ Baumann 1997: 41, Tip II.

⁶¹⁵ Iconomu 1969: 95, Fig. 15.

Bulgaristan'ın Ivaylovgrad (Ortaköy) kasabasındaki bir Roma villasında bulunan testilerden, Tip 1 ana başlığı altında Varyasyon 3 olarak değerlendirilen örnekler yuvarlatılmış ağızları sebebiyle Sufunya'daki parça ile benzerlerdir. Burada yerel/bölgesel üretim olarak ele alınan varyasyon MS 2 ila 4. yy.'lar arasına tarihlenmiştir⁶¹⁶.

Aynı tip Amphipolis'te, kentin Roma Devri *gymnasium* u olarak tespit edilen ve MS 2. yy.'a tarihlenen yapıda bulunmuş olup, alandan gelen seramik malzeme MS 1. yy.'ın ortalarından itibaren tarihlenmiştir⁶¹⁷.

Tüm halde ele geçen örnekler göre boynun orta hizasından başlayan dikey kulp, iki veya üç yivli olup gövde ovoid biçimlidir. Dipler; düz, alçak kaideli veya içbükey olacak şekilde çeşitlendirilmiştir.

Tip 5

Dolucatepe'de ele geçen parça boyun hizasına dek korunagelmıştır (**Kat. No. 63**). Ağız dışta yuvarlatılmışken, silindirik boynun aşağı doğru genişleyerek açıldığı görülür. Kırmızımsı sarı renkli hamurda mika ve beyaz taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Tipin tam paralelleri Bulgaristan'ın Ivaylovgrad (Ortaköy) kasabasındaki Roma villası kazısının⁶¹⁸ yanı sıra, Edirne'de Makedonya Kulesi kurtarma kazılarında da ortaya çıkarılmış⁶¹⁹ ve her iki alanda da MS 2 ile 4. yy.'lar arasına tarihlenmişlerdir.

Tip 6

Dolucatepe'den ele geçen parça (**Kat. No. 64**) oldukça ince cidarlıdır. Ağız dışa doğru kavislendirilmiş olup aşağı sarkıktır. Ağzın iç kısmında kapak yuvası olabilecek girinti bulunmaktadır. Boynun daralarak indiği anlaşılmaktadır. Açık kırmızı hamurda beyaz taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Knossos'ta birden fazla buluntuyla temsil edilen bu tip, devetüyü renkli yerel mal grubu arasında incelenmiş olup⁶²⁰ yine aynı yerleşmede MS 2 ile 3. yy.'a tarihlenen bir tabakada ele geçmiştir⁶²¹.

⁶¹⁶ Кабакчиева 1986: 26, Tip I, Varyasyon 3

⁶¹⁷ Malamidou 2005: 18-19, Fig. 111-1837.

⁶¹⁸ Кабакчиева 1986: 26, Tip I, Varyant 1.

⁶¹⁹ Atlı-Akbuz 2008: 63, Kat. No. 569-572.

⁶²⁰ Hayes 1983: 109.

Tüm olarak ele geçen benzer örneklerinden uzun gövdeli ve sarkık karınlı, tek kulplu olduğu düşünülmektedir.

Tip 7

Şarköy Höyük'ten ele geçen parça (**Kat. No. 14**) ancak boyun hizasına dek korunagelmıştır. Ağız sivriltilerek hem yukarı hem dışarı çekilmiştir. İçte ise hafif kalınlaştırılmıştır. Boynun orta hizasında dış yüzeye yatay yiv işlenmiştir. Kırmızı renkli hamurda kireç ve taşçık katkı gözlemlenmiştir. Dış yüzeyde astar mevcuttur.

Tipin paralelleri Romanya, Histria'da MS 2. yy.'ın ilk yarısına⁶²², Tomis'te ise MS 2. yy. sonu ile MS 3. yy. başına tarihlenen tabakalarda⁶²³ ele geçmiştir. Ayrıca Bulgaristan, Ivaylovgrad'daki (Ortaköy) Roma villası kazılarında da bulunan tipin burada en yaygın testi tipi olduğu belirtilmiştir⁶²⁴.

Tip 8

Mermerhöyük'te ele geçen parça (**Kat. No. 129**) boyun hizasına dek korunagelmıştır. Ağız yapısı kademelidir. Açık kırmızı renkli hamurda katkı maddesi gözlemlenmemiştir. Bulgaristan'daki Beroe nekropolisinde bulunan ve MS 4. yy.'a tarihlendirilen örneklerle⁶²⁵ paralellik taşıyan tip, A. Opaî tarafından Roma imparatorluk döneminde Galler'e dek yayılım gösteren popüler bir tipin yerel varyasyonu olarak ele alınmıştır⁶²⁶.

4.2.2.3. Yonca Ağızlı Testiler

Şarköy Höyük'ten bir (**Kat. No. 15**), Dolucatepe'den iki (**Kat. No. 65-66**) ve Mermerhöyük'ten (**Kat. No. 130**) bir adet olmak üzere toplam dört adet yonca ağızlı testi parçası ele geçmiş ve iki farklı tipe ayrılabilirdikleri tespit edilmiştir.

Tip 1

Şarköy Höyük ve Dolucatepe'de bulunan parçalar morfolojik açıdan birbirlerine benzemektedir. Buna göre üç örnekte de dışa dönük ağzın iç kısmında yükseltilmiş bir

⁶²¹ Forster 2009: 69.

⁶²² Băjenaru 2014: 112-113, Fig. 6/80.

⁶²³ Băjenaru 2013: 55, Nr. 40-41.

⁶²⁴ Кабакчиева 1986: 19, Tip II.

⁶²⁵ Petre 1987: 37-38.

⁶²⁶ Opaî 2004b: 63, Tip II-A.

bant bulunur. **Kat. No. 15** ve **Kat. No. 66**'nın dış yüzeyinde belirgin çıkıntılarla ayrılmış yivler görülür. **Kat. No. 65**'te ağzın üstünden dönen, çift yivli dikey kulp mevcuttur. Kaplar kırmızı renkli hamurlu olup, tüm parçalarda mika mevcuttur. **Kat. No. 65**'te ayrıca taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Bu özellikleri taşıyan testiler, Korinth Demeter Kutsal Alanı'nda MS 2 ve 3. yy.'lara tarihlenen kontekstlerde bulunmuş ve ithal malzeme olarak değerlendirilmişlerdir⁶²⁷. Tüm halde bulunan örnekler küresel gövdeli ve içe dönük diplidir. Yukarıda değinilen morfolojik özelliklere ek olarak gövdelerinin düz bırakılmış olması nedeniyle gövdesi yivli Ege tipinden⁶²⁸ ayrıştırılmışlardır. Üretim merkezi veya merkezleri hakkında kesin bir görüş olmamakla birlikte Ege Havzası'nın kuzeydoğusunda⁶²⁹ veya Karadeniz Bölgesi'nde⁶³⁰ aranabileceği belirtilmiştir.

Karşılaştırma örneklerine Trakya kıyı şeridinde Ilion⁶³¹ ile Abdera⁶³²; Karadeniz'in kuzeybatısında Histria⁶³³ ile Troesmis'in territoriumunda yer alan Horia'da⁶³⁴ ve Yunan ana karasında Korinth'in yanı sıra Kenchreai'de⁶³⁵ rastlanmış olduğundan, yayılım sahasının geniş olduğu söylenebilir.

Tip 2

Mermerhöyük'te bulunan parçanın (**Kat. No. 130**) yalnızca öne çekik akıtacı ve boynu koruna gelmiştir. Ağzın altına yatay halde kabartma bir hat işlenmiş olup, boynun dibine doğru birkaç sıra sıg yiv görülür. Açık kırmızımsı kahverengi hamurda kireç katkı gözlemlenmiştir. Bu özellikleri taşıyan yonca ağızlı testiler Romanya sınırları içindeki Topraichoi'da en erken MS 4. yy. sonundan itibaren karşımıza çıkarken Ibida⁶³⁶ ve Halmyris'in⁶³⁷ yanı sıra Bulgaristan'da Novae⁶³⁸, Iatrus⁶³⁹, Sadovec⁶⁴⁰ ve Pernik'teki⁶⁴¹

⁶²⁷ Slane 1990: 100

⁶²⁸ Hayes 1983: 122, Fig. 6, No. 76.

⁶²⁹ Băjenaru 2013: 57-58.

⁶³⁰ Hayes 1973: 466, dn. 107; Slane 1990: 100.

⁶³¹ Tekkök-Biçken 1996: 122, Fig. 88, F32.

⁶³² Malamidou 2005: 68, Fig. 105, no. 1617.

⁶³³ Suceveanu 1982a: 116, Lev. 15, No. 17.

⁶³⁴ Baumann 1983: 178-179, Fig. 65/4.

⁶³⁵ Kenchreai'daki örnek için bkz.: <https://chronique.efa.gr/?kroute=report&id=5573> (Çevrim içi: 18/08/2019).

⁶³⁶ Opaş 1991c: 35, Fig. 8, 65.

⁶³⁷ Topoleanu 2000: 92, Variant A.

⁶³⁸ Biernacki – Klenina 2014: 152.

⁶³⁹ Böttger 1982: 56-57, Tip III.

buluntular değerlendirildiğinde, MS 5. ve 6. yy.'larda görüldüğü alanlarla birlikte sayıca da arttıkları anlaşılmıştır. **Kat. No. 130** günümüz Moldova sınırlarındaki bazı mezarlıklarda ortaya çıkan ve burada ithal mal olarak değerlendirilen yonca ağızlı testilerden “Kholmskoye” veya “Furmanovka” tipleri ile de benzeşmektedir. MS 4. yy.'ın sonu ile MS 5. yy.'ın başına tarihlenen bu kapların ayırıcı özelliği olarak boyunlarındaki kabartma hat ve yivler değerlendirilmiştir⁶⁴².

Tüm halde ele geçen buluntular küresel gövdeli ve düz dipli olup kulp bazı örneklerde akıtacın karşısında bazılarında ise yanda yer almaktadır.

4.2.2.4. Sofra Amphoraları

Sofra amphoraları, ticari amphoralardan düşük kapasiteleri ve boyutları ile ayrılırlar. MS 1. yy.'dan itibaren gelişim gösteren form, Roma İmparatorluğu'nun özellikle kuzey eyaletlerindeki çeşitli yerleşimlerde MS 6. yy.'a dek tarihlenen tabakalarda sıklıkla ele geçtiği için söz konusu süreç boyunca popülerliğini korumuş olmalıdır.

Bu popülerliğin MS 2. yy.'dan itibaren tüm amphora kapasitelerinin düşmesinin bir yansıması olabileceği üzerinde durulmuştur⁶⁴³. Malzememizin de uyduğu üzere ağız çapı 10 cm. civarında olan formun tüm halde ele geçen örneklerden bilindiği üzere yüksekliği 35 ile 40 cm. arasında değişmektedir⁶⁴⁴. Kısa mesafeler arası ticarete kullanıldıkları ve ufak boyutları nedeniyle içindekilerin kullanım ömrü dolmadan kısa sürede tüketildiği düşünülmektedir⁶⁴⁵. Buluntu yerlerindeki nüfusun ağırlıklı olarak askerlerden oluştuğuna dikkat çekilmekle birlikte kırsal alanlarda da tercih edilen bir form olduğu belirtilmiştir⁶⁴⁶.

Form genel hatlarıyla; bir kapağın oturmasına elverişli yivli bir ağza, dış yüzeyinde üç yivli silindirik veya hafif şişkin boyna, küresel gövdeye ve düz bir dibe sahiptir⁶⁴⁷. Dış

⁶⁴⁰ Kuzmanov 1992: 213, Tip 9.

⁶⁴¹ Kuzmanov 1985: 35, Tip VII.

⁶⁴² Magomedov 2015: 340; B. Magomedov ile şahsi görüşme.

⁶⁴³ Opaiț 2003: 215.

⁶⁴⁴ Kuzmanov 1985: 25.

⁶⁴⁵ Panella 1989: 159-160.

⁶⁴⁶ Opaiț 2003: 215.

⁶⁴⁷ Biernacki – Klenina 2015: 99-120, 101.

yüzeyin bir kısmında kırmızımsı kahverengi veya siyah astar olabilmektedir. Bu astar olasılıkla bir fırça yardımıyla kabın ağız, boyun ve omuz kısmına gelecek şekilde rastgele sıçratıldığı için form, “Brown Splash ware amphorae” olarak da anılmaktadır⁶⁴⁸. Söz konusu form, yapılan çalışmalar sonucu alt tiplere ayrılmıştır. Çalışmamızda bu sınıflandırmaya uygun tipler tespit edilmiştir.

Tip 1

Buna göre Avşar Köyü Çakıllar Mevkii’nden ele geçen parça (**Kat. No. 95**) içte girintili ağız ve koniğe yakın boynuyla Opaıt 1b olarak değerlendirilmiştir⁶⁴⁹. Bu tip Romanya’daki Telița-Amza yerleşmesinde bulunan örnekler gibi bej hamurludur ve MS 5. yy.’ın ilk yarısına tarihlenmiştir⁶⁵⁰.

Şenköy’den ele geçen parça (**Kat. No. 36**) hamur rengi, konikleşen boyun ve boynun dış yüzeyinde bulunan yiv ile özellikle Avşar Köyü Çakıllar Mevkii’nden ele geçen parçayla benzeşmektedir. Ancak ağızdaki girintinin belli belirsiz olmasıyla diğer örneklerden ayrılır. Her iki parçada da kireç katkı gözlemlenmiştir.

Tip 2

Kızılcaterzi’den ele geçen parçanın (**Kat. No. 27**) ise ağız dışı doğru çekilmiş olup üst kısımda daha belirgin bir girinti mevcuttur. Boyun, ağızın altında daralmış ve silindirik biçimde iner. Kırmızı renkli hamurda katkı gözlemlenmemiştir. Böttger II.5⁶⁵¹ ya da Opaıt 2a olarak adlandırılan ve MS 4. ve 5. yy.’lara tarihlenen bu alt tipin Scythia ile Moesia Secunda eyaletlerindeki pek çok yerleşmede yoğun halde ele geçmelerinden dolayı sofra amphorası grubunda en beğenilen tasarım olduğu belirtilir⁶⁵².

Tüm halde ele geçen kaplar sayesinde kulpların burgu veya elips biçimli, gövdenin ise önceki tipte olduğu gibi küresel olduğu bilinmektedir.

Tip 3

Mermerhöyük’te bulunan parça (**Kat. No. 131**) boynun bittiği yere dek koruna gelmiştir. Profil ters konik biçimde, üstten boyna daralarak inmektedir. Ağız dışı yüzeyinde iki

⁶⁴⁸ Swan 2010: 115.

⁶⁴⁹ Opaıt 2004b: 5. Bu tip aynı yazarın bir başka yayınında “Subtype 5B” ye karşılık gelmektedir. Opaıt 2003: 217.

⁶⁵⁰ Baumann 1995: 103.

⁶⁵¹ Böttger 1982: 48-49.

⁶⁵² Opaıt 2004b: 5.

sıra yatay yiv bulunur. Yivlerin altında dikey kulp kırık haldedir. Kırmızı renkli hamurda mika, taşçık ve kireç katkı gözlemlenebilmiştir.

Günümüzde Romanya’da yer alan ve bir *castrum* olan Capidava’da, Tip 7 olarak sınıflandırılan grubun yanı sıra⁶⁵³, günümüzde Bulgaristan’da bulunan ve yine *castrum* olan Castra Martis’teki buluntular ile paralellik kurulabilmiş ve burada MS 4. yy.’a tarihlenmişlerdir⁶⁵⁴.

Tip 4

Kızılcaterzi’de bulunan diğer parçada (**Kat. No. 28**) ağzın iyice dışa çekildiği ve üstte geniş bir yiv olduğu görülür. Önceki tiplerden farklı olarak şişkin bir boynu vardır. Ağzın hemen altından başlayan dikey kulplara ait iz bulunur. Açık kırmızı hamur iyi elenmiştir.

MS 5. yy.’ın sonundan itibaren 6. yy.’da görülen bu tip de Iatrus yayınında B. Böttger tarafından, Böttger II.5 grubunda değerlendirilmişken A. Opaîť, tipin bu son versiyonunu Opaîť 2b olarak ele alır⁶⁵⁵.

Sofra amphoralarının MS 4. yy.’daki Hun istilasına dek bir üretim merkezi olan modern Pavlikeni’de⁶⁵⁶, MS 5 ve 6. yy.’larda ise Scythia eyaletindeki yerleşmelerde üretildiği tespit edilmiştir⁶⁵⁷.

Bulgaristan’da Dichin yakınlarındaki Gradishteto⁶⁵⁸ ve Sadovec⁶⁵⁹ yerleşmelerinde de görülen sofra amphoraları, Dodoparon’da MS 6. yy.’da çöktüğü tespit edilen bir konut yapısının içinde de bulunmuş, burada kapasiteleri ölçülebilen tüm kapların boyun hizasına dek 10 ila 14 L’ye dek doldurulabildikleri ortaya konmuştur⁶⁶⁰.

Bölgemizdeki buluntular aracılığıyla, Tuna Nehri’nin aşağı bölgelerinde yayılım gösteren formun, Güneydoğu Trakya’ya dek geldiği anlaşılmıştır.

⁶⁵³ Opraş 2003: 236, Lev. XLII, Nr. 275.

⁶⁵⁴ Кузманов 2005: 149, Variant 2.

⁶⁵⁵ Opaîť 2004b: 5.

⁶⁵⁶ Klenina 2010: 1005.

⁶⁵⁷ Biernacki – Klenina 2015: 102.

⁶⁵⁸ Кузманов 2009: 160, Tip IV, Lev. IX, 46.

⁶⁵⁹ Kuzmanov 1992: 211-212, Tip 3-5.

⁶⁶⁰ Tušlová 2019: 88-89.

4.2.2.5. Kupalar

Tip 1

Dolucatepe'den bir (**Kat. No. 67**), Mermerhöyük'ten ise üç adet (**Kat. No. 132-134**) parça ele geçmiştir. Buluntuların ağız çapları 6 ila 10 cm. arasında değişmektedir. Tamamı kırmızı renkli hamurlu kaplardan **Kat. No. 132-134**'te mika, **Kat. No. 134**'te ayrıca beyaz taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Söz konusu parçaların, bahsinin geçtiği eski tarihli yayınlarda *urnetta a collarino* (kabartma halkalı kap)⁶⁶¹ olarak tanımlanan kupalara ait olduğu anlaşılmıştır. Üretim yeri başlangıçta Kuzey İtalya işliklerine atfedilmiş olsa da⁶⁶², buluntu alanlarının ilerleyen yıllarda Ege çevresinde artmasından ötürü⁶⁶³, Ege kökenli bir üretim de olası hale gelmiştir⁶⁶⁴. Hayes, Atina Agorası'nda bulunan aynı tiplerin kökeni için buluntu yoğunluklarına da bağlı olarak Ainos⁶⁶⁵ ve Ilion öne çıkacak şekilde Ege'nin kuzeydoğusu⁶⁶⁶ ve Asia Minor'u da göstermiştir⁶⁶⁷.

MS 1. yy.'ın ortasından itibaren 2. yy.'da da Roma mutfağında popüler olduğu belirtilen tip⁶⁶⁸, karakteristik yapısı itibariyle ince cidarlı mallar başlığı altında incelenir. Hamuru kırmızimsı/pembemsi kahverengi iken dış yüzey gri veya morumsu kahverengidir. Yüzeyde gümüşü mika belirgin haldedir.

Bölgemizde bulunan örneklerin tamamı, Parion'da gözlemlenme imkânı bulunan muadillerinin aksine pürüzlü bir yüzey ve granüllü hamur yapısına sahiptir. Aynı tip için benzer bir hamur yapısı tanımı Romanya'da yer alan Baia komünündeki Açık Suhat – Caraburun'da görülmüş ve yerel ya da batı Pontik atölye imitasyonu olabileceği yorumu yapılmıştır⁶⁶⁹. Kapasiteleri 6 *cyathus* yani yaklaşık 270 ml olarak ölçülmüştür⁶⁷⁰.

⁶⁶¹ Hayes 1977: 99.

⁶⁶² Hayes 1976: 11, Nr. 44; Ricci 1985: 267-268.

⁶⁶³ Hayes 1983: 107.

⁶⁶⁴ Malamidou 2005: 57.

⁶⁶⁵ Başaran 2003: 72, Tip 1.

⁶⁶⁶ Hayes 2008: 102.

⁶⁶⁷ Hayes 2000: 292, Fig. 20.

⁶⁶⁸ Marabini-Moevs 1973: 237-238, Form LXVIII.

⁶⁶⁹ Muşat-Streinu 2017: 286.

⁶⁷⁰ Ilakovac 1968: 192.

İtalya'da Cosa'nın⁶⁷¹ yanı sıra, Isca Sullo Ionio'da⁶⁷², Sirmium gibi aşağı Pannonia kentlerinde⁶⁷³, Stobi⁶⁷⁴, Atina⁶⁷⁵, Erythrai⁶⁷⁶, Isthmia⁶⁷⁷, Korinth⁶⁷⁸, Kenchreai⁶⁷⁹, Ilion⁶⁸⁰, Miletos⁶⁸¹, Elaiussa Sebaste⁶⁸², Knossos⁶⁸³ ve son olarak Kıbrıs'ta Paphos'ta⁶⁸⁴ da karşımıza çıkmakta olan kapların oldukça geniş bir alana yayıldığı anlaşılmaktadır.

Tüm halde ele geçen buluntulara göre boynun altından genişleyen küresel gövde dibe doğru daralarak alçak bir kaide ile sonlanmaktadır. Tek ve dikey kulpları mevcuttur.

Tip 2

Sufunya'dan ele geçen parça (**Kat. No. 24**) gövdenin üst kısmına dek koruna gelmiştir. Buna göre ağız 45 derecelik bir açıyla dışa ve yukarı çekilmiştir. Gövdenin küresel biçimde genişlediği görülür. Oval kulp, gövdenin üst kısmından başlayarak yükselir ve ağız hizasından döner. Kırmızı renkli hamurda beyaz taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Bu tipteki kupalar Erken Roma İmparatorluğu Dönemi'nde Trakya'nın kuzeyindeki Dacia ve Moesia Eyaletleri'nde bulunan yerleşmelerde⁶⁸⁵ ve kırsalda⁶⁸⁶ olduğu kadar nekropolislerde de mezar hediyesi olarak kullanılmıştı⁶⁸⁷. Sikkeler sayesinde MS 2. yy.'ın ortasından itibaren yüzyılın sonuna dek kullanımda oldukları bilinmektedir.

Tüm halde ele geçen örnekler sayesinde gövdenin sarkık karınlı olduğu, bazı kupalar düz dipliye bazılarının da alçak kaideli olduğu anlaşılmıştır. Tek dikey kulp, gövdenin üst kısmından başlayarak ağız hizası veya biraz yukarısından dönerek, karında birleşmektedir.

⁶⁷¹ Marabini-Moevs 1973: a.e.

⁶⁷² Iannelli et al. 2004: 1015.

⁶⁷³ Brukner 1981: 182, Tip 1, Lev. 100/1-2.

⁶⁷⁴ Anderson-Stojanović 1992: 74.

⁶⁷⁵ Robinson 1959: 41, G 182; 52, J 10.

⁶⁷⁶ Ackermann – Duret 2014: 4, Fig. 7/21.

⁶⁷⁷ Gebhard et al. 1998: 453, Nr. 43.

⁶⁷⁸ Slane 1990: 89-95, Nr. 196.

⁶⁷⁹ Rife et al. 2007: 171

⁶⁸⁰ Tekkök et al. 2001: 365, No. 44.

⁶⁸¹ Pülz 1985: 83, Form 13.

⁶⁸² Ferrazzoli 2003: 661.

⁶⁸³ Hayes 1983: 107, Mugs Tip 2.

⁶⁸⁴ Hayes 1977: 99.

⁶⁸⁵ Tudor 1940: 63, 68/10, 12.

⁶⁸⁶ Popilian 1976: 104, Tip 1

⁶⁸⁷ Popilian – Bondoc 2012: 223, 1.5.1.

Tip 3

Sufunya'da bulunan parça (**Kat. No. 25**) yaklaşık olarak gövdenin ortasına dek koruna gelmiştir. Ağız hafif dışa çekilmiş; dışta yivlendirilmiştir. İç kısımda ise bir girinti oluşturulmuştur. Gri renkli hamurda mika ve beyaz taşçık katkı gözlemlenmiştir.

Tipin paralellere en doğuda Ostia'da, Flaviuslar döneminden itibaren MS 3. yy.'ın ortasına dek kullanılan bir hamam yapısında rastlanmıştır⁶⁸⁸ yapıdaki seramik malzeme ise MS 3. yy.'ın ilk yarısına tarihlenmiştir⁶⁸⁹. Günümüz Bulgaristan sınırları içinde, Tuna Nehri'nin güney kıyısındaki lejyon kamplarından Durostorum⁶⁹⁰ ile Butovo'daki⁶⁹¹ seramik işliklerinde üretildiği tespit edilen tip, Via Militaris üzerinde bir *mutatio* olan Sostra'daki *praetorium*da genel olarak MS 2 ile 3. yy.'lara tarihlenmiştir⁶⁹².

Tuna Nehri'nin kuzeyinde ise Romula nekropolisindeki mezar içlerinde ortaya çıkan tip sikkeler aracılığıyla MS 3. yy.'ın ilk yarısına tarihlenmiştir⁶⁹³.

Tüm halde ele geçen buluntulara göre, silindirik boynu ters konik bir gövde takip etmektedir. Dip bazı örneklerde düz, bazılarında ise alçak kaidelidir. Ayrıca boynun üst kısmından başlayan dikey çift kulplar, boynun bitiminde veya gövdenin en geniş olduğu kısımla birleşmekteydi.

4.2.3. Kapak

Mermerhöyük'te bulunan (**Kat. No. 135**) kapak parçasının kenarları, oturma düzleminde dışa ve yukarı çekilmiş, iç yüzeyde de bir girinti oluşturulmuştur. Kapağın üst kısmı içe doğru eğimli biçimde daralır. Hamur sert yapılı; yoğun halde kireç, kuvars ve taşçık katkıdır.

⁶⁸⁸ Giannelli 1968: 94, Fig. 387.

⁶⁸⁹ Giannelli 1968: 94 vd.

⁶⁹⁰ Băltăc 2018: 220, Fig. 8/6.

⁶⁹¹ Sultov 1985: 78-79, Tip 11, Lev. XXXVIII, 3.

⁶⁹² Hristov 2015: 77, Fig. 2/18.

⁶⁹³ Popilian 1976: 109, Tip 2, Lev. LVIII, Nr. 688-696.

Benzer profile sahip kapaklar; Bulgaristan'da, Tuna Nehri'nin kıyısındaki Novae'nin lejyon hamamlarında⁶⁹⁴, Sırbistan'da, Roma Devri'nde Moesia Eyaleti'nin başkenti olan Viminacium'da yine hamam yapısında⁶⁹⁵ ve *castrum* Iatrus'ta⁶⁹⁶ ele geçmiştirlerdir. Kapak parçası, bahsi geçen karşılaştırma örnekleri aracılığıyla MS 4. yy.'a tarihlenebilmiştir.

4.2.4. Depolama Kabı

Yiyecek kadar su veya çeşitli sıvıların da depolanabildiği kaplar uzun süreli kullanıma hizmet ettiği için formlarında hızlı bir değişim beklenmemekle birlikte kazılarda kronolojiye bağlı tipolojiler gözlemlenebilmektedir.

Avşar Çakıllar Mevkii'nden ele geçen parçanın (**Kat. No. 96**) üçte biri koruna gelmiştir. Buna göre kalın üçgenimsi bir ağızdan sonra dışa doğru genişleyerek açılan bir gövde gelmektedir. Omuz kısmında tek sıra kazıma dalgalı hat bulunur. Kırmızımsı sarı renkli hamurda çeşitli taşçıklar ve kireç gözlemlenmiştir.

Kat. No. 96 Dichin'de MS 6. yy.'a tarihlenen tabakalarda ortaya çıkan tiplere benzemektedir⁶⁹⁷.

4.2.5. Unguentarium

Antik dünyadaki adı bilinmeyen bu kapların ismi Latince kökenli *unguent* sözcüğünden türetilmiş olup içlerinde kokulu yağlar ve/veya merhemler taşındığı düşünülür. Unguentariumlara çoğunlukla mezar buluntusu olarak rastlandığı gibi günlük kullanım objesi olarak sivil hayat ve dini sunuların yapıldığı tapınım alanlarında da bulunurlar⁶⁹⁸. Unguentariumların ilk örnekleri MÖ 4. yy.'dan itibaren görülmektedir. Form, başlangıçta minyatür karınlı amphoraları andırırken, MÖ 2. yy.'da iğ biçimini almıştır⁶⁹⁹.

⁶⁹⁴ Klenina 2002: 697, Fig. 4.

⁶⁹⁵ Raičković 2012: 147, Fig. 5.

⁶⁹⁶ Conrad 2007: Lev. 9/1187.

⁶⁹⁷ Swan 2019: Fig. 20.10/44.214.

⁶⁹⁸ Anderson-Stojanović 1987: 105-122.

⁶⁹⁹ Hübner 2006: 30.

Şarköy Mavria Mevkii'nden ele geçen buluntu (**Kat. No. 6**) yuvarlak gövdeli, düz dipli unguentarium olarak sınıflandırılmıştır. Kırmızımsı sarı renkli hamur iyi elenmiştir.

Bu versiyon MÖ 1 yy. ile MS 1. yy.'lar arasında gelişmiş olup Atina Agorası⁷⁰⁰, Stobi⁷⁰¹, Ephesos⁷⁰², Parion⁷⁰³ ve Patara⁷⁰⁴ gibi yerleşimlerde gözlemlenebilmektedir.



⁷⁰⁰ Robinson 1959: 31, G97-G98.

⁷⁰¹ Anderson-Stojanović 1992: 80-86, Lev. 70/584.

⁷⁰² Mitsopoulos-Leon 1991: 146- 153, Lev. 216, O 39.

⁷⁰³ Ergürer 2012: 20-57, Lev. 44/89.

⁷⁰⁴ Dündar 2008: 23-27, Lev. 16/U136-U137.

5. BULGULAR DOĞRULTUSUNDA BÖLGENİN EKONOMİK DİNAMİKLERİ

İncelenen en erken amphora formlarından Güney Ege kökenli mantar ağızlı amphora (**Kat. No. 68**) ile Knidos amphorası (**Kat. No. 87**), MS 4. yy.'da komşu bölge yerleşmelerinde de görüldüğü üzere Ege Bölgesi ile ticaret yapıldığını göstermekle birlikte söz konusu dönemde Karadeniz'den de sevkiyat olduğu, tespit edilen Sinop amphorası (**Kat. No. 86**) sayesinde ortaya konmuştur.

Asıl üretim merkezlerinin İtalya'da olduğu bilinen Dressel 1 amphorası (**Kat. No. 97**) çalışma alanında ele geçen bir diğer tiptir. Bölgenin tarihsel sürecine bakıldığında, Trak boylarının MÖ 20'li yıllarda, kabile beyleri arasından atanan yöneticilerle yarı özerk vasal krallıklar meydana getirdikleri bilinmektedir. Ancak Roma İmparatoru Claudius, söz konusu krallıkları lağvederek, MS 46 yılında Thrakia Eyaleti'ni oluşturmuştur. Birkaç on yıl önce Roma egemenliğine girmiş olan ve araştırma konusu bölgenin karşı kıyı komşusu Parion'a Roma'dan kolonistlerin göç ettiğine dair veriler bulunmaktadır⁷⁰⁵. Perinthos merkezli Thrakia Eyaleti'nin hem yerli aristokratlar hem de merkezden atanan yöneticiler tarafından idare edildiği göz önüne alındığında, alışık oldukları ürünleri yerleştikleri bölgeye getirten Romalı kişilerin Trakya'da da bulunabileceği düşünülmektedir.

Yüzey buluntusu olmaları nedeniyle kesin tabaka tarihlemesi veremediğimiz ancak genel hatlarıyla MÖ 1 ila MS 2. yy.'larda piyasada bulunan "Cup-shaped (Kâse biçimli) Ağızlı Amphora (**Kat. No. 7**), DR 2-4 (**Kat. No. 42**), Dressel 25 (**Kat. No. 88**), DR 24 *similis* (**Kat. No. 8**) gruplarına ait tiplerin bölgedeki varlığı bu süreçte Ege / Batı Anadolu kökenli ürünlerin baskın olduğunu göstermektedir. Bunlara ek olarak, Trakya'nın Karadeniz'e kıyısı olan yerleşimlerinde gözlemlendiği gibi, dönemin popüler tiplerinden Herakleia Pontika üretimi amphoraların da (**Kat. No. 18**) bölgede tercih edildiği tespit edilmiştir.

MS 3. yy. ila 4. yy. başlarına tarihlenebilen amphoralar Dressel 24 (**Kat. No. 98**), Dressel 24 *similis* (**Kat. No. 8** ve **Kat. No. 99**) ile Africano Grande'dir (**Kat. No. 101**). İçinde şarabın yanı sıra balık soslarının da taşındığı öne sürülen Africano Grande'nin

⁷⁰⁵ Akkaş 2020a: 489-490.

bölgeye Kuzey Afrika'dan ulaşması ve farklı bir diyetle işaret etmesi bakımından dikkat çekicidir.

Zira Roma İmparatorluğu'da *Pax Romana* döneminin sona ermesiyle başlayan iç savaşlar Trakya'yı da yakından etkilemiştir. Septimius Severus ile Pescennius Niger, Propontis kıyılarında, Perinthos yakınlarında çarpıştığı bilinmektedir. MS 3. yy.'la birlikte Got ve Vandal akınları, Perinthos odaklı bir başka savaşa yol açmış, İmparator Aurelianus MS 275'te bu çatışmalar sırasında öldürülmüştür. MS 3. yy.'da ve 4. yy. başlarında ekonomik kriz ve enflasyon üst seviyeye varmıştır. Bu dönemde imparatorluğun kuzey bölgelerine sevkiyatın Batı Anadolu ve Kuzey Afrika'daki üretim merkezlerinden yapıldığı gözlemlenmekte ve çalışma bölgesindeki buluntular günümüzde Bulgaristan ile Romanya sınırlarında kalan yerleşimlerdeki buluntularla örtüşmektedir.

MS 4. yy.'dan itibaren DR 24'ün yerini alan LRA2, malzememiz arasında iki örnekle temsil edilmektedir (**Kat. No. 9** ve **Kat. No. 100**). LRA 2 üzerine yapılan kapsamlı bir yayılım alanı çalışması, ağırlıklı olarak zeytinyağı taşıdığı kabul gören bu amphoraların Balkanların kuzeyindeki garnizonlarda yoğun olarak ele geçtiğini ortaya koymuştur⁷⁰⁶.

Morfolojik özelliklerine dayanarak MS 4. yy.'a yerleştirilen diğer tipler ise MRA 5 (**Kat. No. 16**) ve Sinop C Snp I (**Kat. No. 17**) amphoralarıdır. Genellikle şarap ithalatıyla ilişkilendirilen ve Batı Karadeniz kıyılarındaki yerleşimlerde erken dönemlerden itibaren varlık gösteren Sinop amhoralarının MS 5. yy.'a doğru yayılım alanını genişlettiği ve özellikle aşağı Tuna hattındaki askeri kamplara Sinop ürünlerinin ulaştığı tespit edilmiştir⁷⁰⁷.

Ayrıca Abydos'ta ele geçen ve I. Anastasios döneminde yürürlüğe giren gümrük tarifesi başkent Konstantinopolis'e gemilerle gönderilen sevkiyat yoğunluğunun kanıtlarından olup, MS 5. yy.'daki ticari hareketliliği göstermesi açısından önemlidir⁷⁰⁸. Akdeniz boyunca uzanan Geç Roma Dönemi'ndeki rotalar, seramik buluntu yoğunlukları üzerinden oluşturulan haritalar ile de tespit edilmiştir⁷⁰⁹. Konstantinopolis'in MS 4. yy.'da başkent olması, Akdeniz ve kuzeyinde önceki

⁷⁰⁶ Karagiorgou 2001: 146.

⁷⁰⁷ Dobrev 2018: 318.

⁷⁰⁸ Guillou – Durliat 1984: b.a.

⁷⁰⁹ Reynolds 1995: Fig. 174.

dönemlerde pek karşılaşılmayan Kuzey Afrika üretimi amphoraların da görülmesine yol açmış olmalıdır ki⁷¹⁰, yine MS 5. yy.'da Kuzey Afrika'nın Vandallar tarafından işgali, buradan Roma'ya giden sevkiyatın kesilerek ürünlerin serbest piyasaya girmesine neden olmuştur⁷¹¹. Araştırma alanına giren bölgede tespit edilen ve tek örnekle temsil edilen Spatheion 1 amphorasının (**Kat. No. 19**), MS 5. yy.'da yukarıda bahsi geçen güzergâh üzerinde yer alan bölgeye bu ticaretin bir parçası olarak ulaştığı düşünülmektedir. Yine aynı dönemlere tarihlenen Böttger III-1 / Kuzmanov XV amphoralarının (**Kat. No. 102-103**) da bölgesel ihtiyacı karşılamak amacıyla Balkan eyaletlerinde yerel olarak üretildiği, günümüzde Bulgaristan ve Romanya sınırlarında kalan yerleşmelerdeki buluntu yoğunluğu nedeniyle düşünülmektedir.

Malzememiz içerisindeki tek LRA1 örneği ise (**Kat. No. 141**), tipin MS 6. yy.'da üretilen versiyonuna ait olmalıdır. Parça, yüksek ısıya maruz kalmıştır. Bu durumun üretim sırasında mı yoksa depolandığı alanda geçirdiği bir yangın sonucunda mı meydana geldiği söylenememektedir.

MS 3. yy.'da hüküm süren kriz ortamı yüzyılın sonunda İmparator Diokletianos'un yönetim reformları ile giderilmeye çalışılmış, bunun neticesinde Thrakia Eyaleti dört alt bölgeye ayrılmış ve Diocesis Thraciae kurulmuştur. Düzenlemeyle birlikte Herakleia (Perinthos) merkezli idari bir yönetim bölgesi organize edilmiştir. Ayrıca MS 330'da Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkentinin Konstantinopolis olmasıyla kentin önemi artmış, dolayısıyla başkente en yakın sınır olan Tuna hattındaki güvenlik önem kazanmıştır. Bu durum merkezi yönetimin Barbar akınlarının devam ettiği Balkanlarda konuşlanmış olan askerler için tedarik sistemi kurmasını ve *annona militaris* (halktan askerler için toplanan vergi) uygulamasını gerektirmiştir. Bu sürecin MS 6. yy.'da hala devam ettiği MS 536'da I. Iustinianus tarafından oluşturulan yeni yönetim sistemi *Quaestura exercitus* sayesinde anlaşılmaktadır. Buna göre Iustinianus Tuna eyaletleri ile üç Ege eyaletini (Karia, Kikladlar ve Kıbrıs) birbirlerine bağlayarak Tuna'ya tedarikin kesintisiz biçimde yürütülmesini amaçlamıştı. Kilikia Bölgesi'nde üretim merkezleri olan ve başlıca şarap taşıdığı bilinen LRA1 amphoralarının da bu amaca hizmet ettiği, LRA1 ile LRA 2 amphoralarının genellikle birlikte bulunmasından ötürü öne sürülmektedir.

⁷¹⁰ Koutsouflakis – Argiris 2015: 16.

⁷¹¹ Opaş et al. 2020: 391.

MS 4 ile 6. yy.'lar arasında imparatorluğun kuzeyinden yapılan akınlar sürekli hale gelmişti. MS 378 senesinde, İmparator Valens'in ölümüyle sonuçlanan Hadrianopolis Savaşı'yla bölgedeki birçok ana yerleşim Gotlar tarafından yağmalanmıştır. MS 619'a gelindiğinde Avarların iyice güneye indiği Herakleia'da gerçekleşen savaştan bilinmektedir. Dolayısıyla en yoğun üretim ve dağılım aralıkları MS 4 ile 6. yy.'lar arasını kapsayan LRA1 ve LRA2 amphoralarının bölgedeki varlık nedeni, burada geçici veya kalıcı konuşlanan askeri birliklerin ihtiyaçlarını Tuna Nehri sınırlarında olduğu gibi karşılamaya yönelik ithalat hareketleriyle açıklanmaktadır.

Saraçhane'deki benzeri aracılığıyla MS 8. yy.'a tarihlenebilen küresel gövdeli amphora (**Kat. No. 84**) değerlendirmeye alınan en geç tarihli parçadır. Bu amphoraların Girit'te yer alan merkezlerde ve/veya Kikladlarda üretildiği düşünülmektedir. MS 7 – 8. yy.'larda kuzeyde Slav, doğuda Arap akınlarıyla boğuşan Doğu Roma İmparatorluğu'nun ürün sevkiyatının kesintiye uğramaması için söz konusu alanları hakimiyeti altında tutmak amacıyla yoğun çaba harcadığı epigrafik çalışmalarla da belgelenmiştir⁷¹². Son büyük çaplı üretimlerin Girit MS 9. yy. başlarında Arapların eline geçene dek bu adada sürdürülmüş olması, imparatorluğun başkentine yakın konumdaki araştırma bölgesinde bu ithal amphoranın varlığını anlamlandırır.

Kat. No. 84'ün Girit üretimi olma ihtimalinin yanı sıra, çömlek grubunda Yukarı Çekik Ağızlı Tipler'den Tip 3 ve Tip 4'ün paralellerinin de Girit'teki yerleşmelerde bulunması bu düşüncüyü güçlendirmektedir.

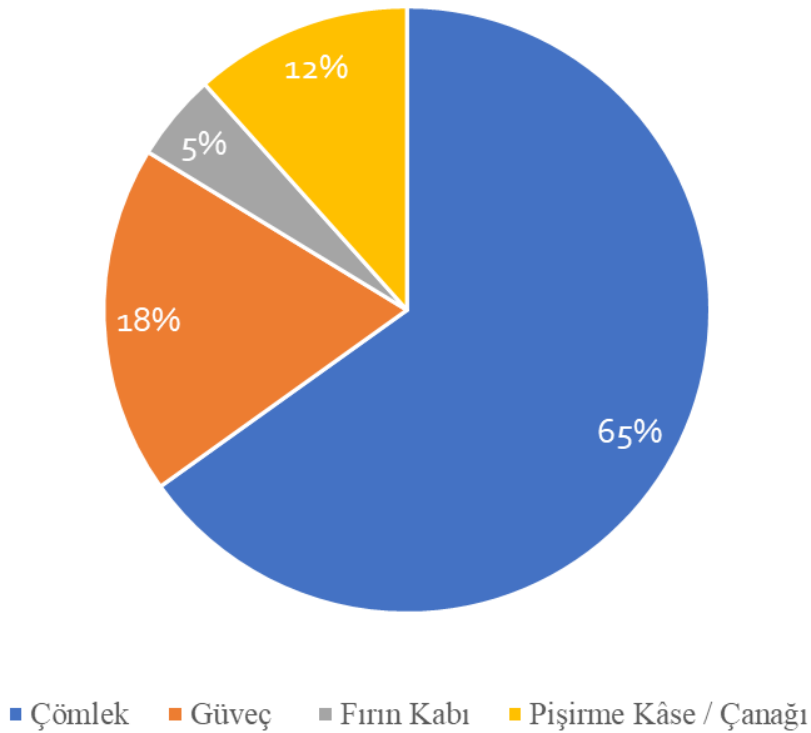
Bölgenin ekonomik durumuna ışık tutabilecek bir diğer buluntu grubu da sofrâ amphoralarıdır. Kendi içinde alt tiplere ayırabildiğimiz sofrâ amphoraları günlük ihtiyacı karşılamaya yönelik, ufak boyutlu kaplardır. Tezde çalışılan malzemenin karşılaştırma örnekleri ağırlıklı olarak *castrum*larda ele geçmiş olmakla birlikte kırsalda da kullanıldıkları bilinmektedir. Sofra amphoralarının muhteviyatının düşük kalite şarap veya *posca* (sulandırılmış sirke) olduğu düşünülmektedir. *Posca* özellikle fakir halk ile sınır karakollarındaki düşük maaşlı ve yarı zamanlı askerler olan *limitanei* tarafından tüketilmekteydi⁷¹³.

⁷¹² Roussos 2017: 293.

⁷¹³ Roth 1999: 38; Opaît et al. 2020: 390.

Trakya'da Roma Devri'nde askeri birlik olarak lejyonlar değil sadece yardımcı süvari birlikler bulunmaktaydı. Bu birliklerden birinin varlığını belgeleyen bir eser de Barbaros'ta bulunan Latince yazıtlı mezar stelidir. Stel, Roma Devri'nde Moesia Inferior Eyaleti içinde ve Tuna Nehri boyunda üslenmiş olan *cohors Mattiacorum* isimli atlı yardımcı birliğinden bir asker için dikilmiştir. Bunun Marmara Denizi kıyısında bulunması ya bu birliğin Moesia Inferior Eyaleti yanı sıra Trakya'da da gerekli görüldüğünde kullanıldığı ya da Tuna boyundaki bu birliğin askerlerinden bazılarının bir sefere giderken veya dönerken İmparatorluk ordusu ile Trakya'dan geçtiğini gösterir. Bahsi geçen stel, yazıtı aracılığıyla MS 3. yy.'a tarihlendirilmiştir⁷¹⁴. Bölgedeki yeme içme adetleri hakkında da bir ön bilgiye ulaşılabilmektedir.

Teze konu olan malzeme grubunun yüzey buluntusu olmasından dolayı kesin yargılarda bulunmaktan kaçınmak gerekse de pişirme kaplarının oranlarına bakıldığında çömleklerin en fazla yüzdeye sahip olduğu görülmektedir (**Grafik 4**).



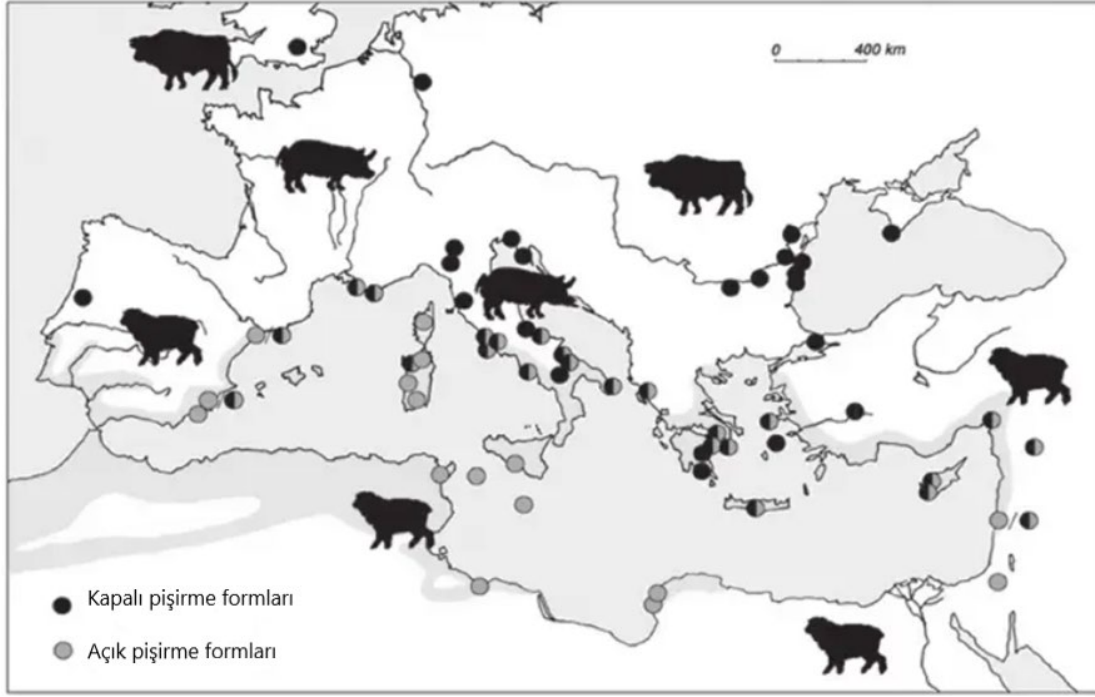
Grafik 4: Pişirme Kabı Formlarının Genel Dağılımı

P. Arthur tarafından hazırlanan ve Roma dünyasının yemek tercihlerinin incelendiği çalışma; kapalı formlu, küresel gövdeli çömleklerin imparatorluğun kuzey bölgelerinde tercih edildiğini ortaya koymuştur⁷¹⁵. Bu veriler faunal kalıntılarla

⁷¹⁴ Sayar 1992: 173.

⁷¹⁵ Arthur 2007: Fig. 9

birleştirildiğinde, yumuşaması için uzun süre pişirilmesi gereken dolayısıyla ocağın başında sürekli durmayı gerektirmeyen sığır ve domuzun ön planda olduğu anlaşılmıştır (**Fig. 1**). Çalışma bölgesi için zoolojik bir değerlendirme henüz olmamakla birlikte, tezde incelenen çömlek tiplerinin **Fig. 1**'deki haritada çömleklerin yoğunlaştığı Romanya ve Tuna Nehri'nin güneyindeki yerleşmelerde bulunan tipler ile aynı olmaları, tez sahası içinde de benzer bir diyetin olduğunu düşündürmektedir.



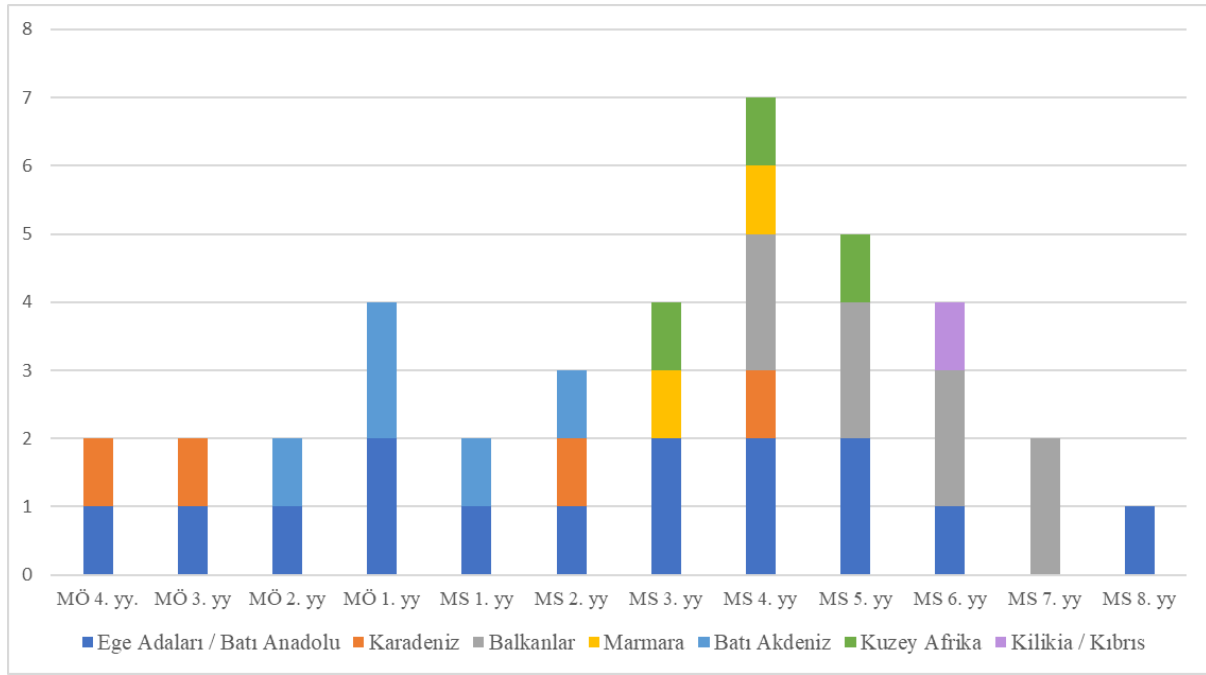
Figür 1: Kapalı ve Açık Kap Formlarının Faunal Buluntular Üzerinden Dağılımı

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Tezde incelenen bölge olan Güneydoğu Trakya; başta Herodotos, Thukydides, Pseudo Skylaks, Ksenophon, Strabon, Plinius Secundus, Diodoros Sikeliotes, Pausanias ve sonraki devirlerde yaşayan diğer pek çok antik yazar, tarihçi, coğrafyacının eserlerine konu olmuştur. Bununla birlikte söz konusu bölgede özellikle iç kesimlerde bulunan alanlar için böylesi tarihi kayıtlar olmadığı gibi materyal kültüre dayalı bilgiler de çok sınırlıdır. Bu duruma bir çözüm olması açısından yüzey araştırmalarında ele geçen yalın seramikler üzerinden bir değerlendirme yapılmaya gayret edilmiştir. Hellenistik Devir ile Geç Roma Dönemi arasını kapsayan geniş bir süreçte incelenen seramiklerin toplandığı alanlar üzerinden gidildiğinde buluntu alanlarının niteliği hakkında çıkarımlar yapılabilmektedir.

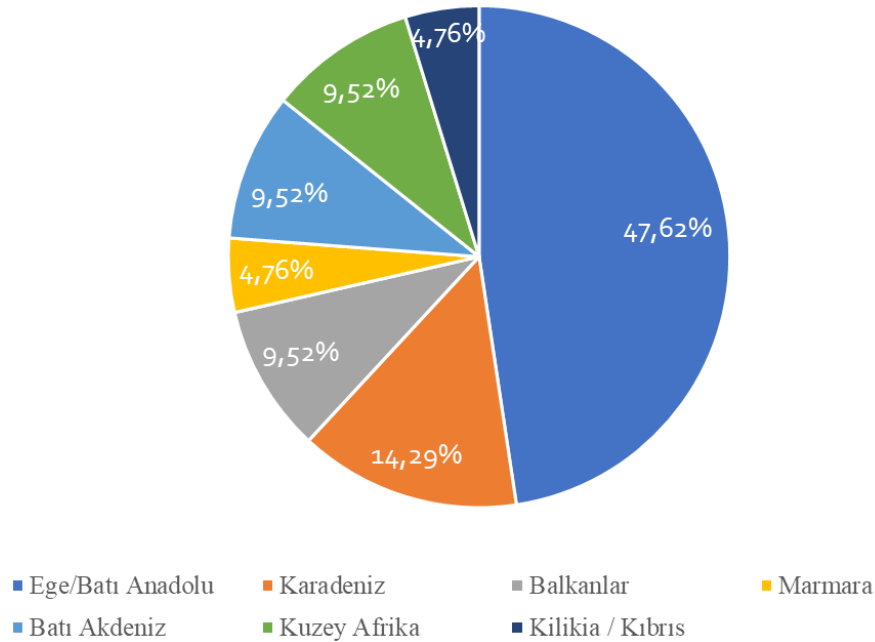
Buna göre; ana form başlıkları amphora, güveç, fırın kabı, pişirme çanak ve kâseleri, servis çanak ve kâseleri, testi, yonca ağızlı testi, sofra amphorası, kupa, kapak, depolama kabı, unguentarium olarak belirlenmiştir.

İlk incelenen grup olan amphoraların, tezin kapsadığı tarihsel süreçte MÖ 4. yy.'dan başlayarak MS. 8. yy.'a dek kesintisiz biçimde bölgeye ulaştığı ve yüzey araştırması verisi olsa dahi yoğunluğun MS. 4 ile 6. yy.'lar arasında olduğu tespit edilmiştir **(Grafik 5)**.

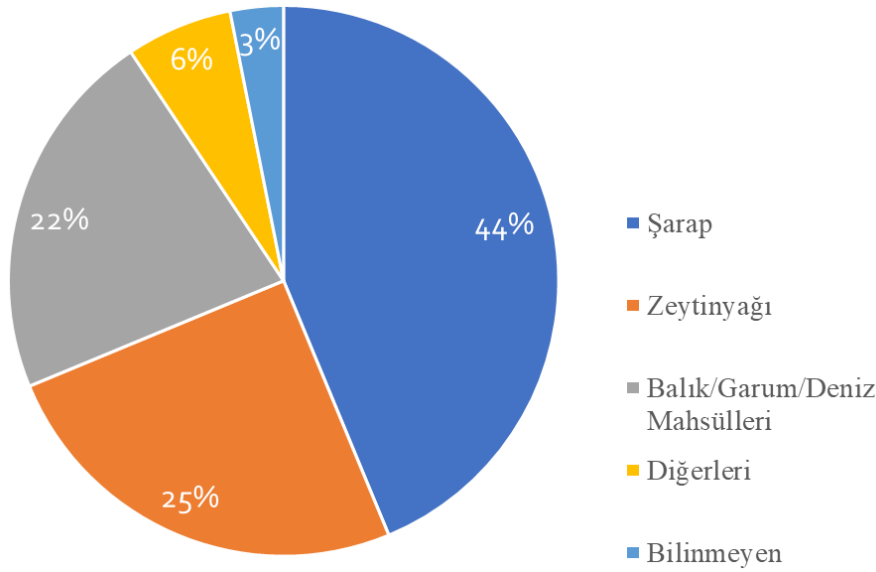


Grafik 5: Yüzyıllara Göre Amphoraların Yoğunluk Tablosu

Genel toplam ise Batı Anadolu üretim merkezli amphoraların en yüksek yüzdeye sahip olduğunu (**Grafik 6**) ve bölgeye ağırlıklı olarak şarap ithal edildiğini göstermektedir (**Grafik 7**).



Grafik 6: Bölgede Tespit Edilen Amphoraların Üretim Yerleri



Grafik 7: Amphoralar Aracılığıyla Bölgeye Ulaşan Ürünlerin Dağılımı

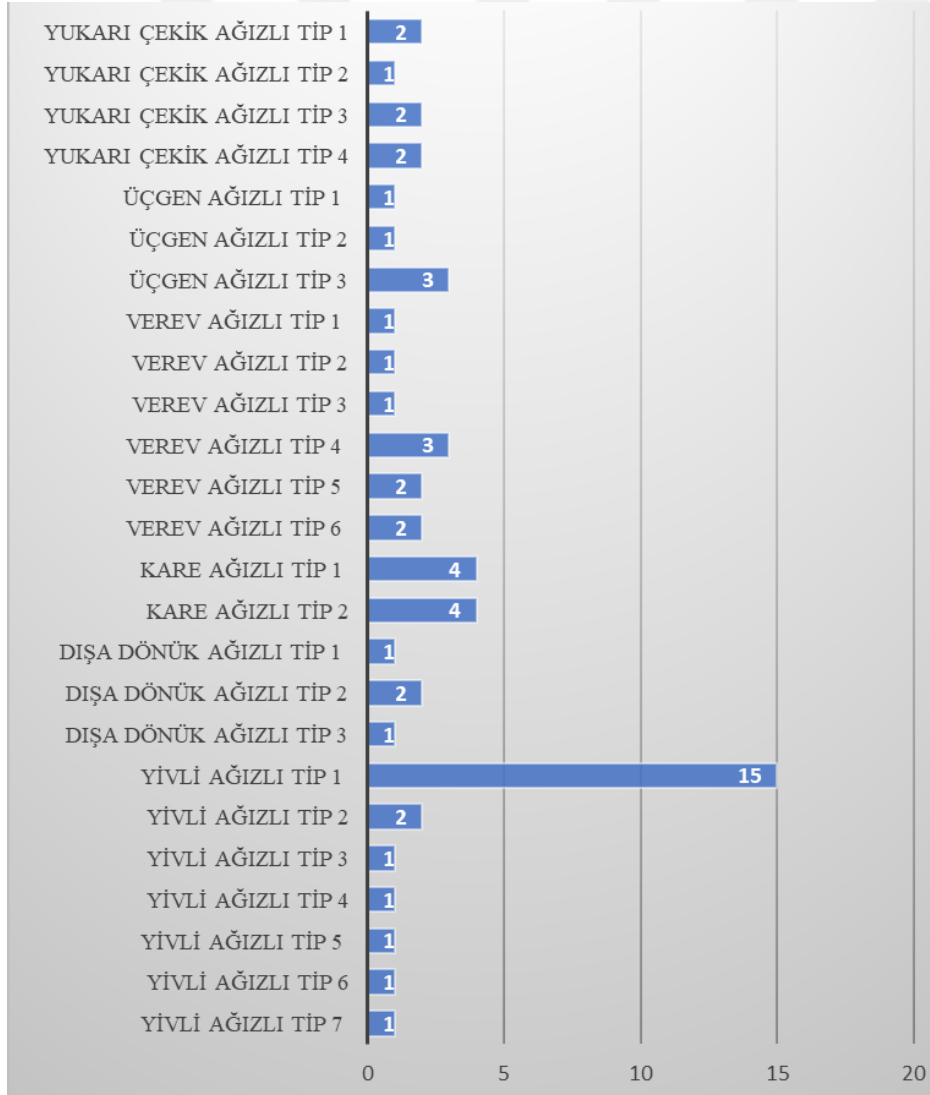
Piştirme kapları içinde ilk alt başlığı “Çömlek” oluşturur. Elimizde tüm kap örneği bulunmadığı için formun belirlenmesinde paralel buluntular üzerinden sağlanan bilgiler kullanılmıştır. Tüm seramik grupları arasında en yoğun grubu oluşturan çömleklerin ağız biçimlerine göre alt tiplere ayrılabilmesi görülmüştür. Bir kronolojik sıraya oturtularak sıralanan bu tiplerin yüzyıllar boyunca farklı bölgeler ile bağlantıları izlenebilmektedir. Buna göre çömlekler içinde tespit edilebilen en erken örnekler “Yukarı Çekik Ağızlı Tipler” alt başlığındaki Tip 1 (**Kat. No. 43-44**) ve Tip 2 (**Kat. No. 136**) olup, her ikisi de MÖ 1. yy.’dan itibaren tarihlenmiş ve ilk bağlantı, çalışma bölgesinin batısında yer alan Stobi’nin yanı sıra, İtalya’da Cosa ile kurulabilmiştir.

Tamamı Erken Roma Dönemi içine tarihlenebilen “Üçgen Ağızlı Tipler” ile birlikte tablo çeşitlenmektedir. Bu grupta Tip 1 (**Kat. No. 90**) ve Tip 3 (**Kat. No. 91** ve **Kat. No. 106-107**) olarak incelenen kapların tam benzerleri Pannonia Eyaleti’nde Roma lejyonlarınca kullanılan yerleşimlerde MS 2. yy.’ın başından itibaren ortaya çıkmaktadır. “Verev Ağızlı Tipler” arasında yer alan ve yine MS 2. yy. başlarına tarihlenebilen Tip 1’in de (**Kat. No. 39**) paralelleri aynı coğrafyada, benzer amaca hizmet eden merkezlerde bulunmuştur.

MS 4. yy.’dan itibaren hem bölgedeki tip çeşitliliğinin hem de buluntu yoğunluğunun artmaya başladığı saptanabilmiştir. MS 7. yy. başına dek devam eden süreçte “Yukarı Çekik Ağızlı Tipler” de Tip 3 (**Kat. No. 70** ve **Kat. No. 104**); “Verev Ağızlı Tipler” de Tip 2-6 (**Kat. No. 10**, **Kat. No. 80**, **Kat. No. 20**, **Kat. No. 108-109**, **Kat. No. 72**,

Kat. No. 92, Kat. No. 2, Kat. No. 40); “Kare Ağızlı Tipler” in tamamı (Tip 1 ve 2); “Dışa Dönük Ağızlı Tipler” in tamamı (Tip 1-3) ve son olarak “Yivli Ağızlı Tipler” in tümü (Tip 1-7) bahsi geçen tarihi sürece yerleştirilmiştir. Söz konusu tiplerin dört yüz yılı kapsayan çok uzun bir süre boyunca günümüzde Bulgaristan ile Romanya sınırları içinde kalan ve Iatrus, Novae, Halmyris, Aegyssus gibi Geç Roma Dönemi’nde *castrum* nitelikleri ile ön plana çıkan yerleşmelerde kullanılan kaplarla aynı oldukları tespit edilmiştir.

“Yivli Ağızlı Tipler” arasında Tip 1’in oranının belirgin şekilde yüksek olduğu anlaşılmıştır (**Grafik 8**). Zira bu tipin analoji örnekleri araştırıldığında Bulgaristan ve Romanya’da kalan merkezlere ek olarak Makedonya ile Marmara Denizi’nin güneyinde Aktopraklık Höyük’teki Geç Roma Dönemi tabakalarında da ortaya çıktığı belirlenmiştir.



Grafik 8: Çömlek Tiplerinin Sayısal Verileri

Tip 1'e ait örneklerin hamuru incelendiğinde ortak özelliklerinin kuvars başta olmak üzere yoğun katkı maddeleri ile harmanlandıkları anlaşılmaktadır. Pişirme kaplarında katkı maddelerinin hem kapların çabuk ısınması hem de bu ısıyı uzun süreli koruyabilmeleri için kullanıldığı bilinmektedir. Bu özellikleri taşıyan formların da piyasada öncelikle tercih edildiği düşünülmektedir. Tip 1'in popülerliğinin yaygın ve uzun süreli olması işlevsel özelliklerinin üstün olmasıyla açıklanabilir. A. Opaî bu tipin kökenini Asia Minor'da aradığı gibi, Butrint'teki buluntu üzerinden yapılan yakın tarihli bir çalışmada, üretim yeri olarak Konstantinopolis çevresi önerilmektedir.

Benzer bir durum yine “Yivli Ağızlı Tipler” kategorisinde yer alan Tip 4 (**Kat. No. 12**) için de geçerlidir. **Kat. No. 12**, Saraçhane kazılarında MS. 6 ve 7. yy.'lara tarihlenen tabakalarda çok yoğun bulunan ve dolayısıyla dönem için klasik olarak nitelendirilen tipin prototipi olarak belirlenen çömlekler ile aynı özellikleri taşımaktadır. Çalışma bölgesinin dönemin başkentine olan yakınlığı göz önüne alındığında, tipin bölgedeki varlığı anlam kazanmaktadır.

Güveç formunda ele alınan tipler ise yine analogiler aracılığıyla saptanarak sınıflandırılmıştır. Tüm halde ele geçen karşılaştırma örneklerinde gövdelerin dışa doğru, dikine veya içe doğru yönelerek indiği, dibe doğru omurga yaparak daraldığı kaplar bu kategoridedir. Çömleğe oranla çok az örnekle temsil edilen bu grupta yalnızca 8 tip belirlenebilmiştir.

MÖ 5. yy.'dan 3. yy.'a dek Atina ve Korinth gibi merkezlerden bilinen Tip 1 (**Kat. No. 3**), çalışma alanında ele geçen en erken tarihli örnek olup, tipik Yunan pişirme kabı repertuarında yer alması nedeniyle bölgeye koloni hareketleri neticesinde gelmiş olduğu varsayılmaktadır. Dahası buluntu yerinin de kıyı kesiminde konumlanan Eriklice (Herakleia) olması bu teoriyi güçlendirmektedir. Birkaç yüzyıllık boşluğun ardından üç adedi tespit edilebilen Tip 2'nin (**Kat. No. 45, Kat. No. 79, Kat. No. 126**) literatürde en sık karşılaşılan adıyla “Ege tipi pişirme kapları”nın klasik güveç formu olduğu belirlenmiştir. Fransa ve Hırvatistan kıyılarından Romanya'ya dek çok geniş bir coğrafyaya yayılmış olan bu kapların MS 1. yy.'dan itibaren piyasaya sürüldüğü ve 3. yy.'a dek popüleritesini sürdürdüğü pek çok buluntu merkezi olmasından anlaşıldığı gibi çalışılan alan için de bir tarihlendirme kriteri oluşturulmasını sağlamıştır. Tip 6 tek örnekle temsil edilmekle birlikte (**Kat. No. 93**), benzerleri başlıca Arnavutluk ile İtalya'da gözlemlenen ve daha önce Kıta Yunanistan'a dek yayıldığı belirlenen

“Illyria orijinli/Epirus Bölgesi pişirme kapları arasında bulunabilmiştir. Bununla birlikte bölgede ele geçen parçanın Illyria menşeli kapların yapımında kullanılan standart hamur özelliklerini taşımadığı belirlendiğinden⁷¹⁶, MS 3 ile 5. yy.’lar arasında geniş bir sahaya yayılan kapların taklidi niteliğinde yerel olarak üretildiği düşünülmektedir.

Pişirme kapları kategorisinde incelenen gruplardan biri de pişirme kâse ve çanaklarıdır. Karşılaştırma örnekleri aracılığıyla gövde yapılarının güveçlere yakın olduğu ancak alt gövdelerinin kâse gibi daralarak biçimlendiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte **Kat. No. 55** ve **Kat. No. 60**’ın ağzındaki yoğun is izleri pişirme işleminde kullanıldıklarına işaret etmektedir.

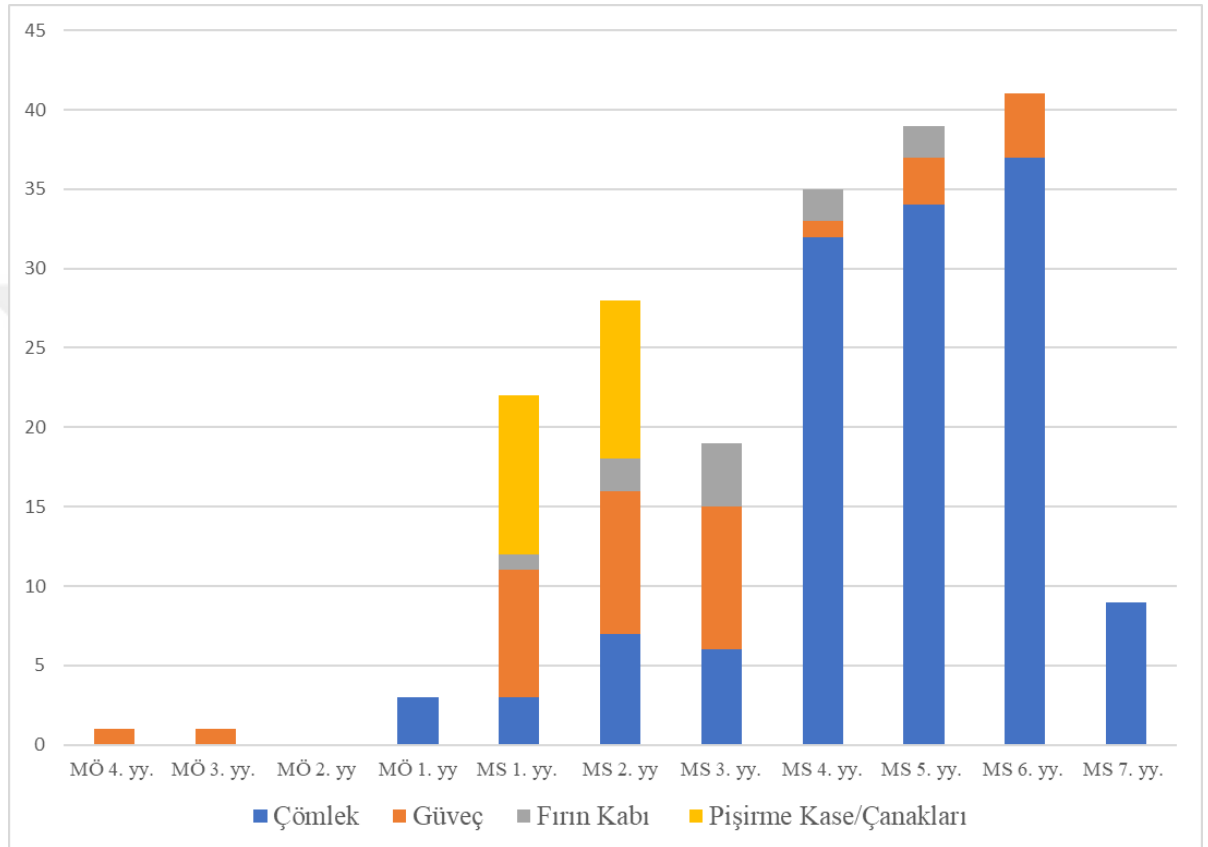
Güveç kategorisinde Tip 4 olarak gruplanan parçalar (**Kat. No. 46-49, Kat. No. 75**) ile pişirme kâse ve çanaklarına, Erken Roma İmparatorluk Dönemi’nde Pannonia’da yer alan pek çok merkezin yanı sıra Macedonia Salutaris sınırlarındaki yerleşimlerde de rastlanılmaktadır. Aleksandria Troas’ta inceleme fırsatı bulunan malzeme arasında da Güveç Tip 4 altında sınıflandırılan kaplar ile karşılaşmıştır. Pişirme kâse ve çanaklarının ise İtalya kökenli olduğu düşünülmektedir. Cosa’da en erken MÖ 1. yy. tabakalarında tespit edilen tipin benzerinin takibi yapıldığında Pannonia’da yer alan pek çok merkezde bunların MS 1. yy.’dan itibaren kullanılmış olduğu saptanmış ve bu buluntular da İtalyan kökenli olarak ele alınmıştır. Yukarıda çömlekler grubundaki belli tiplerin de Pannonia Eyaleti’ndeki askeri kamplarda görülen malzeme ile paralel olduğundan bahsedilmişti. Bu verilere ek olarak Trakya’nın MS 46’da tamamen Roma İmparatorluğu hakimiyetine girdiği düşünüldüğünde, bu süreçte bölgede Romalı askerlerin konuşlandığı ve lejyonlar arasında standartlaşmış tiplerin kullanıldığı varsayılmaktadır.

Çalışmada fırın kapları olarak nitelediğimiz yarı küresel gövdeli, tutacaklı ve düz dipli form ise pişirme kapları grubunda en düşük orana sahip olup bunlardan iki tanesi de mezar hediyesidir (**Kat. No. 37-38**).

Zira küresel dipli çömlekler açık ateşte, hızla oluşturulabilen ve zaman zaman geçici alanlarda da kullanılabilirken, düz dipli kaplar fırın içi gibi düz yüzeyler gerektiriyordu. Açık ateş bir ısı ve ışık aracı olarak toplu bir araya gelmeler için de işe yarayabilecekken, fırınlar domestik mimarinin bir parçası olarak orta ve üst sınıfın

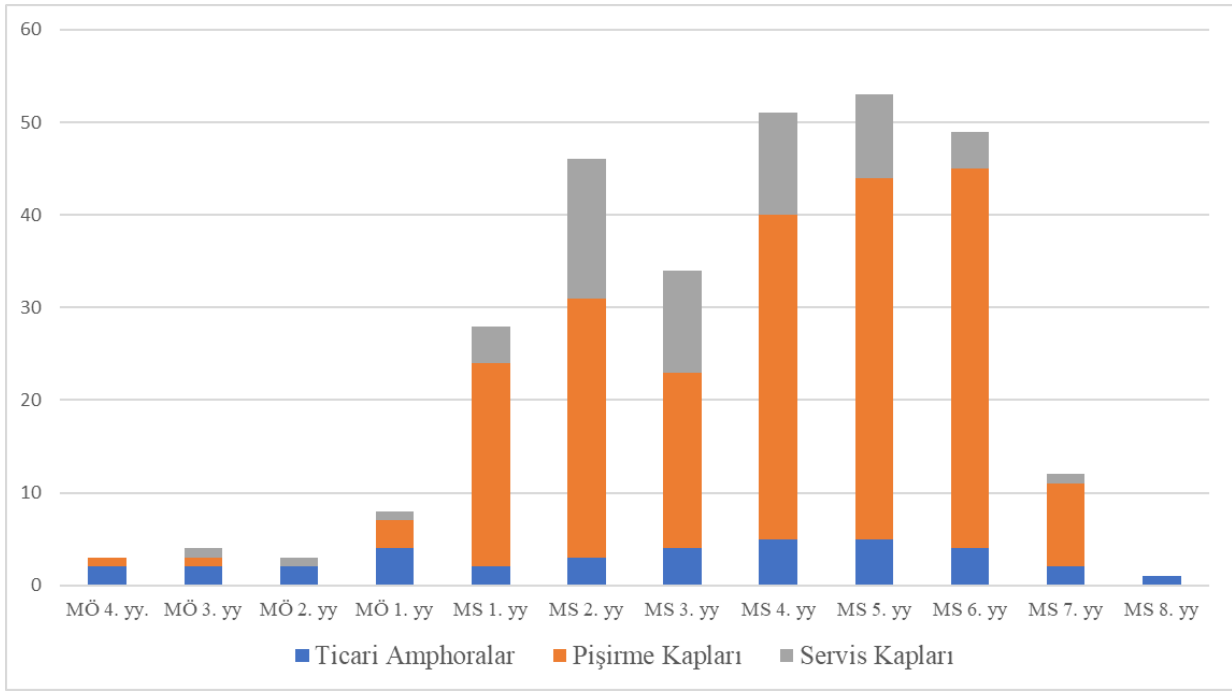
⁷¹⁶ C. De Mitri ile kişisel görüşme

evlerindeki mutfaklarda bulunmaktaydı. Bu da çalışılan bölgenin kırsal niteliği hakkında bir fikir vermektedir. Ayrıca yeme içme adetlerinin Hellenistik Devir'den Geç Roma Dönemi'ne doğru değiştiği; erken dönemlerde güveç ve fırın kabı gibi ürünler kullanılırken, MS 3. yy.'da imparatorluğun yaşadığı ekonomik kriz sonrasında bu tablonun tamamen değişerek yerini çömleğe bıraktığı görülmektedir (**Grafik 9**).



Grafik 9: Yüzyıllara Göre Pişirme Kaplarının Yoğunluk Tablosu

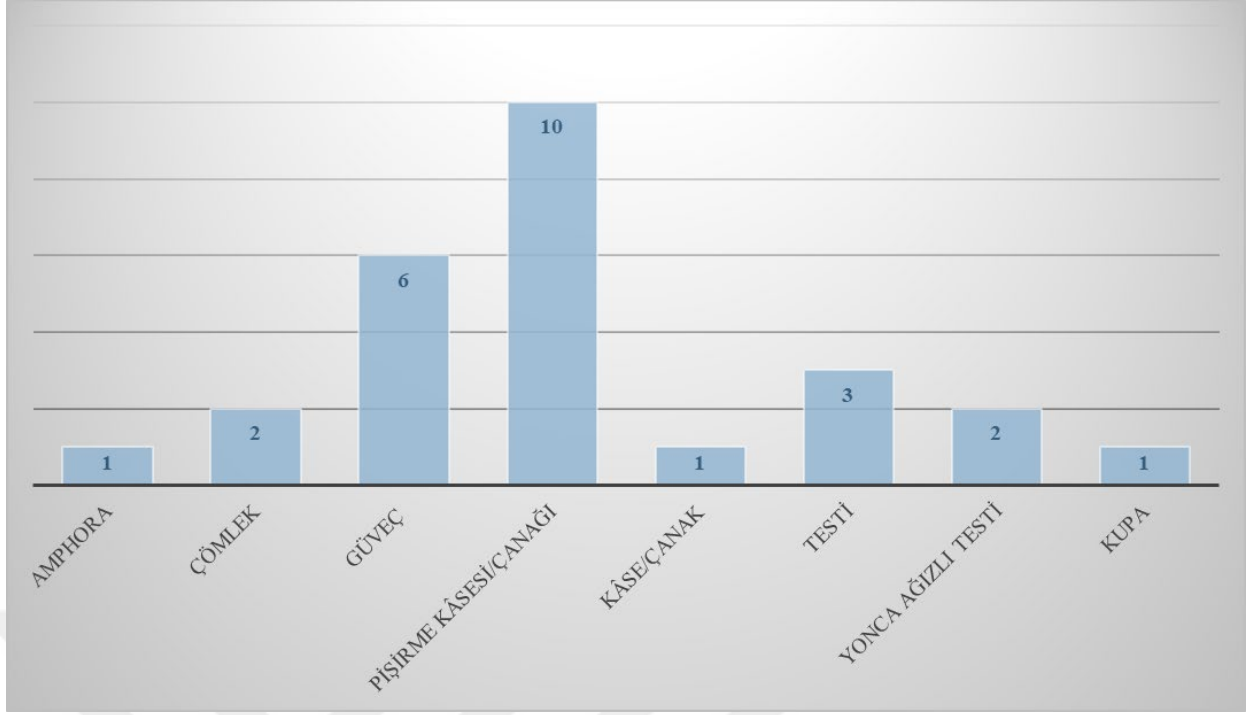
Tüm malzeme değerlendirildiğinde buluntuların MS 4 ile 6. yy.'lar arasında yoğunlaştığı görülmektedir (**Grafik 10**). Bu uzun dönem aralığında Balkanlardaki *limes*ler ile aynı gelenekte üretilen/ithal edilen formlar bir standartlaşmaya işaret etmektedir. Analoji kurulan merkezlerin başlıca Diocesis Thraciae içinde yer alması bu standartlaşmanın sebeplerinden biri olmalıdır. Harita üzerinden bakıldığında buradaki pek çok merkezin doğrudan veya dolaylı olarak Roma sınırları içindeki önemli kara yollarından Via Militaris ile Via Egnatia'nın yanı sıra Via Pontica ile bağlantılı oldukları görülmektedir ki, A. Külzer'in bölgede yaptığı araştırma, ilgili ana yolların çalışma sahasına tali yollar ile bağlandığını ortaya koymuştur (**Lev. 65, Hrt. 3**).



Grafik 10: Ana Formların Kronolojik Dağılımı

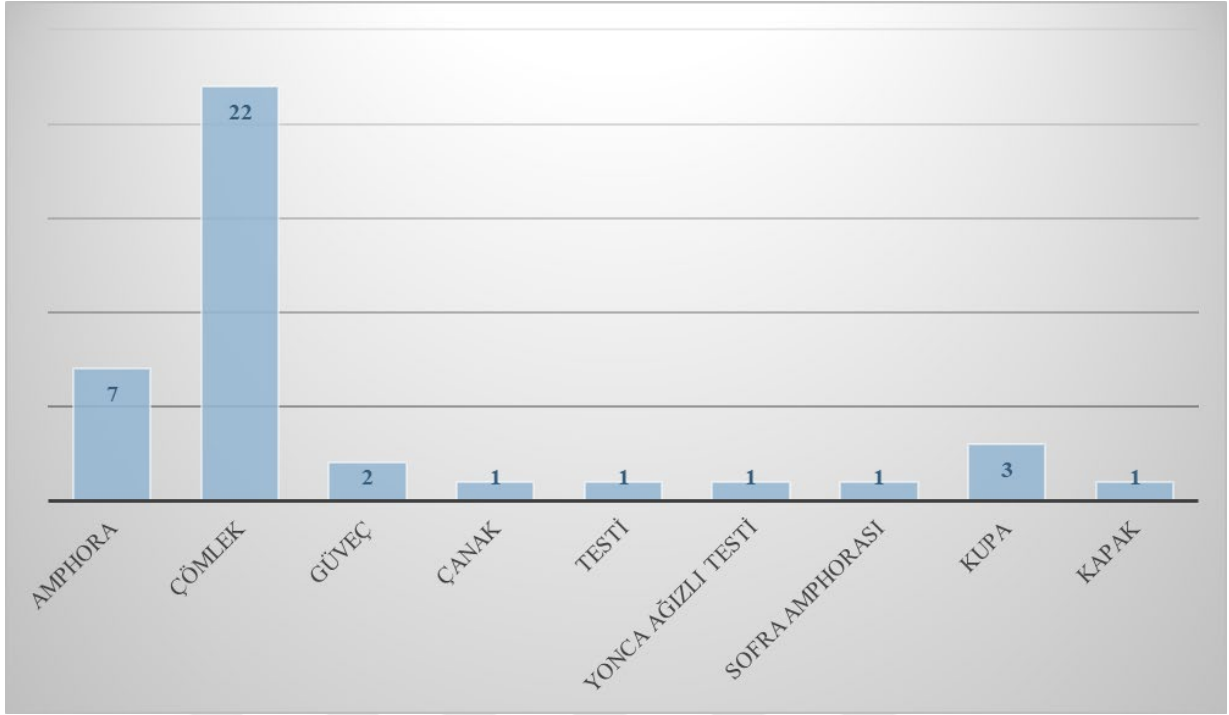
MS 6. yy.'da İmparator I. Iustinianus'un sınırları korumak için başlattığı imar faaliyetlerine ve kale yerleşimlerinin güçlendirilmesine rağmen Kuzey Afrika ve İtalya'da yoğunlaşan savaşlar, profesyonel ordunun bu bölgelere aktarılmasını gerektirmiş, dolayısıyla Balkanlardaki askeri güç zayıflamıştır. "Barbar" kabilelerin saldırıları sonucu söz konusu coğrafyadaki merkezlerin düştüğü yazılı kaynakların yanı sıra materyal kültür ile desteklenmekte olup, aynı sonun çalışma sahası için de geçerli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Tüm veriler değerlendirildiğinde buluntu noktalarından bazıları, yerleşmelerin niteliği hakkında yorum yapmayı mümkün kılacak şekilde ön plana çıkmaktadır. Bunlardan ilki, sayısal olarak en çok parçanın ele geçtiği ve halihazırda kutsal alan olarak değerlendirilen Dolucatepe'dir (**Grafik 11**). Buradan toplanan malzemenin niteliği diğer alanlardan bütünüyle farklıdır. En erken dönemlere tarihlenen seramikler burada görüldüğü gibi İtalya kökenli/etkili tipler de ağırlıklı olarak Dolucatepe'de bulunmuştur. Geto-Dacia kültürünün etkili olduğu bölgelerde görülen bir tipin de burada ele geçmesi, muhtemel kutsal alanın farklı kültür grupları tarafından ziyaret edildiğine işaret ediyor olabilir. Alandaki yalın seramiklerin tarihlendirmesi, Dolucatepe üzerine yapılan diğer çalışmalardaki tarihlendirmelerle örtüşmekte olup, alanın son kullanım döneminin MS 2. yy.'dan önce olduğunu göstermektedir.



Grafik 11: Dolucatepe Buluntu Dağılımı

Buluntu yoğunluğu açısından öne çıkan diğer alanlar sırasıyla Avşar Köyü Çakıllar Mevkii ve Mermerhöyük'tür (**Grafik 12**). Bu iki alan, MS 4 ile 6. yy.'lar arasına tarihlendirilen ve Bulgaristan ile Romanya'da yer alan askeri nitelikli yerleşmelerde kullanılan tiplerin ortaya çıktığı alanlardır. Özellikle Mermerhöyük'teki yerleşimin yüzyıllar boyunca devam ettiği anlaşılmaktadır. Her iki alanda da söz konusu yüzyıllarda geçici veya kalıcı bir askeri yapılanmanın varlığı tarafımızdan önerilmektedir. **Lev. 65, Hrt. 3**'te gösterilen yol ağlarına görece uzak olduğu anlaşılan Mermerhöyük çevresinde yüzey araştırmaları sırasında antik bir yola ait kalıntılar da tespit edilmiştir.



Grafik 12: Mermerhöyük Buluntu Dağılımı

Gelişkin teknolojilerin, yeni yaklaşımların eşlik ettiği bilimsel çalışmalarla birlikte, bölgenin sosyo-ekonomisi ve beslenme alışkanlıklarının gelecekte daha net çözümlenmesi umulmaktadır.

KAYNAKÇA

ANTİK KAYNAKLAR

ACO

Acta Conciliorum Oecumenicorum:
Acta Conciliorum Oecumenicorum
iussu atque mandato societatis
scientiarum Argentoratensis, Haz. E.
Schwartz, Berlin, 1922.

AMMIANUS MARCELLINUS

Res gestae: Römische Geschichte: I-IV,
Haz. W. Seyfarth, Berlin, 1968-1971.

APPIANOS

Romaika - Syriake: Roman History –
The Syrian Wars: II, Çev. B. McGing,
Londra, The Loeb Classical Library,
1912.

ATHENAIOS

Deipnosophistai: The Deipnosophistae
of Athenaeus, Çevrim içi:
[https://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/
Roman/Texts/Athenaeus/3E*.html](https://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Athenaeus/3E*.html),
24/09/2018.

CORNELIUS NEPOS

Alcibiades: A Nepos Selection –
Miltiades, Themistocles, Alcibiades,
Atticus, Çev. D. H. Bott, Londra,
Macmillan, 1970.

DEMOSTHENES

Kata Aristokratous: Demosthenes' ausgewählte Reden / 4. Reden gegen Androktion, gegen Aristokrates, gegen Aphobos, gegen Onetor, gegen Konon, gegen Eubulides, Çev. A. Westermann, Berlin, Langenscheidt, 1916².

DEMOSTHENES

Orationes: Demosthenis Orationes I-IV, Çev. M. R. Dilts, Oxford, Oxford University Press, 2002-2009.

DEMOSTHENES & AISKHINES

Peri tes parapresbeias: On the False Embassy, Çev. Z. Caspi, Kudüs, The Hebrew University Magnes Press, 2008.

DIODOROS SIKELIOTES

Bibliothèque Historique: Diodorus of Sicily, Çev. R. M. Geer, Londra, The Loeb Classical Library, 1947.

HERODOTOS

Historiai: Herodot Tarihi, Çev. M. Ökmen, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1973.

HIEROKLES

Synekdemos: Le Synekdèmos d'Hiérokès et l'opuscule géographique de Georges de Chypre, Brüksel, Haz. E. Honigmann, Éditions de l'Institut de Philologie et d'Histoire Orientales et Slaves, 1939.

KSENOFON

Anabasis: Anabasis: Onbinlerin Dönüşü, Çev. O. Yarlığaş, İstanbul, Kabalcı Yayıncılık, 2014².

MANSI

Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio, Haz. H. Welter, Graz, Akademische Druck- U. Verlagsanstalt, 1960-1962.

MARCELLINUS COMES

Chronicle: The Chronicle of Marcellinus, Çev. B. Croke, Sidney, 1995.

MEMNON

Peri Herakleias: Memnon'un Herakleia Pontike Tarihi, Çev. M. Arslan, İstanbul, Odin Yayıncılık, 2007.

NOTITIAE

Notitiae: Notitiae episcopatum Ecclesiae Constantinopolitanae, Haz. J. Darrouzès, Paris, 1981.

NOT. DIGN.

Notitia Dignitatum: Accedunt Notitia Urbis Constantinopolitanae et Latercula Provinciarum, Frankfurt, 1962².

PLINIUS

Naturalis Historia:
Pliny the Elder: The Natural History, Çevrim
içi: http://penelope.uchicago.edu/Thayer/e/roman/texts/pliny_the_elder/home.htm
1, 12/09/2018.

PLUTARKHOS

Bioi Paralleloi; Alkibiades: Plutarch's Lives in Eleven Volumes, Çev. B. Perrin, Londra, The Loeb Classical Library, 1967-1975.

POLYBIOS

Historiae: The Histories, Çev. L. A. Dindorf *et al.*, Londra, The Loeb Classical Library, 1922-1927.

POMPONIUS MELA

De situ orbis libri I-III: De chorographia. Kreuzfahrt durch die Alte Welt, Haz. K. Brodersen, Darmstadt, 1994.

PROKOPIOS

Apokryphe Historia: The Secret History, Çev. T. E. Gregory, Hoboken, John Wiley & Sons, 2011.

PSEUDO SKYLAKS

Periplus: Scylacis Caryandensis periplus maris ad litora habitata Europae et Asiae et Libyae, Geographi Graeci Minores I, Haz. K. Müller, Paris, Didot, 1882.

STEPHANOS BYZANTIOS

Ethnika: Stephani Byzantii Ethnicorum quae supersunt, Haz. A. Meineke, Berlin, 1958.

STRABON

Geographika: Antik Anadolu Coğrafyası: XII-XIII-XIV, Çev. A. Pekman, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2005⁵.

THEOPHANES HOMOLOGETES

Khronographia: The Chronicle of Theophanes, Çev. H. Turtledove, Pennsylvania, University of Pennsylvania Press, 2011².

THEOPHYLAKTOS SIMOKATTES

Chronicle: Geschichte. Theophylaktos Simokates, Çev. P. Schreiner, Stuttgart, Hiersemann, 1985.

TITUS LIVIUS

Ab urbe condita: From the Founding of the City, Çev. A. C. Schlesinger, Londra, The Loeb Classical Library, 1967.

MODERN KAYNAKLAR*

Abadie-Reynal, C. – Sodini, J. P. (1992). *La céramique paléochrétienne de Thasos: (Aliki, Delkos, fouilles anciennes)*, Ecole française d'Athènes, Paris.

Ackermann, G., Duret, M., (2014), “La céramique des thermes romains d’Érétrie”, *ReiCretActa* 43, 1-8.

Akkaş, İ. (2020a). “2008-2019 Yılları Arası Amphora Buluntuları Işığında Parion Antik Kenti Roma ve Erken Bizans/Geç Roma Dönemi Ticari İlişkileri”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

_____ (2020b). “Parion Yamaç Hamamı Ticari Amphora Buluntuları (MÖ 1. yüzyıl - MS 7. yüzyıl)”, *Arkhaia Anatolika* 3, 178-243.

Aksan, Z. M. (2015). “Güneydoğu Thrakia Tümülüsleri: 1881-1964 Yıllarında Kazılan Tümülüslerin Yeniden Değerlendirilmesi”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

_____ (2018). “Preliminary Report on the Test Excavations of Tekirdağ Archaeology Museum at Barbaros in Tekirdağ”, *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi* 33, 1-21.

* Süreli yayın, ek dizi, ansiklopedi ve referans yayınların kısaltmalarında Alman Arkeoloji Enstitüsü’nün belirlediği liste esas alınmıştır: “Liste der Abkürzungen für Zeitschriften, *Reihen, ^LLexika und häufig zitierte Werke”, (Çevrimiçi) https://www.dainst.org/documents/10180/70593/02_Liste-Abk%C3%BCrzungen_quer.pdf/2c74093b-c8b6-4c6a-8af1-17a155109505 , 20.05.2021.

Alekseeva, E. M. (1997). *Antichnyĭ gorod Gorgippiya*, Moskova.

Amicone, S. et al. (2014). "Cooking Pottery in Priene: Imports and Local/Regional Production from Late Classical to Late Hellenistic Times", *Frankfurter elektronische Rundschau zur Altertumskunde* 25, 1-27.

Amyx, D. A. (1958). "The Attic Stelai: Vases and Other Containers", *Hesperia* 27.4, 163-254.

Anderson-Stojanović, V. R. (1987). "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", *AJA* 91.1, 105-122.

_____ (1992). *Stobi: The Hellenistic and Roman Pottery*, Princeton.

Archibald, Z. H. (1998). *The Odrysian Kingdom of Thrace: Orpheus Unmasked*, Oxford.

Arsen'eva, T. M. – Naumenko, S. A. (1992). *Usad'by Tanaisa*, Moskova.

Arsen'eva T. M. et al. (1997). "Un dépôt d'atelier d'amphores à pâte claire. Commerce entre Héraclée du Pont et Tanais à l'époque romaine", *Anatolia Antiqua* 5, 187-198.

Arslan, M. (2012). "Pseudo-Skylaks: Periplous", *Mediterranean Journal of Humanities* 2.1, 239-257.

Arthur, P. (2007). "Pots and Boundaries: On Cultural and Economic Areas between Late Antiquity and the Early Middle Ages", içinde: M. Bonifay – J. C. Trégliat (eds.), *LRCW 2: Late Roman Coarse Wares Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry. Comparison between Western and Eastern Mediterranean I*, BARIntSer 1662.1, Oxford: 15-28.

_____ (2020). "The Changing Geography of Artefact Production in the Late Antique and Early Byzantine Mediterranean", içinde: S. Cosentino (ed.), *Ravenna and the Traditions of Late Antique and Early Byzantine Craftsmanship Labour, Culture, and the Economy*, Berlin-Boston: 5-32.

Arthur, P. – Oren, E. D. (1998). "The North Sinai Survey and the Evidence of Transport Amphorae for Roman and Byzantine Trading Patterns", *JRA* 11, 193-212.

Arthur, P. et al. (2007). "Nuovi appunti sulla circolazione della ceramica nella Puglia meridionale tra tarda antichità ed altomedioevo", içinde: S. Gelichi – C. Negrelli (eds.), *La Circolazione delle Ceramiche Nell'Adriatico Tra Tarda Antichità e Altomedioevo*, Documenti di Archeologia 43, Mantova: 331-352.

Asal, R. (2007). “İstanbul’un Ticareti ve Theodosius Limanı”, içinde: A. Karamani-Pekin (ed.), *Gün Işığında: İstanbul’un 8000 Yılı. Marmaray, Metro ve Sultanahmet Kazıları*, İstanbul: 180-189.

Asdracha, C. (1996). *Inscriptions protobyzantines et byzantines de la Thrace orientale et de l’île d’Imbros (IIIe-XVe siècles): présentation et commentaire historique*, Atina.

Atik, N. – Işın, M. A. (2006). “Tekirdağ/Karaevlialtı 2000, 2002, 2004 Yılları Kazı Çalışmaları”, *KST* 27.1, 47-58.

Atik, N. (2003). “Tekirdağ / Karaevli (Antik Heraion Teikhos) Hellenistik Devir Çanak Çömlekleri”, *III. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Eskişehir: 298-306.

Atik, N. (2007). “Eine thrakische Stadt an der Propontis: Heraion Teichos”, içinde: A. Iakovidou (ed.), *Thrace in the Graeco-Roman World, Proceedings of the 10th International Congress of Thracology, Komotini - Alexandroupolis, 18-23 October 2005*, Atina: 13-23.

_____ (2011). “Heraion Teichos Antik Kenti 2000-2010 Yılları Kazı Çalışmaları”, *Tekirdağ İl Değerleri Sempozyumu (18 Eylül - 21 Ekim 2011)*, Tekirdağ: 1-7.

Atlı-Akbuz, L. (2008). “*Hadrianopolis Roma Dönemi Seramiği*”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Aydemir, A. (1995). “*Phokaia Erken Roma Dönemi Pişirme Kapları*”, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Bădescu, A. – Cliante, L. (2015). “Late Roman Kitchen Pottery Discovered at Histria in the Centre-North Sector (2012)”, *MatCerca* 11, 209-226.

Băjenaru, C. (2013). “Contextes céramiques de Tomis (I). Un ensemble de la fin du IIe - début du IIIe s. ap. J.-C.”, *Pontica* 46, 41-110.

_____ (2014). “Early Roman Pottery Groups from the Central Sector of the Late Roman City at Histria”, *MatCerca* 10, 105-131.

Băltăc, A. (2018). “The Pottery workshop at Ostrov (Durostorum), Farm No 4 Spot, Constanta County”, içinde: V. Rusu-Bolindeț et al. (eds.), *Atlas of Roman Pottery Workshops from the Provinces Dacia and Lower Moesia/Scythia Minor (1st – 7th centuries AD) I*, Kaloşvar: 211-223.

Barnea, I. (1966). “L’incendie de la cité de Dinogetia au VIe siècle”, *Dacia* 10, 237-259.

Başaran, S. (2003). “Ainos’un Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi Seramik Buluntuları”, içinde: C. Abadie-Reynal (ed.), *Les céramiques en Anatolie aux époques*

hellénistiques et romaines. *Actes de la Table Ronde d'Istanbul, 23-24 mai 1996*, Varia Anatolica 15, İstanbul: 71-77.

_____ (2011). "Ainos Kazıları (1971-1994)", *AnadoluAraş* 14, 105-141.

Başaran, S. – Kurap, G. (2015). "Ainos (Enez) 2013", *KST* 36.3, 207-230.

Bats, M. (1988). *Vaisselle et alimentation à Olbia de Provence (v. 350 - v 50 J.-C.): Modèles culturels et catégories céramiques*, RANarb Suppl. 18, Paris.

_____ (1994). "La vaisselle culinaire comme marqueur culturel: l'exemple de la Gaule méridionale et de la Grande-Grèce (IVe-Ier s. av. J.-C.)", içinde: Kolektif (eds.), *Terre cuite et société: la céramique, document technique, économique, culturel; XIVe rencontres internationales d'archéologie et d'histoire d'Antibes; actes des rencontres 21-22-23 octobre 1993*, Juan-les-Pins: 407-424.

_____ (1996). "Remarques finales", içinde: M. Bats (ed.), *Les céramiques communes de Campanie et de Narbonnaise (I^{er} s. av. J.-C. - II^e s. ap. J.-C.). La vaisselle de cuisine et de table: Actes des Journées d'étude organisées par le Centre Jean Bérard et la Soprintendenza Archeologica per le Province di Napoli e Caserta. Naples, 27-28 mai 1994*, Napoli: 481-484.

Baumann, V. H. (1977). "Cîteva precizări rezultate din cercetarea monumentului paleocreştin din comuna Niculiţel (jud. Tulcea)", *ActaMusNapoca* 14, 245-254.

_____ (1983). *Ferma romană din Dobrogea*, Tulça.

_____ (1995). *Aşezări rurale antice în zona Gurilor Dunării: contribuţii arheologice la cunoaşterea habitatului rural (sec. I-IV p.Chr.)*, Biblioteca Istro-Pontica. Seria Arheologie 1, Tulça.

_____ (1997). "La céramique utilitaire de IV-e siècle fabriquée par l'officina romana de Valea Morilor (Teliţa département de Tulcea)", içinde: D. Benea (ed.), *Etudes sur la ceramique romaine et daco-romaine de la Dacie et de la Mesie Inferieure*, Temeşvar: 31-53.

Belotti, C. (2006). "Anfore orientalia a Concordia Sagittaria (I)", *Instrumentum* 23, 19-20.

Berlin, A. (1997). "The Plain Wares", içinde: S. C. Herbert (ed.), *Tel Anafa II, i: the Hellenistic and Roman Pottery*, JRA Suppl. 10, Ann Arbor: 1-211.

_____ (1999). "Studies in Hellenistic Ilion: The Lower City. Stratified Assemblages And Chronology", *StTroica* 9, 73-158.

Berndt, M. (2003). *Funde aus dem Survey auf der Halbinsel von Milet (1992-1999): kaiserzeitliche und frühbyzantinische Keramik*, Internationale Archäologie 79, Leidorf.

Betz, A. (1936). "Thrake (römisch)", *RE* 11.2, 452-472.

Bezeczky, T. (2013). *The Amphorae of Roman Ephesus*, FiE 15.1, Viyana.

Biernacki, A. B. – E. Klenina (2014). "Early Byzantine Coarse Ware from Novae: Production and Chronology", içinde: N. Poulou-Papadimitriou et al. (eds.), *LRCW 4: Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry: the Mediterranean: a Market Without Frontiers*, BARIntSer 2616, Oxford: 151-158.

Biernacki, A.B. – Klenina, E. (2015). "Amphorae of the 4th - 6th centuries AD from Novae (Moesia Secunda): Typology and Chronology", içinde: S. Demestischa (ed.), *Per terram, per mare. Seaborne Trade and the Distribution of Roman Amphorae in the Mediterranean*, Uppsala: 99-120.

Boer, J. G. de (2006). "Sinopean Amphorae on the Western Pontic Coast", içinde: A. F. Furtwängler et al. (eds.), *Pontos Euxeinus. Beiträge zur Archäologie und Geschichte des antiken Schwarzmeer und Balkanraumes, Manfred Oppermann zum 65. Geburtstag*, Halle: 35-44.

_____ (2013). "Stamped amphorae from the Greek Black Sea colony of Sinope in the Mediterranean during the Hellenistic period", içinde: G. R. Tsetschladze et al. (eds.), *The Bosphorus: Gateway between the Ancient West and East (1st Millennium BC - 5th Century AD). Proceedings of the Fourth International Congress on Black Sea Antiquities Istanbul, 14th-18th September 2009*, BARIntSer 2517, Oxford: 109-114.

Bojović, D. (1977). *Rimska keramika Singidunuma*, Zbirke i legati Muzej Grada Beograda 8, Beograd.

Bondoc, D. (2016). "Roman Amphorae from Slăveni, Olt County, Romania", *AMold* 39, 215-229.

Bonifay, M. (2004). *Études sur la céramique romaine tardive d'Afrique*, BARIntSer 1301, Oxford.

_____ (2007). "Que transportaient donc les amphores africaines?", içinde: E. Papi (ed.), *Supplying Rome and the Empire. The Proceedings of an International Seminar held at Siena-Certosa di Pontignano on May 2-4 2004, on Rome, the Provinces, Production, and Distribution*, JRA Suppl. 69, Portsmouth: 8-31.

Borisov, B. D. (2010). *Dyadovo. Bulgarian-Japanese expedition II. The sanctuary of the Thracian Horseman and the Early Byzantine Fortress*, Varna.

Böttger, B. (1982). "Die Gefäßkeramik aus dem Kastell Iatrus", B. Böttger (ed.), *Iatrus-Krivina: spätantike Befestigung und frühmittelalterliche Siedlung an der unteren Donau. 2, Ergebnisse der Ausgrabungen 1966-1973*, Berlin: 33-148.

Brandes, W. (1999). "Byzantine Cities in the Seventh and Eighth Centuries - Different Sources, Different Histories?", în: G. P. Brogiolo – B. Ward-Perkins (eds.), *The Idea and Ideal of the Town between Late Antiquity and the Early Middle Ages*, Transformation of the Roman World 4, Leiden: 25-57.

Bredow, I. von (1998). "Ganos" *DNP* 4, 778.

Brogiolo, G. P. – Gelichi, S. (1986). "La ceramica grezzamedievale nella pianura padana", în: Kolektif (eds.), *La ceramica medievale nel Mediterraneo occidentale: Atti III Congresso Internazionale della Università degli Studi di Siena*, Floransa: 293-316.

_____ (1998). "La ceramica comune in Italia settentrionale tra IV e VII secolo", în: L. Saguì (ed.), *Ceramica in Italia. VI-VII secolo: atti del Convegno in onore di John W. Hayes: Roma, 11-13 maggio 1995*, Biblioteca di Archeologia medievale 14, Floransa: 209-226.

Brooks, E. W. (1899). "The Campaign of 716-718, from Arabic Sources", *JHS* 19, 19-31.

Brukner, O. (1981). *Rimska keramika u jugoslovenskom delu provincije Donje Panonije*, Belgrad.

Bülbül, H. A. (Baskıda). "Evaluating a Cult Place in the light of the Ceramics from Northern Propontis", în: Z. Koçel-Erdem – R. Şahin (eds.), *Thrace throughout the Ages: Pottery as Evidence for Commerce and Culture from Prehistoric Times to the Islamic Period*, İstanbul: s.y.

Bürchner, L. (1899). "Chora", *RE* 3.2, 2404.

Carreras Monfort, C. (1999). "Miscelánea: las otras ánforas del Monte Testaccio", în: J. M. Blázquez – J. Remesal (eds.), *Estudios sobre el Monte Testaccio I*, Barselona: 91-98.

Carlson, D. N. – Lawall, M. (2005/2006). "Toward a typology of Erythraian Amphoras", *Skyllis* 7, 33-40.

Cătănciu, I. B. – Barnea, A. (1979). "Ceramica și descoperiri mărunte", în: A. Barnea – I. Barnea (eds.), *Tropeaum Traiani I. Cetatea*, Bükreş: 177-226.

Cheluță-Georgescu, N. (1974). "Morminte elenistice și romane descoperite în zona de nord și nord-vest a necropolei callatiene", *Pontica* 7, 169-189.

Conovici, N. (2005). "The Dynamics of Trade in Transport Amphoras from Sinope, Thasos and Rhodos on the Western Black Sea Coast: a Comparative Approach", în: V. F. Stolba – L. Hannestad (eds.), *Chronologies of The Black Sea Area in the Period c. 400-100 BC*, Black Sea Studies 3, Aarhus: 97-117.

Conrad, S. (1999). "Zu Typologie und Funktionsbestimmung der Amphoren aus dem Kastell Iatrus", içinde: G. v. Bülow – A. Milčeva (eds.), *Der Limes an der unteren Donau von Diokletian bis Heraklios. Vorträge der internationalen Konferenz, Svištov 1.-5. September 1998*, Sofya: 175-188.

_____ (2007). "Kommentierter Katalog der gefäßkeramischen Funde", içinde: G. v. Bülow et al. (eds.), *Iatrus-Krivina VI: Spätantike Befestigung und Frühmittelalterliche Siedlung an Der Unteren Donau VI: Ergebnisse Der Ausgrabungen 1992-2000*, Limesforschungen 28, Mainz: 209-264.

Croke, B. (1977). "Evidence for the Hun Invasion of Thrace in A.D. 422", *GrRomByzSt* 18.4, 347-367.

Crow, J. (2002). "Recent Research on the Late Antique Cities of eastern Thrace (Provincia Europa)", içinde: L. Slokoska – A. Poulter (eds.), *The Roman and Late Roman City*, Sofya: 342-351.

Cubberley, A. L. et al. (1988). "Testa and Clibani: The Baking Covers of Classical Italy", *BSR* 56, 98-119.

Dananai, A. – Deru, X. (2018). "Pottery Function, Dining and Funerary Assemblages. A comparative Study from northern Gaul", *Internet Archaeology* 50, <https://doi.org/10.11141/ia.50.6>.

Darrouzès, J. (1981). *Notitiae episcopatum ecclesiae Constantinopolitanae*, L'Institut Français d'Études Byzantines, Paris.

De Mitri, C. (2010). "Ceramica da cucina di produzione albanese (Illyrian Cooking Ware) nel Salento romano (Puglia - Italia): presenza e distribuzione", içinde: S. Menchelli et al. (eds.), *LRCW 3: Late Roman Coarse Wares Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry. Comparison between Western and Eastern Mediterranean*, BARIntSer 2185, Oxford: 681-686.

Delemen, İ. (2004a). "A Grave Stele from Barbaros on the Propontis", *EpigrAnat* 37, 189-195.

_____ (2004b). *Tekirdağ Naip Tümülsü*, İstanbul.

Delev, P. (2015). "From Koroupedion to the Beginning of the Third Mithridatic War (281–73 BCE)", içinde: J. Valeva et al. (eds.), *A Companion to Ancient Thrace*, Oxford: 59-74.

Demandt, A. (1989). *Die Spätantike: römische Geschichte von Diocletian bis Justinian, 284-565 n. Chr.*, Münih.

Derda, T. (1992). "Inscriptions with the Formula θεοῦ χάρις κέρδος on Late Roman Amphorae", *ZPE* 94, 135-152.

Dobreva, D. (2012). "Late Roman Amphorae on the Lower Danube: Trade and Continuity of the Roman Production", *ReiCretActa* 42, (Poster Sunumu).

_____ (2018). "Thracian City Economy as Part of the Global Sinopean Wine Trade", içinde: L. Vagalinski et al. (eds.), *Proceedings of the First International Roman and Late Antique Thrace Conference: Cities, Territories and Identities (Plovdiv, 3rd - 7th October 2016)*, Bulletin of the National Archaeological Institute 44, Sofya: 309-321.

Doğer, E. (1986). "Premières remarques sur les amphores de Clazomènes", içinde: J. Y. Empereur – Y. Garlan (eds.), *Recherches sur les amphores grecques*, BCH Suppl. 13, Atina: 461-471.

Donnelly, A. (2016). "Cooking, Cooking Pots, and Cultural Transformation in Imperial and Late Antique Italy", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Loyola Üniversitesi, Chicago.

Dressel, H. (1899). *Inscriptiones urbis Romae Latinae: instrumentum domesticum*, Berlin.

Duncan, G. C. (1964). "A Roman Pottery Near Sutri", *BSR* 32, 38-88.

Dündar, E. (2008). *Patara Unguentariumları*, Patara IV.1, İstanbul.

_____ (2012). "Patara kazılarında ele geçen (1989-2010 yılları) Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem ticari amphoralar ve amphora mühürleri" (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Dyson, S. (1976). *Cosa: The Utilitarian Pottery*, MemAmAc 33, Roma.

Egloff, M. (1977). *Kellia. La poterie copte: quatre siècles d'artisanat et d'échanges en Basse-Égypte*, Cenevre.

Eiwanger, J. (1981). *Demetrias IV. Keramik und Kleinfunde aus der Damokratia-Basilika in Demetrias*. Bonn.

Empereur, J. Y. – Hesnard, A. (1987). "Les amphores hellénistiques", içinde: P. Lévêque – J. P. Morel (eds.), *Céramiques hellénistiques et romaines II*, Centres de recherches d'histoire ancienne 70, Paris: 9-71.

Empereur, J.Y. – N. Tuna (1988). "Zénon de Caunos et l'épave de Serçe Limani", *BCH* 112, 341-357.

Empereur, J. Y. – Picon, M. (1989). "Les régions de production d'amphores impériales en Méditerranée orientale", içinde: Kolektif (eds.), *Amphores romaines et histoire économique. Dix ans de recherche: actes du colloque de Sienne (22-24 mai 1986)*, Collection de l'Ecole française de Rome 114, Roma: 223-248.

Erdoğu, B. (2001). “*Neolithic and Chalcolithic Cultures in Eastern Thrace, Durham Üniversitesi*”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Durham Üniversitesi, Durham.

Ergürer, H. E. (2012). *Parion Roma Dönemi Seramiği*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

_____ (2018a). “Parion Tiyatrosunda Bulunan Roma Dönemi Pişirme Kapları”, *Arkeoloji ve Sanat* 157, 131-146.

_____ (2018b). “The Fine Pottery Found in Parion Theater: Sigillata, Late Roman Red Slip Pottery and Others”, içinde: C. Başaran – H. E. Ergürer (eds.), *Parion Studies I. Roman Theater of Parion: Excavations, Architecture and Finds from 2006-2015 Campaigns*, Ankara: 91-126.

Errington, R. M. (2008). *A History of the Hellenistic World: 323-30 BC*, New York.

Erzen, A. (1974). “Enez (Ainos) 1972 Kazıları”, *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi* 2-3, 217-238.

_____ (1994). “Enez Kazıları”, içinde: Kolektif (eds.), *XI. Türk Tarih Kongresi, I, 05-09 Eylül 1990*, Ankara: 301-307.

Fedoseev, N. (2019). “History of Ancient Sinope and Ceramic Stamps”, içinde: H. Kaba et al. (eds.), *Uluslararası Sinope ve Karadeniz Arkeolojisi Sempozyumu: Antik Sinope ve Karadeniz, 13-15 Ekim 2017, Sinop, bildiriler kitabı = International Symposium on Sinope and Black Sea Archaeology: Ancient Sinope and the Black Sea, 13-15 October 2017*, Sinop: 13-23.

Ferrazzoli, A. F. (2003). “Instrumentum domesticum. Tipologia dei reperti ceramici e aspetti delle produzioni e della circolazione dei materiali”, içinde: E. Equini-Schneider (ed.), *Elaiussa Sebaste II. Un Porto tra Oriente e Occidente*, Roma: 649-661.

Fırat, M. (2011). “*Phokaia Geç Roma Dönemi Mutfak Kapları*”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

_____ (2012). “Phokaia Roma Dönemi Mutfak Kapları: Güveç Formu”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 27, 153-166.

Fıratlı, N. (1964). “Müze Dışı Arkeolojik Faaliyet ve Buluntulara Dair Haberler”, *IstanbAMüzYıl* 11-12, 104-224.

Filis, K. (2016). “The Local Transport Amphorae from Aigion”, içinde: S. Japp – P. Kögler (eds.), *Traditions and Innovations: Tracking the Development of Pottery from the Late Classical to the Early Imperial Periods, Berlin, November 2013, 7th – 10th, IARPotHP 1*, Viyana: 151-167.

Fiolitaki, A. (2014). "Cooking Wares from Agioi Asomatoi Vafe and Kefala Vrises in the Region of Chania (Crete)", *LRCW 4: Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry: the Mediterranean: a Market Without Frontiers*, BARIntSer 2616, Oxford: 469-476.

Fitz, J. – Bánki, Z. (1980). "Forschungen in Gorsium im Jahre 1977/78", *Alba Regia* 18, 157-264.

Forsén, J. et al. (2011). "The Middle to Late Roman Find Assemblage from Darda", içinde: B. Forsén – E. Tikka (eds.), *Thesprotia Expedition II. Environment and Settlement Patterns*, Papers and Monographs of the Finnish Institute at Athens 16, Helsinki: 319-331.

Forster, G. (2009). *Roman Knossos: The Pottery in Context. A Presentation of Ceramic Evidence Provided by the Knossos 2000 Project (1993-95)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Birmingham Üniversitesi, Birmingham.

Fournet, J. – Pieri, D. (2008). "Les dipinti amphoriques d'Antinoopolis", içinde: R. Pintaudi (ed.), *Antinopolis I*, Scavi e Materiali 1, Floransa: 175-216.

Gamureac, Ş. E. (2014). "The Roman Common Pottery Discovered in an Archaeological Complex from the Middle of the 3rd Century at Micia", *EphemNapoc* 24, 237-255.

Gamureac, Ş. E. et al. (2015/2016). "The A9 Edifice from Tropaeum Traiani (II). A Late Roman House in Scythia Minor (5th-6th Century AD)", *Pontica* 48-49, 209-239.

Garlan, Y. – Doulgéri-Intzessiloglou, A. (1990). "Vin et amphores de Péparéthos et d'Ikos", *BCH* 114.1, 361-389.

Garlan, Y. – Tatlıcan, I. (1999). "Premières fouilles de l'atelier amphorique de Zeytinlik 1 à Sinope", içinde: Y. Garlan (ed.), *Production et commerce des amphores anciennes en mer Noire*, Aix-en-Provence: 21-25.

Garlan, Y. (2004). *Les timbres céramiques sinopéens sur amphores et sur tuiles trouvés à Sinope. Présentation et catalogue*, Varia Anatolica 16, İstanbul.

Gasperetti, G. (2003). "Osservazioni preliminari sulla ceramica romana di Iasos di Caria. Materiali dal quartiere a sud del teatro", içinde: C. Abadie-Reynal (ed.), *Les céramiques en Anatolie aux époques hellénistiques et romaines. Actes de la Table Ronde d'Istanbul, 23-24 mai 1996*, Varia Anatolica 15, İstanbul: 141-163.

Gassner, V. (1997). *Das Südtor der Tetragnon-Agora: Keramik und Kleinfunde*, FiE 13.1.1, Viyana.

Gebhard, E. R. et al. (1998). "University of Chicago Excavations at Isthmia, 1989: III", *Hesperia* 67.4, 405-456.

Ghalia, T. et al. (2005). “L'atelier de Sidi-Zahrani: mise en évidence d'une production d'amphores de l'Antiquité tardive sur le territoire de la cité de Neapolis (Nabeul, Tunisie)”, içinde: J. M. Gurt i Esparraguera et al. (eds.), *LRCW 1: Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry*, BARIntSer 1340, Oxford: 495-507.

Giannelli, M. (1968). “Rozza Terracotta”, içinde: A. Cardandini et al. (eds.), *Ostia I. Le terme del nuotatore, scavo dell'ambiente IV*, Studi miscellanei 13, Roma: 94.

Grace, V. R. (1979). *Amphoras and the Ancient Wine Trade*, AgoraPB 6, Princeton.

Grünewald, M. – Pernicka, E. (1979). *Die Gefässkeramik des Legionslagers von Carnuntum (Grabungen 1968–1974)*, Der römische Limes in Österreich 29, Viyana.

Guidoboni, E. et al. (1994). *Catalogue of Ancient Earthquakes in the Mediterranean Area up to the 10th Century*, Roma.

Guillou, A. – Durliat, J. (1984). “Le tarif d'Abydos (vers 492)”, *BCH* 108.1, 581-598.

Günsenin, N. (1990). “*Les amphores byzantines (X^e-XIII^e siècles): typologie, production, circulation d'après les collections turques*”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Paris-Sorbonne Üniversitesi I, Paris.

_____ (1992). “1991 Yılı Tekirdağ İli Hoşköy-Gaziköy Amphora Atölyeleri Yüzey Araştırması”, *AST* 10, 85-102.

_____ (1999). “Les ateliers amphoriques de Ganos à l'époque Byzantine”, içinde: Y. Garlan (ed.), *Production et commerce des amphores anciennes en mer Noire*, Aix-en-Provence: 125-128.

_____ (2018). “La typologie des amphores Günsenin. Une mise au point nouvelle”, *Anatolia Antiqua* 26, 89-124.

Haldon, J. (2005). “Feeding the Army: Food and transport in Byzantium, ca 600-1100”, içinde: W. Mayer – S. Trzcionka (eds.), *Feast, Fast or Famine. Food and Drink in Byzantium*, Byzantina Australiensia 15, Sidney: 85-100.

Harmankaya, S. (1995). “Kozman Deresi Mevkii (Şarköy, Tekirdağ) Maden Buluntuları”, içinde: Kolektif (eds.), *Halet Çambel İçin: Prehistorya Yazıları*, İstanbul: 217-254.

Harrison, R. M. et al. (1968). “Excavations at Saraçhane in Istanbul: Fifth Preliminary Report, with a Contribution on A Seventh-Century Pottery Group”, *DOP* 22, 195-216.

Hautumm, W. (1981). *Studien zu Amphoren der spätrömischen und byzantinischen Zeit*, Fulda.

Hayes, J. W. (1973). "Roman Pottery from the South Stoa at Corinth", *Hesperia* 42.4, 416-470.

_____ (1976). *Roman pottery in the Royal Ontario Museum: a catalogue*, Toronto.

_____ (1977). "Early Roman Wares from the House of Dionysos, Paphos", *ReiCretActa* 17, 96-101.

_____ (1980). "Problèmes de la céramique des VIIe - IXe siècles à Salamine et à Chypre", içinde: Y. Marguerite (ed.), *Salamine de Chypre, histoire et archéologie: état des recherches. Lyon, 13-17 mars 1978*, Colloques internationaux du Centre national de la recherche scientifique 578, Paris: 375-380.

_____ (1983). "The Villa Dionysos Excavations, Knossos: the Pottery" *BSA* 78, 97-169.

_____ (1991). *Paphos 3: The Hellenistic and Roman Pottery*, Lefkoşa.

_____ (1992). *Excavations at Saraçhane in Istanbul 2. The Pottery*, Princeton.

_____ (1995). "An early Roman well group from the Troia excavations 1992", *StTroica* 5, 185-196.

_____ (2000). "From Rome to Beirut and Beyond: Asia Minor and Eastern Mediterranean Trade Connections", *ReiCretActa* 36, 285-297.

_____ (2001). "Early Christian Pottery from Knossos. The 1978-1981 Finds from the Knossos Medical Faculty Site", *BSA* 96, 431-454.

_____ (2008). *Roman Pottery: Fine-Ware Imports*, Agora 32, Princeton.

_____ (2009). *Castelporziano. Excavations at the Imperial Vicus 1985-7 and 1996-8 Trenches S and SA: Pottery Finds and Lamps*, Londra.

Head, B. V. (1911²). *Historia Numorum. A Manual of Greek Numismatics*, Oxford.

Hilgers, W. (1969). "Lateinische Gefäßnamen. Bezeichnungen Funktion und Form römischer Gefäße nach den antiken Schriftquellen", Düsseldorf.

Hjohlman, J. (2005). "Pyrgouthi in Late Antiquity", içinde: J. Hjohlman et al. (eds.), *Pyrgouthi. A Rural Site in the Berbati Valley from the Early Iron Age to Late Antiquity. Excavations by the Swedish Institute at Athens 1995 and 1997*, Stockholm: 127-266.

Honcu, Ş. (2014). "Kitchenware", içinde: G. Nuţu et al. (eds.), *Niculitel. A Roman Rural settlement in North-East Moesia Inferior: Archaeological & Archaeozoological Research*, Kaiserslautern: 81-245.

_____ (2016). “Ceramica Romană de Bucătărie Descoperită la Argamum-Sector Extramuros”, în: D. Micle (ed.), *In honorem Adrian Bejan: interdisciplinaritate în arheologie și istorie. Timișoara, 26 noiembrie 2016n1*, Arheovest 4.1, Segedin: 293-308.

_____ (2017). *Ceramica romană de bucătărie din Dobrogea (secolele I-III p.Chr.) = Roman Kitchenware from Dobrudja (1st-3rd century AD)*, Köstence.

Horváth, F. (2003). “Die römische Siedlungskeramik im Vicus von Almásfüzitő (Odiavum/Azaum) am Beispiel einer früh-kaiserzeitlichen Grube”, în: B. Liesen (ed.), *Römische Keramik: Herstellung und Handel, Kolloquium Xanten, 15.-17.6.2000*, Xantener Berichte 13, Mainz: 205-240.

Hoxha, G. (2003). *Scodra dhe Praevalis në antikitetin e von-e, İşkodra*.

Hristov, I. (2015). *The praetorium of Sostra: a study of the Roman roadside station of Sostra on Oescus - Philippopolis road: (II - III century) = Праеториум Состра : Проучване на римската крайпътна станция Состра на пътя Ескус - Филипополис : II - III век*, Sofia.

Hübner, G. (2006). “Hellenistic and Roman Unguentaria. Function-related Aspects of the Shapes”, în: D. Malfitana et al. (eds.), *Old Pottery in a New Century. Innovating Perspectives on Roman Pottery Studies: atti del convegno internazionale di studi, Catania, 22-24 aprile 2004*, Monografie dell’Istituto per i beni archeologici e monumentali 1, Catania: 27-40.

Iannelli, M. et al. (2014). “Isca sullo Ionio (Calabria - Italia): scavi in loc. Zagaglie”, în: N. Poulou-Papadimitriou et al. (eds.), *LRCW 4: Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry: the Mediterranean: a Market Without Frontiers*, BARIntSer 2616, Oxford: 1013-1021.

Iconomu, C. (1969). “Noi morminte paleocreștine la Mangalia”, *Pontice* 2, 81-110.

Ilakovac, B. (1968). “Keramika iz antičkog broda potonulog kod Paklenih otoka”, *Diadora* 4, 183-202.

Iliev, J. (2005). “The Roman Conquest of Thrace (188 B.C. – 45 A.D.)”, *Aristonothos* 9, 129-142.

Irmak, E. N. (2010). “Enez’de (Ainos) Ele Geçen Orientalizan Seramikler”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Isaac, B. H. (1986). *The Greek Settlements in Thrace until the Macedonian Conquest*, Leiden.

Isler, H. P. (1969). “Heraion von Samos. Eine frühbyzantinische Zisterne”, *AM* 84, 202-230.

Istenič, J. – G. Schneider (2000). “Aegean Cooking Ware in the Eastern Adriatic”, *ReiCretActa* 36, 341-348.

Işın, M. A. – N. Günsenin (1994). “Tekirdağ İli Hoşköy-Gaziköy Amphora Fırınları Kurtarma Kazısı-1992”, *Müze Kurtarma Kazıları Semineri* 4, 497-512.

Johnston, A. et al. (2014). “Kythera forty years on: the pottery from historical Kastri revisited”, *BSA* 109, 3-64.

Jurišić, M. (2000). *Ancient Shipwrecks of the Adriatic. Maritime Transport during the First and Second Century AD*, BARIntSer 828, Oxford.

Kaba, M. (1963). “Római kori épületmaradványok a Király fürdőnél”, Budapest *BudReg* 20, 259-298.

Kahrstedt, U. (1954). *Beiträge zur Geschichte der Thrakischen Chersones*, Baden-Baden.

Kansu, Ş. A. (1969). “Edirne'de Bulunan Dolmenler ve Dikilitaşlar Hakkında Yeni Gözlemler”, *Belleten* 33.132, 577-579.

Kantzia, K. (1994). “Ένα κεραμικὸ ἐργαστήριο ἀμφορέων τοῦ πρώτου μισοῦ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. στὴν Κῶ”, içinde: Kolektif (eds.), *G' Epistēmōnikē Synantēsē gia tēn Hellēnistikē Keramikē : chronologēmēna synola-ergastēria, 24-27 Septemvriou 1991 Thessalonikē*, Vivliothēkē tēs en Athēnais Archaïologikēs Hetaireias 137, Atina: 323-354.

Karaca, E. (2016). “Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem'de Doğu Thrakia” (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Karagiorgou, O. (2001). “LR2: a Container for the Military ‘annona’ on the Danubian Border?”, içinde: S. A. Kingsley – M. J. Decker (eds.), *Economy and Exchange in the East Mediterranean during Late Antiquity. Proceedings of a conference at Somerville College, Oxford - 29th May, 1999*, Oxford: 129-166.

Karakaş, G. (2020). “Tekirdağ Yeniköy Mermer Höyük Kırmızı Astarlı Seramikleri”, içinde: K. Eren et al. (eds.), *Mnemes Kharin: Filiz Dönmez-Öztürk Anısına Makaleler. Anadolu Arkeolojisi, Epigrafisi ve Eskiçağ Tarihine Dair Güncel Araştırmalar*, İstanbul: 271-298.

Kassab-Tezgör, D. (2010). “Typologie des amphores sinopéennes entre les IIe-IIIe s. et le VIe s. ap. J.-C”, içinde: D. Kassab-Tezgör (ed.), *Les fouilles et le matériel de l'atelier amphorique de Demirci près de Sinope. Recueil de travaux*, Varia Anatolica 22, 121-140.

Keay, S. (1984). *Late Roman Amphorae in the Western Mediterranean: A Typology and Economic Study: The Catalan Evidence*, BARIntSer 196, Oxford.

Kırkanlı, E. (2021). “1977-1988 Erythrai Kazıları Ticari Amphora Buluntuları”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kızıllarslanoğlu, H. A. (2019). “Elaiussa Sebaste’den Kos Origin Sorunsallı Dressel (DR) 2-4 Amphoraları”, içinde: V. Keleş et al. (eds.), *Cevat Başaran’a 60. Yaş Armağanı*, Ankara: 39-70.

Kızıllarslanoğlu, H. A. – Aytek, A. İ. (2018). “Elaiussa Sebaste Üretimi “Geç Roma 1” Amphoralarının Geleneksel Tipoloji Yöntemi ve Geometrik Morfometrik Analizlerle Değerlendirilmesi”, *MASROP E-Dergi* 12.2, 16-64.

Klenina, E. J. (1999). “Table and Cooking Pottery of the IV-VI A.D. from the Excavation of the Episcopal Residence in Novae”, içinde: G. v. Bülow – A. Milčeva (eds.), *Der Limes an der unteren Donau von Diokletian bis Heraklios. Vorträge der internationalen Konferenz, Svištov 1.-5. September 1998*, Sofya: 87-93.

_____ (2002). “Some Remarks about the Roman and Early Byzantine Pottery from Novae (Moesia Inferior)”, içinde: P. Freeman et al. (eds.), *Limes XVIII - Proceedings of the XVIIIth International Congress of Roman Frontier Studies held in Amman, Jordan (September 2000)*, BARIntSer 1084.2, Oxford: 695-703.

_____ (2006). *Stolovaâ i kuhonnaâ keramika III-VI vekov iz Nov (Severnaâ Bolgariâ)*, Sivastopol.

_____ (2010). “Trade Relations between the Mediterranean and the Black Sea Region in the 3rd-6th Centuries A.D. in the Light of Ceramic Artifacts”, içinde: S. Menchelli et al. (eds.), *LRCW 3: Late Roman Coarse Wares Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry. Comparison between Western and Eastern Mediterranean*, BARIntSer 2185, Oxford: 1005-1014.

_____ (2015). “Amphorae of the 1st century BC - 4th century AD from Chersonesos Taurica: the issue of trade relation”, içinde: S. Demestischa (ed.), *Per terram, per mare. Seaborne Trade and the Distribution of Roman Amphorae in the Mediterranean*, Uppsala: 79-97.

Koçel-Erdem, Z. (2007a). “The red-figured vases from Tekirdağ Karaevlialti (Heraion Teichos)”, içinde: A. Iakovidou (ed.), *Thrace in the Graeco-Roman World: Congrès International de Thracologie (10ème : 2005: Komotini-Alexandroupolis, Greece)*, Atina: 155-163.

_____ (2007b). “The Importance of Heraion Teichos (Tekirdağ Karaevlialti) in the Black Sea Ceramic Trade during the 4th Century BC”, *Studia Hercynia* 11, 99-104.

_____ (2008). “The Cult and the Mythological Scenes on Athenian Export Red Figure Vases during the 4th Century B.C”, *Anodos* 6/7, 241-252.

_____ (2009). “Preliminary Report of the Tekirdağ Ganos 2008 Survey”, *Anatolia Antiqua* 17, 411-426.

_____ (2010). “Tekirdağ Ganos Dağı Araştırmaları, 2008”, *AST* 27.2, 79-107.

_____ (2011). “Tekirdağ Ganos Dağı 2009 Yüzey Araştırması”, *AST* 28.2, 385-408.

_____ (2012). “Tekirdağ Ganos Dağı Arkeolojik Yüzey Araştırması 2010 Yılı Çalışmaları”, *AST* 29.3, 71-93.

_____ (2013). “Tekirdağ Ganos Dağı Arkeolojik Yüzey Araştırması 2011 Yılı Çalışmaları”, *AST* 30.1, 51-68.

_____ (2014). “Tekirdağ Ganos Dağı Arkeolojik Yüzey Araştırması 2012 Yılı Çalışmaları”, *AST* 31.1, 313-332.

_____ (2016a). “Tekirdağ Merkez ve Şarköy İlçeleri ile Çanakkale Gelibolu Yarımadası (Trakya Khersonesos'u) 2014 Yılı Çalışmaları”, *AST* 33.2, 443-462.

_____ (2016b). “Sacred Areas in the Surroundings of the Ganos Mountain”, içinde: M. H. Sayar (ed.), *11th International Congress of Thracology, Istanbul, 8th–12th November 2010*, İstanbul: 1-10.

_____ (2016c). “Recent Archaeological Research in the Tekirdağ Ganos Region”, içinde: P. Adam-Veleni et al. (eds.), *Παιδεστός - Θεσσαλονίκη. Αρχαιότητες σ'ένα ταξίδι προσφυγιάς = Rhaidestos - Thessaloniki. Antiquities in a Refugee Journey*, Ekdosē Archaialogikou Mouseiou Thessalonikēs 30, Selanik: 217-228.

_____ (2017). “Tekirdağ Merkez ve Şarköy İlçeleri ile Çanakkale Gelibolu Yarımadası Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları”, *AST* 34.1, 545-565.

_____ (2018). “Adını Kutsal Dağdan Alan Yerleşme: Ganos (Tekirdağ Gaziköy) = The Settlement Taken its Name From a Holy Mountain: Ganos (Tekirdağ Gaziköy)”, içinde: M. Arslan – F. Baz (eds.), *Arkeoloji, Tarih ve Epigrafi'nin Arasında. Prof. Dr. Vedat Çelgin'in 68. Doğum Günü Onuruna Makaleler*, İstanbul: 517-527.

Koçel-Erdem, Z. – Şahin, R. (2016). “Türkiye Trakyası'nda Yunan ve Roma Dönemi Seramikleriyle İlgili Araştırmalar”, *Arkeoloji ve Sanat* 152, 237-240.

Koehler, C. G. – Wallace, M. B. (1987). “Appendix. The Transport Amphoras: Description and Capacities”, içinde: C. Pulak – R. F. Townsend, “The Hellenistic Shipwreck at Serçe Limanı, Turkey: Preliminary Report”, *AJA* 91.1, 1987, 49-57.

Kolias, T. (1984). "Essgewohnheiten und Verpflegung im Byzantinischen Heer", içinde: W. Hörandner et al. (eds.), *BYZANTIOS. Festschrift für Herbert Hunger zum 70. Geburtstag*, Viyana: 193-202.

Kotecki, J. (1977). "Piec garncarski w sondażu wodociągowym", içinde: K. Mazewski (ed.), *Novae-Sektor Zachodni, 1975*, *Archeologia* 28, Poznań: 193-199.

Koutsouflakis, G. – Argiris, X. (2015). "Roman North African Amphorae in the Aegean: the Evidence of Shipwrecks", içinde: S. Demestischa (ed.), *Per terram, per mare. Seaborne Trade and the Distribution of Roman Amphorae in the Mediterranean*, Uppsala: 3-22.

Kozal, E. (2001). "Studies in Roman Ilion: the Lower City. Stratified Domestic Assemblages", *StTroica* 11, 309-342.

Kreiser, K. (1975). *Die Ortsnamen der europäischen Türkei nach amtlichen Verzeichnissen und Kartenwerken*, *Islamkundliche Untersuchungen* 30, Freiburg.

Kurap, G. (2020). "*Ainos (Enez) Siyah Figürlü Kyliksleri*", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kuzmanov, G. (1973). "Typologie et chronologie des amphores de la haute époque byzantine", *ArcheologijaSof* 15.1, 14-21.

_____ (1985). *The early Byzantine pottery from Thrace and Dacia (4th-early 7th c.AD)*, *Raskopki i prouchvanija* 13, Sofya.

_____ (1987). "Ceramica del primo periodo bizantino a Ratiaria", *Ratiariensia* 3-4, 111-118.

_____ (1992). "Die lokale gefäßkeramik", içinde: S. Uenze (ed.), *Die spätantiken Befestigungen von Sadovec (Bulgarien): Ergebnisse der deutsch-bulgarisch-österreichischen Ausgrabungen 1934-1937*, Münih: 201-221.

Külzer, A. (2008). *Ostthrakien: (Eurōpē)*. *TIB* 12, DenkschrWien 369, Viyana.

Ladstätter, S. (2005). "Keramik", içinde: H. Thür (ed.), *Hanghaus 2 in Ephesos. Die Wohneinheit 4 Baubefund, Ausstattung, Funde*, *FiE* 8.6, Viyana: 230-358.

Lahi, B. et al. (2011). "Pottery Evidence Preliminary Results of the Archaeological Excavation of 2006-2008", içinde: M. Fiedler et al. (eds.), *Neue Forschungen zum hellenistisch-römischen Theater von Apollonia (Albanien)*, *RM* 117, Regensburg: 120-156.

Lako, K. (1984). "Keshjella e Onhezmit", *Iliria* 4, 176-205.

Lamboglia, N. (1955). “Sulla cronologia delle anfore romane di età repubblicana (II-I secolo a. C.)”, *Rivista di studi liguri* 21, 241-270.

Laubenheimer, F. – Schmitt, A. (2009). *Amphores vinaires de Narbonnaise. Production et grand commerce: Création d'une base de données géochimiques des ateliers*, Travaux de la Maison de L'Orient et de la Méditerranée 51, Lyon.

Lawall, M. L. (1995). “Transport Amphoras and Trademarks: Imports to Athens and Economic Diversity in the Fifth Century B.C.”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Michigan Üniversitesi, Ann Arbor.

_____ (2004a). “Archaeological Context and Aegean Amphora Chronologies. A Case Study of Hellenistic Ephesos”, içinde: Eiring, J. – Lund, J. (eds.), *Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean*, Monographs of the Danish Institute at Athens 5, Aarhus: 171-188.

_____ (2004b). “Amphoras without Stamps: Chronologies and Typologies from the Athenian Agora”, içinde: M. Kazakou (ed.), *ΣΤ' Επιστημονική Συνάντηση για την Ελληνιστική Κεραμική. Προβλήματα Χρονολόγησης Κλειστά Συνολα-Εργαστηρια Βόλος 17-23 Απριλίου 2000*, Ατina: 445-454.

Lawall, M. et al. (2010). “Transport Amphoras”, içinde: N. A. Lejpunska et al. (eds.), *The lower city of Olbia (sector NGS) in the 6th century BC to the 4th century AD*, Black Sea Studies 13, Aarhus: 29-45.

Lawlor, H. J. (1912). *Eusebiana. Essays on the Ecclesiastical history of Eusebius, Bishop of Caesarea*, Oxford.

Leitch, V. (2010). “Trade in Roman North African Cookwares”, içinde: M. Dalla Riva (ed.), *Meetings between Cultures in the Ancient Mediterranean. Proceedings of the 17th International Congress of Classical Archaeology*, Bollettino di Archeologia Online I, B/B11.2, Roma: 11-23.

Lilie, R. J. (1977). “Thrakien und Thrakesion. Zur byzantinischen Provinzorganisation am Ende des 7. Jahrhunderts”, *JbÖByz* 26, 7-47.

Lolos, Y. (2009). “Η οινοπαραγωγή στην Κορινθία κατά την αρχαιότητα (Κόρινθος, Σικυών, Κλεωναί)”, içinde: G. A. Pikoulas (ed.), *Οἶνον ἱστορῶ IX: Πολυστάφυλος Πελοπόννησος. Επιστημονικό συνέδριο, Ναύπλιο 9 Μαΐου 2009*, Ατina: 115-132.

Loukopoulou, L. D. (1987). “Provinciae Macedoniae Finis Orientalis. The Establishment of the Eastern Frontier”, içinde: M. B. Hatzopoulos – L. D. Loukopoulou, *Two Studies in Ancient Macedonian Topography*, Ατina: 61-100.

_____ (1989). *Contribution à l'histoire de la Thrace propontique durant la période archaïque*, Meletēmata. Centre de recherches de l'antiquité grecque et romaine 9, Ατina.

Loukopoulou, L. D. – Łaitar, A. (2014). “Propontic Thrace”, içinde: M. H. Hansen – T. H. Nielsen (eds.), *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*, Oxford: 912-923.

Lozanov, I. (2015). “Roman Thrace”, J. Valeva et al. (eds.), *A Companion to Ancient Thrace*, Oxford: s. 75-90.

Lungu, V. (2010). “Les amphores hellénistiques d'Erythrées”, içinde: D. Kassab-Tezgör – N. Inaishvili (eds.), *Pottery I. Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 avril 2006*, *Varia Anatolica* 21, İstanbul: 44-53.

Lüdorf, G. (2006). *Römische und frühbyzantinische Gebrauchskeramik im westlichen Kleinasien: Typologie und Chronologie*, *Internationale Archäologie* 96, Leidorf.

Madzharov, K. et al. (2019). “New Evidence About the Sinopean Amphora Import in Northeastern Thrace”, içinde: H. Kaba et al. (eds.), *Uluslararası Sinope ve Karadeniz Arkeolojisi Sempozyumu: Antik Sinope ve Karadeniz, 13-15 Ekim 2017, Sinop, bildiriler kitabı = International Symposium on Sinope and Black Sea Archaeology: Ancient Sinope and the Black Sea, 13-15 October 2017*, Sinop: 65-75.

Maenchen-Helfen, O. J. (1973). *The World of the Huns. Studies in Their History and Culture*, Berkeley.

Magomedov, B. (2015). “Ceramics from the Danubian Provinces on sites of the Chernyakhov-Sîntana de Mureş Culture”, içinde: G. R. Tsetschladze et al. (eds.), *The Danubian Lands between the Black, Aegean and Adriatic Seas (7th Century BC-10th Century AD): Proceedings of the Fifth International Congress on Black Sea Antiquities (Belgrade - 17-21 September 2013)*, Oxford: 335-351.

Makris, G. (2016). “*Monks and Monasteries of Byzantine Thrace 10th-14th Centuries*”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Birmingham Üniversitesi, Birmingham.

Malamidou, V. (2005). *Roman Pottery in Context: Fine and Coarse Wares from Five Sites in North-eastern Greece*, BARIntSer 1386, Oxford.

Manacorda, D. (1977). “Le Anfore”, içinde: L. Anselmino (ed.), *Ostia IV. Le terme del nuotatore: scavo dell'ambiente XV e dell'area XXV*, *Studi Miscellanei* 23, Roma: 117-254.

Mandruzzato, L. et al. (2000). “Appunti sull' instrumentum d'importazione greca ed orientale ad Aquileia”, *ReiCretActa* 36, 359-364.

Mansel, A. M. (1937). “Les fouilles de 1936-37 en Thrace”, içinde: Kolektif (eds.), *La Turquie Kemaliste 21-22 décembre 1937, Numéro spécial consacré au II Congrès d'histoire Turquie et à l'exposition d'histoire, 20-26 septembre 1937*, Ankara: 36-46.

_____ (1938). *Trakya'nın Kültür ve Tarihi*, Edirne ve Yöresi Eski Eserleri Severler Kurumu Yayınları 5, İstanbul.

_____ (1940). "Trakya Hafriyatı, Fouilles de Thrace", *Belleten* 4, 1940, 89-114.

_____ (1941). "Grabhügelforschung im östlichen Thrakien", *AA* 56, 119-188.

_____ (1943). *Trakya-Kırklareli Kubbeli Mezarları ve Sahte Kubbe ve Kemer Problemi = Die Kuppelgräber von Kırklareli in Thrakien*, Ankara.

McCann, A. M. (1987). "The History and Topography", içinde: A. M. McCann (ed.), *The Roman Port and Fishery of Cosa. A center of Ancient Trade*, Princeton: 15-43.

Meriç, R. (2002). *Späthellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos*, FiE 9.3, Viyana.

Mikl-Curk, I. (1987). *Rimska lončena posoda na Slovenskem: sinteza rimske materialne kulture v Sloveniji*, Ljubljana.

Million, H. L. (1926). "An Old Roman Cookbook", *CIJ* 21.6, 443-450.

Mitsopoulos-Leon, V. (2017). *Hellenistische Häuser in Lousoi: Keramik und Kleinfunde aus den Grabungen 1983-1994*, Sonderschriften 55, Viyana.

Marabini-Moevs, M. T. (1973). *The Roman Thin Walled Pottery: From Cosa (1948-1954)*, MemAmAc 32, Roma.

Moliner, M. (1996). "Les céramiques à Marseille d'après les fouilles récentes", içinde: M. Bats (ed.), *Les céramiques communes de Campanie et de Narbonnaise (I^e s. av. J.-C. - II^e s. ap. J.-C.). La vaisselle de cuisine et de table: Actes des Journées d'étude organisées par le Centre Jean Bérard et la Soprintendenza Archeologica per le Province di Napoli e Caserta. Naples, 27-28 mai 1994*, Napoli: 237-255.

Monachov, S. J. (1993). "Les Amphores de Sinope", *Anatolia Antiqua* 32, s. 107-132.

Monakhov, S. Iu. (1999). "Towards a Typology of Knidian Amphoras of the 4th-2nd c. BC. / K tipologii knidskikh amfor IV-II vv. do. n.e.", içinde: M. J. Vakhtina (ed.), *The Bosporean Phenomenon: Greek Culture on the Periphery of the Ancient World/Bosporskii fenomen: Grecheskaia kultura na periferii antichnogo mira: materialy mezhdunarodnoi nauchnoi konferentsii*, Saint Petersburg: 161-172.

_____ (2003). *Grecheskie amfory v Prichernomore. Tipologiya amfor vedushchikh tsentrov-eksporterov v keramicheskoi tare*, Moskova.

Morris, S. P. (1985). "ΛΑΣΑΝΑ: A Contribution to the Ancient Greek Kitchen", *Hesperia* 54.4, 393-409.

Mușat-Streinu, A. (2017). "Early Roman Finds from Acic Suat (Caraburun, Baia, Tulcea County)", *Peuce* 15, 279-294.

Mușețeanu, C. V. (2003). *Ateliere ceramice romane de la Durostorum*, Monografii istorice 4, Bükreș.

Nikolić-Dorđević, S. (2000). "Antička Keramika Singidunuma. Oblici Posuda", *Singidunum* 2, 11-244.

Oberhummer, E. (1937). "Tiristasis", *RE* 6.2, 1446.

Onurkan, S. (1988). *Doğu Trakya Tümülüsleri Maden Eserleri. İstanbul Arkeoloji Müzelerindeki Trakya Toplu Buluntuları*, Ankara.

Opaîț, A. (1980). "Considerații preliminare asupra ceramicii romane timpurii de la Troesmis", *Peuce* 8, 328-366.

_____ (1984). "Beobachtungen zur Entwicklung der zwei Amphoratypen", *Peuce* 9, 311-327.

_____ (1987). "Amfore romane de mare capacitate. Considerații Tipologice", *StCercIstorV* 38.3, 245-258.

_____ (1991a). "Ceramica din așezarea și cetatea de la Independența. (Murighiol), sec. V î. e. n. - VII e. n.", A. Opaîț et al. (eds.), "Fortificația și așezarea romană târzie de la Babadag-Topraichioi", *Peuce* 10, 133-182.

_____ (1991b). "Ceramica", în: A. Opaîț et al. (eds.), "Fortificația și așezarea romană târzie de la Babadag-Topraichioi", *Peuce* 10, 211-260.

_____ (1991c). "O săpătură de salvare în orașul antic Ibida", *StCercIstorV* 42.1-2, 21-56.

_____ (2003). "'Table' amphora versus 'Table' Pitcher in Roman Dobrudja", *ReiCretActa* 38, 215-218.

_____ (2004a). "The eastern Mediterranean amphorae in the province of Scythia în: Eiring, J. – Lund, J. (eds.), *Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean*, Monographs of the Danish Institute at Athens 5, Aarhus: 293-308.

_____ (2004b). *Local and Imported Ceramics in the Roman Province of Scythia (4th-6th Centuries AD). Aspects of Economic Life in the Province of Scythia*, BARIntSer 1274, Oxford.

_____ (2007). "From Dr 24 to LR 2?", în: M. Bonifay – J. C. Trégliă (eds.), *LRCW 2: Late Roman Coarse Wares Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry. Comparison between Western and Eastern Mediterranean II*, BARIntSer 1662.2, Oxford: 627-643.

_____ (2010a). "Aspects of the Provisioning of the Pontic Settlements with Olive Oil in the Hellenistic and Early Roman Periods.)", *Patabs I. Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 avril 2006*, Varia Anatolica 21, İstanbul: 153-158.

_____ (2010b). "Sinopean, Heraklean and Chersonesan "Carrot" Amphorae", *AncCivScytSib* 16, 371-556.

_____ (2010c). "On the Origin of Carthage LR Amphora I", içinde: S. Menchelli et al. (eds.), *LRCW 3: Late Roman Coarse Wares Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry. Comparison between Western and Eastern Mediterranean*, BARIntSer 2185, Oxford: 1015-1022.

_____ (2013). "Producția și consumul de vin în ținuturile dintre Carpați și Marea Neagră (secolele I a. Chr – III p. Chr.): Unele considerații", *StCercIstorV* 64.1-2, 21-65.

_____ (2017). "On the Local Production and Imports of Wine in the Pontic and Lower Danube Regions (1st century BC to 7th century AD). An overview", içinde: D. Delphine (ed.), *LRCW 5.2: Late Roman Coarse Wares Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry. Comparison between Western and Eastern Mediterranean = LRCW 5.2: la céramique commune, la céramique culinaire et les amphores de l'Antiquité tardive en Méditerranée: archéologie et archéométrie*, Etudes Alexandrines 43, İskenderiye: 579-612.

Opaîț, A. – Ionescu, M. (2016). "Contributions to the Economic Life of the City of Callatis in Light of New Ceramic Finds (2nd-6th centuries AD)", *AMold* 39, 57-112.

Opaîț, A. – Tsaravopoulos, A. (2011). "Amphorae of Dressel 24 *Similis* Type in the Central Aegean Area (Chios-Erythrai-Kyme)", *BSA* 106, 275-323.

Opaîț, A. et al. (2020). "Supplying Wine, Olive Oil and Fish Products to the Lower Danube Frontier (2nd-7th Century AD): The Case of Dinogetia", *ReiCretActa* 46, 381-392.

Opriș, I. (2003). *Ceramica romană târzie și paleobizantină de la Capidava în contextul descoperirilor de la Dunărea de Jos: sec. IV-VI p. Chr.*, Bükreș.

Ötüken, Y. – Ousterhout, R. (1989). "Notes on the Monuments of Turkish Thrace V. Barbaros and its Coastal Region", *AnSt* 39, 144-147.

Özbek, O. (2000). "Gelibolu Yarımadasının Kuzeyinde Yeni Bir Prehistorik Taş Balya Atölyesi: Buruneren", *TAD* 71, 1-4.

Özdoğan, A. – Işın, M. A. (1999). "Tekirdağ Menekşe Çatağı Kazıları 1997 Yılı Çalışmaları", *KST* 20.1, 295-310.

_____ (2003). “Tekirdağ Menekşe Çatağı, Doğu Çatak Kazısı”, *KST* 24.1, 377-388.

Özdoğan, M. (1983). “Trakya’da Tarihöncesi Araştırmalarının Bugünkü Durumu ve Bazı Sorunlar”, *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi* 10-11, 21-58.

_____ (1985). “1983 Yılı Doğu Marmara ve Trakya Araştırmaları”, *AST* 2, 221-232.

_____ (1986). “1984 Yılı Trakya ve Doğu Marmara Araştırmaları”, *AST* 3, 409-420.

_____ (1988). “1986 Yılı Trakya ve Marmara Bölgesi Araştırmaları”, *AST* 5.2, 157-173.

_____ (1990). “1988 Yılı Trakya ve Marmara Bölgesi Araştırmaları”, *AST* 7, 443-457.

_____ (2000). “Kırklareli Kazıları: Aşağıpınar ve Kanlıgeçit”, içinde: O. Belli (ed.), *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi (1932-1999)*, İstanbul: 69-76.

_____ (2001). “Yarımburgaz Cave Excavations”, içinde: O. Belli (ed.), *Istanbul University’s Contributions to Archaeology in Turkey (1932-2000)*, İstanbul: 8-11.

Özdoğan, M. – Parzinger, H. (1995). “Kırklareli Höyüğü 1993 Yılı Kazısı”, *KST* 16.1, 43-67.

Özyiğit, Ö. (1990). “1988 yılı Erythrai Sondaj Çalışmaları”, *KST* 11.1, 125-150.

Palma, B. – Panella, C. (1968). “Anfore”, içinde: A. Carandini (ed.), *Ostia. I. Le terme del nuotatore: scavo dell'ambiente IV*, Studi Miscellanei 13, 97-116.

Panas, C. I. – Pontes, H. R. (1998). “Stamped Amphora and Lagynos Handles from the 1989–1995 Seasons”, *StTroica* 8, 223–262.

Panella, C. (1973). *Ostia III. Appunti su un Gruppo di Anfore della Prima, Media e Tarda età Imperiale (Secoli I-V d.c.)*, Studi Miscellanei 21, Roma.

_____ (1989). “Le anfore italiane del II secolo d.C.”, içinde: Kolektif (eds.), *Amphores romaines et histoire économique: dix ans de recherche. Actes du colloque de Sienne (22-24 mai 1986)*, École Française Rome 114, Rome: 139-178.

_____ (2001). “Le anfore di età imperiale del Mediterraneo occidentale”, içinde: Kolektif (eds.), *Céramiques hellénistiques et romaines III*, Annales littéraires de l’université de Franche-Comté 720, Besançon: 177-276.

Paraschiv, D. (2002). “Amfore pontice romane și romano- bizantine în zona Dunării de Jos”, *AMold* 25, 165-207.

_____ (2006). *Amfore romane și bizantine din secolele I-VII d.Hr. în regiunea Dunării de Jos: sec. I-VII p. Chr.*, Yaş.

Paribeni, E. (1982). "Follonica", içinde: M. Martelli et al. (eds.), "Archeologia subacquea in Toscana" *ASubacq Suppl.* 4, 37-86.

Peacock, D. P. S. (1977). "Recent Discoveries of Roman Amphora Kilns in Italy", *AntJ* 57.2, 262-269.

Peacock, D. P. S. – Williams, D. F. (1986). *Amphorae and the Roman Economy. An Introductory Guide*, Londra.

Peacock, D. P. S. et al. (1989). "Roman Amphora Production in the Sahel Region of Tunisia", *Amphores romaines et histoire économique: dix ans de recherche, Actes du colloque de Sienne (22-24 mai 1986), Collection de l'École Française de Rome* 114, 179-222.

Pemberton, E. G. – Slane, K. W. (1989). *The Sanctuary of Demeter and Kore: the Greek Pottery, Corinth 18.1*, Princeton.

Peña, J. T. (2007). *Roman Pottery in the Archaeological Record*, Cambridge.

Petre, A. (1987). *La Romanité en Scythie Mineure (II-e - VII-e siècles de notre ère) : recherches archéologiques*, Bulletin AIESEE 17-18, Bükreş.

Petznek, B. (1997). "Römerzeitliche Gebrauchskeramik aus Carnuntum: Ausgrabungen des Bundesdenkmalamtes 1971 und 1972 I", *CarnuntumJb* 1997, 167-323.

Picon, M. – Empereur, J. Y. (1986). "Des ateliers d'amphores à Paros et à Naxos", *BCH* 110.1, 495-511.

Pieri, D. (2005). *Le commerce du vin oriental à l'époque byzantine (Ve-VIIe siècles): le témoignage des amphores en Gaule*, Bibliothèque archéologique et historique 174, Beyrut.

Popilian, G. (1976). *Ceramica romană din Oltenia*, Krayova.

_____ (1981). "L'atelier de céramique du camp romain de Slăveni", *Oltenia* 3, 25-46.

_____ (2012). *Necropola daco-romană de la Dioști (județul Dolj) = La nécropole daco-romaine de Dioști (départ. de Dolj)*, Krayova.

Popilian, G. – Bondoc, D. (2012). *The Roman and Late Roman Cemetery of Sucidava-Celei. The Excavations from 1969-1983*, Krayova.

_____ (2014). *Așezările daco-romane de la Locusteni*, Krayova.

Potter, D. S. (2004). *The Roman Empire at Bay AD 180-395*, Londra.

Poulou-Papadimitriou, N. – Didioumi, S. (2011). “Nouvelles données sur la production de l’atelier céramique protobyzantin à Kardamaina (Cos-Grèce)”, în: S. Menchelli et al. (eds.), *LRCW 3: Late Roman Coarse Wares Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry. Comparison between Western and Eastern Mediterranean*, BARIntSer 2185, Oxford: 741-749.

Poulter, A. G. (1999). *Nicopolis ad Istrum. A Roman to Early Byzantine City: the Pottery and the Glass*, Reports of the Research Committee of the Society of Antiquaries of London 57, Londra.

Protase, D. et al. (1997). Castrul roman și așezarea civilă de la Ilisua (jud. Bistrița-Năsăud), *Revista Bistriței* 10-11, 27-110.

Pülz, S. (1985). “Milet 1983-1984: Kaiserzeitliche Keramik aus dem Heroon III”, *IstMitt* 35, 77-99.

_____ (1986). “Milet 1985. Ein Keramikkomplex der Mittleren Kaiserzeit aus dem Heroon I”, *IstMitt* 36, 13-20.

_____ (1987). “Milet 1986. 2. Zwei Keramikkomplexe aus dem Heroon III”, *IstMitt* 37, 34-69.

Radulescu, A. (1973). “Amfore cu inscriptii de la edificiul roman cu mozaic”, *Pontica* 6, 193-207.

Raičković, A. (2012). “Late Roman Pottery from Viminacium-Thermae”, *ReiCretActa* 42, 147-154.

Reynolds, P. (1995). *Trade in Western Mediterranean, AD 400-700: The Ceramic Evidence*, BARIntSer 604, Oxford.

_____ (2004). “The Roman Pottery from the Triconch Palace”, în: R. Hodges et al. (eds.), *Byzantine Butrint: Excavations and Surveys 1994-1999*, Oxford: 327-395.

_____ (2005). “Levantine amphorae from Cilicia to Gaza. A Typology and Analysis of Regional Production Trends from the 1st to 7th Centuries”, în: J. M. Gurt i Esparraguera et al. (eds.), *LRCW 1: Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry*, BARIntSer 1340, Oxford: 563-611.

_____ (2008). “Linear Typologies and Ceramic Evolution, *Facta* 2, 61-87.

_____ (2010). “Trade Networks of the East, 3rd to 7th Centuries: the View from Beirut (Lebanon) and Butrint (Albania) (Fine Wares, Amphorae and Kitchenwares)”, în: S. Menchelli et al. (eds.), *LRCW 3: Late Roman Coarse Wares Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry*.

Comparison between Western and Eastern Mediterranean, BARIntSer 2185, Oxford: 89-114.

_____ (2019a). *Butrint 6. Excavations on the Vrina Plain 3. The Roman and Late Antique Pottery from the Vrina Plain Excavations*, Butrint Archaeological Monographs 6.3, Oxford.

_____ (2019b). “Appendix A The pottery Typology of Butrint - Local, Regional and Imported forms: General Comments”, içinde: P. Reynolds (ed.), *Butrint 6. Excavations on the Vrina Plain 3. The Roman and Late Antique Pottery from the Vrina Plain Excavations*, Butrint Archaeological Monographs 6.3, Oxford: 233-254.

Reynolds, P. et al. (2008). “Excavations in the Roman Forum of Buthrotum (Butrint). First to Third Century Pottery Assemblages and Trade”, *ReiCretActa* 40, 71-88.

Reynolds, P. – Pavlidis, E. (2017). “An Early 5th Century AD Pottery Deposit from a *Cloaca* Cleaning Shaft of the Cardo Next to Basilica A, Nicopolis (Greece)”, içinde: Kolektif (eds.), *Σπείρα. Επιστημονική συνάντηση προς τιμήν της Αγγέλικας Ντούζουγλη και του Κωνσταντίνου Ζάχου. Πρακτικά (Ioannina, 1st-3rd November 2012)*, Atina: 651-666.

Ricci, A. (1985). “Ceramica A Pareti, Sottili”, *EAA Atalante* 2, 231-357.

Rickman, E. A. (1967). “Le site de Delakeu dans la région de Chernyakhov”, *MIA* 139, 165-196.

Ricq de Boüard, M. et al. (1989). “Les argiles utilisées pour la fabrication des amphores en Italie. Étrurie, Latium, Campanie”, içinde: Kolektif (eds.), *Amphores romaines et histoire économique: dix ans de recherche. Actes du colloque (Sienne. 22-24 mai 1986)*, Collection de l'Ecole française de Rome 114, Roma: 257-268.

Rife, J. L. et al. (2007). “Life and Death at a Port in Roman Greece: The Kenchreai Cemetery Project, 2002-2006”, *Hesperia* 76.1, 143-181.

Riley, J. A. (1979). “The Coarse Pottery from Benghazi” içinde: J. A. Lloyd (ed.), *Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice) 2. Economic life at Berenice - Sculpture and terracottas - Coarse pottery*, Trablus: 91-467.

Rizzo, G. (2014). “Le Terme del Nuotatore le Anfore, Ostia e i Commerci Mediterranei”, içinde: C. Panella – G. Rizzo (eds.), *Ostia VI. Le Terme del Nuotatore*, Studi Miscellanei 38, Roma: 65-481.

Robinson, H. S. (1959). *Pottery of the Roman Period: Chronology*, Agora 5, Princeton.

Roth, J. P. (1999). *The Logistics of the Roman Army at War (264 B.C.-A.D. 234)*, Columbia Studies in the Classical Tradition 23, Leiden.

Rotroff, S. (2006). *Hellenistic Pottery: the Plain Wares*, Agora 33, Princeton.

Roussos, K. Z. (2017). *Reconstructing the Settled Landscape of the Cyclades: the Islands of Paros and Naxos during the Late Antique and Early Byzantine Centuries*, Archaeological Studies Leiden University 40, Leiden.

Rusu-Bolindeț, V. (2007). *Ceramica romană de la Napoca: contribuții la studiul ceramicii din Dacia romana*, Bibliotheca Musei Napocensis 25, Kaloşvar.

Sackett, L. H. (1992). “Roman Pottery”, içinde: L.H. Sackett (ed.), *Knossos from Greek city to Roman Colony. Excavations at the Unexplored Mansion II*, BSA Suppl., Oxford: 147-256.

Sági, K. (1981). *Das Römische Gräberfeld von Keszthely-Dobogó*, Fontes Archaeologici Hungariae, Budapest.

Sakarya, I. (2016). “Trade Relations of Ancient Burgaz from Archaic to Mid of 4th Centuries: The Amphorae Evidence Within The Domestic Contexts”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Samothrakēs, A. T. (1963²). *Λεξικὸν γεωγραφικὸν καὶ ἱστορικὸν τῆς Θράκης*, Atina.

Sanders, G. D. R. (1999). “A Late Roman Bath at Corinth: Excavations in the Panayia Field, 1995-1996”, *Hesperia* 68.4, 441-480.

Sayar, M. H. (1990). “Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları”, *AST* 7, 211-216.

_____ (1992). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları”, *AST* 9, 171-181.

_____ (1993). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları”, *AST* 10, 153-173.

_____ (1994). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları, 1992”, *AST* 11, 129-136.

_____ (1995). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1993”, *AST* 12, 61-66.

_____ (1996). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları, 1994”, *AST* 13.1, 49-53.

_____ (1997). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1995”, *AST* 14.1, 107-113.

_____ (1998a). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1996”, *AST* 15.1, 323-330.

_____ (1998b). “Weihung für Apollon Torontenos”, içinde: U. Peter (ed.), *Stephanos Nomismatikos. Edith Schönert-Geiss zum 65. Geburtstag*, Berlin: 585-590.

_____ (1998c). *Perinthos-Herakleia (Marmara Ereğlisi) und Umgebung. Geschichte, Testimonien, griechische und lateinische Inschriften*, DenkschrWien 269, Viyana.

_____ (1999a). “Kral Mostis”, içinde: N. Başgelen et al. (eds.), *Anadolu ve Trakya Çalışmaları. Zafer Taşlıklioğlu Armağanı I / Anatolian & Thracian Studies in Honour of Zafer Taşlıklioğlu I*, İstanbul: 257-270.

_____ (1999b). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1997”, *AST* 16.1, 423-431.

_____ (2000). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1998”, *AST* 17.1, 245-250.

_____ (2001). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1999”, *AST* 18.1, 289-300.

_____ (2002). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 2000”, *AST* 19.2, 99-110.

_____ (2003). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 2001”, *AST* 20.2, 51-58.

_____ (2004). “Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 2002”, *AST* 21.1, 169-172.

_____ (2005). “Doğu Trakya Yüzey Araştırmaları 2003”, *AST* 22.2, 229-234.

_____ (2006). “Doğu Trakya Yüzey Araştırmaları 2004”, *AST* 23.1, 13-18.

_____ (2007). “Doğu Trakya Yüzey Araştırmaları 2005”, *AST* 24.2, 197-200.

_____ (2008). “Doğu Trakya Yüzey Araştırmaları 2006”, *AST* 25.2, 269-276.

Schmidt, J. (1949). “Panion”, *RE* 18.3, 601.

Scorpan, C. (1976). “Origini și linii evolutive în ceramica romano-bizantină (sec. IV - VII) din ariile mediteraneană și pontică”, *Pontica* 9, 155-189.

_____ (1977). “Contribution à la connaissance de certains types céramiques romano- byzantins (IVC-VIIe siècles) dans l'espace istro-pontique”, *Dacia* 21, 269-297.

Shehi, E. (2005). “Forma enësh gatimi në fondet e Muzeut Arkeologjik Durrës”, *Candavia* 2, 239-271.

Shelov, D. B. (1978). "Uzkogorlye svetloglinyanye amfory pervykh vekov nashey ery. Klassifikatsiya i khronologiya [Light-clay narrow-necked amphorae of the first centuries of AD. Classification and chronology], *KSIA* 156, 16-21.

_____ (1986). "Les amphoras d'argile claire des premiers siècles de notre ère en Mer Noire", içinde: J. Y. Empereur – Y. Garlan (eds.), *Recherches sur les amphores grecques*, BCH Suppl. 13, Atina: 395-400.

Shkodra, B. (2005). "Kontekste me qeramikë të shek. VI nga Macellum/Forum, Durrës", *Candavia* 2, 205-238.

Simion, G. (1984). "Descoperiri noi in necropola de la Noviodunum", *Peuce* 9, 75-96; 481-502.

Slane, K. W. (1990). *The Sanctuary of Demeter and Kore: The Roman Pottery and Lamps*, Corinth 18.2, Princeton.

_____ (1994). "Tetrarchic Recovery in Corinth: Pottery, Lamps, and Other Finds from the Peribolos of Apollo", *Hesperia* 63.2, 127-168.

Slane, K. W. – Sanders, G. D. R. (2005). "Corinth: Late Roman Horizons", *Hesperia* 74.2, 243-297.

Sparkes, A. B. (1962). "The Greek Kitchen", *JHS* 82, 121-137.

Sparkes, B. A. – Talcott, L. (1970). *Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th Centuries B.C.*, Agora 12, Princeton.

Steskal, M. et al. (2010). "Die spätantik-frühbyzantinische Bebauung von Aktopraklık Höyük. Bericht über die Grabungen 2010, *ÖJh* 79: 383-408.

Stiernon, D. (1990). "Héraclée de Thrace", *Dictionnaire d'histoire et de géographie ecclésiastiques* 23, 1306-1337.

Suceveanu, A. (1982a). *Histria. VI: les thermes romains. Les résultats des fouilles*, Bükreş.

_____ (1982b). "Contribuții la studiul ceramicii romano-bizantine de la Histria", *StCercIstorV* 33, 79-107.

_____ (2000). *Histria. X: les résultats des fouilles. La céramique romaine des Ier-IIIe siècles ap. J.-C.*, Bükreş.

Sultov, B. (1985). *Ceramic Production on the Territory of Nicopolis ad Istrum: 2nd - 4th Century*, Terra antiqua Balcanica 1, Sofya.

Swan, V. G. (2010). “Dichin (Bulgaria): the Destruction Deposits and the Dating of Black Sea Amphorae in the Fifth and Sixth Centuries A.D”, içinde: D. Kassab-Tezgör – N. Inaishvili (eds.), *Patabs I. Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 avril 2006*, Varia Anatolica 21, İstanbul: 107-118.

_____ (2019). “Late Roman and Early Byzantine Pottery”, içinde: A. Poulter, *The Transition to Late Antiquity on the Lower Danube: Excavations and Survey at Dichin. A Late Roman to Early Byzantine Fort and a Roman Aqueduct*, Oxford: 457-556.

Şahin, R. (2013). “Ainos (Enez) Kazılarında Bulunan Kırmızı Figürlü Keramikler”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şenol, A. K. (2003). *Marmaris Müzesi Ticarî Amphoraları*, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları 88, Ankara.

Şenol, A. K. – Aşkın, E. (2007). “Amphoralar Işığında Kentin Ticari İlişkileri”, içinde: S. Durugönül (ed.), *Dağlık Kilikia’da Bir Antik Kent Kazısının Sonuçları. Nagidos = Nagidos. Results of an Excavation in an Ancient City in Rough Cilicia*, Adalya Suppl. 6, İstanbul: 241-297.

Tamer, D. (2022). “Pontos Bölgesi Cingirt Kayası (Ordu-Fatsa) Yerleşimi Seramik Buluntuları”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Taşlıklioğlu, Z. (1961). *Trakya’da Epigrafiya Araştırmaları I = Recherches épigraphiques en Thrace et en Chersonèse I*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları 886, İstanbul.

_____ (1971). *Trakya’da Epigrafiya Araştırmaları II: Biga Yarımadasında Bulunan Kitabelerle Birlikte*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları 1654, İstanbul.

Tekkök-Biçken, B. (1996). “*The Hellenistic and Roman Pottery from Troia: Second Century B.C. to Sixth Century A.D.*”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Missouri Üniversitesi, Columbia.

Tekkök, B. et al. (2001). “Two Roman Wells in the Lower City of Ilion. Quadrats C29 and w28”, *StTroica* 11, 343-381.

Terzopoulou, D. (2016). “The Thracian Coast of Propontis in Antiquity”, içinde: P. Adam-Veleni et al. (eds.), *Παιδεστός - Θεσσαλονίκη. Αρχαιότητες σ’ένα ταξίδι προσφυγιάς = Rhaidestos - Thessaloniki. Antiquities in a Refugee Journey*, Ekdosē Archaiologikou Mouseiou Thessalonikēs 30, Selanik: 107-115.

Theodossiev, N. (1995). “The Sacred Mountain of the Ancient Thracians”, *Thracia* 11, 371-384.

Thomas, C. (1981). *Provisional List of Imported Pottery in Post-Roman Western Britain and Ireland*, Special Report. Institute of Cornish Studies 7, Redruth.

Topoleanu, F. (2000). *Ceramica romană și romano-bizantină de la Halmyris: sec. I-VII d. Ch.*, Tulça.

Topoleanu, F. et al. (2014). "Preliminary Considerations on The Roman Pottery from A Rescue Archaeological Excavation at Noviodunum", *Peuce* 12, 115-146.

Trinks, U. (1958). "Fundbericht Palastruine 1957", *CarnuntumJb* 1957, 49-80.

Tsaravopoulos, A. (1986). "The Ancient City of Chios. A Contribution to the Topography of the City from the Results of Rescue Excavations", *Horos* 4, 124-144.

Tudor, D. (1940). *Monumente inedite din Romula*, Vălenii de Munte.

Tudor, D. et al. (2011). *Castrul Roman de la Slăveni*, Kaloşvar.

Tuna, N. et al. (1988). "Rapport préliminaire de la prospection archéologique turco-française des ateliers d'amphores de Resadiye-Kiliseyani sur la péninsule de Datça", içinde: Kolektif (eds.), *Anatolia Antiqua - Eski Anadolu 1987*, Varia Anatolica 1, 47-52.

Turan, D. (2006). "*Menekşe Çatağı Hellenistik Dönem Seramiği*", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Tušlová, P. (2019). "Pottery from a Closed Context at the Late Antique Site of Dodoparon, Yambol Region (SE Bulgaria)", *ABulg* 23.3, 71-108.

Tzavella, E. et al. (2014). "Late Roman Pottery from the Sikyon Survey Project: Local Production, Imports, and Urban Evolution (4th - 7th C. AD) (Greece)", içinde: N. Poulou-Papadimitriou et al. (eds.), *LRCW 4: Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry: the Mediterranean: a Market Without Frontiers*, BARIntSer 2616, Oxford: 91-102.

Tzvetkova, J. (2008). *Istoriya na Trakijskija Chersones (ot Trojanskata Bojna do Vremeto na rimskoto savoevanie) = History of the Thracian Chersonese (from the Trojan War until the Time of the Roman Conquest)*, Tırnovo.

Vámos, P. (2016). "Die militärische Töpferwerkstatt der Canabae von Aquincum", içinde: J. Beszédes (ed.), *Legionslager und canabae legionis in Pannonien. Internationale Archäologische Konferenz = 16–17. November, 2015. Legionary Fortress and Canabae Legionis in Pannonia. International Archaeological Conference. 16–17. November, 2015*, Aquincum Nostrum 2.7, 45-61.

Van Doornick JR, F. H. (1989). "The Cargo Amphoras on the 7th century Yassi Ada and 11th Century Serçe Limani Shipwrecks: Two Examples of a Reuse of Byzantine

Amphoras as Transport Jars”, içinde: V. Déroche – J. M. Spieser (eds.), *Recherches sur la céramique byzantine*, BCH Suppl. 18, Paris: 247-257.

Vapur, Ö. (2009). “Menderes Magnesiası Hypokaustlu Yapı Yerel Üretim Seramikleri”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Vermaseren, M. J. – C. C. van Essen (1965). *The Excavations in the Mithraeum of the Church of Santa Prisca in Rome*, Leiden.

Vikić-Belančić, B. (1962/1963). “Neka obilježja ranocarske keramike u jugozapadnoj Panoniji”, *Starinar* 13-14, 89-112.

Vnukov, S. Yu. (2004). “Pan-Roman amphora types produced in the Black Sea Region”, içinde: Eiring, J. – Lund, J. (eds.), *Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean*, Monographs of the Danish Institute at Athens 5, Aarhus: 407-415.

_____ (2006). *Prichernomorskiye amfory I v. do n.e. – II v. n.e. Chast' II. Petrografiya, khronologiya, problemy trgovli [The Black Sea amphorae of the 1st c. BC – the 2nd c. AD II: Petrography, chronology and trade questions]*, Saint Petersburg.

_____ (2016). “Eše raz o tipologii, evolutsii i hronologii svetloglinanyh (pozднеgeraklejskih) uzkgorlyh amfor”, *RossA* 2016.2, 36-47.

_____ (2017). “Overseas Trade in the Black Sea Region and the Formation of the Pontic Market from the First Century BCE to the Third Century CE”, içinde: V. Kozlovskaya (ed.), *The Northern Black Sea in Antiquity. Networks, Connectivity, and Cultural Interactions*, Cambridge: 100-138.

Vroom, J. (2008). “Dishing up History. Early Medieval Ceramic Finds from the Triconch Palace in Butrint”, *MEFRA* 120.2, 291-305.

_____ (2014²). *Byzantine to Modern Pottery in the Aegean. 7th to 20th Century: an Introduction and Field Guide*, Turnhout.

Meritt et al. (1939). *Athenian Tribute Lists I*, Princeton.

Watson, A. (1999). *Aurelian and the Third Century*, Londra.

Webber, C. (2001). *The Thracians. 700 BC-AD 46*, Oxford.

Will, E. L. (1979). “The Sestius Amphorae: a Re-appraisal”, *JFieldA* 6, 339-349.

_____ (1987) “The Roman Amphoras”, içinde: A. M. McCann (ed.), *The Roman Port and Fishery of Cosa. A center of Ancient Trade*, Princeton: 171-220.

Will, E. L. – Slane, K. W. (2019). *Cosa. The Roman and Greek Amphoras*, MemAmAc Suppl. 14, Ann Arbor.

Williams II, C. K. – Zervos, O. H. (1982). “Corinth, 1981: East of the Theater”, *Hesperia* 51.2, 115-163.

_____ (1983) “Corinth, 1982: East of the Theatre”, *Hesperia* 52.1, 1-47.

Wintermeyer, U. (2004). *Die hellenistische und frühkaiserzeitliche Gebrauchskeramik: auf Grundlage der stratifizierten Fundkeramik aus dem Bereich der Heiligen Strasse, Didyma 2, Mainz.*

Yağız, O. (2007). “Anses d’Amphores timbrées trouvées à Karaevlialtı (ancien Héraion Teichos)”, içinde: A. Iakovidou (ed.), *Thrace in the Graeco-Roman World, Proceedings of the 10th International Congress of Thracology, Komotini - Alexandroupolis, 18-23 October 2005*, Atina: 698-704.

Yangaki, A. G. (2005). *La céramique des IVe-VIIIe siècles ap. J.-C. d'Eleutherna: sa place en Crète et dans le bassin égéen*, Atina.

Yıldırım, Ş. (2010). “Askertepe Tümlüsü”, *Anatolia* 36, 149-178.

Zeest, I. B. (1960). *Keramicheskaya tara Bospora*, Materialy i issledovaniia po arkheologii SSSR 83, Moskova.

Zevi, F. (1966). “Appunti sulle anfore romane, 1. La tavola tipologica del Dressel”, *ArchCl* 18, 208-247.

Zevi, F. – Tchernia, A. (1969). “Amphores de Byzacène au Bas-Empire”, *AntAfr* 3, 173-214.

Zimmermann-Munn, M. (1985). “A Late Roman Kiln Site in Hermionid, Greece”, *AJA* 89, 342-343.

Zsidi, P. (1984). “Újabb kemencék az Aquincum-gázgyári fazekastelepről = Neue Öfen aus der keramikwerkstatt von Aquincum-gasfabrik”, *BudReg* 25, 367-391.

Анмонова, И. А. et al. (1971). “Средневековые амфоры Херсонеса”, *Античная древность и средние века* 7, 81-101.

Бацова-Костова, Е. (1970). “Нови данни за римския некропол в Сливен”, *Археология* 12.3, 22-32.

Борисов, Б. (2013). “Късноантичната Грънчарска Работилница Край с. Караново, Новозагорско, и Намерената в Нея Керамика”, içinde: В. Линчев (ed.), *In honorem professoris Георги Кузманов*, Bulletin of the National Archaeological Institute 41, Sofya: 281-336.

- Борисов, Б. Д. (2013). *Полски Градец. Археологически проучвания I*, Тiрново.
- Бьотгер, Б. (1978). “Домашна керамика от IV — VI в. от Ятрус (Долна Мизия)”, *Археология* 2, 26-32.
- Чолаков, И. Д. et al. (2016). *Могилен Некрополот Римската Епоха край Град Стралджа, Ямболско*, Bulgarian e-Journal of Archaeology Suppl. 5, Sofya.
- Динчев, В. (2020). *Скретиска – Кратискара. Том II. Резултати от последните проучвания на резиденцията и пътната станция. Трасетата на Диагоналния трансбалкански път (Via diagonalis) в района*, Разкопки и проучвания 43, Sofya.
- Дремсизова-Нелчинова, Цв. (1971). “Сивочерна керамика от римската вила край с. Мадара, Шуменски окръг.”, *Археология* 2, 21-44.
- Джонова, Д. (1962). “Могилни погребения от видинско”, *Археология* 4.3, 30-37.
- Иванов, М. (2020). “Нови данни за късноримската фортификация на Сердика”, içinde: Ал. Станев – Ц. Йотов (eds.), *Национална научна конференция, 90 години Музеят на София*, Сердика – Средец – София 8, Sofya: 358-375.
- Кабакчиева, Г. (1986). *Керамиката от вилата при Ивайловград II – IV в.*, Разкопки и проучвания 15, Sofya.
- Христов, И. (2012). *Ad Radices. Римска крайпътна станция на пътя Ескус-Филипополис*, Sofya.
- _____ (2019). *Χρυσόσωτήρα: ранновизантийска крепост на полуостров Хрисосотира при град Черноморец V-VII век III*, Sofya.
- Кузманов, Г. (1978). “Ранновизантийска керамика от кастела на нос Калиакра”, *Археология* 2, 20-26.
- _____ (1985). *Ранновизантийска керамика от Тракия и Дакия (IV - началото на VII в.)*, Sofya.
- _____ (1993). “Ранновизантийска керамика от Никополис ад Нестум”, *Археология* 35.4, 35-45.
- _____ (2005). “Късноантична керамика”, içinde: Й. Атанасова (ed.), *Кастра Мартис: квадрибургий и кастел*, Разкопки и проучвания 33, Sofya: 128-180.
- _____ (2009). “Ранновизантийска битова керамика от Градището (северозападен сектор)”, içinde: В. Динчев et al. (eds.), *Българо-британски разкопки на градището при с. Дичин, Великотърновска област 1996-2003: резултати от проучванията на българския екип*, Разкопки и проучвания 39, Sofya: 153-206.

Кузманов, Г. – Грудев, И. (2013). “Късноантична Керамика От Рациария (Край-Брежна Дакия”, içinde: В. Линчев (ed.), *In honorem professoris Георги Кузманов*, Bulletin of the National Archaeological Institute 41, Sofya: 337-388.

Любенова, В. (1980). “Светилището при Перник”, içinde: Kolektif (eds.), *Тракийски паметници II: Тракийски светилища*, Sofya: 15-172.

_____ (1981). “Селището от римската и ранновизантийската епоха”, içinde: Т. И. Перник (ed.), *Перник. Поселищен живот на хълма Кракра от V хил. пр. н. е. до VI в. на н. е. I*, Sofya: 107-204.

Миков, Р. et al. (2018). “Нови Археологически Проучвания В южния Некропол На Кабиле”, I. Valchev (ed.), *Stephanos Archaeologicos ad 80 annum professoris Ludmili Getov*, Studia Archaeologica Universitatis Serdicensis Suppl. 6, Sofya: 295-331.

Найденова, В. (1985). *Римската вила в С. Кралев Дол, Пернишки окръг*, Разкопки и проучвания 14, Sofya.

Ончевска-Тодоровска, М. (2010). *Доцноантичка грнчарија во Република Македонија: (доцен 3-ти/6-ти век)*, Üsküp.

_____ (2017). “Доцноантичка населба на просторот од римскиот театар во Скупи = Late Antiquity Settlement in the Area of the Roman Theatre at Scupi”, içinde: А. Якимовски (ed.), *Римски театар Скупи = Roman Theater at Scupi*, Üsküp: 245-320.

Романчук, А. И. (1981). “торговля херсонеса в VII - XII вв.”, *Byzantinobulgarica* 7, 319-331.

Сазанов, А. В. (1999). “Керамические комплексы северного Причерноморья второй половины IV-V вв.”, *ПИФК* 7, 224-293.

Султов, Б. (1964). “Една villa rustica край с. Присово, в. търновски окръг”, *иомт (Известия на Окръжния музей В. Търново)* 2, 49-64.

_____ (1969). “новооткрит керамичен център при с. Хотница от римската и старобългарската епоха”, *Археология* 11.4, 12-24.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Heath, S. – Tekkök, B. (2006-2009). *Greek, Roman and Byzantine Pottery at Ilion (Troia)*. Retrieved <12.08.2019> from <http://classics.uc.edu/troy/grbpottery/>, Late Roman Cooking Wares: <https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/lr-cook.html>.

Kenchreai. Kenchreai Quarries Survey 2015:
<https://chronique.efa.gr/?kroute=report&id=5573>, (Çevrim İçi: 18/08/2019).

Roman Amphorae. A Digital Resource: Dressel 24:
https://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/details.cfm?id=88, (Çevrim İçi: 30/08/2019).



LEVHALAR LİSTESİ

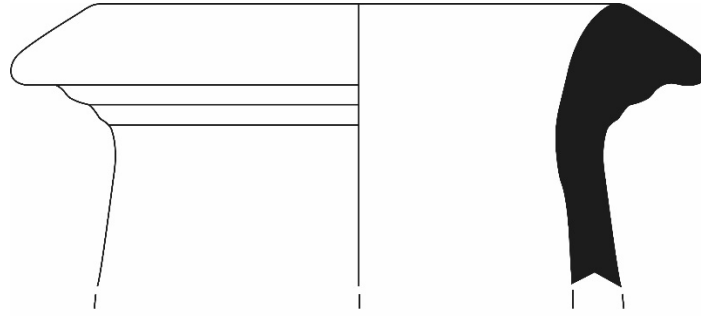
Levha 1	Kat. No. 68 Güney Ege Kökenli Mantar Ağızlı amphora Kat. No. 86 Sinop Amphorası
Levha 2	Kat. No. 87 Knidos Amphorası, Kat. No. 97 Dressel 1
Levha 3	Kat. No. 7 Cup-shaped (Kâse biçimli) Ağızlı Amphora, Kat. No. 42 Dressel 2-4
Levha 4	Kat. No. 88 Dressel 25/Aigio Tip II, Kat. No. 18 Herakleia Pontika Amphorası
Levha 5	Kat. No. 98 Dressel 24, Kat. No. 8 Dressel 24 <i>similis</i>
Levha 6	Kat. No. 99 Dressel 24 <i>similis</i> , Kat. No. 9 LRA2
Levha 7	Kat. No. 100 LRA 2, Kat. No. 101 Africano Grande
Levha 8	Kat. No. 16 Zeest 80/MRA 5, Kat. No. 17 Sinop Amphorası/C Snp I
Levha 9	Kat. No. 102-103 Böttger III-1
Levha 10	Kat. No. 19 Spatheion 1, Kat. No. 141 LRA 1
Levha 11	Kat. No. 84 Küresel gövdeli amphora, Kat. No. 43 Çömlek “Yukarı çekik ağızlı Tip 1”
Levha 12	Kat. No. 44 Çömlek “Yukarı çekik ağızlı Tip 1, Kat. No. 136 Çömlek “Yukarı çekik ağızlı Tip 2”
Levha 13	Kat. No. 70 ve 104 Çömlek “Yukarı çekik ağızlı Tip 3”
Levha 14	Kat. No. 89 ve 105 Çömlek “Yukarı çekik ağızlı Tip 4”
Levha 15	Kat. No. 90 Çömlek “Üçgen ağızlı Tip 1”, Kat. No. 71 Çömlek “Üçgen ağızlı Tip 2”
Levha 16	Kat. No. 91 ve 106 Çömlek “Üçgen ağızlı Tip 3”
Levha 17	Kat. No. 107 Çömlek “Üçgen ağızlı Tip 3”, Kat. No. 39 Çömlek “Verev ağızlı Tip 1”
Levha 18	Kat. No. 10 Çömlek “Verev ağızlı Tip 2”, Kat. No. 80 Çömlek “Verev ağızlı Tip 3”
Levha 19	Kat. No. 20 ve 108 Çömlek “Verev ağızlı Tip 4”

Levha 20	Kat. No. 109 Çömlek “Verev ağızlı Tip 4”, Kat. No. 72 Çömlek “Verev ağızlı Tip 5”
Levha 21	Kat. No. 92 Çömlek “Verev ağızlı Tip 5”, Kat. No. 2 Çömlek “Verev ağızlı Tip 6”
Levha 22	Kat. No. 40 Çömlek “Verev ağızlı Tip 6”, Kat. No. 29-30 Çömlek “Kare ağızlı Tip 1”
Levha 23	Kat. No. 31-32 Çömlek “Kare ağızlı Tip 1”
Levha 24	Kat. No. 4-5 Çömlek “Kare ağızlı Tip 2”
Levha 25	Kat. No. 33 ve 137 Çömlek “Kare ağızlı Tip 2”
Levha 26	Kat. No. 41 Çömlek “Dışa dönük ağızlı Tip 1”, Kat. No. 110-111 Çömlek “Dışa dönük ağızlı Tip 2”
Levha 27	Kat. No. 11 Çömlek “Dışa dönük ağızlı Tip 3”, Kat. No. 34 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 1”
Levha 28	Kat. No. 81 ve 112 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 1”
Levha 29	Kat. No. 113-115 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 1”
Levha 30	Kat. No. 116-117 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 1”
Levha 31	Kat. No. 118-119 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 1”
Levha 32	Kat. No. 120-122 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 1”
Levha 33	Kat. No. 123 ve Kat. No. 138 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 1”
Levha 34	Kat. No. 73 ve 124 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 2”
Levha 35	Kat. No. 35 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 3”, Kat. No. 12 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 4”, Kat. No. 125 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 5”
Levha 36	Kat. No. 82 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 6”, Kat. No. 74 Çömlek “Yivli ağızlı Tip 7”
Levha 37	Kat. No. 3 Güveç “Tip 1”, Kat. No. 45 ve 79 Güveç “Tip 2”
Levha 38	Kat. No. 126 Güveç “Tip 2”, Kat. No. 83 Güveç “Tip 3”
Levha 39	Kat. No. 46-48 Güveç “Tip 4”

Levha 40	Kat. No. 49 Güveç “Tip 4”, Kat. No. 75 Güveç “Tip 4”
Levha 41	Kat. No. 50 Güveç “Tip 5”, Kat. No. 93 Güveç “Tip 6”
Levha 42	Kat. No. 76 Güveç “Tip 7”, Kat. No. 1 Güveç “Tip 8”
Levha 43	Kat. No. 13 ve 127 Güveç “Tip 8”
Levha 44	Kat. No. 69 Fırın Kabı, Kat. No. 21 Fırın Kabı, Kat. No. 37 Fırın Kabı
Levha 45	Kat. No. 38 Fırın Kabı, Kat. No. Kat. No. 51-52 Pişirme kâse/çanağı “Tip 1”
Levha 46	Kat. No. 53-54 Pişirme kâse/çanağı “Tip 1”, Kat. No. 55 Pişirme kâse/çanağı “Tip 1a”
Levha 47	Kat. No. 56 Pişirme kâse/çanağı “Tip 1a”, Kat. No. 57-58 Pişirme kâse/çanağı “Tip 1b”
Levha 48	Kat. No. 59-60 Pişirme kâse/çanağı “Tip 1b”, Kat. No. 139 Kâse “Tip 1”
Levha 49	Kat. No. 140 Çanak “Tip 2”, Kat. No. 61 Çanak “Tip 3”, Kat. No. 128 Çanak “Tip 4”
Levha 50	Kat. No. 77 Çanak “Tip 5”, Kat. No. 22 Çanak “Tip 6”
Levha 51	Kat. No. 26 Çanak “Tip 7”, Kat. No. 78 Çanak “Tip 8”
Levha 52	Kat. No. 62 Testi “Tip 1”, Kat. No. 85 Testi “Tip 2”
Levha 53	Kat. No. 94 Testi “Tip 3”, Kat. No. 23 Testi “Tip 4”
Levha 54	Kat. No. 63 Testi “Tip 5”, Kat. No. 64 Testi “Tip 6”
Levha 55	Kat. No. 14 Testi “Tip 7”, Kat. No. 129 Testi “Tip 8”
Levha 56	Kat. No. 15 ve Kat. No. 65-66 Yonca ağızlı testi “Tip 1”
Levha 57	Kat. No. 130 Yonca ağızlı testi “Tip 2”, Kat. No. 95 Sofra amphorası “Tip 1”
Levha 58	Kat. No. 36 Sofra amphorası “Tip 1”, Kat. No. 27 Sofra amphorası “Tip 2”
Levha 59	Kat. No. 131 Sofra amphorası “Tip 3”, Kat. No. 28 Sofra amphorası “Tip 4”

Levha 60	Kat. No. 67 ve Kat. No. 132-134 Kupa “Tip 1”
Levha 61	Kat. No. 24 Kupa “Tip 2”, Kat. No. 25 Kupa “Tip 3”, Kat. No. 135 Kapak
Levha 62	Kat. No. 96 Depolama kabı, Kat. No. 6 Unguentarium
Levha 63	Harita 1: Yüzey Araştırması Sahası
Levha 64	Harita 2: Yalın Seramiklerin Ele Geçtiği Buluntu Alanları
Levha 65	Harita 3: Yol Ağları

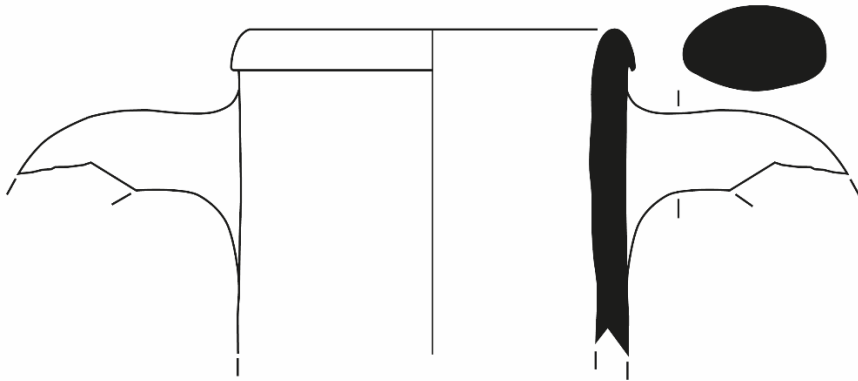




5 cm



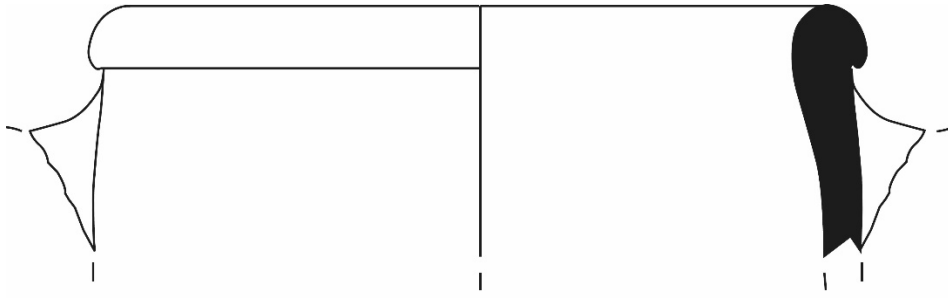
Kat. No. 68



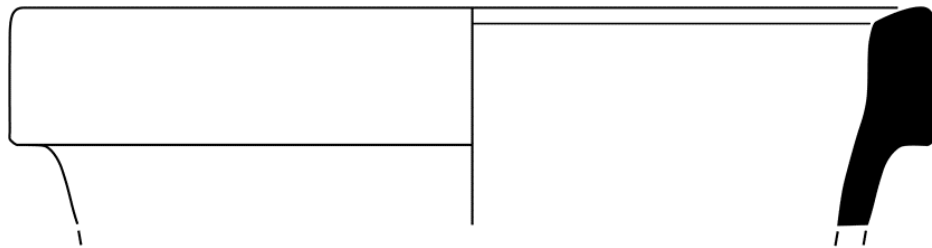
5cm



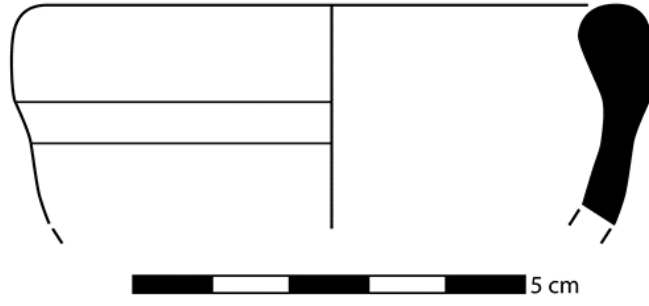
Kat. No. 86



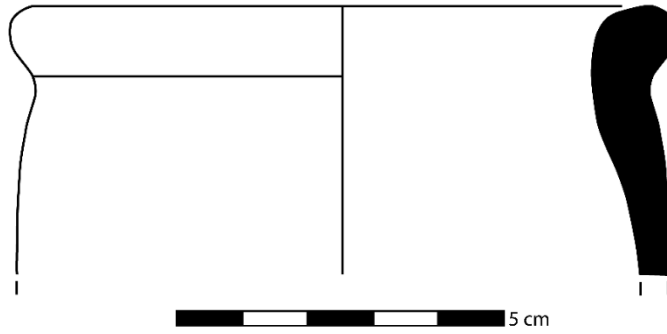
Kat. No. 87



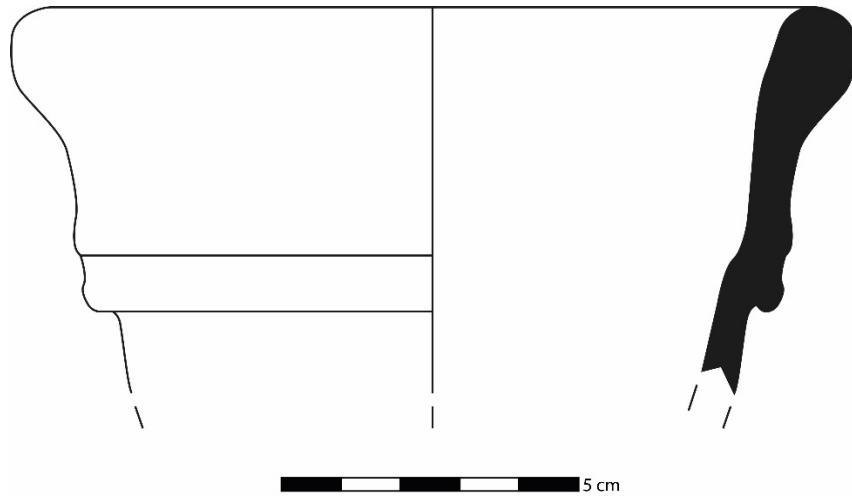
Kat. No. 97



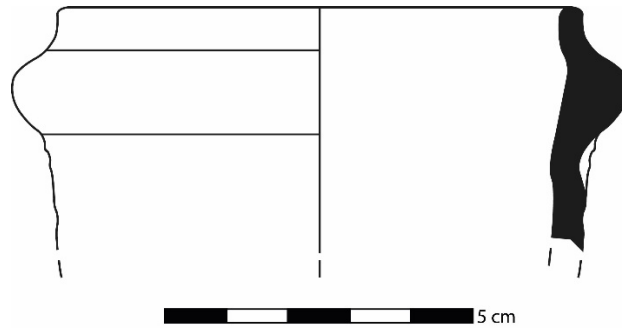
Kat. No. 7



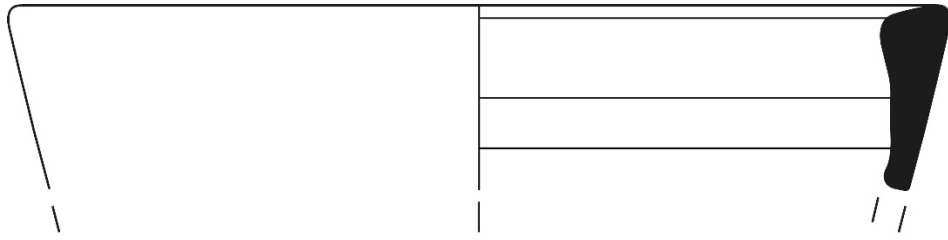
Kat. No. 42



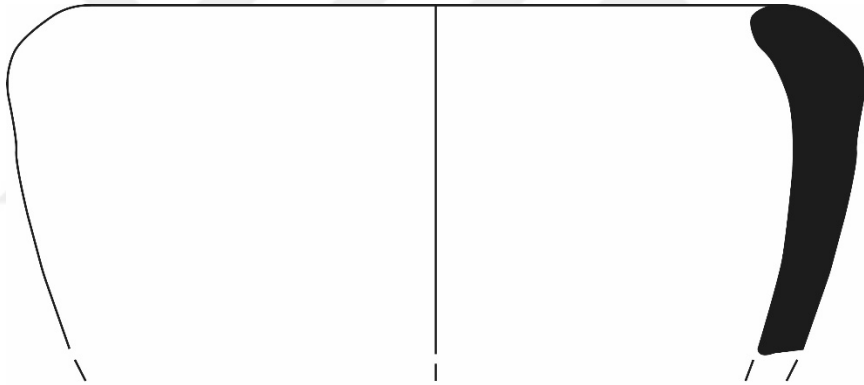
Kat. No. 88



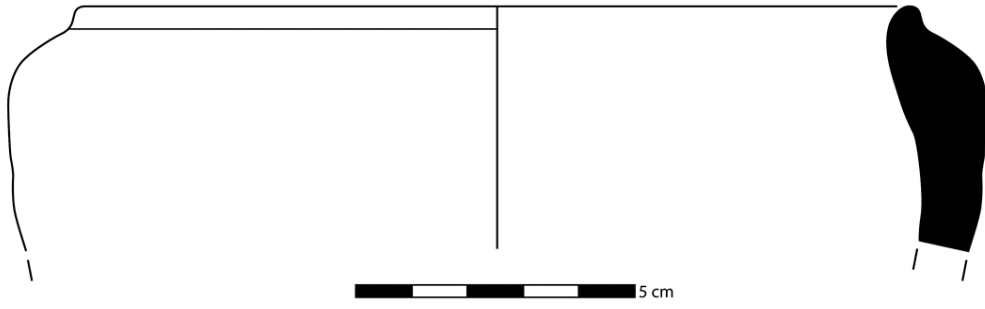
Kat. No. 18



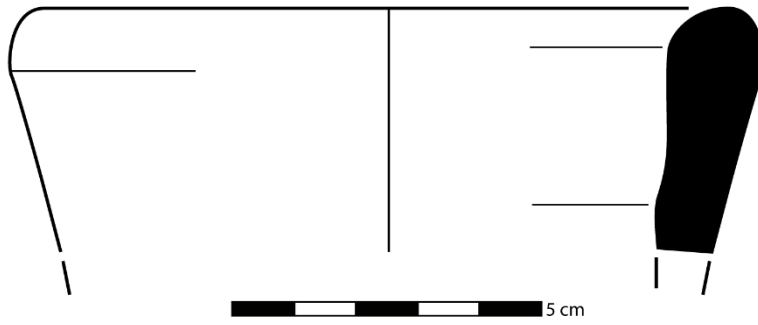
Kat. No. 98



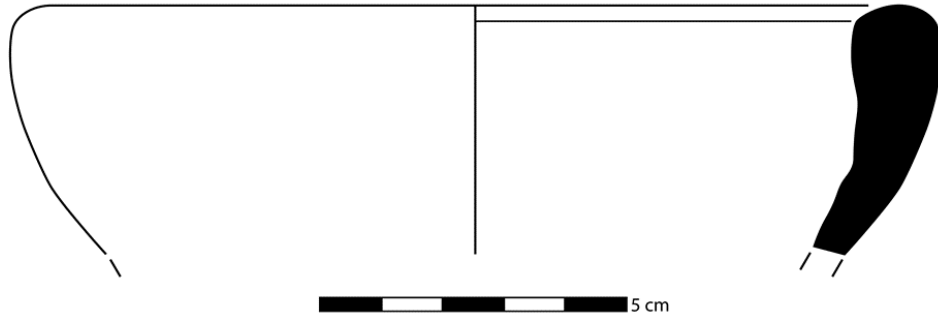
Kat. No. 8



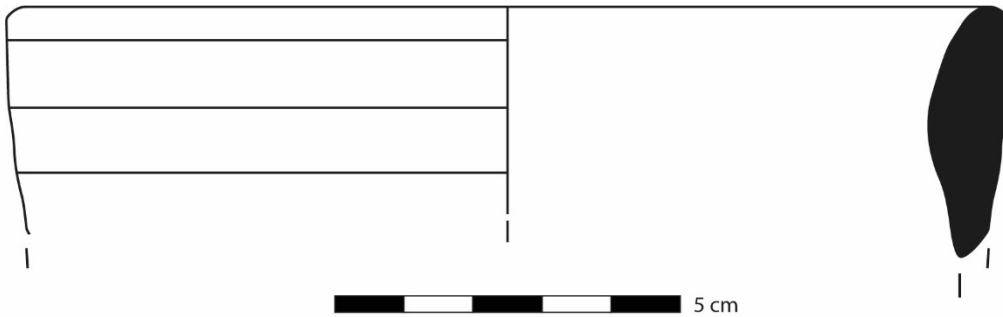
Kat. No. 99



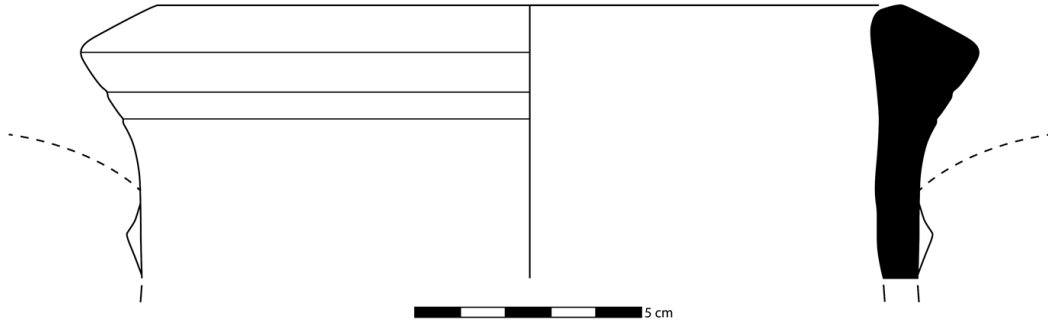
Kat. No. 9



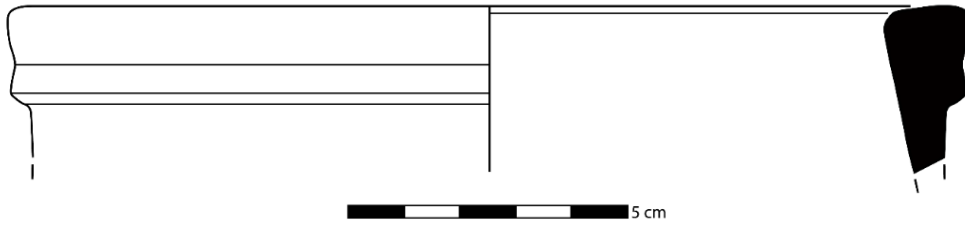
Kat. No. 100



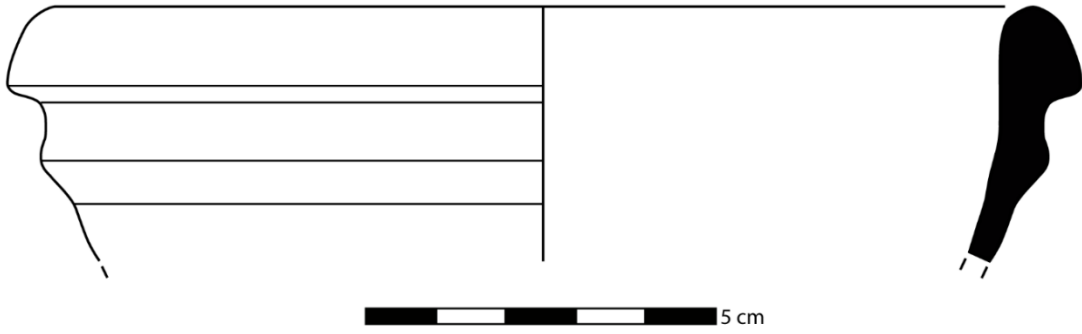
Kat. No. 101



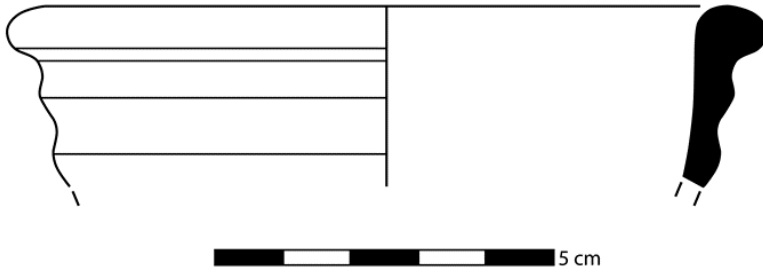
Kat. No. 16



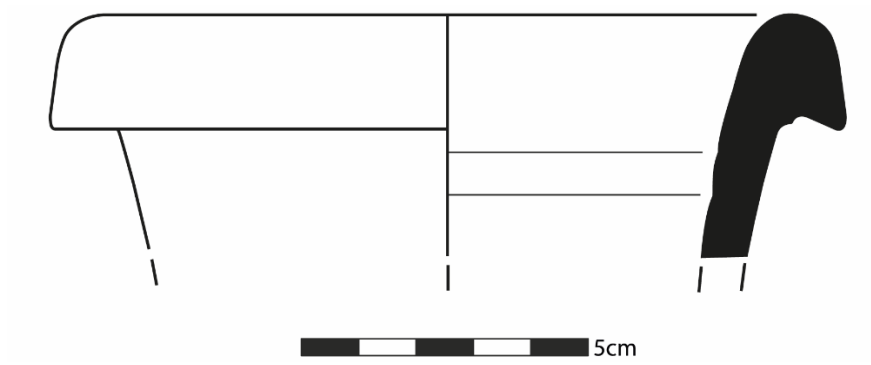
Kat. No. 17



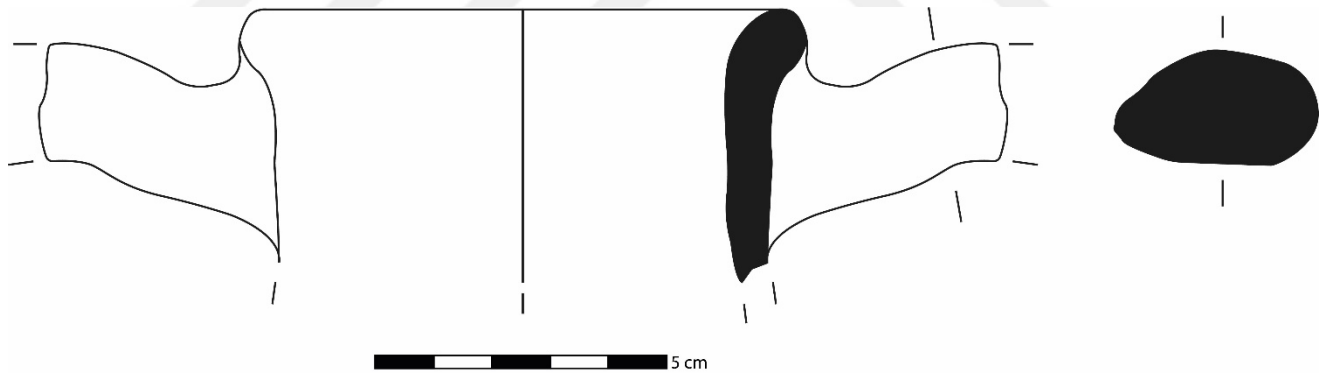
Kat. No. 102



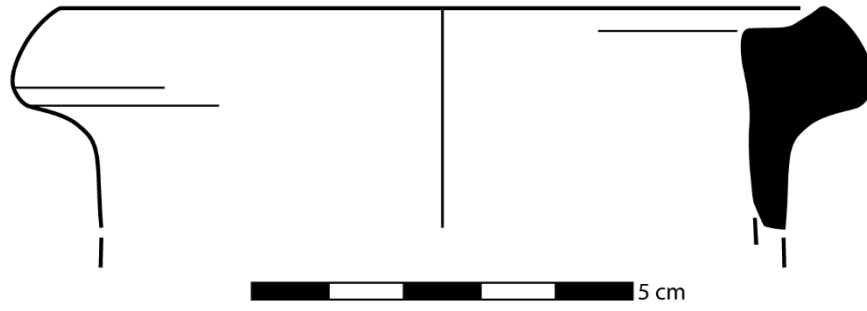
Kat. No. 103



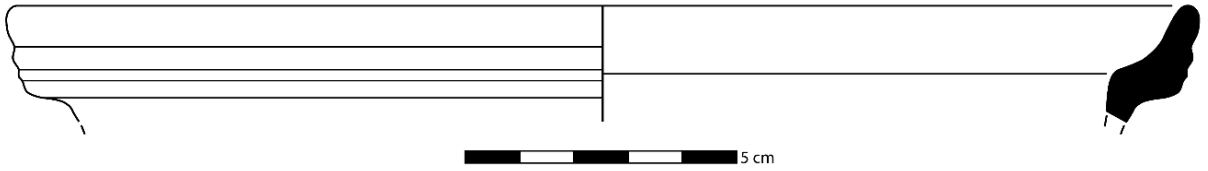
Kat. No. 19



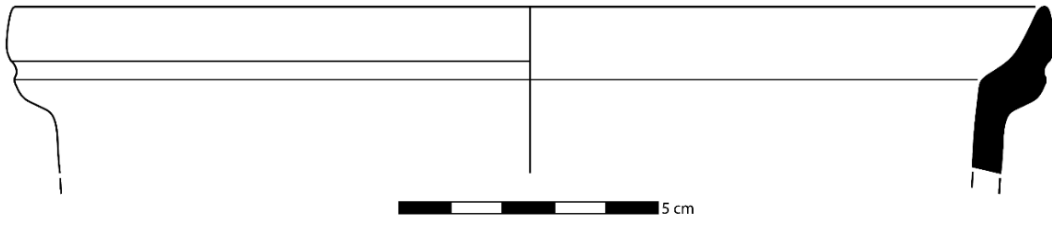
Kat. No. 141



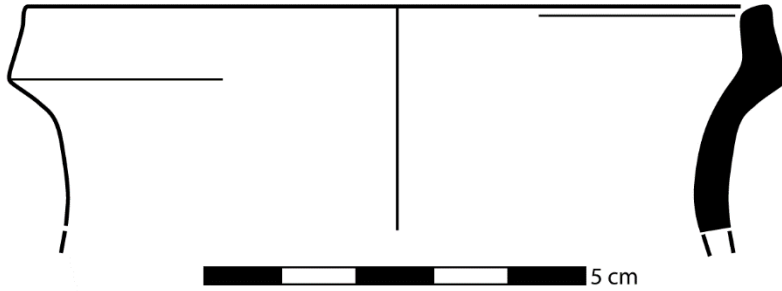
Kat. No. 84



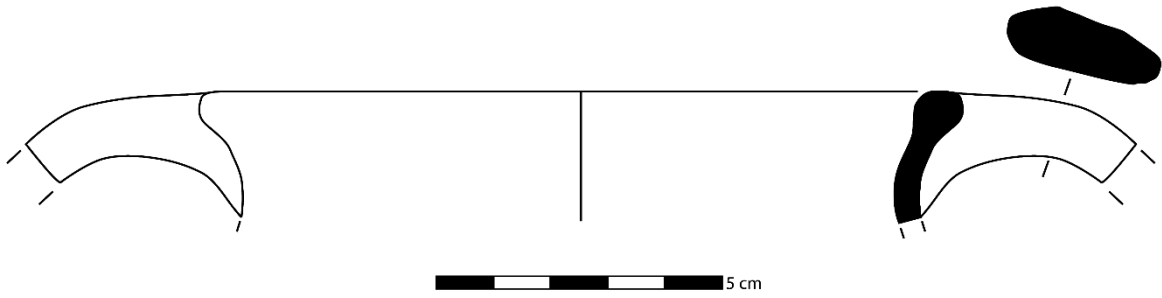
Kat. No. 43



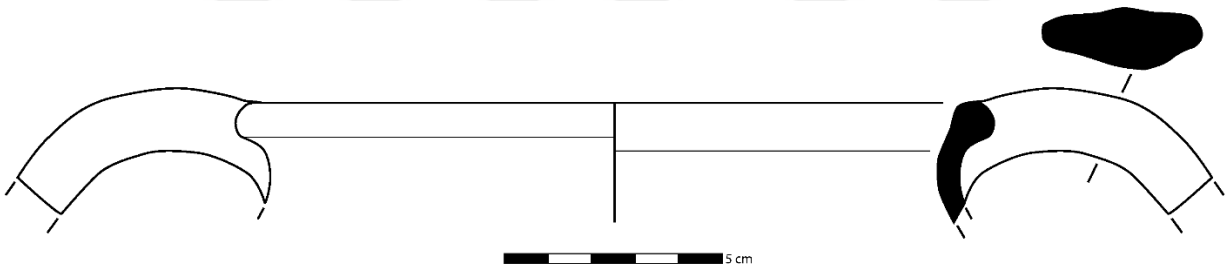
Kat. No. 44



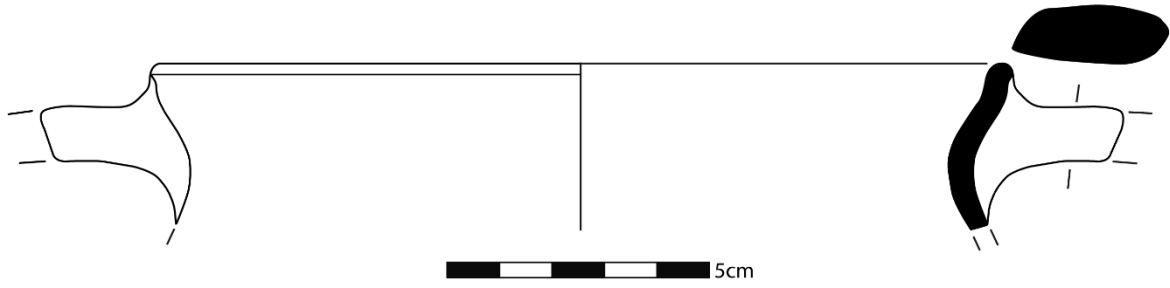
Kat. No. 136



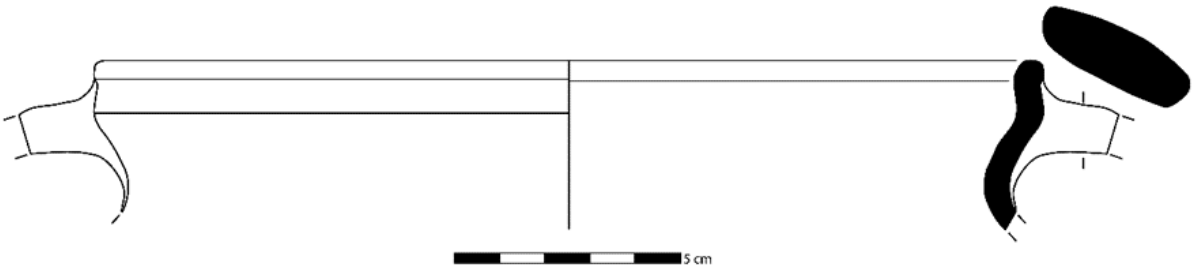
Kat. No. 70



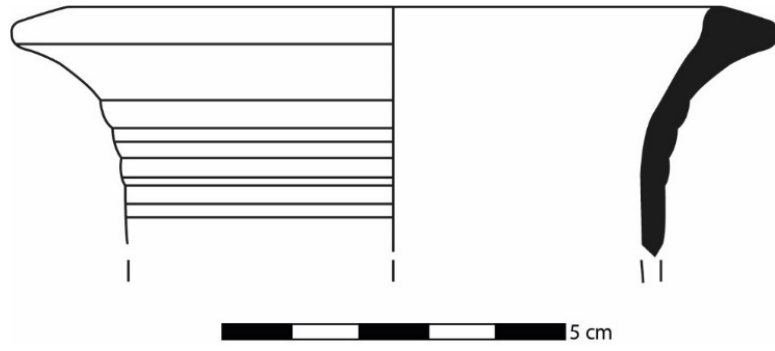
Kat. No. 104



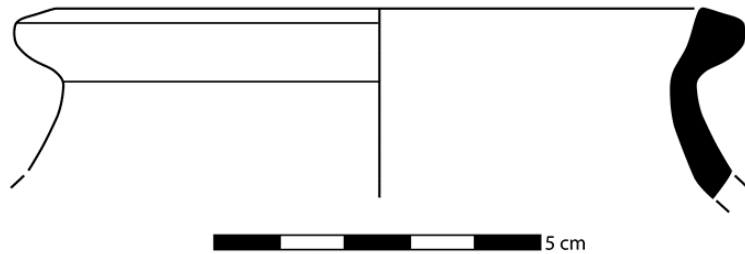
Kat. No. 89



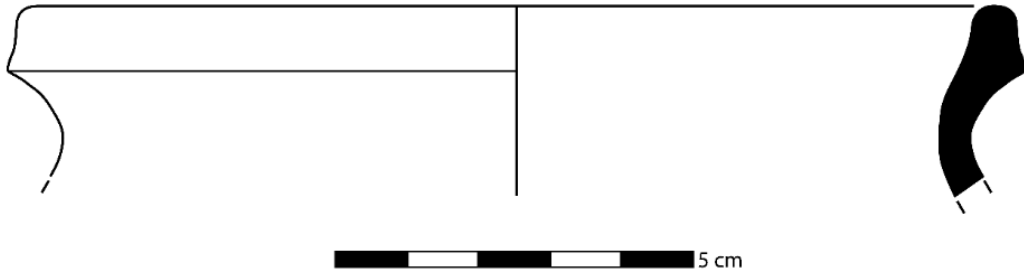
Kat. No. 105



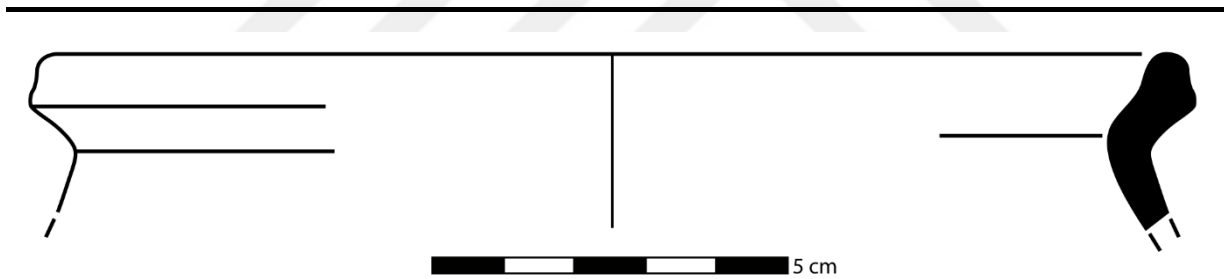
Kat. No. 90



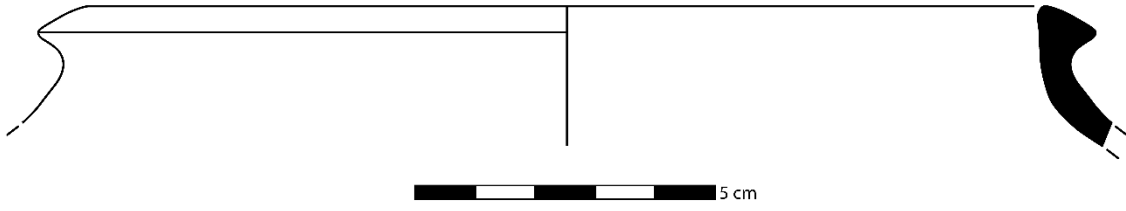
Kat. No. 71



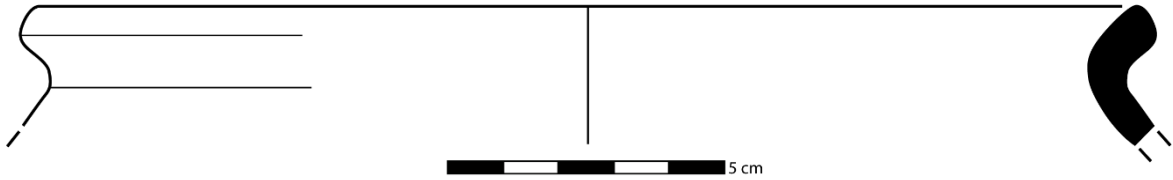
Kat. No. 91



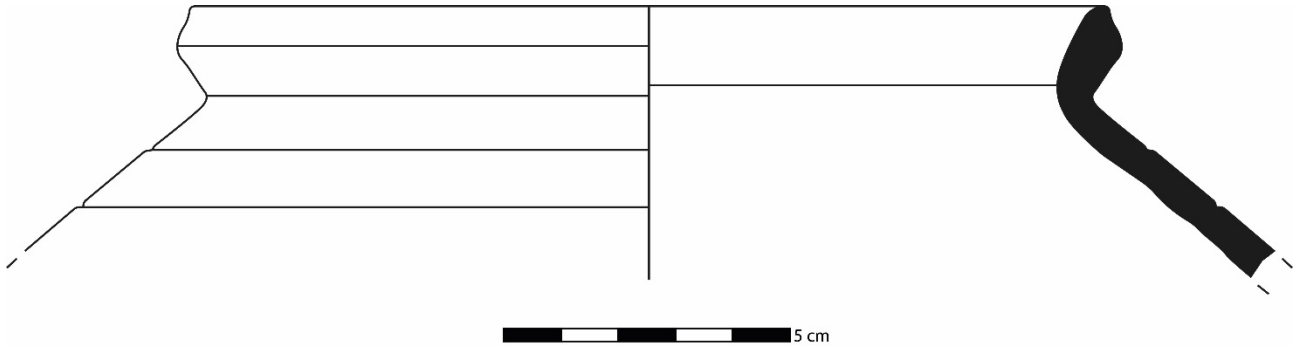
Kat. No. 106



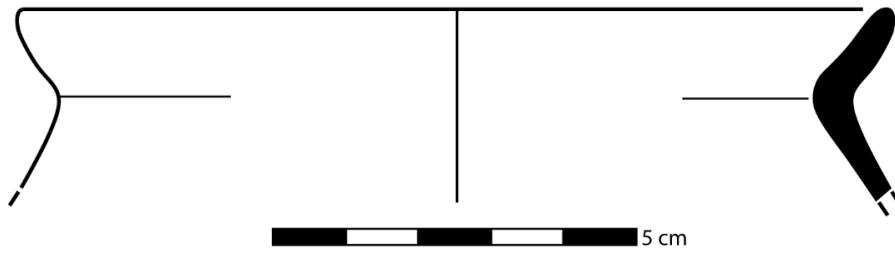
Kat. No. 107



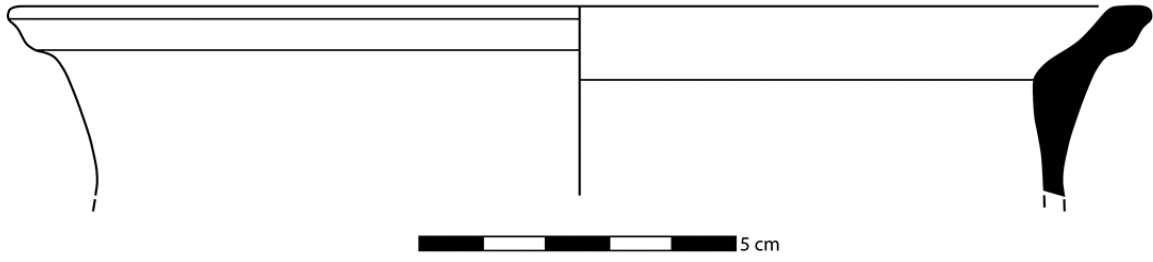
Kat. No. 39



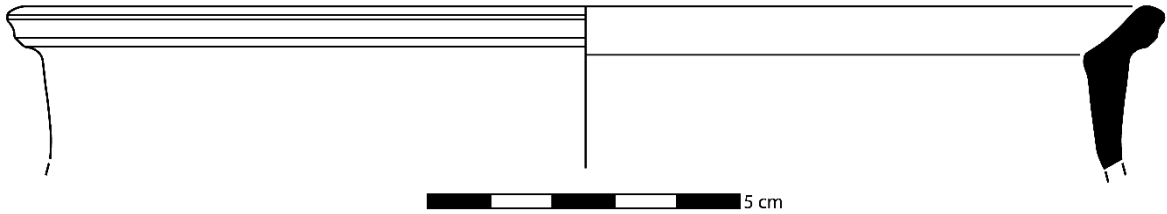
Kat. No. 10



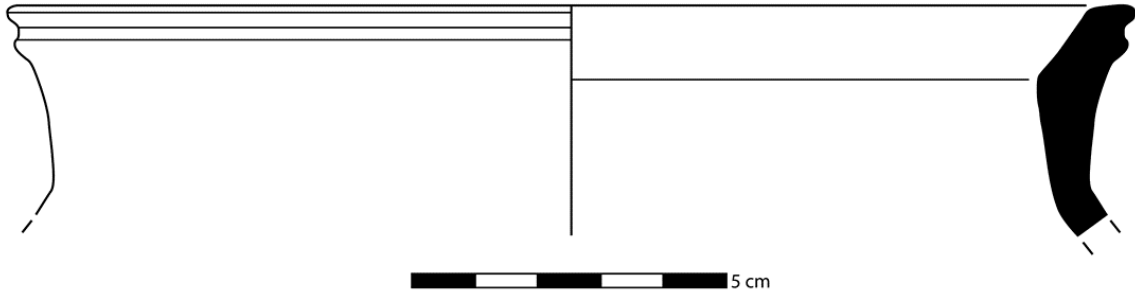
Kat. No. 80



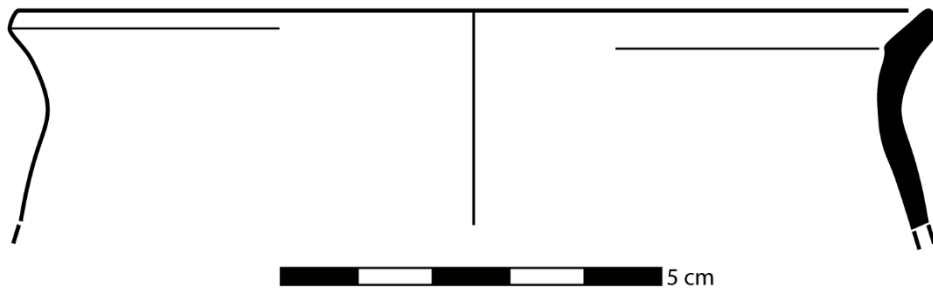
Kat. No. 20



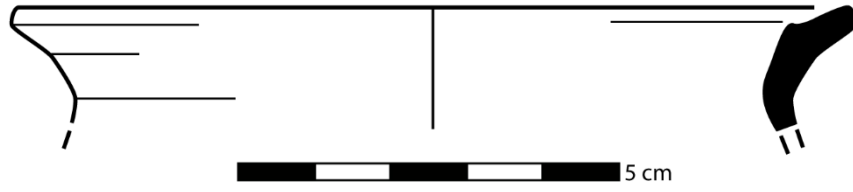
Kat. No. 108



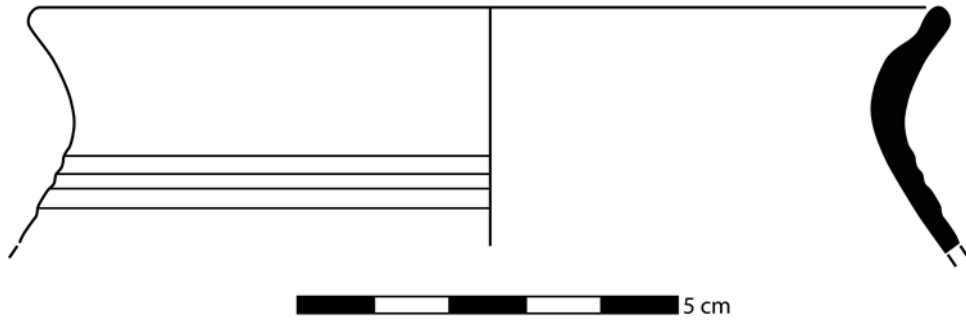
Kat. No. 109



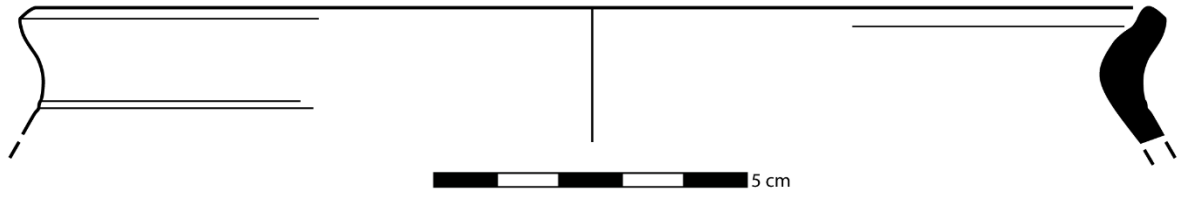
Kat. No. 72



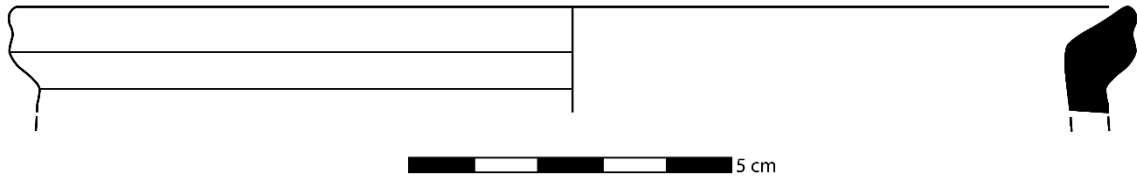
Kat. No. 92



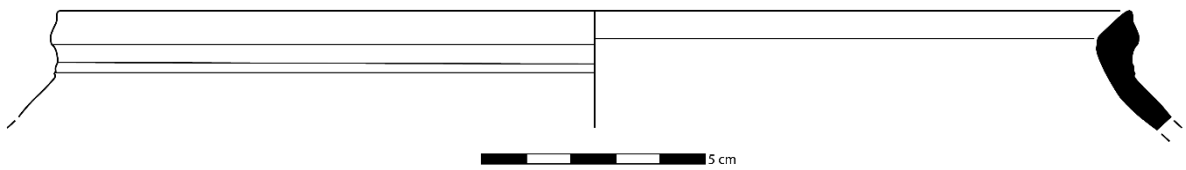
Kat. No. 2



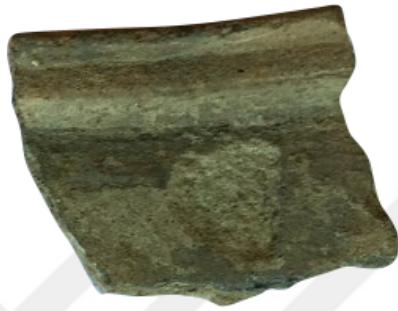
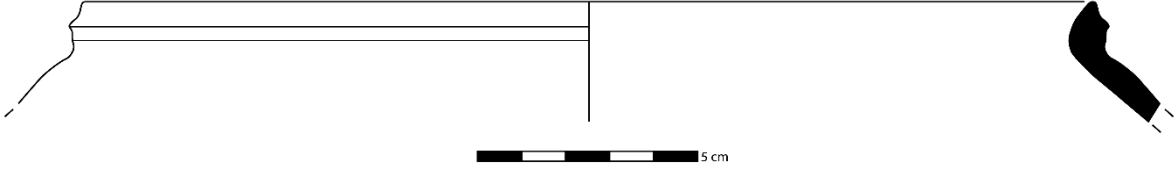
Kat. No. 40



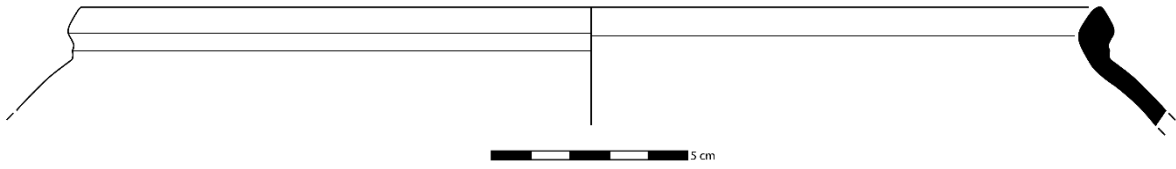
Kat. No. 29



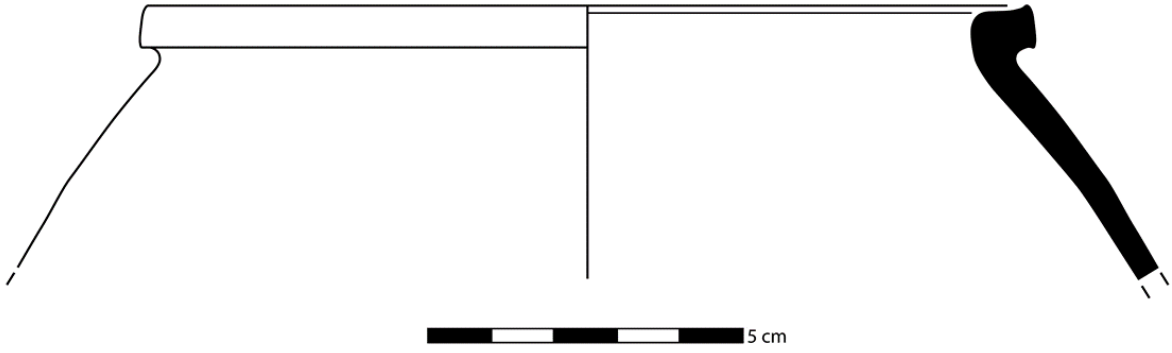
Kat. No. 30



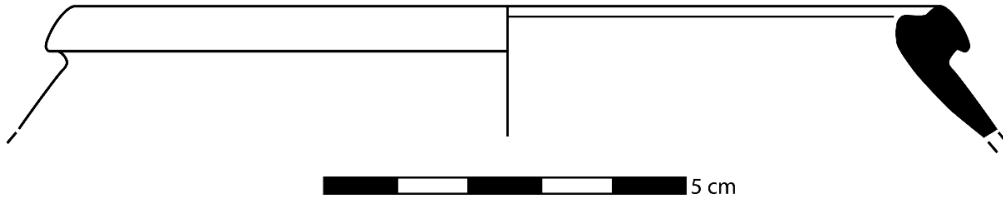
Kat. No. 31



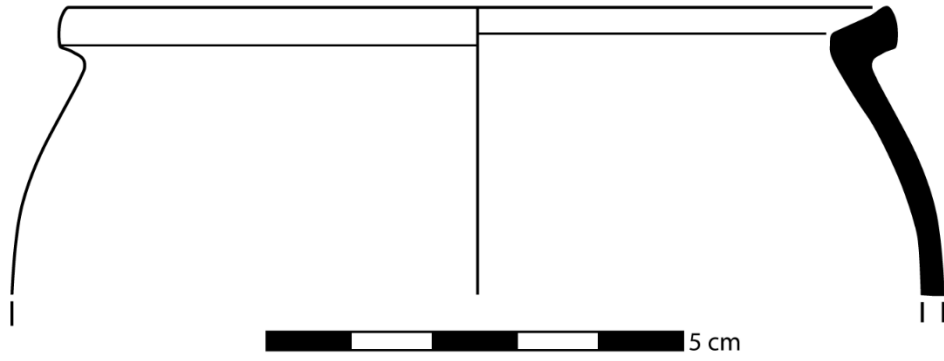
Kat. No. 32



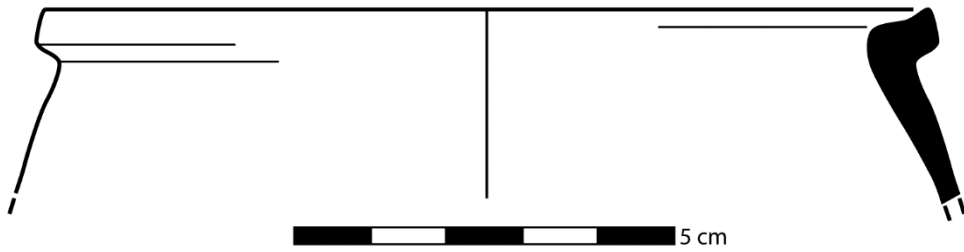
Kat. No. 4



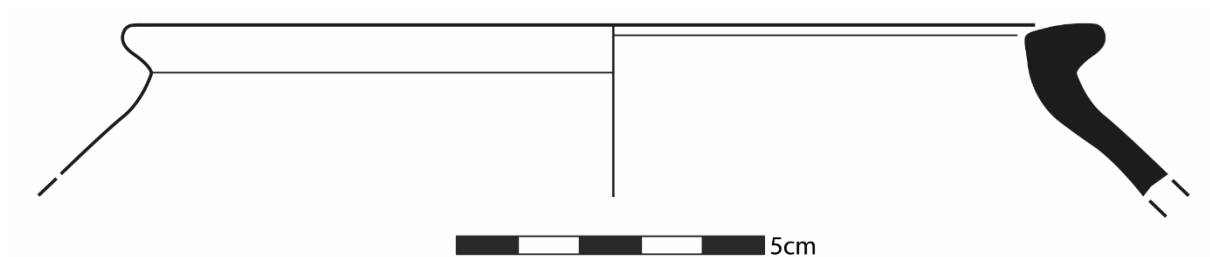
Kat. No. 5



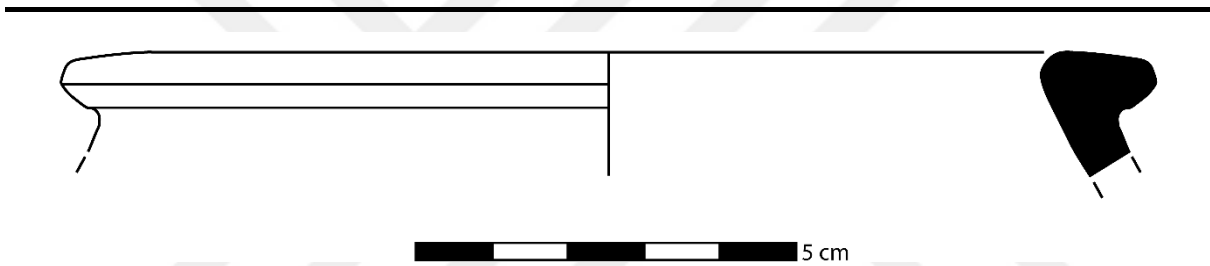
Kat. No. 33



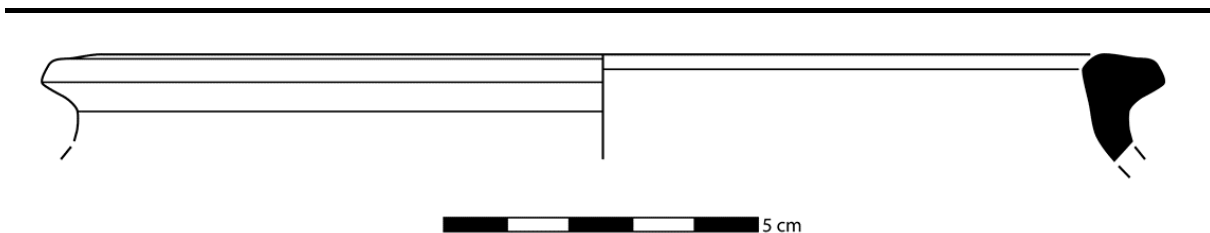
Kat. No. 137



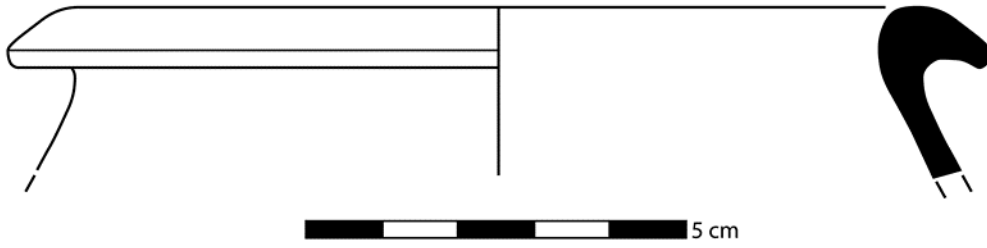
Kat. No. 41



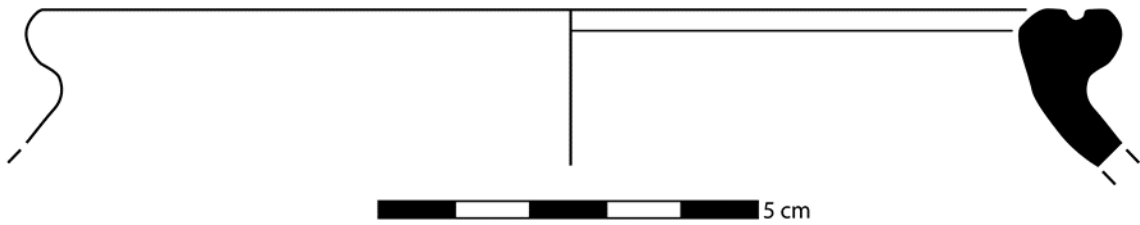
Kat. No. 110



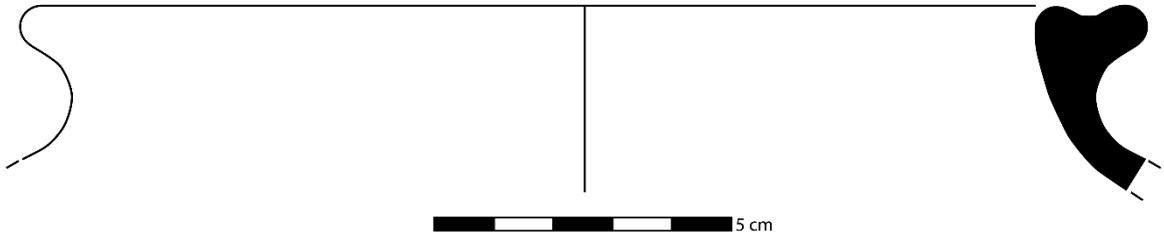
Kat. No. 111



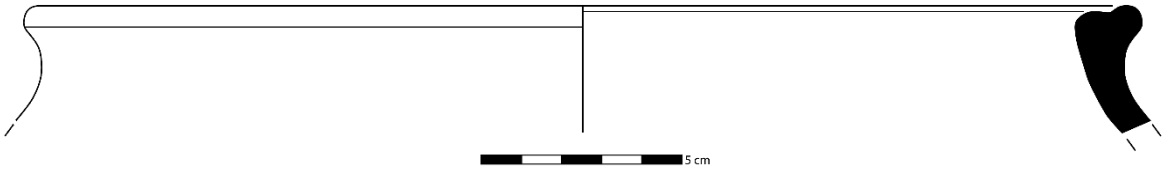
Kat. No. 11



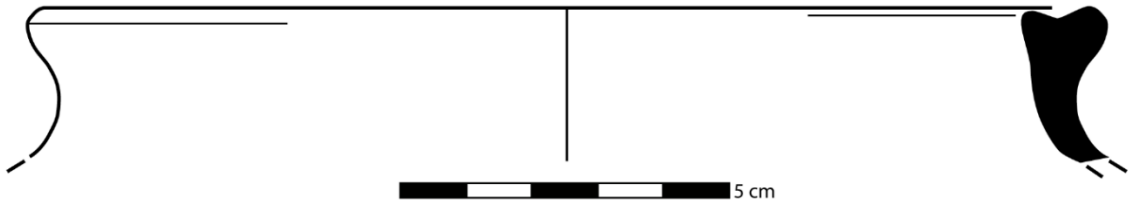
Kat. No. 34



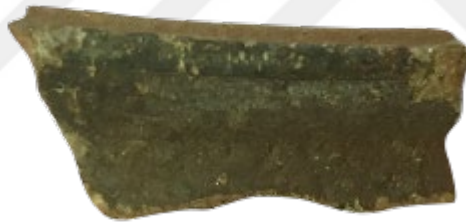
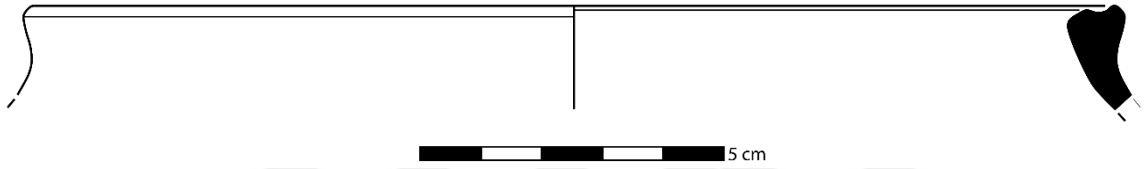
Kat. No. 81



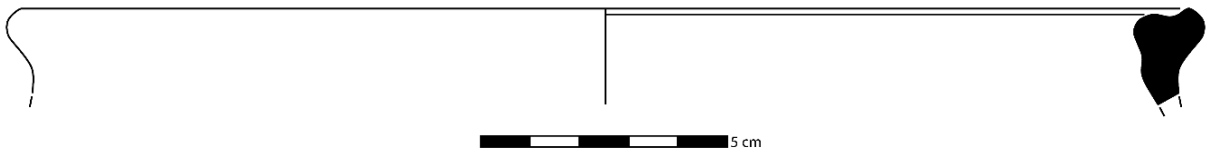
Kat. No. 112



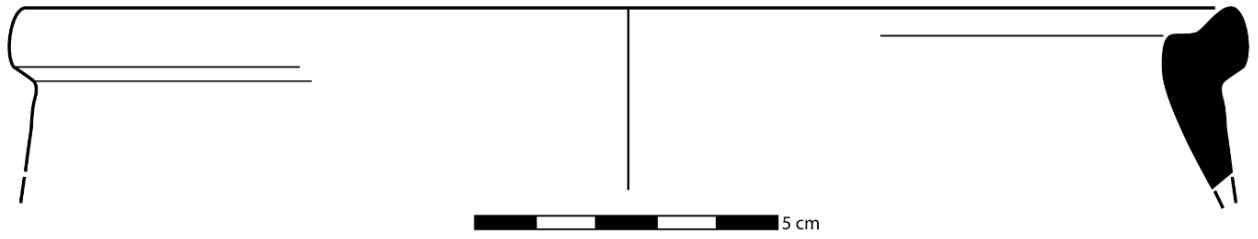
Kat. No. 113



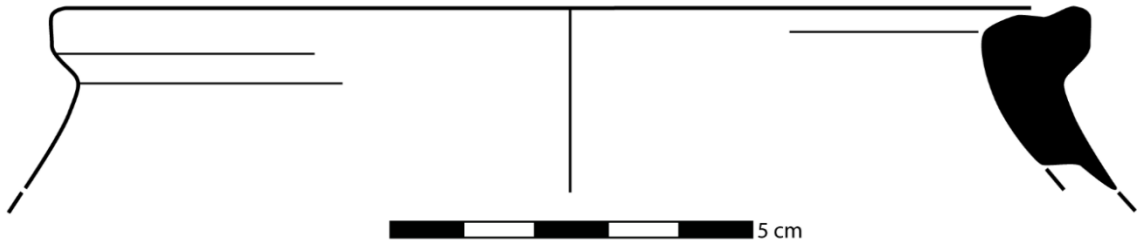
Kat. No. 114



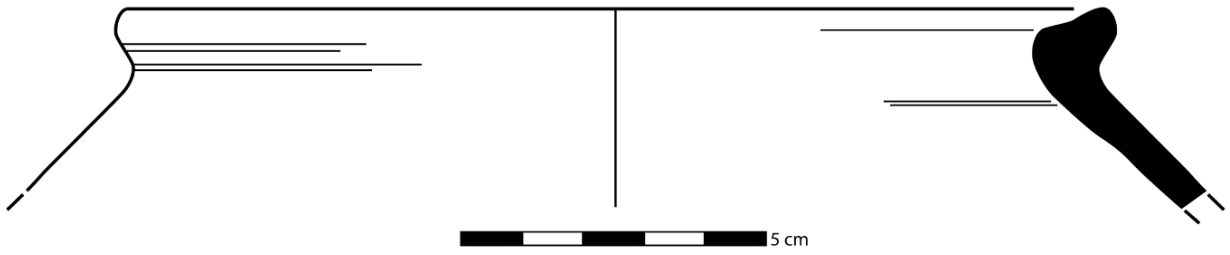
Kat. No. 115



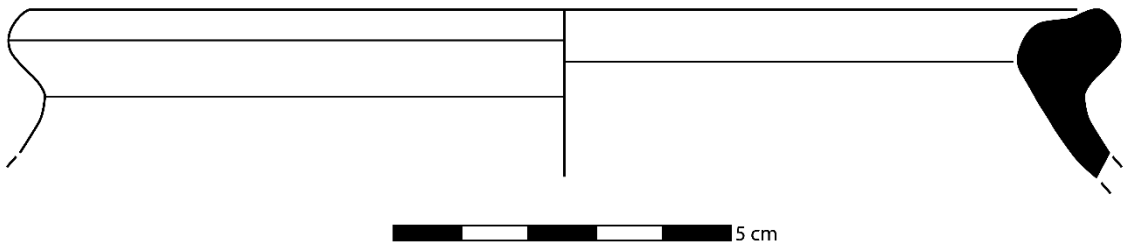
Kat. No. 116



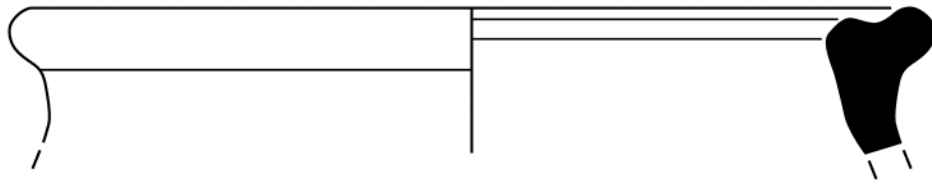
Kat. No. 117



Kat. No. 118



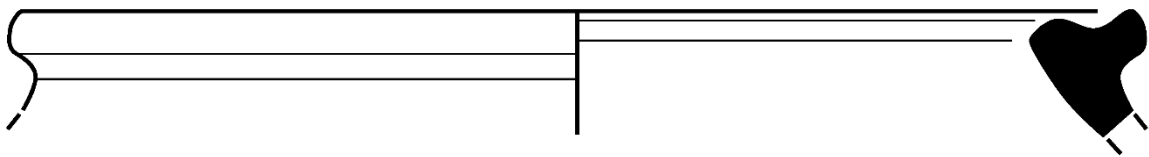
Kat. No. 119



5 cm



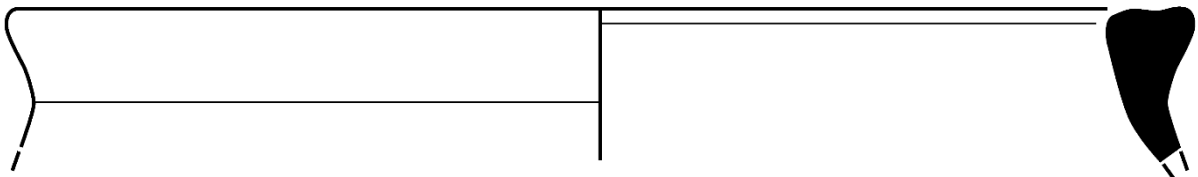
Kat. No. 120



5 cm



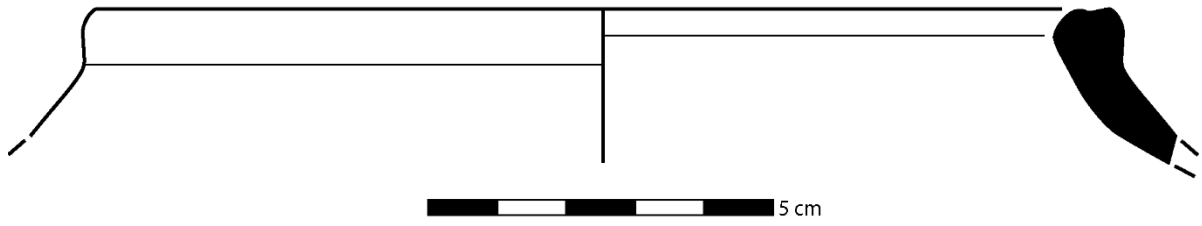
Kat. No. 121



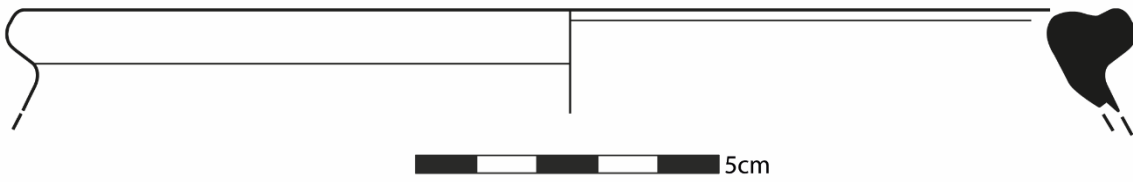
5 cm



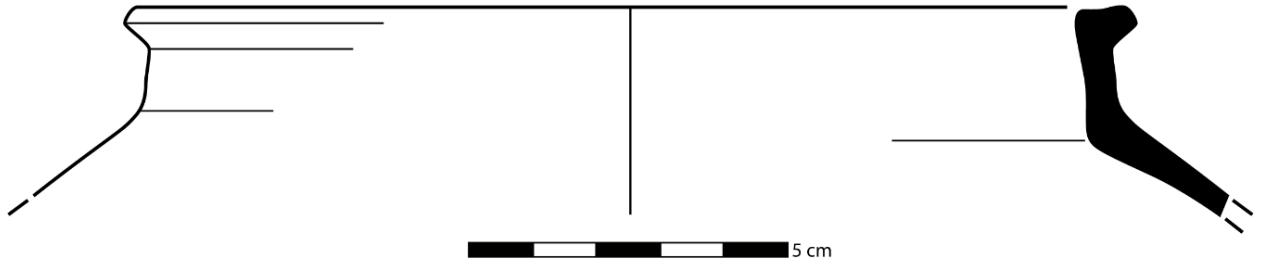
Kat. No. 122



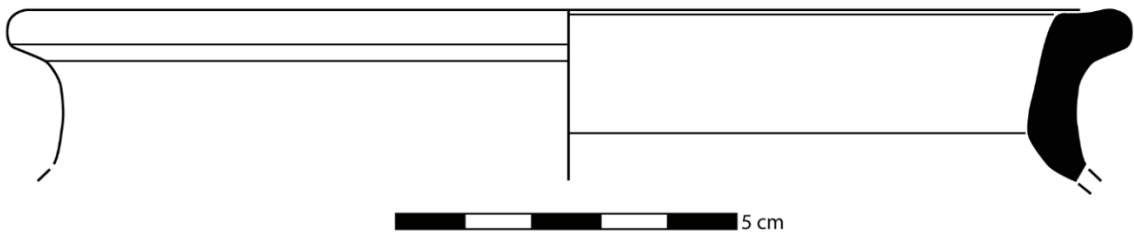
Kat. No. 123



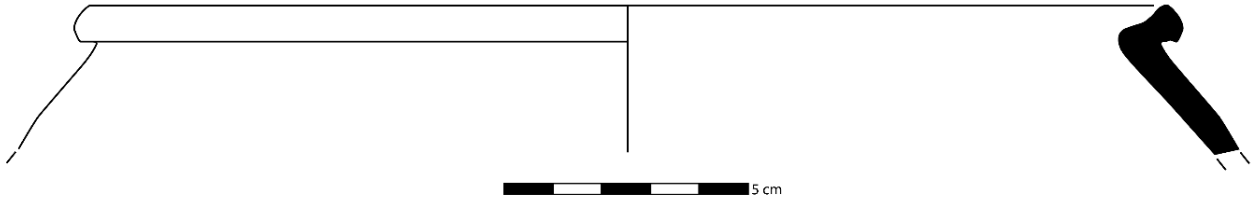
Kat. No. 138



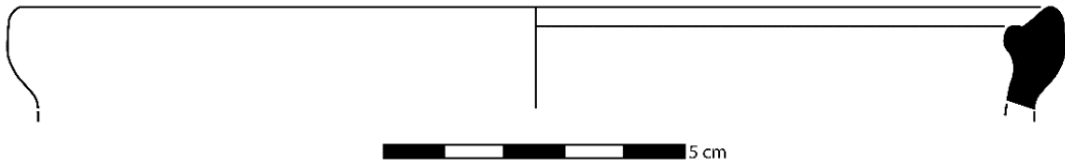
Kat. No. 73



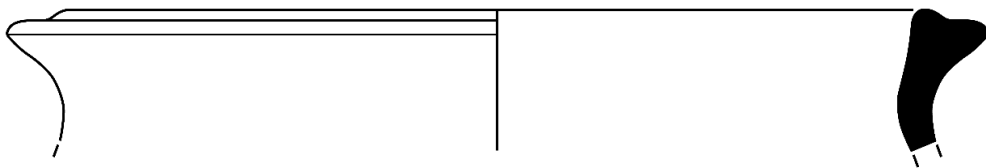
Kat. No. 124



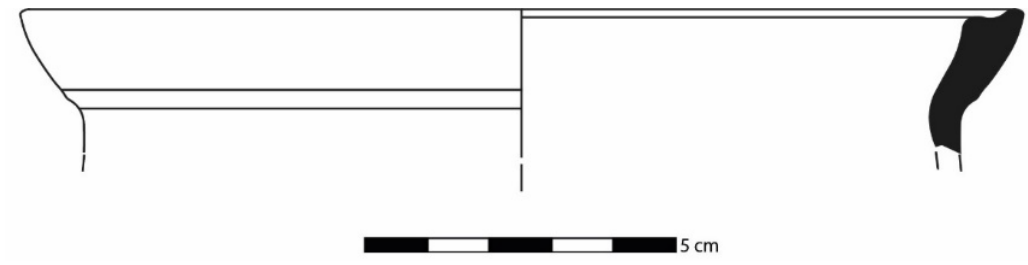
Kat. No. 35



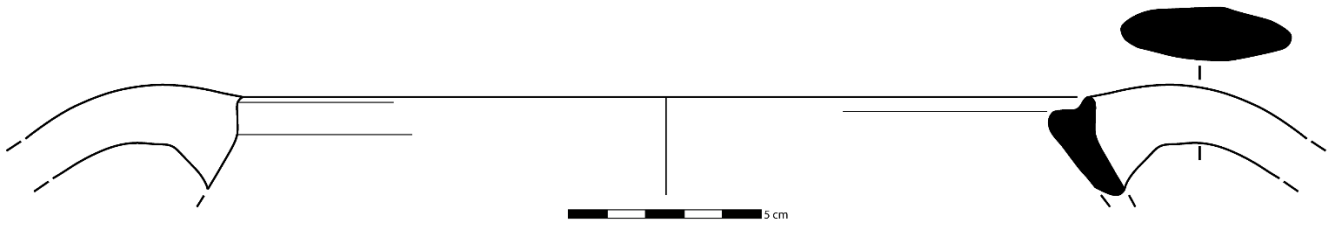
Kat. No. 12



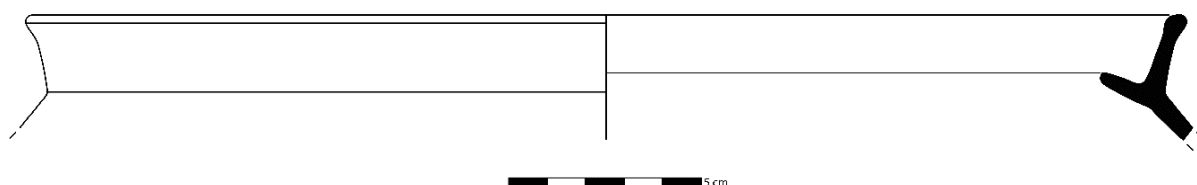
Kat. No. 125



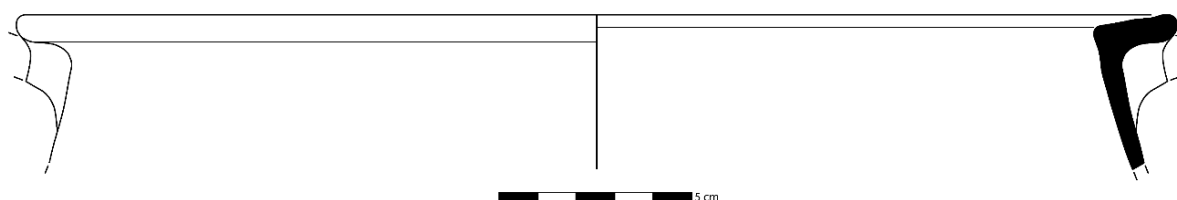
Kat. No. 82



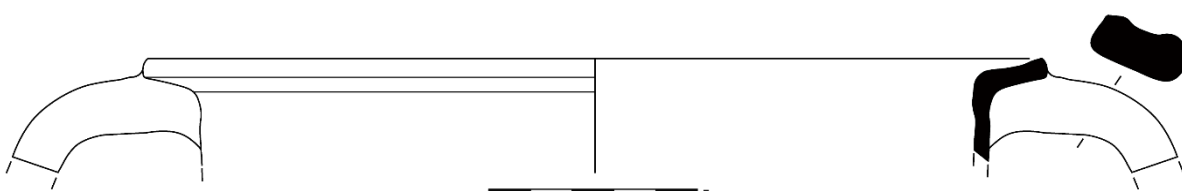
Kat. No. 74



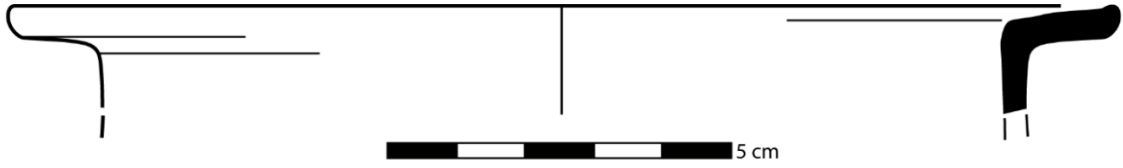
Kat. No. 3



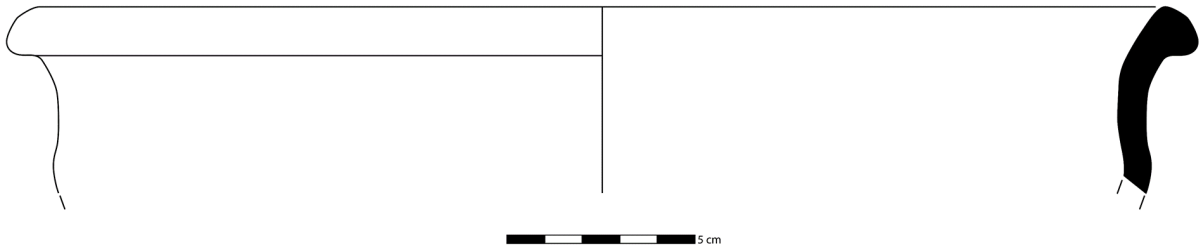
Kat. No. 45



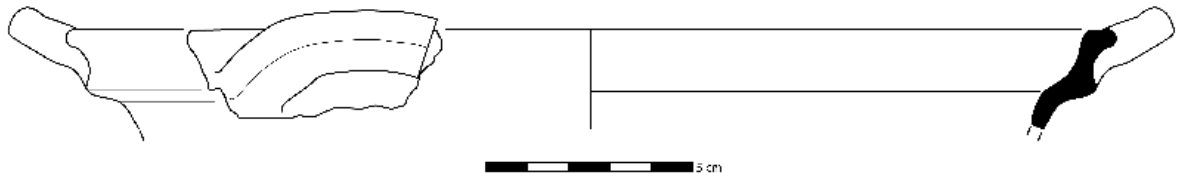
Kat. No. 79



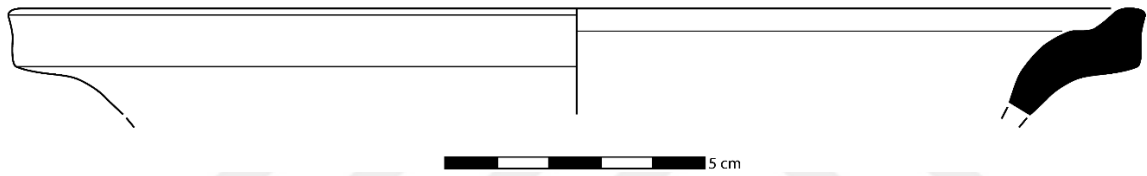
Kat. No. 126



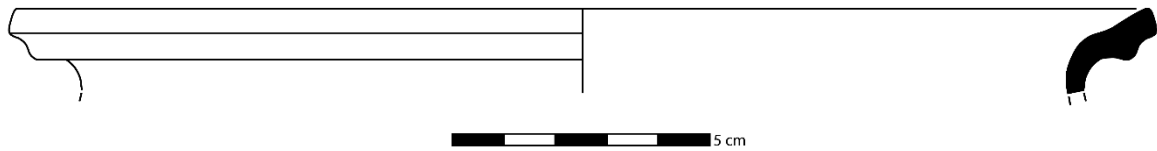
Kat. No. 83



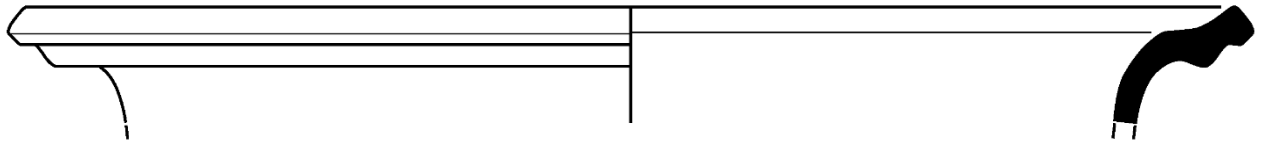
Kat. No. 46



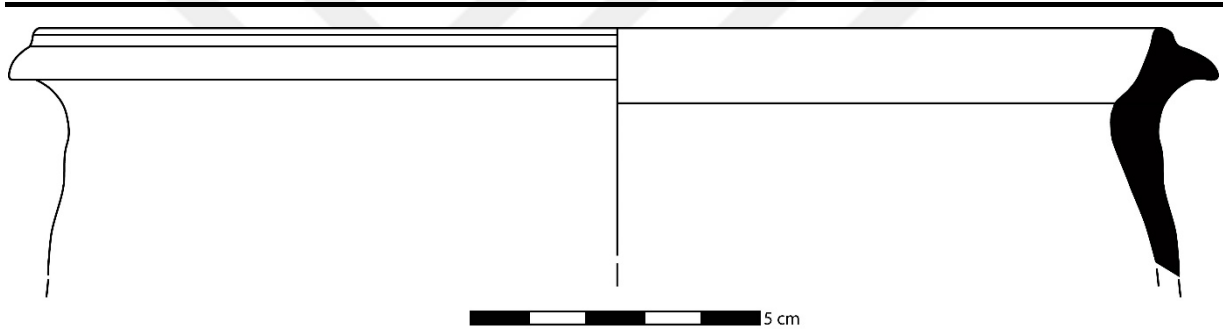
Kat. No. 47



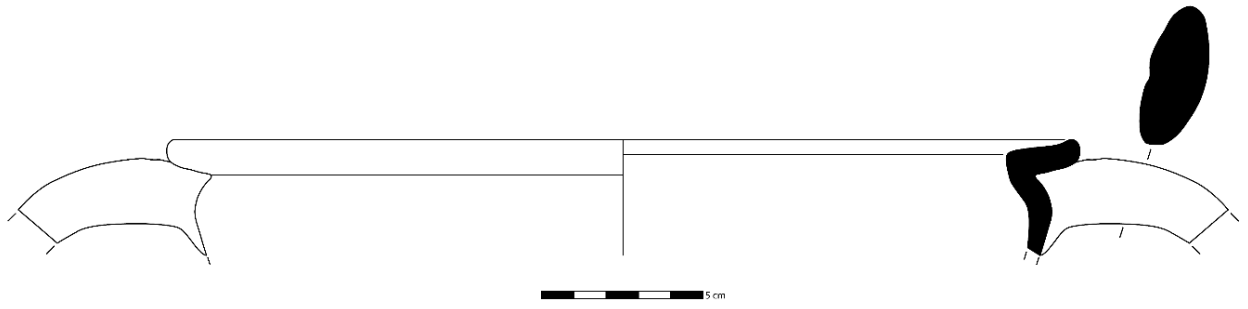
Kat. No. 48



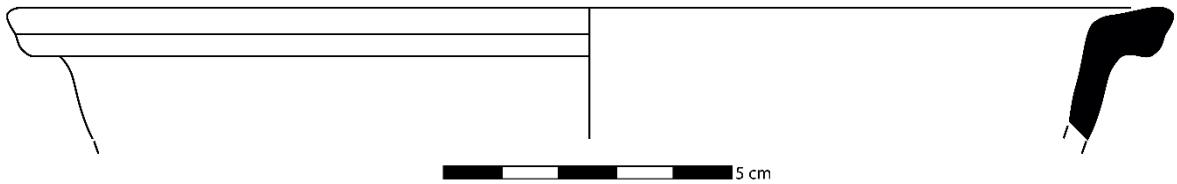
Kat. No. 49



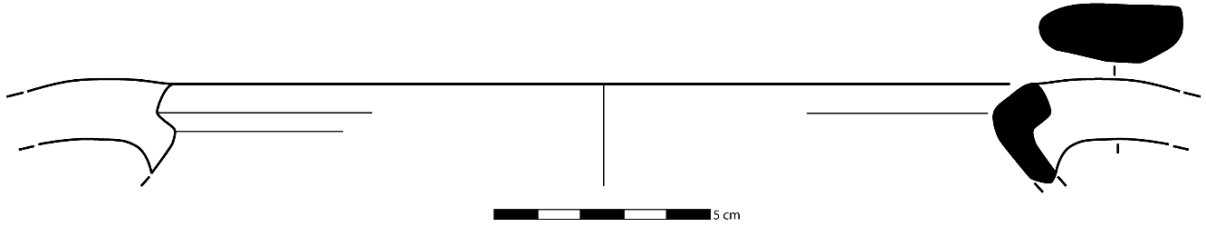
Kat. No. 75



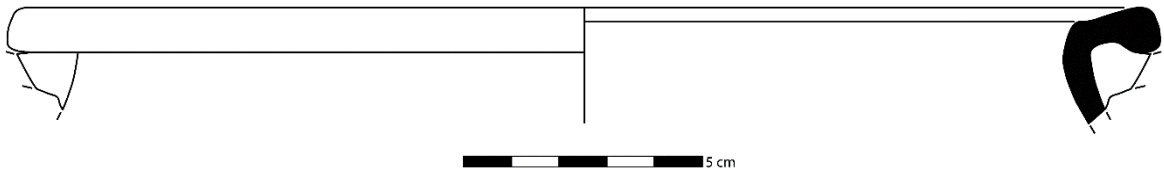
Kat. No. 50



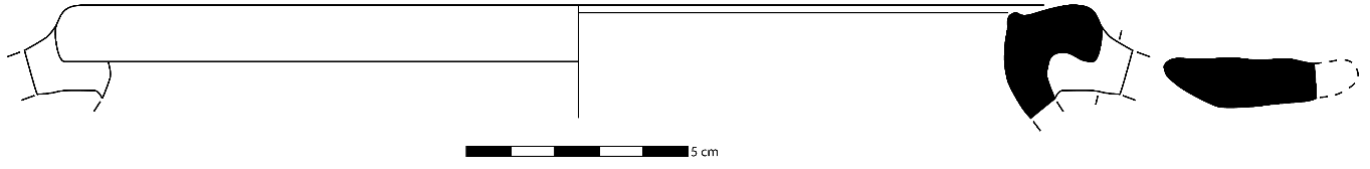
Kat. No. 93



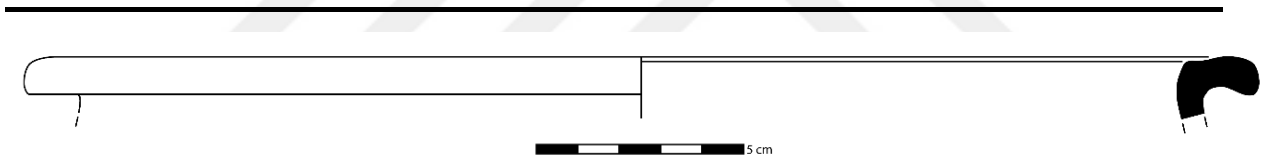
Kat. No. 76



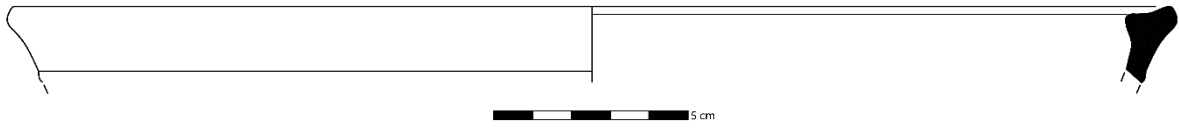
Kat. No. 1



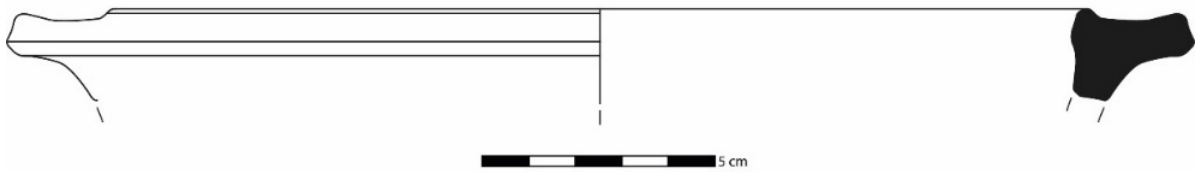
Kat. No. 13



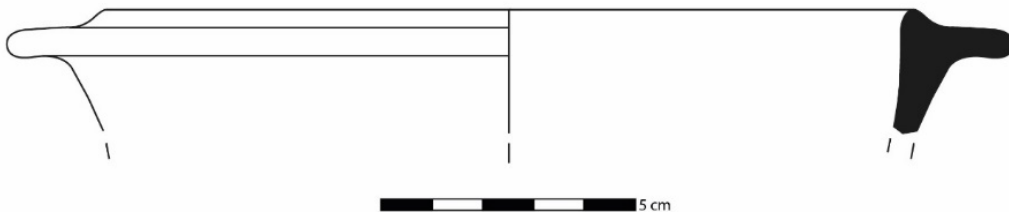
Kat. No. 127



Kat. No. 69



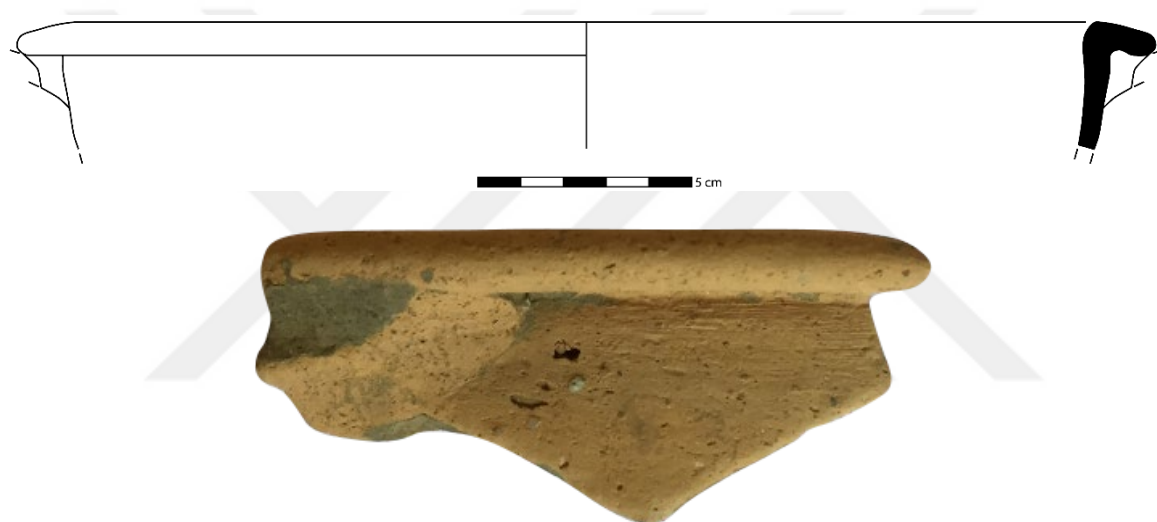
Kat. No. 21



Kat. No. 37



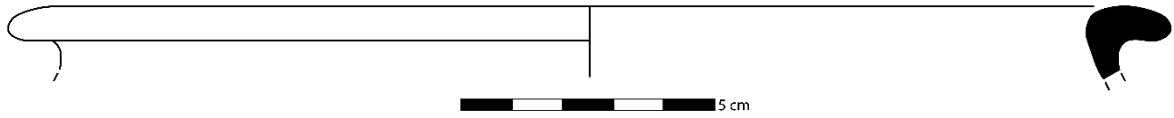
Kat. No. 38



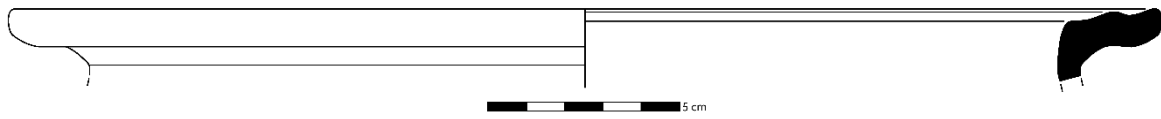
Kat. No. 51



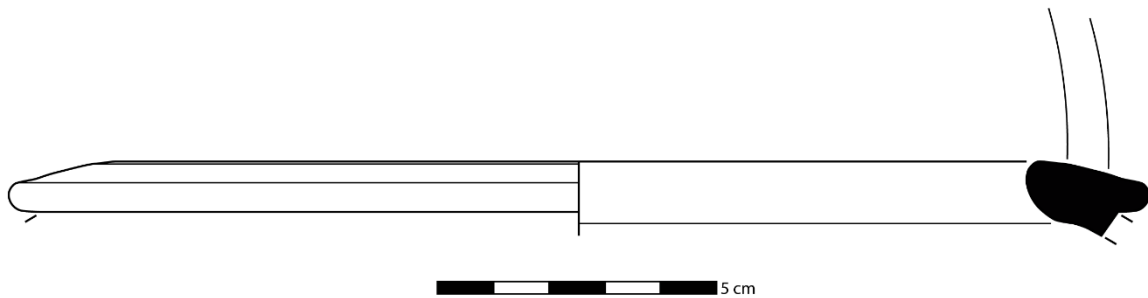
Kat. No. 52



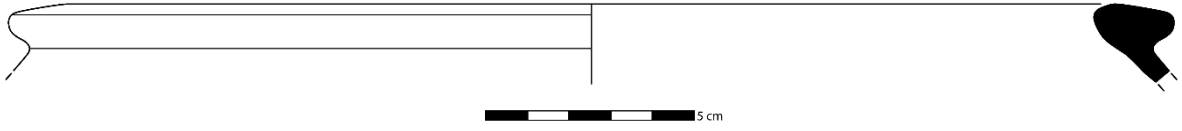
Kat. No 53



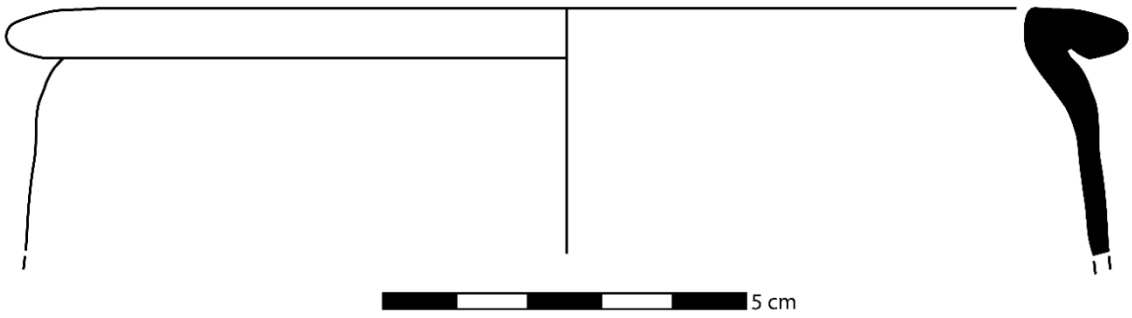
Kat. No. 54



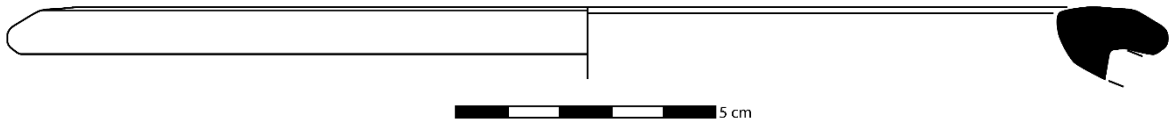
Kat. No. 55



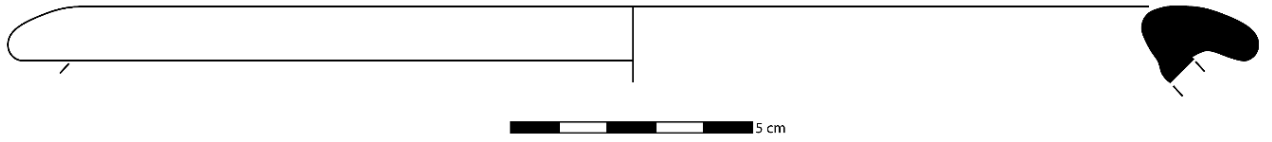
Kat. No. 56



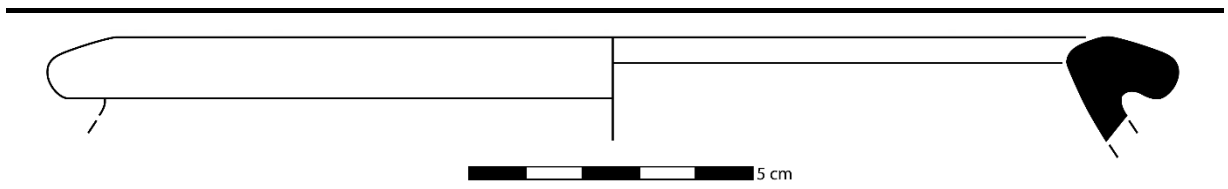
Kat. No. 57



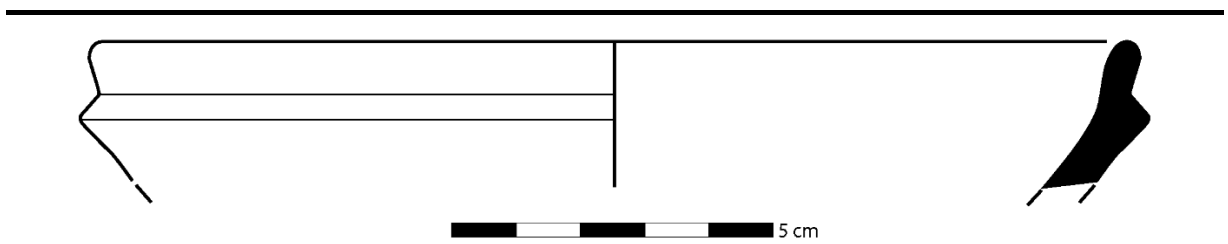
Kat. No. 58



Kat. No. 59



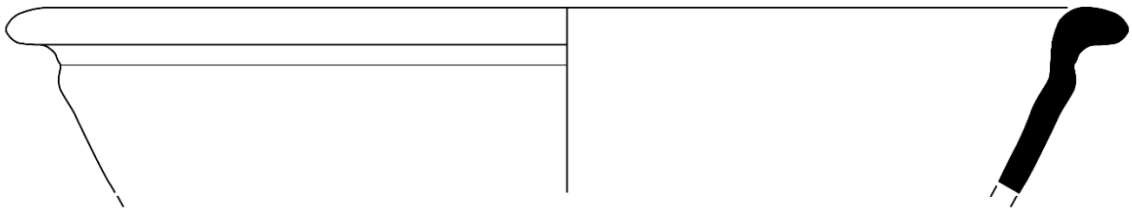
Kat. No. 60



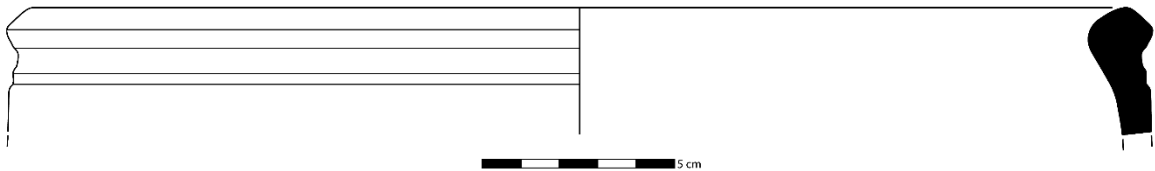
Kat. No. 139



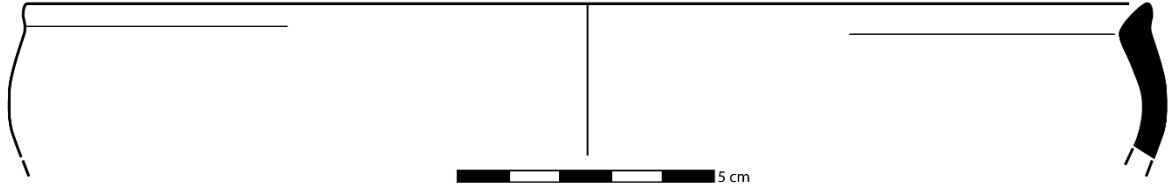
Kat. No. 140



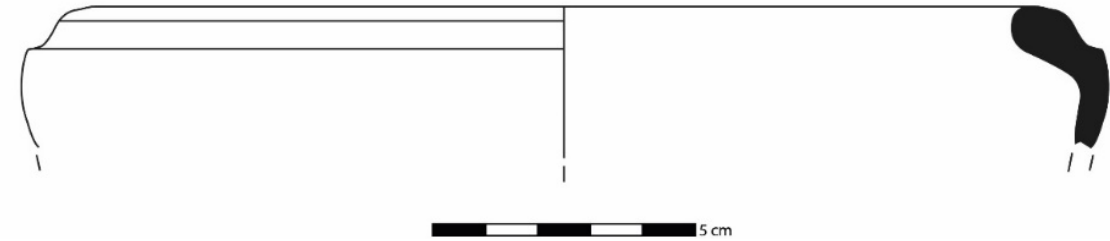
Kat. No. 61



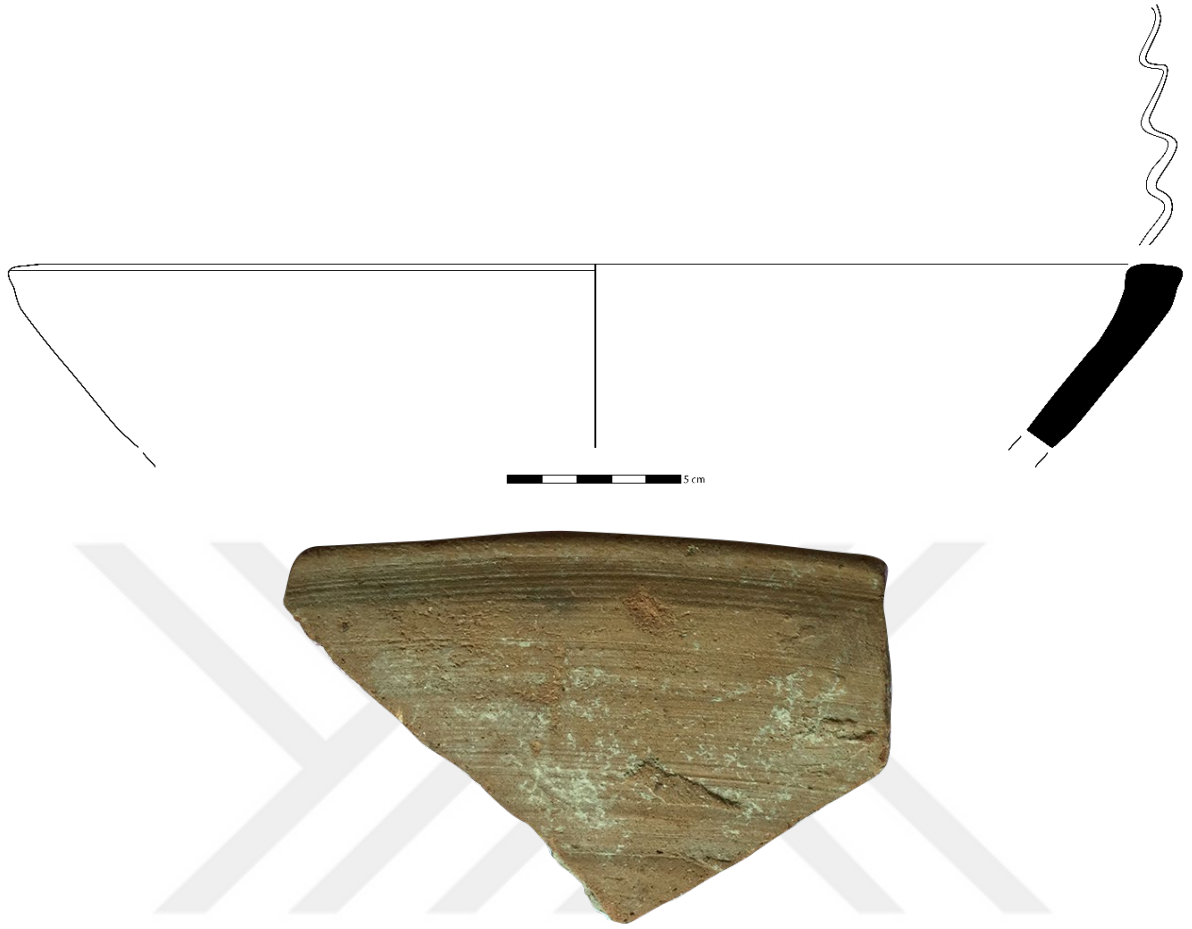
Kat. No. 128



Kat. No. 77



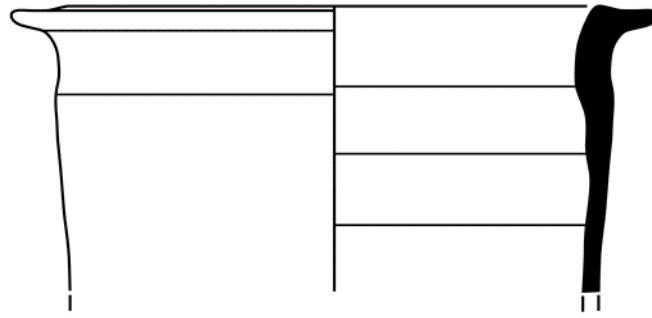
Kat. No. 22



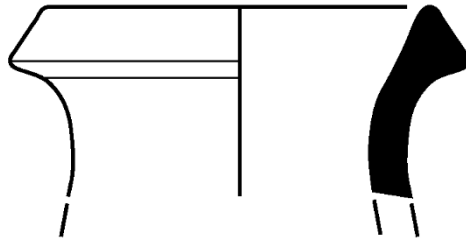
Kat. No. 26



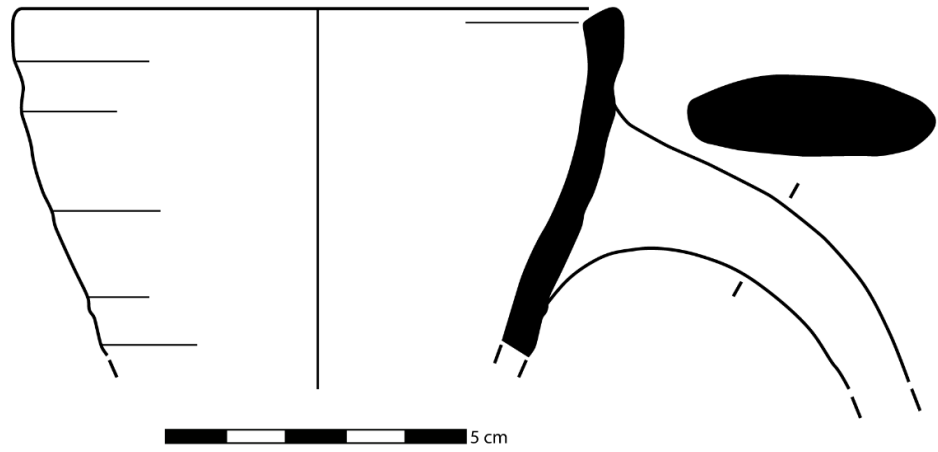
Kat. No. 78



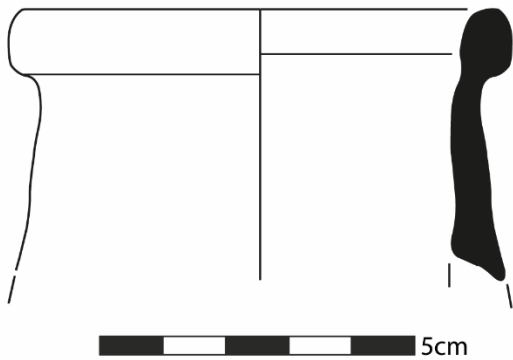
Kat. No. 62



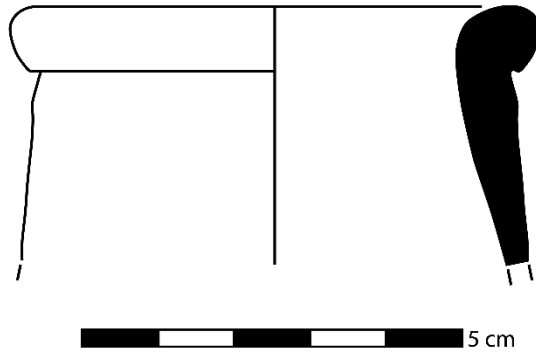
Kat. No. 85



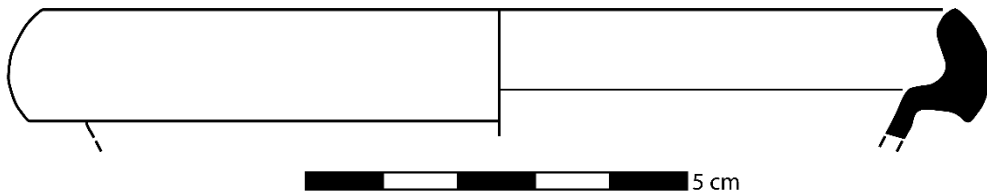
Kat. No. 94



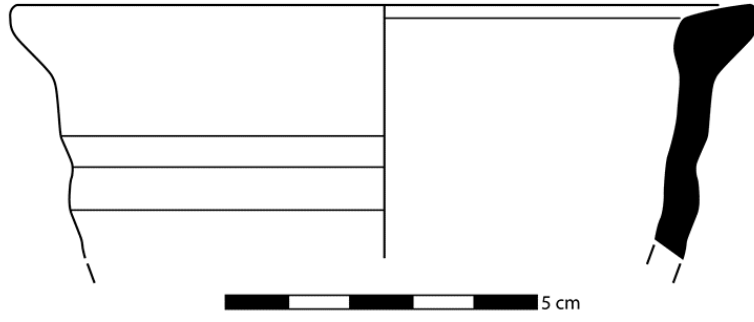
Kat. No. 23



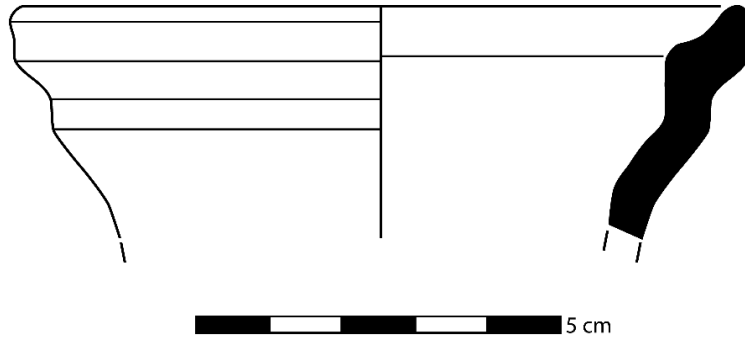
Kat. No. 63



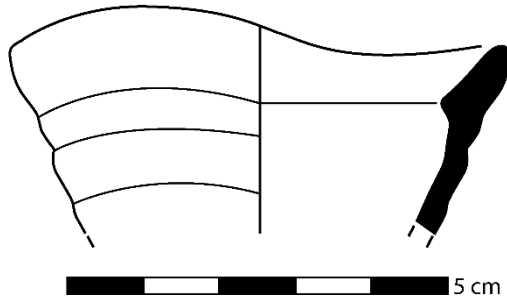
Kat. No. 64



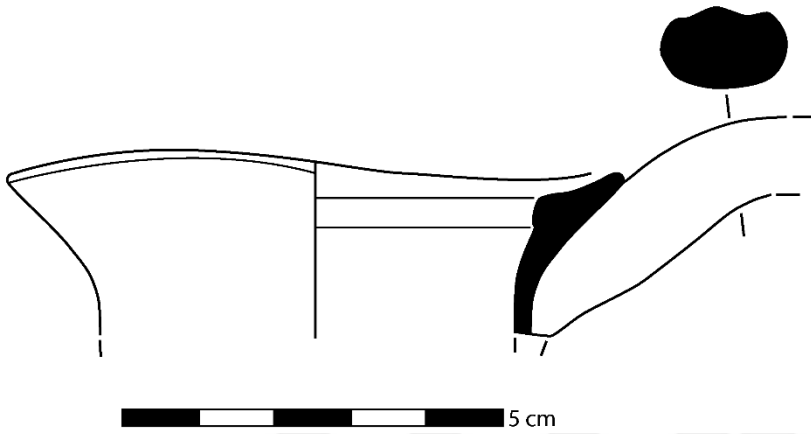
Kat. No. 14



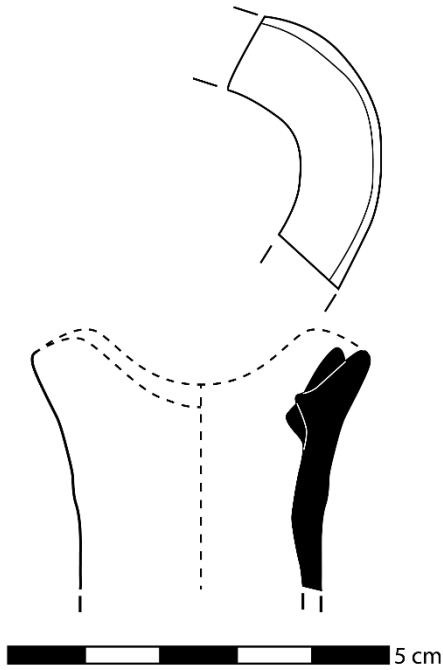
Kat. No. 129



Kat. No. 15



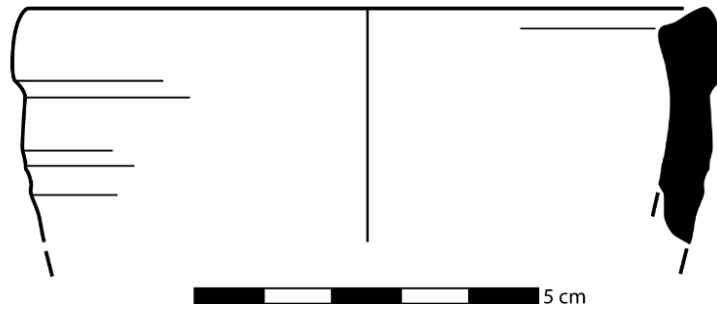
Kat. No. 65



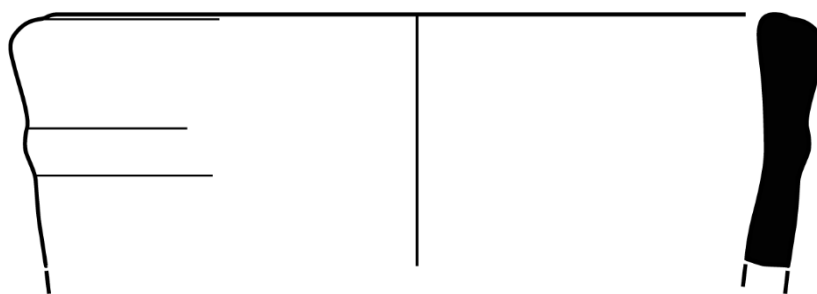
Kat. No. 66



Kat. No. 130



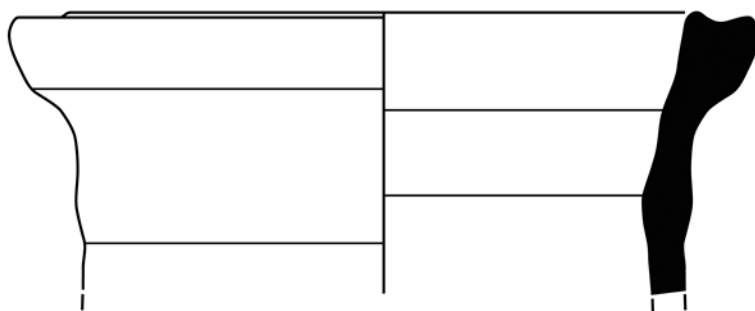
Kat. No. 95



5 cm



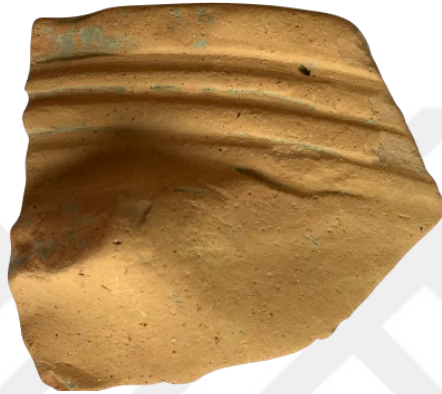
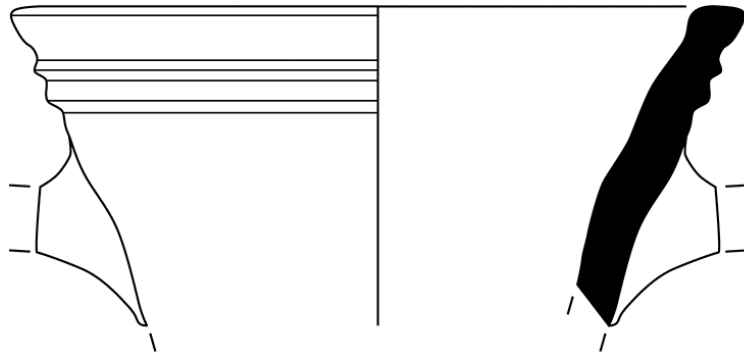
Kat. No. 36



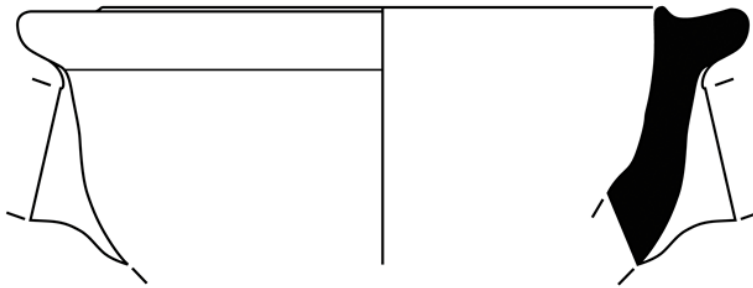
5 cm



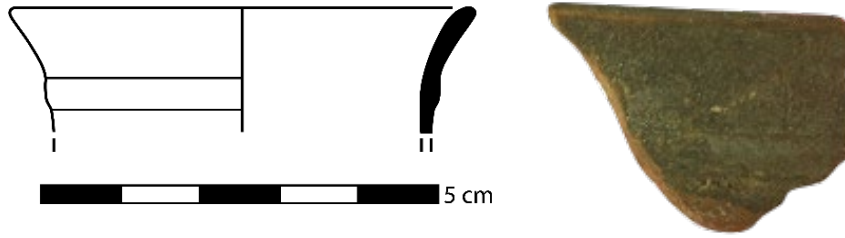
Kat. No. 27



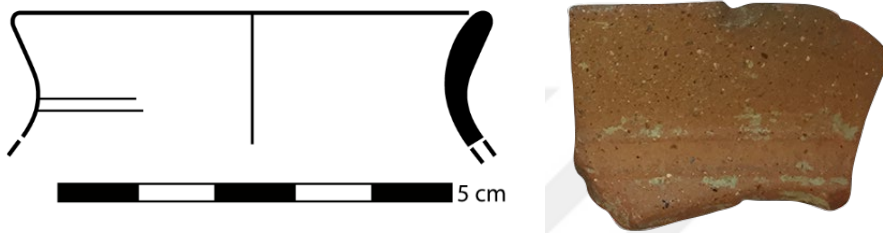
Kat. No. 131



Kat. No. 28



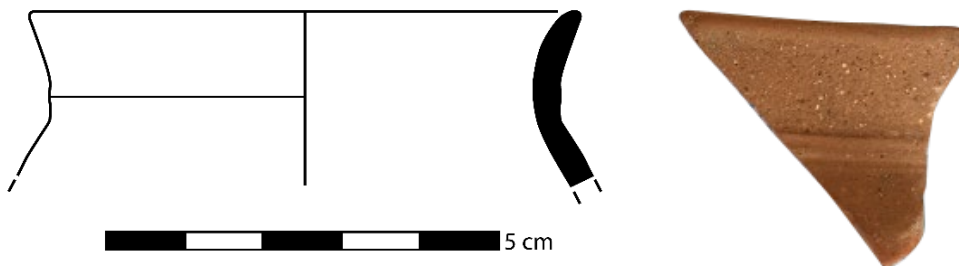
Kat. No. 67



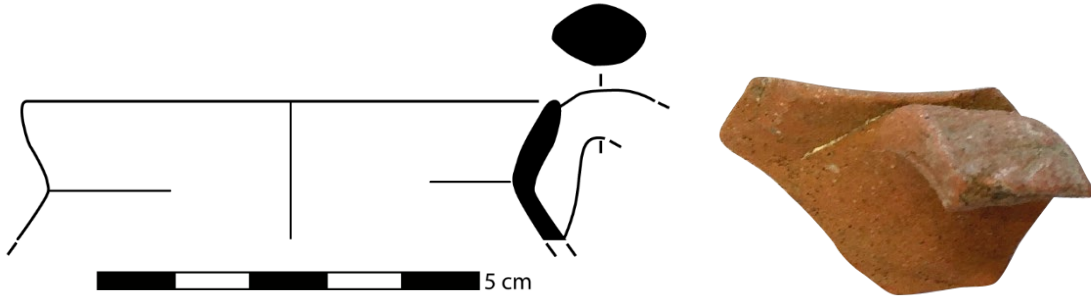
Kat. No. 132



Kat. No. 133



Kat. No. 134



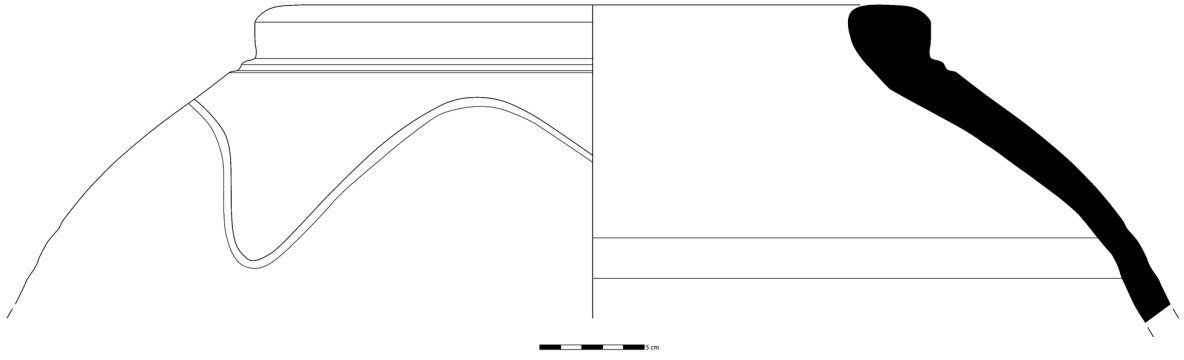
Kat. No. 24



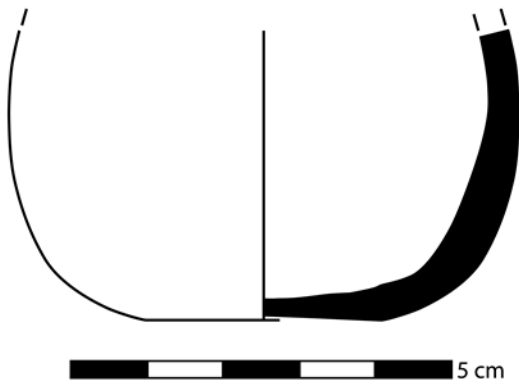
Kat. No. 25



Kat. No. 135



Kat. No. 96



Kat. No. 6

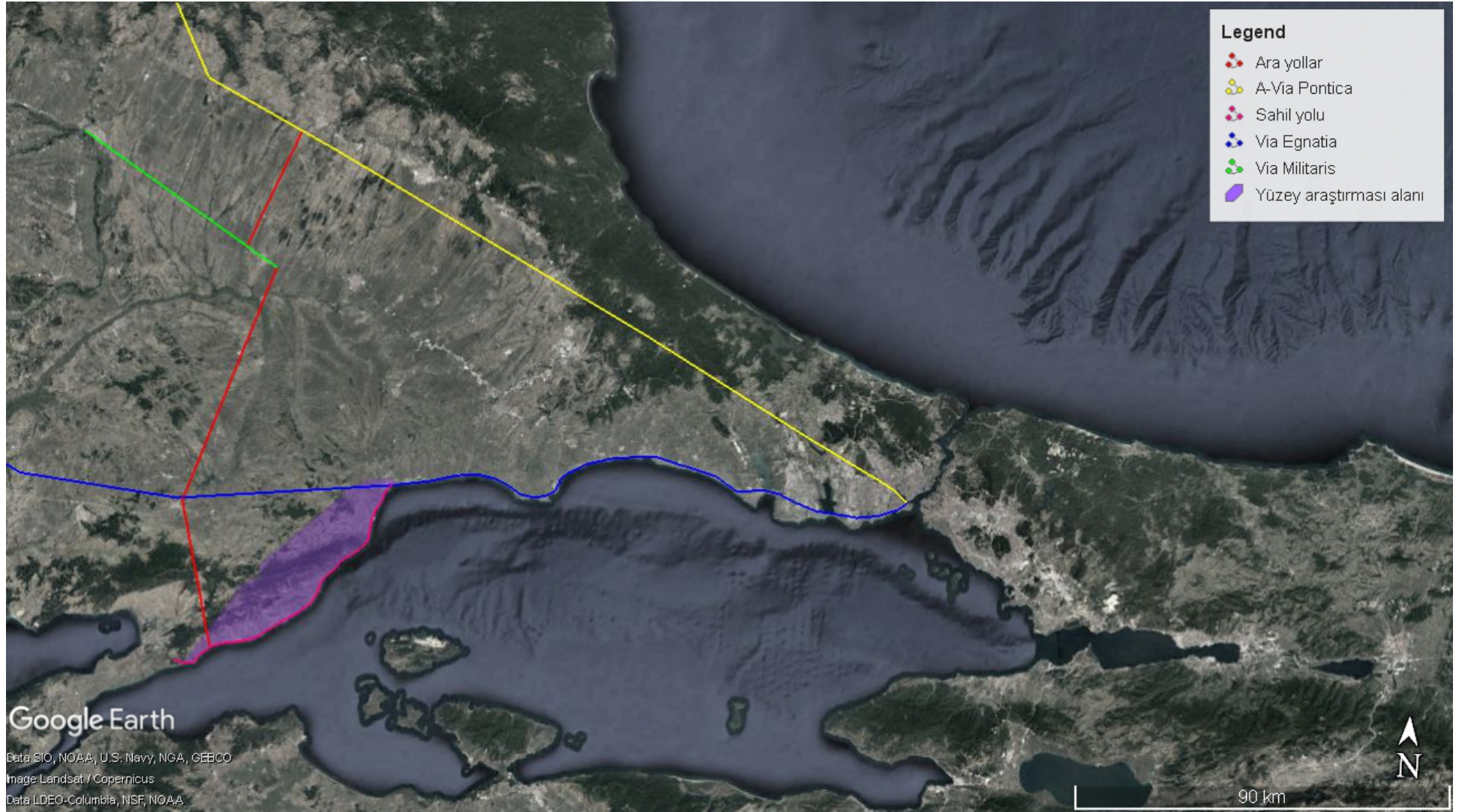


HARİTA 1: Yüzey Araştırması Sahası

Buluntu Alanları

1. Gaziköy (Ganos)
2. Eriklice (Herakleia)
3. Şarköy (Tyrodiza / Teiristasis)
4. Şarköy Höyük
5. Hoşköy (Hora)
6. Barbaros (Bisanthe/Panion?)
7. Sufunya
8. Kızılcaerzi Buruneren Çiftliği
9. Şenköy Bostandere Mevkii
10. Yeniköy Akalan Mevkii
11. Yeniköy Çakırçeşme Mevkii
12. Dolucatepe
13. İğdebağları
14. Gölcük Köyü Bağlarbaşı Mevkii
15. Gölcük Köyü Viranlık
16. Gölcük Köyü İbrahim Bey Çayırı Mevkii
17. Gölcük Köyü Yeldeğirmeni
18. Yayaköy Ellez Mevkii
19. Yayaköy Kafalar Mevkii
20. Bulgur Köyü Çakıllık Mevkii
21. Sofuköy Meşe Mevkii
22. Yayağaç Köyü Köyüstü Mevkii
23. Beyoğlu Kalesi
24. Avşar Köyü Çakıllar Mevkii
25. Mermerhöyük
26. Oruçbeyli Yılanlıdere Mevkii
27. Yayabaşı Köyü

**HARİTA 2: Yalın Seramiklerin Ele Geçtiği Buluntu Alanları**



HARİTA 3: Yol Ağları

EKLER

EK 1. SERAMİK TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

Ticari amphora: Yüzyıllar boyunca çeşitli bölgelerde ve farklı tiplerde üretilmiş olan; şarap, zeytinyağı, *garum*, tahıl ürünleri gibi ticari maddelerin kara veya deniz yoluyla uzun mesafeler boyunca içinde taşınabildiği seramik formudur.

Çömlek: Ağırlıklı olarak ağız kısmında kapak yuvası bulunan ancak kimi örneklerde düz de olabilen, gövde profilinin kesintisiz devam ettiği, küresel veya düz dipli pişmiş toprak kaplardır. Tek veya çift kulplu olabildikleri gibi tamamen kulpsuz örnekler de mevcuttur. Yemek pişirme ve/veya depolama amacıyla kullanılmışlardır. Tez sahasındaki buluntuların yoğun olarak ağız parçalarından oluşması nedeniyle çömlek grubuna alınan parçalar söz konusu tanımla örtüşen analogiler aracılığıyla tespit edilmiştir.

Güveç: Ağız kısmında belirgin bir kapak yuvası veya kapağın oturmasına yarayabilecek bir alan bulunan, genellikle oldukça geniş ağız çapına sahip pişmiş toprak kaplardır. Çift kulplu veya kulpsuz örnekleri mevcuttur. Ağırlıklı olarak sığ gövdeye sahip olan bu kapların gövdesi, çömleklerin aksine genellikle dibe yakın bir yerde omurga yaparak daralır. Dipleri ise dışa doğru yuvarlatılmıştır. Tez sahasındaki buluntuların yoğun olarak ağız parçalarından oluşması nedeniyle güveç grubuna alınan parçalar söz konusu tanımla örtüşen analogiler aracılığıyla tespit edilmiştir.

Fırın kabı: Yarı küresel gövdeli, düz dipli ve ağzın altında tüm gövdeyi çevreleyen yatay tutacağın bulunduğu pişmiş toprak kaplardır.

Pişirme kâseleri ve çanakları: Gövde yapıları güveç formu ile benzerlikler barındıran ancak kapak yuvaları bulunmayan pişmiş toprak kaplardır. Kulplu veya kulpsuz örnekleri bulunan kapların tez sahasında ele geçen parçaların bir kısmında da görüldüğü üzere isli yüzeye sahip olmaları pişirme işleminde kullanıldıkları fikrini güçlendirmektedir.

Kâse /Çanak: Sofrada yemek servisi ve/veya mutfakta saklama amacıyla kullanılabilen, ağzın altında doğrudan ya da dışa açıldıktan sonra aşağı daralan gövdeli, düz dipli pişmiş toprak kaplardır. Kâse ve çanak formları tez metninde bir arada ele alınmıştır. Bunun ilk nedeni tüm halde ele geçen bir örnek olmadığı için kapların derinlik hesabının yapılamamasıdır. Bu nedenle ağız çapları baz alınmış ve 12-18 cm. arası olanlar kâse, 18 cm. ve üstündekiler ise çanak olarak sınıflandırılmıştır.

Testi: Servis veya çeşitli sıvıların içlerinde karıştırılması amacıyla kullanılan; dar ağızlı, küresel veya silindirik gövdeli, düz dipli veya kaideli olabilen, tek kulplu pişmiş toprak kaplardır.

Yonca ağızlı testi: Ağız kısmı kıvrımlı olup, merkezdeki kıvrım akıtaç görevi görür. Dikey tek kulplu, küresel veya ovoid gövdeli, düz dipli ya da kaideli pişmiş toprak kaplardır. İçecek servisinde kullanıldıkları gibi, bazı örneklerin su ısıtmada da kullanıldığı bilinmektedir.

Sofra amphorası: Küresel gövdeli, çift kulplu, düz dipli veya alçak kaideli olabilen pişmiş toprak kaplardır. Kısa mesafeli taşımaya uygun, görece çabuk tüketilmesi gereken yiyecek ve sıvıların sevkiyatı için tasarlanan, ikincil amaç olarak ise serviste kullanılan pişmiş toprak kaplardır.

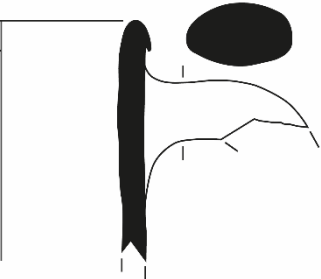
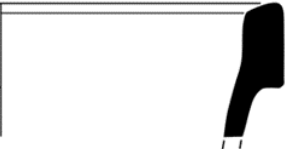
Kupa: Su, meyve suyu veya içki içmekte kullanılan pişmiş toprak kaplardır. Tezde incelenen tiplerin kulplu olmaları, günümüzde kullanılan kupalar ile benzerlik taşıdığından bu şekilde adlandırılmaları uygun görülmüştür.

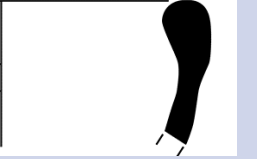
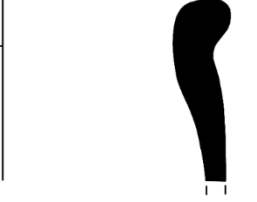
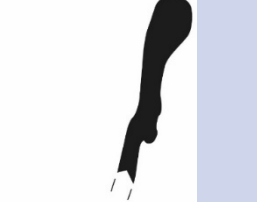
Kapak: Çömlek, güveç, sofra amphorası, amphora gibi çeşitli kapların ağzını kapatmaya yarayan formdur.

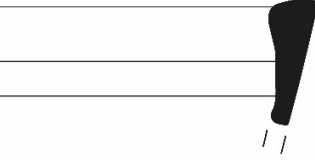
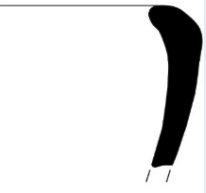
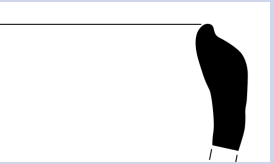
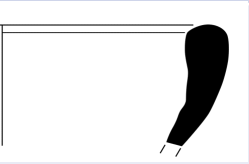
Depolama kabı: Ağız kısmı kalınlaştırılmış, gövdesi çok kalın cidarlı olmayan pişmiş toprak kaplardır. İçlerinde yiyecek yanı sıra sıvı da depolanabilmekteydi.

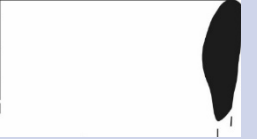
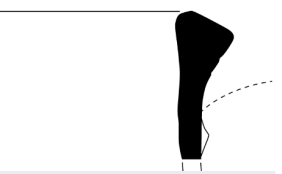
Unguentarium: Latince kökenli *unguent* sözcüğünden türeyen, günümüzde içlerinde kokulu yağlar ve/veya merhemler taşındığı düşünülen kaplara verilen isimdir. Form, Hellenistik Devir’de iğ biçimli iken, Roma Devri’ne doğru küresel gövdeli bir biçim alır. Ağırlıklı olarak mezar buluntusu olarak ele geçerler.

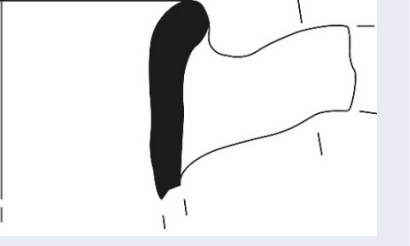
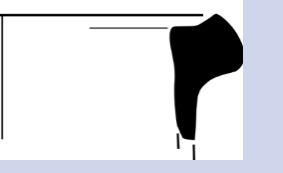
EK 2. Çok Dilli Biçimler Sözlüğü

İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
Mushroom rim						Mantar ağzlı	 Güney Ege Kökenli amphora
		sous une lèvre aplatie et soulignée d'une rainure				Altta kesik bant ağzlı	 Sinop amphorası
Roll shaped rim						Yuvarlatılmış ağzlı	 Knidos amphorası
High, curved rim				288		Yüksek, dışa kıvrımlı ağzlı	 Dressel 1

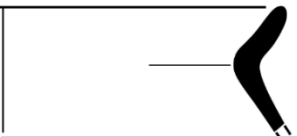
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
Cup shaped rim						Kâse biçimli ağızlı	 Cup-shaped ağızlı amphora
Simple rounded lip						Dışa çekik yuvarlatılmış ağızlı	 Dressel 2-4
Step-shaped rim/Curved rim						Dışa açılan yuvarlatılmış ağızlı	 Dressel 25
				289		Dar, bant biçimli yuvarlatılmış ağız	 Herakleia Pontika

İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
Cup-shaped						İçe dönük huni biçimli ağızlı	 Dressel 24
Funnel shaped						İçe dönük ağızlı	 Dressel 24 similis
	Trichterartig geformter, weiter Mündung					Üstte çıkıntılı, huni biçimli ağızlı	 Dressel 24 <i>similis</i>
Thick high everted rim/cupped or sharply everted rim						Kısa, dışa çekik ve yuvarlatılmış ağızlı	 LRA 2

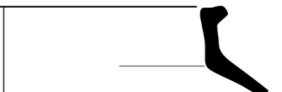
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
Rim is vertical and thickened on the inside		bord à face plane				Dik, içte kalınlaştırılmış ağızlı	 Africano Grande
Wedge shaped/Heavy, vertical rim flattened on top						Kalınlaştırılmış, üçgen ağızlı	 Zeest 80/MRA 5
The rim has a groove on the outer surface		la lèvre forme un double bourrelet				Dışta yuvarlatılmış çift kademeli ağızlı	 Sinop amphorası/C Snp I
	Niedrige, vertikal ausgezogene Mündung mit stark wulstig verdickter Lippe					Ters konik ağızlı	 Böttger III-1/Kuzmanov XV

İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
		bord triangulaire à lèvre tombante				Dışa ve aşağı çekik üçgen ağızlı	 Spatheion 1
Gently rounded rim/slightly thickened rim						Hafif yuvarlatılmış ağızlı	 LRA 1
Small rim-moulding, hollowed on inside						Girintili ağızlı	 Küresel gövdeli amphora
Short, offset rim						Yukarı çekik ağızlı	 Çömlek tip 1

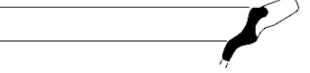
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
						Yukarı çekik ağızlı	 Çömlek Tip 2
Collar neck						Yukarı çekik ağızlı	 Çömlek Tip 3
Collar neck						Yukarı çekik ağızlı	 Çömlek Tip 4
	Dreiecksrand					Üçgen ağızlı	 Çömlek Tip 1

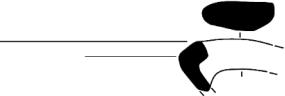
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
					Vase cu buza aproape triunghiulară	Üçgen ağızlı	 Çömlek tip 2
					buza triunghiulară dar cu partea exterioară ușor rotunjită	Üçgen ağızlı	 Çömlek tip 3
	S förmigem Rand					Verev ağızlı	 Çömlek tip 1
		Rebords horizontaux ou obliques		gorshki s vertikal'nym venchikom, slegka otognutym naruzhu		Verev ağızlı	 Çömlek tip 2
Out-turned and slightly upturned rim				Zaoblen ustien rūb s konkavna gorna povürkhnost		Verev ağızlı	 Çömlek Tip 3

İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
	Randstück mit leicht abgeknickter, oben horizontal abgestrichener und aussen spitz erweiterter Lippe	Rebords obliques divergents avec côté intérieur concave et côté extérieur				Verev ağızlı	 Çömlek Tip 4
						Verev ağızlı	 Çömlek Tip 5
						Verev ağızlı	 Çömlek Tip 6
				lentoviden ustien rūb		Kare ağızlı	 Çömlek Tip 1
		Rebords obliques divergents avec côté intérieur concave et côté extérieur				Kare ağızlı	 Çömlek Tip 2

İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
	Schräg ausgezogene Mündung					Dışa dönük ağızlı	 Çömlek tip 1
Dished drooping rim	Weite, leicht aufgebogene Mündung mit verdickter, durch eine Rinne profilierter Lippe					Dışa dönük ağızlı	 Çömlek tip 2
Dished drooping rim/Everted rim						Dışa dönük ağızlı	 Çömlek tip 3
Thickened and grooved rim	Weite, vertikal ausgezogene Mündung mit wulstig verdickter, durch eine Rinne profilierter Lippe			Izvit navün udebelen ustien rüb s zhleb za kapak	Buza este îngroșată, ușor înclinată spre exterior, prezentând o șanțuire pronunțată	Yivli ağızlı	 Çömlek tip 1
Thickened and grooved rim						Yivli ağızlı	 Çömlek tip 2

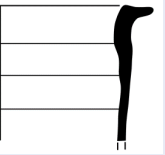
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
Thickened and everted rim with a shallow concavity	gefalzte Lippe					Yivli ağızlı	 Çömlek tip 3
Low- rimmed with its internal ledge closer to the lip						Yivli ağızlı	 Çömlek tip 4
Splayed, curved rim, cut off transversely with a single groove on top/ the rim is triangular in section, horizontal at the top, with a groove						Yivli ağızlı	 Çömlek tip 5
The rim is profiled funnel - shaped, having one notch at the top						Yivli ağızlı	 Çömlek tip 6
					Buza este îngustă, evazată oblic, concavă spre interior	Yivli ağızlı	 Çömlek tip 7

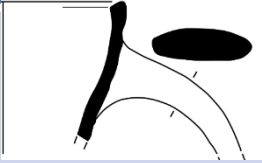
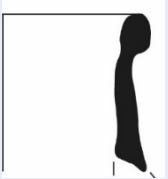
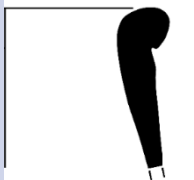
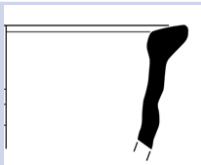
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
Rim straight and outwardly inclined with crisp flange inside						Yukarı çekik ve keskin girintili ağızlı	 Güveç tip 1
The rim is straight and everted to an angle of about 45 degrees/Wide sloping rim/Flat, horizontal rim	Der Trichterrand ist auf der Oberseite entweder glatt abgestrichen oder leicht konkav gebildet/Trichter formender Lippe/Horizontal abstehendem Rand/Planem, nach oben gerichteter Rand/Abstehender Lippe					İçe eğimli ağız	 Güveç tip 2
	Dreiecksrand					Üçgen ağızlı	 Güveç tip 3
Ledge rim						İçte sığ girintili, dış yüzeyi yivli ağız	 Güveç tip 4

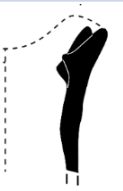
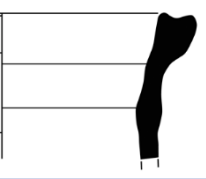
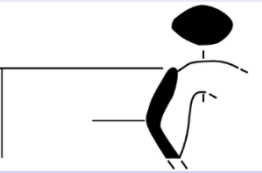
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
						Sığ girintili yana çekik ağız	
							Güveç tip 5
Pinched, concave rim face						Yatay, dikdörtgen ağız	
							Güveç tip 6
Plain rectangular rim						İçe dönük dikdörtgen ağız	
							Güveç tip 7
	Weiter, horizontal ausgezogener Rand mit breiter, oben durch Rinnen profilierter Lippe/ dünnem nach außen gebogenem Horizontalrand mit flacher oder schwach konkaver oberer Oberfläche		bocca a sezione triangolare e bordo orizzontale	shiroko khorizontalno ustie/ masiven, izdaden navün i slabo kūm vütreshnostta na sūda ustien rūb s khorizontalna gorna povürkhnost		Dışta kalınlaştırılmış yatay ağız	
							Güveç tip 8
Ledge for the lid	Leicht gekehltem Rand/ Y-förmige Rand					İçte girintili, dışa çıkık ağız	
							Fırın kabı

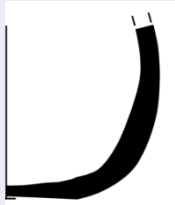
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
Flanged rim	Leicht gekehltem, horizontalem Rand/ausbiegender Randlippe/Y-förmige Rand					Yatay tutacaklı ağız	 Fırın Kabı
Horizontal flange, rim/ "Flanged-casseroles" with slightly incurved rim/Flanged rim		Grands rebords horizontaux et ressaut à l'intérieur, à la jonction rebord-paroi				Yatay tutacaklı ağız	 Fırın Kabı
Projecting rim						Yatay, aşağı sarkık ağız	 Pişirme kâsesi/çanağı Tip 1
Grooved projecting rim						Yatay, üstte yivlendirilmiş ağız	 Pişirme kâsesi/çanağı Tip 1
	Innenabsatz			300		“T biçimli” ağız	 Pişirme kâsesi/çanağı Tip 1a

İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
Hammer-head rims with a downward slope to the outside/Projecting, downturned rim						Kanca biçimli ağız	 Pişirme kâsesi/çanağı Tip 1b
Thick, vertical rim						Dikey ağız	 Kâse / Çanak Tip 1
	Außen überhängende und tief unterschchnittene Lippe/breitem Rand					Dışa sarkık ağız	 Kâse/Çanak Tip 2
Outcurving lip						Kıvrımlı ağız	 Kâse/Çanak Tip 3
Rolled rim/inwardly and outwardly thickened rim with rounded lip	Abgerundeter hammerförmiger Rand/dreieckig verdicktem Rand		orlo ribattuto			Köşeli ağız	 Kâse/Çanak Tip 4
					îngroşată in afară	Yukarı çekik, üçgen ağız	 Kâse/Çanak Tip 5

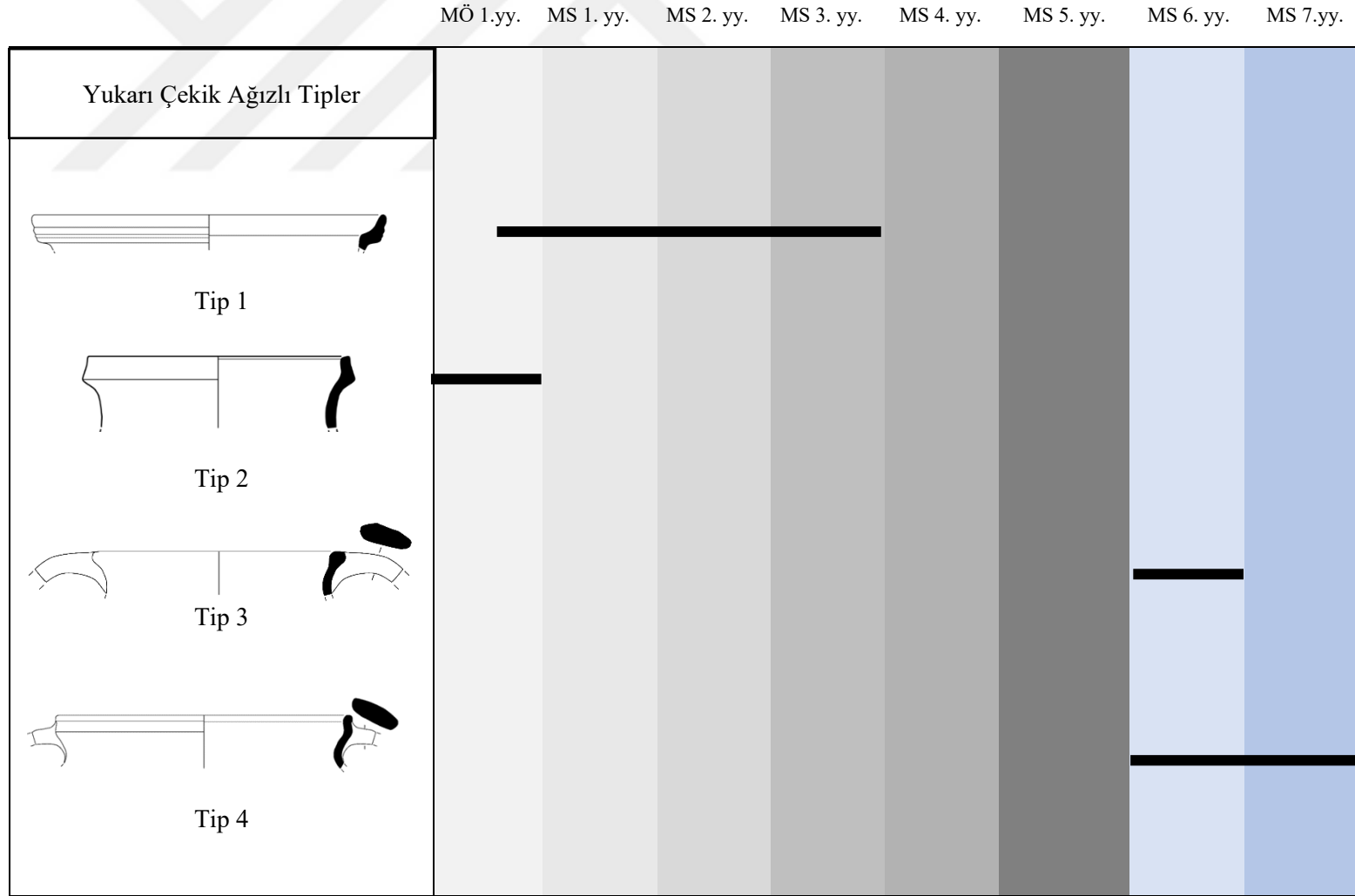
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
Hammerhead rim	Weicht einwärts, oben leicht konkaver Lippe					İçe dönük yuvarlatılmış ağız	 Kâse/Çanak Tip 6
Chunky, triangular rim with a flat top						Düz ağız	 Kâse/Çanak Tip 7
Hooked, grooved rim						Kalınlaştırılmış yivli ağız	 Kâse/Çanak Tip 8
Small ledge rim						Yatay çıkıntılı ağız	 Testi tip 1
				bikonichno 302	tronconică	Dışa çekik üçgen ağız	 Testi tip 2

İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
					buza dreaptă îngroșată	İçe dönük ağız	 Testi tip 3
Rolled lip				prüstenoviden, otvesen rüb na ustieto		Yuvarlatılarak kalınlaştırılmış ağız	 Testi tip 4
				prüstenoviden, otvesen rüb na ustieto		Yuvarlatılarak dışa kıvrılmış ağız	 Testi tip 5
Overhanging collar rim						Dışta kavisli, aşağı sarkık ağız	 Testi tip 6
				koso otryazan rüb		İçe eğimli ağız	 Testi tip 7

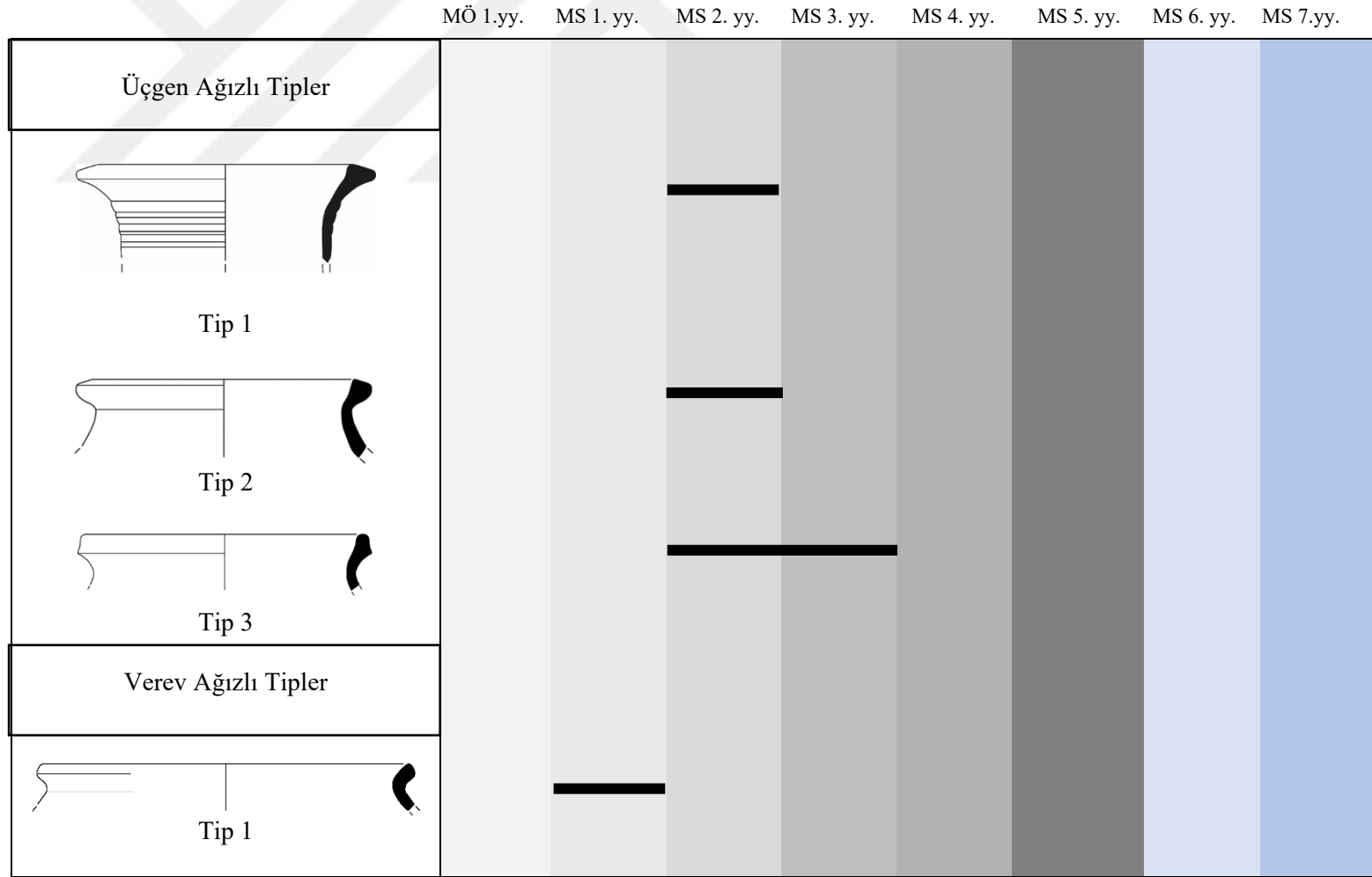
İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
						Kademeli ağız	 Testi tip 8
Trefoil- mouth/Trefoil spout		embouchure trilobée				Yonca ağızlı	 Yonca ağızlı testi
Rounded or sub-rounded rim/ the rim is trapezoidal in profile and slightly bevelled inside	nun aufgerichtete Lippe oben durch eine Rille profiliert/außen gebogenem, profiliertem Rand			slabo udebelen ustien rūb	teșită spre interior și șantuită pentru capac	Dışta kalınlaştırılmış yivli ağızlı	 Sofra amphorası
Everted to outwardly curving rim with rounded lip/slightly everted rim/skewed rim			orlo appena estroflesso			Dışa eğimli ağız	 Kupa tip 1
				304	Buza este mai mult sau mai puțin răsfrântă, câteodată arcuită	Dışa ve yukarı çekik ağızlı	 Kupa tip 2

İngilizce	Almanca	Fransızca	İtalyanca	Bulgarca	Romence	Türkçe Öneri	
					buza îngroșată și profilată	Dış yüzeyi yivlendirilmiş ağızlı	 Kupa tip 3
						Dışa ve yukarı çekik ağızlı	 Kapak
Flat- topped, more or less triangular rim						Kalınlaştırılmış, ters üçgen ağızlı	 Depolama kabı
Bulbous/piriform						Yuvarlak gövdeli, düz dipli	 Unguentarium
				305			

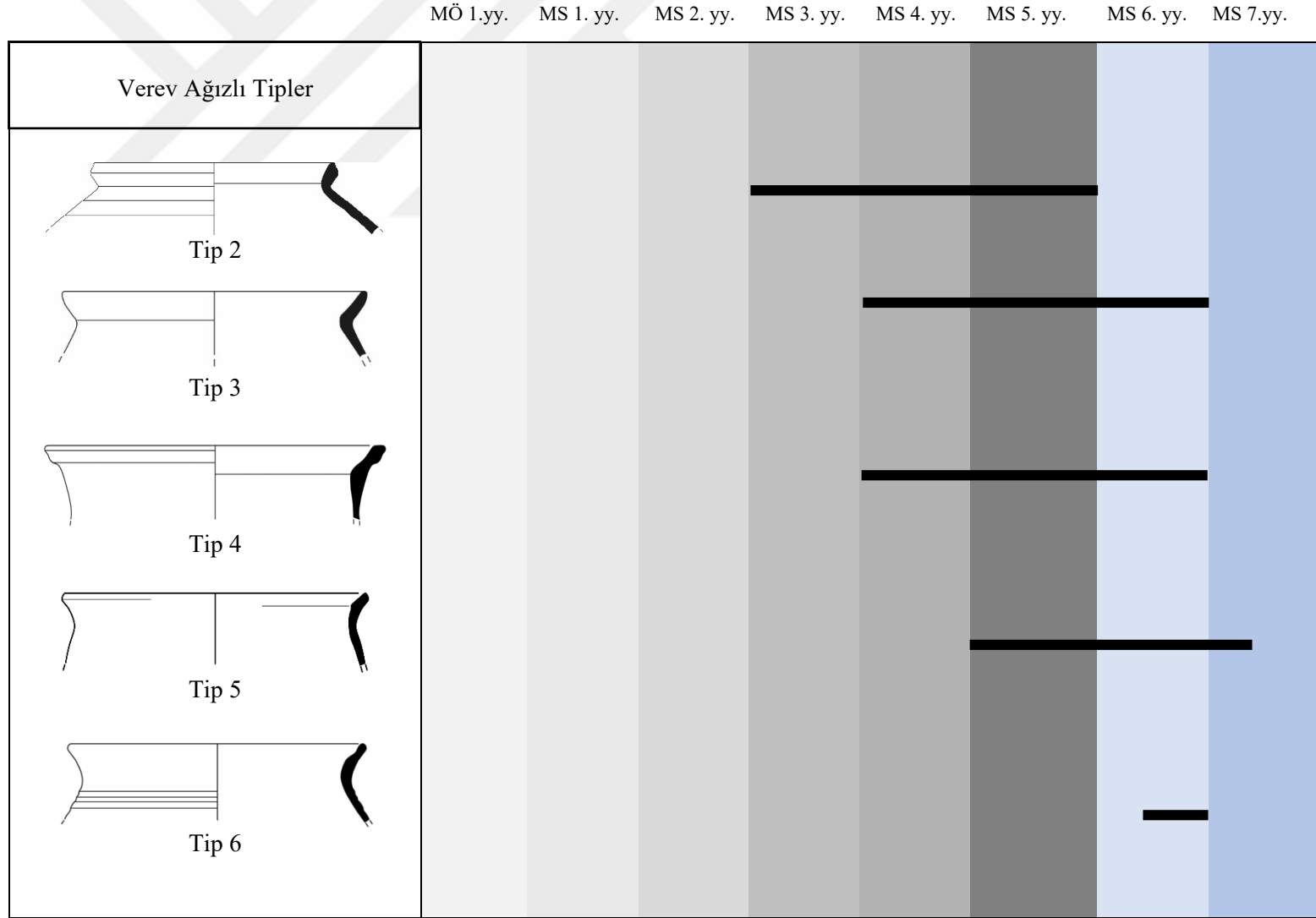
EK 3A



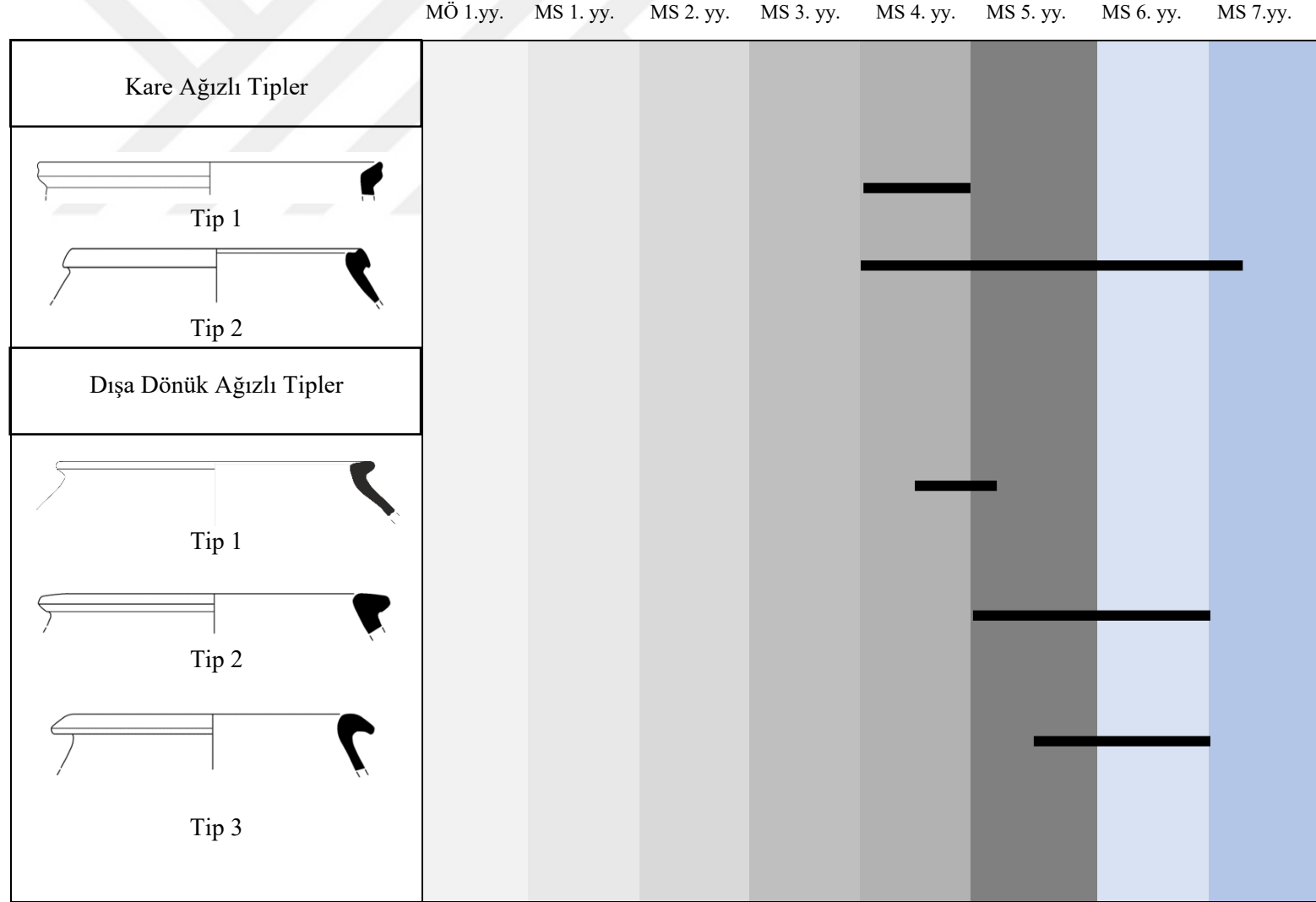
Çömlek Tiplerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

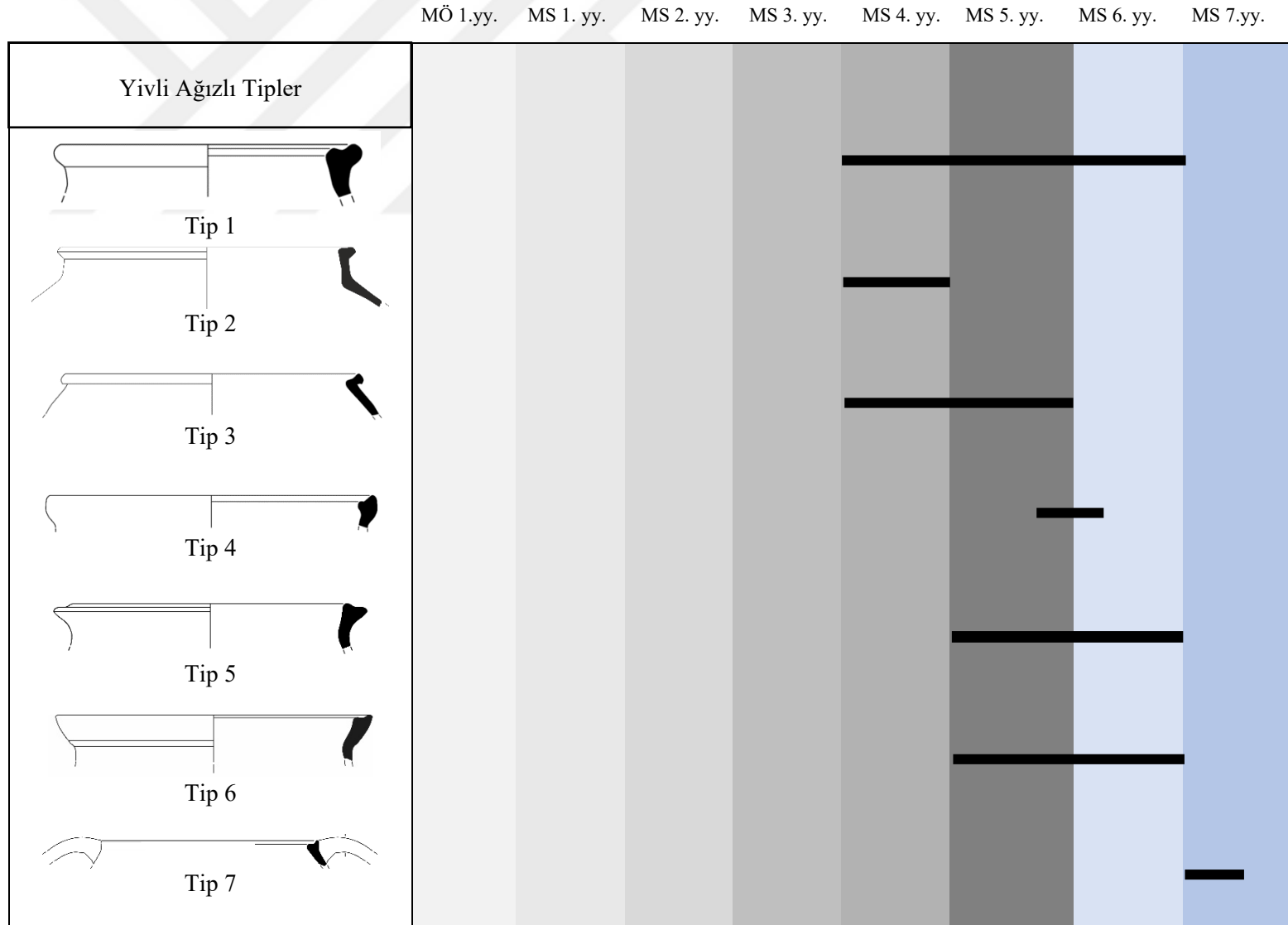


Çömlek Tiplerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı



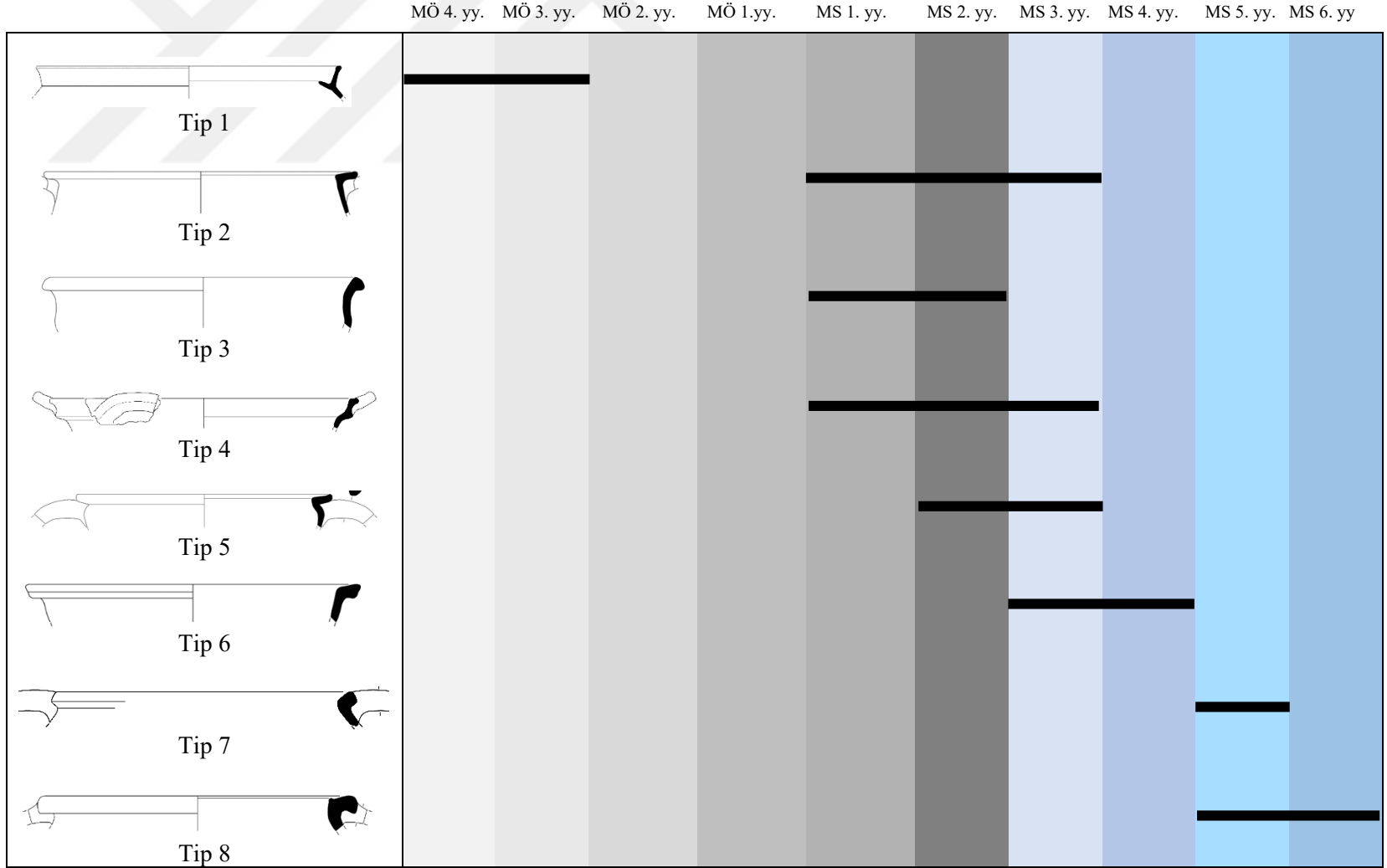
Çömlek Tiplerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı





Çömlek Tiplerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

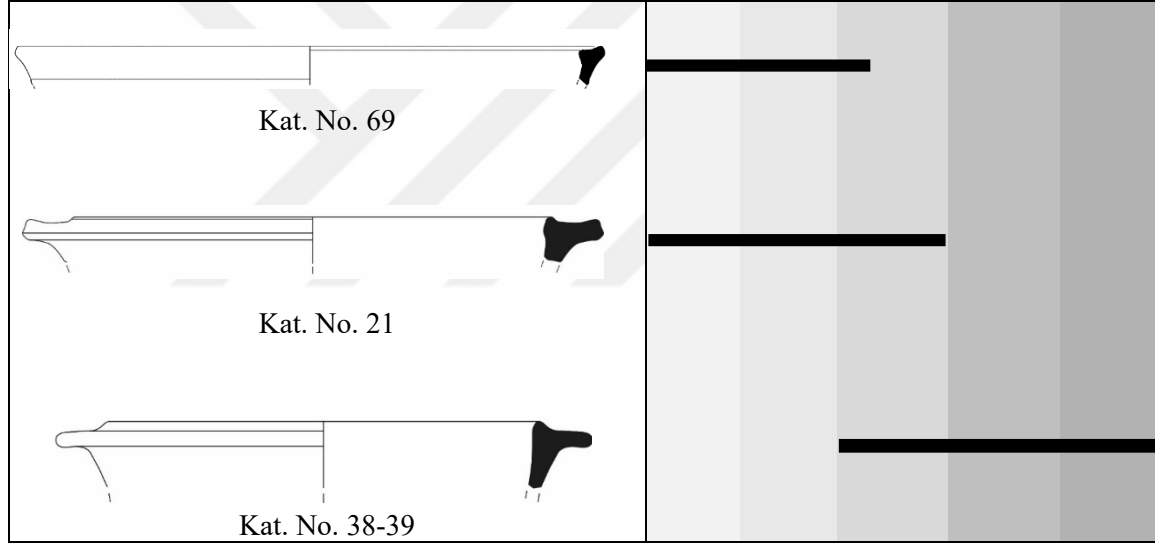
EK 3B



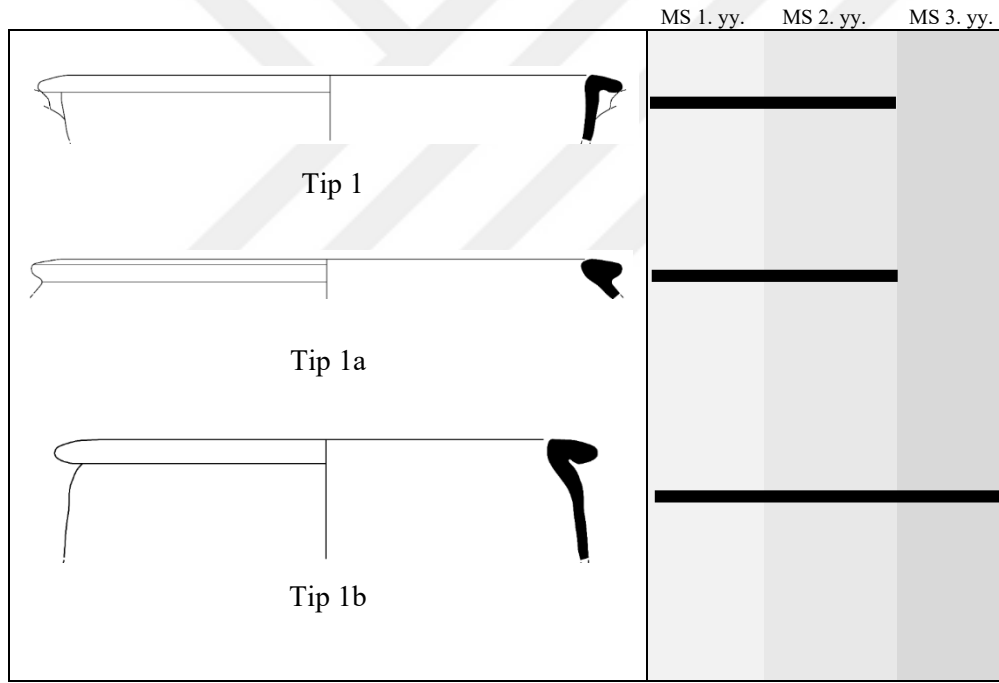
Güveç Tiplerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

EK 3C

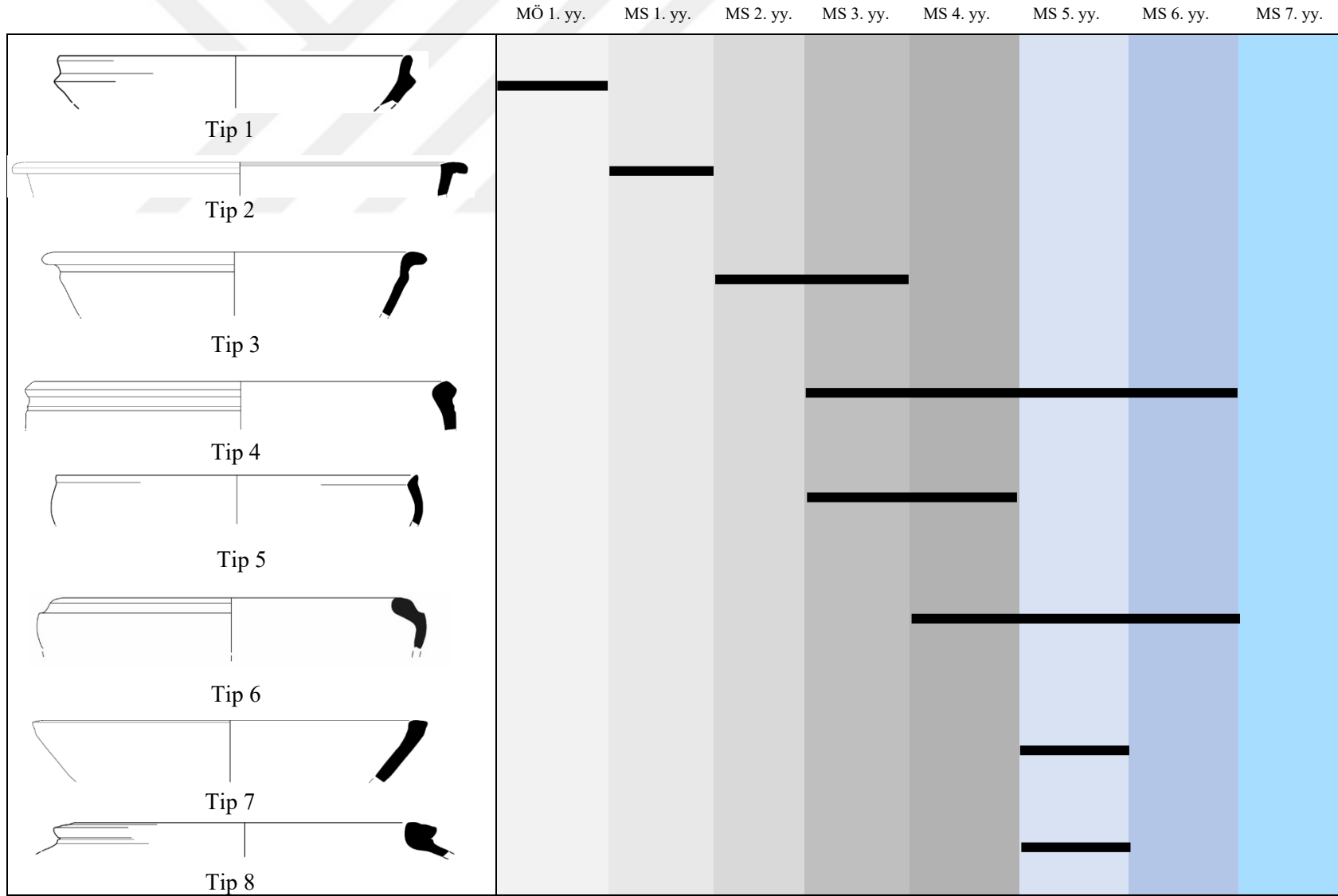
MS 1.yy. MS 2. yy MS 3. yy. MS 4. yy. MS 5. yy.



EK 3Ç

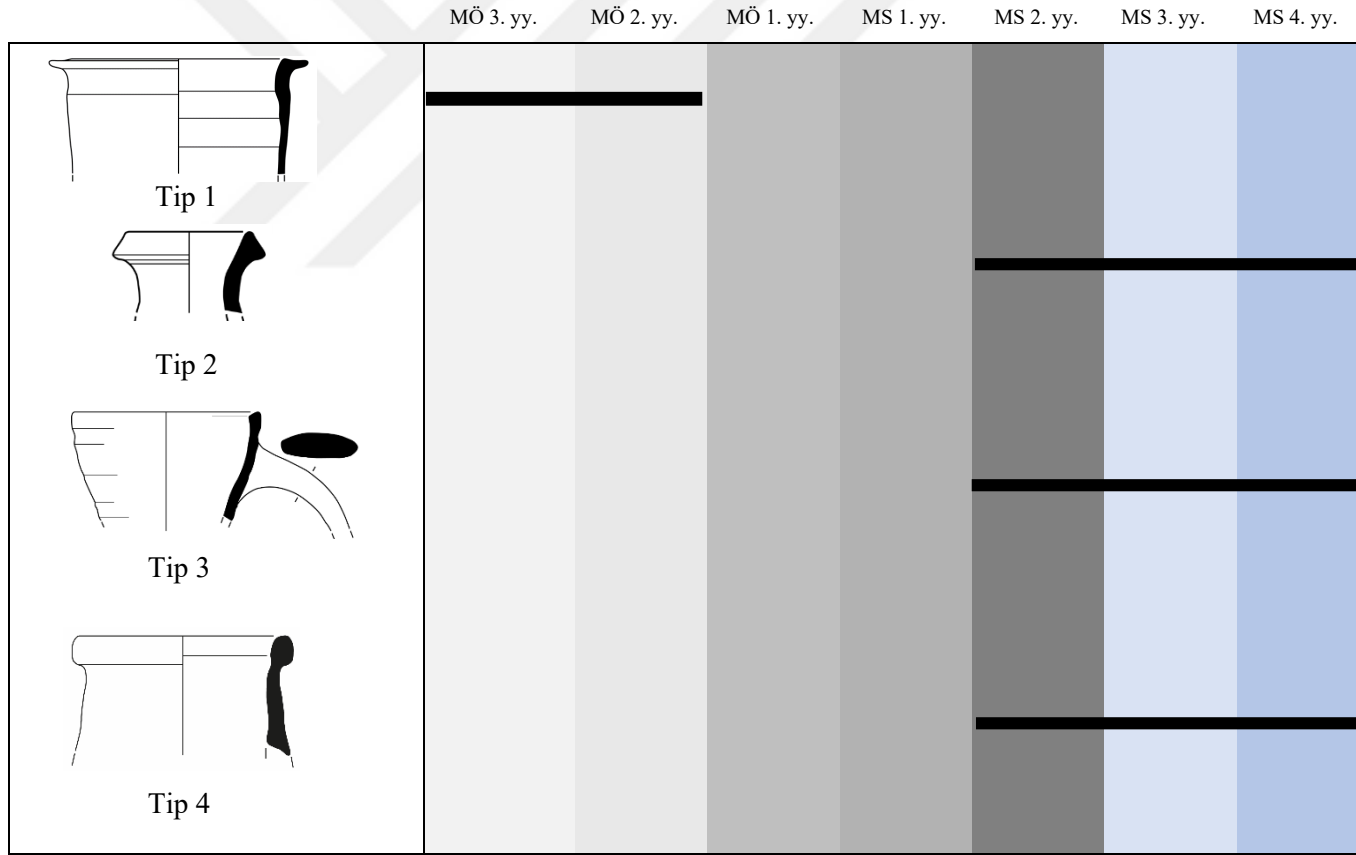


EK 3D

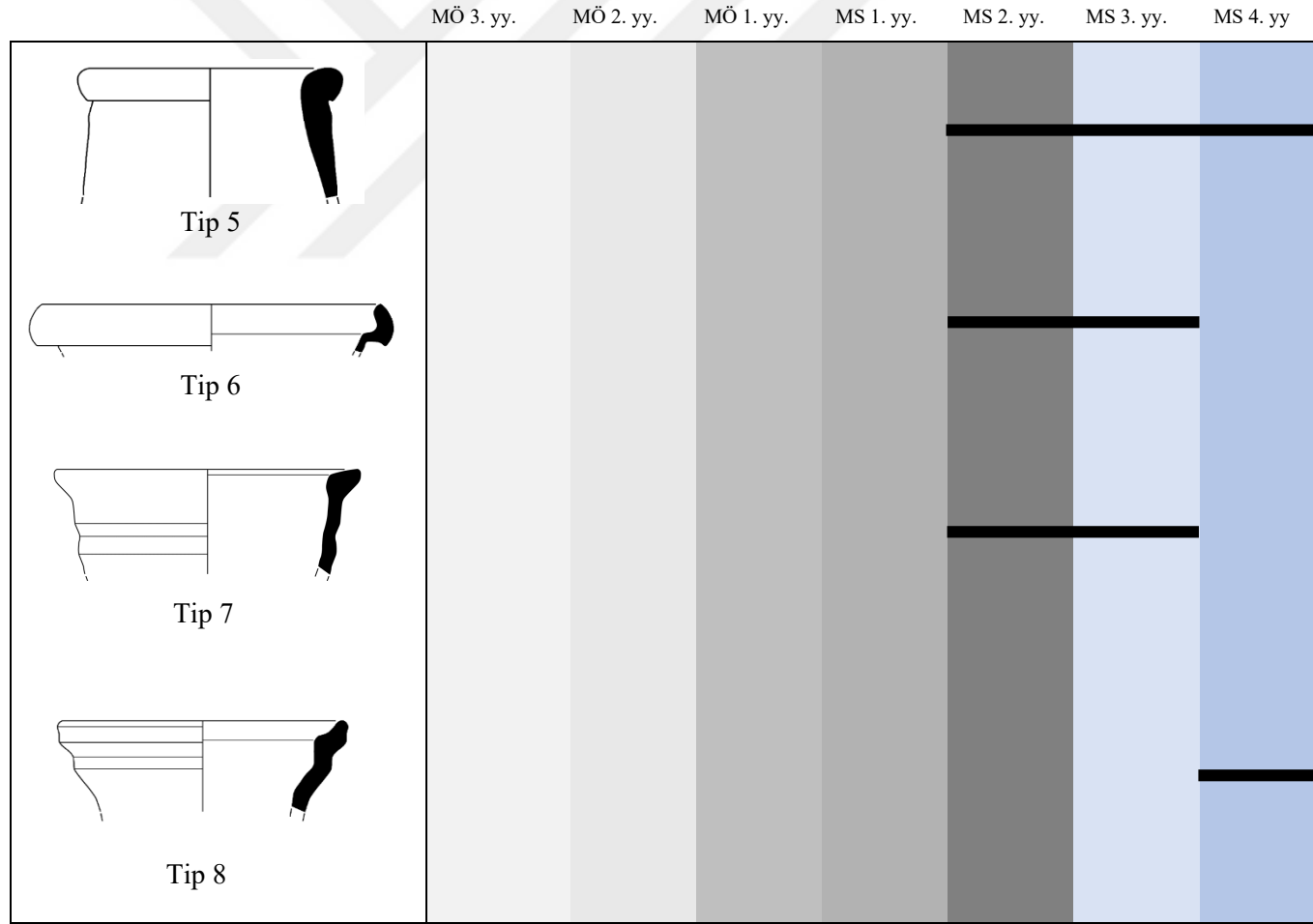


Kâse ve Çanak Tiplerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

EK 3E

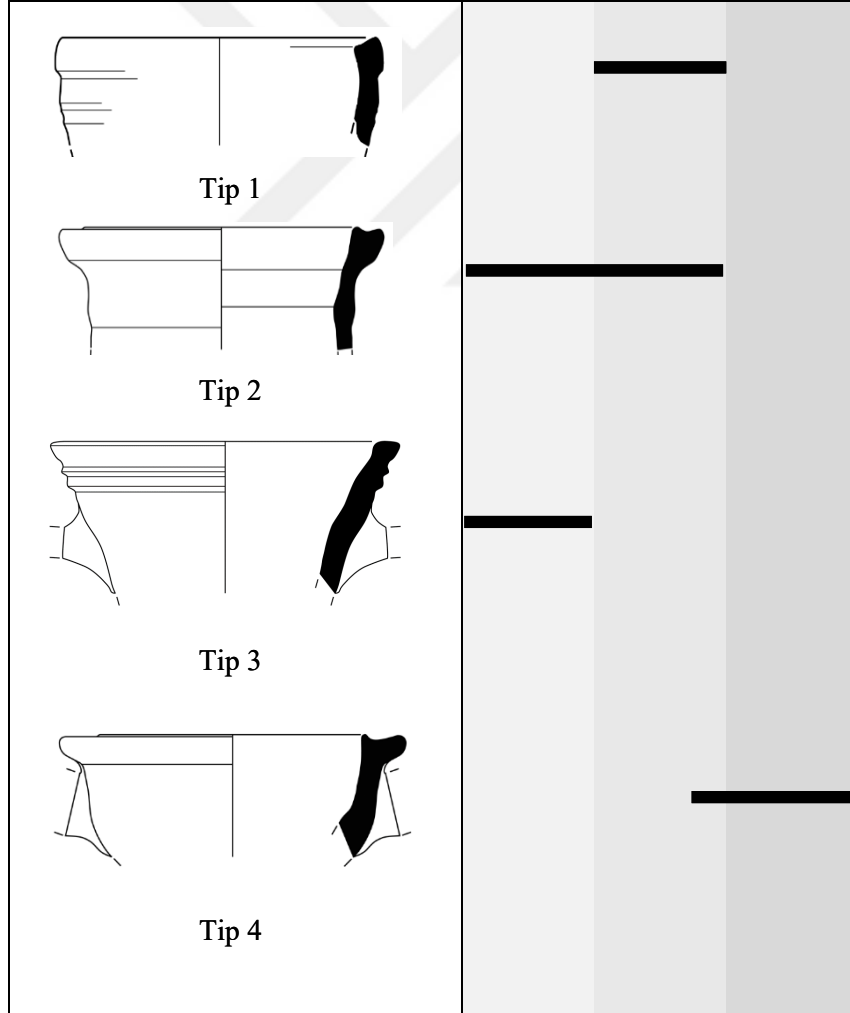


EK 3E

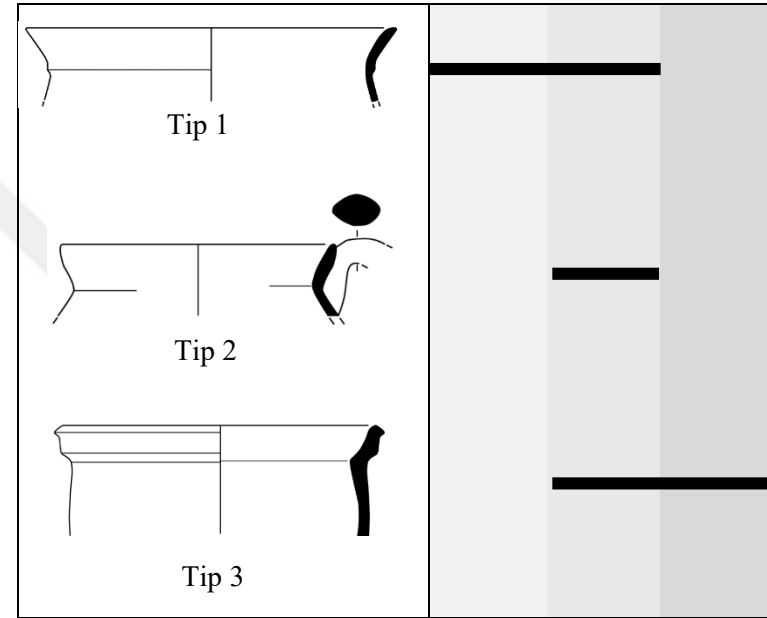


EK 3F.1

MS 4. yy. MS 5. yy. MS 6. yy.

**EK 3F.2**

MS 1. yy. MS 2. yy. MS 3. yy.



ÖZGEÇMİŞ

Söz konusu doktora tez çalışmasının yazarı eğitim hayatına 1993 senesinde başlamıştır. 2005 yılında İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü'nü kazanarak, lisans öğrenimini dört senenin sonunda tamamlamıştır. Mezuniyetinin hemen ardından İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı'na 2009'da kabul edilmiş olup, 2013 senesinde ise “*Perge Kazılarında Bulunmuş Damgalı Unguentariumlar*” başlıklı tezini başarıyla savunmuştur. Bu süre zarfında yurt içi ve yurt dışında pek çok kazı ve yüzey araştırma projesinde görev alan yazar, 2014 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Bilim Dalı Doktora Programı'na kayıt yaptırmıştır. Lisansüstü eğitimi sürecinde çeşitli sempozyum ve konferans oturumlarında sözlü bildiriler sunmasının yanı sıra basılmış makale çalışmaları da bulunmaktadır.